

136

THE

"BOOK-A-MONTH"

ERNAKULAM

Third Series No. 5

(1954-55)

January

S. S. [illegible] CLUB
MAGAZIN[illegible]TION
Book No. 136

രജതചഷകം

ഒന്നാം ഭാഗം

(നോവൽ)

A free translation

of

THE WORLD FAMOUS NOVEL

THE SILVER CHALICE

by

COSTAIN

Published in Malayalam
by kind permission of the author

All rights reserved
Secretary, Book-A-Month Club, Ernakulam.

Printed at the I. S. Press, Ernakulam
Edited and Published by K. P. Ittyerah, Secretary,
Book-A-Month Club
Ernakulam.

രജത ചഷകം

(Costain)

ഒന്നാം ഭാഗം

S. S. & S. SPORTS CLUB
MAGAZINE SECTION
Book No.
Date

വിവർത്തകൻ
പുത്തൻകാവു കെ. എം. തരകൻ എം. എ.

പ്രതിമാസഗ്രന്ഥക്ലബ്ബ്

വാർഷിക വരിസംഖ്യ 18 രൂപാ മാത്രം
ആയുഷ്ക്കാലമെമ്പർ 200 രൂപാ മാത്രം

എല്ലാമാസവും ഇതുപോലൊരു
ഗ്രന്ഥം നിങ്ങളുടെ മുൻപിൽ

മുദ്രാവാക്യം
"ഒരുത്തൻ ഒരുത്തനെക്കൂടി"

ആവശ്യപ്പെടുക:—

സെക്രട്ടറി
പ്രതിമാസഗ്രന്ഥക്ലബ്ബ്
എറണാകുളം

പ്രതിമാസഗ്രന്ഥക്ലബ്ബ്

എറണാകുളം

മുൻപ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ

1. ആത്മാർപ്പണം
2. അമൂല്യനിമിഷങ്ങൾ
3. വള്ളത്തോൾ കണ്ട റഷ്യ
4. ഏഴകളുടെ തോഴർ Reprinted
5. സൌന്ദര്യപൂജ (മൈസൂർ സർവ്വകലാശാലയിലേക്കു അംഗീകരിച്ച പാഠ്യപുസ്തകം)
6. മിൻസന്തി
7. അണ്ടർ ഗ്രൗണ്ട്
8-9. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ ചേരിയിൽ (1-ം 2-ം) ഭാഗങ്ങൾ Victor Krevchenko
10. വില്ലാർവട്ടം
11. വിപ്ലവച്ചുഴിയിൽ
12. റൂസ്‌വെൽറ്റ്
13. ഇതാണ് എന്റെ കഥ
14. സുകൃതിയായ വികൃതി
15-16. എന്റെ ത്രിവിധജീവിതം (part I & II)
17. ബാലനഗരം
18. പതിമൂന്നു ചെറുകഥകൾ
19. ഐസനോവർ
20. കുരിശും കൊടുങ്കാറ്റും
21. അത്ഭുതങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേ
22-23. ലോകയാത്രാസ്മരണകൾ (part I & II)
24. രജതചഷകം (part I)

Cheap Editions

ഏഴകളുടെ തോഴർ

തൊഴിലാളികളുടെ മണിക്കുർ

മോസ്ക്കോ കത്തുകൾ

CATHOLIC BOOK CRUSADE PATNA

"The Holy Bible" (Doway Verson) with family Record	**Rs. 15.**
"The Way of Life" (St. Thomas)	**Rs. 5.**
"More about Fatima"	**Re. 1.**
"God's Ways with Men" *by* Rev. Fr. Sontag, S. J. (a retreat for layfolk)	**Rs. 2/8.**
"A Code of Social Principles"	**Rs. 7/8.**
"Radio Replies" Vol. I & II each	**Rs. 4.**
"The Way of Divine Love" (Message of the Sacred Heart)	**Rs. 14.**
"The Star Versus the Cross" *by* Francis Dufay, M. E. P.	**Rs. 2/4.**
"The Seven Story Mountain" *by* Thomas Merton	**Rs 2/12.**
"I Believed" *by* Douglas Hyde	**Rs. 2.**
"The Apostles in India" *by* Rev. Fr. Perumalil, S. J.	**Rs. 3.**
"I Chose Freedom" *by* Victor Kravchenko	**Rs. 1/4.**
"You Too Can Serve India" *by* Keller Boodaw	**Rs. 1/8.**

Order to: BOOK-A-MONTH, ERNAKULAM.

അട്ടത്തലക്കം

S. S. S. SPORTS CLUB
LIBRARY SECTION

രജതചഷകം

(രണ്ടാം ഭാഗം)

സൂചന

ഡബോറ ഒളിവിൽ—ബേസിൽ ഒഴിഞ്ഞ ഒരു ഇരുട്ടറയിൽ—താൻ ഭ്രാതൃഘാതകനാണെന്ന് ബേസിൽ ഭയപ്പെട്ട മന്ത്രവാദി ശിമോനെ സന്ദർശിക്കുന്നു — ഹെലനാ അവനു പ്രേമപീയൂഷം കൊടുക്കുന്നു—അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ മരണം — ഡബോറായുടെ വിവാഹാഭ്യർത്ഥന ബേസിൽ സ്വീകരിക്കുന്നുവോ? പാനപാത്രം കൈയ്യിലാക്കുവാൻ അനന്യാസിന്റെ ശ്രമം—ആഡംബൻ ആഷറിന്റെ ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം - പാനപാത്രവുമായി ബേസിലും ഡബോറയും അന്ത്യോക്യയിലേക്കു പോകുന്നു—മരുഭൂമിയിൽക്കൂടിയുള്ള നീണ്ടയാത്രയിലെ അപകടം-അഹറോനും അന്ത്യോക്യയിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നു — അതിന്റെ ഉദ്ദേശം എന്തു്? ബേസിൽ അഹറോനേക്കാൾ മുമ്പെ അന്ത്യോക്യയിലെത്തുന്നതു്? ബേസിൽ എഫേസൂസിലേക്കു് - യോഹന്നാന്റെ പ്രതിമ കരുപിടിപ്പിക്കുന്നു—ബേസിൽ റോമിൽ - പത്രോസിനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നു. നീറോയുടെ രാജധാനി—അവിടെ വീണ്ടും ഹെലനാ — ക്രൈസ്തവമർദ്ദനം ആരംഭിക്കുന്നു. ബേസിൽ ഡബോറായുടെ അടുത്തേക്കുമടങ്ങുമോ? പാനപാത്രത്തിന്റെ പണി പൂർത്തിയാകുമോ?

S. S. S. S. SPORTS CLUB
MAGAZINE SECTION

ആമുഖം

136

I

"നിങ്ങൾക്ക് സമാധാനമുണ്ടായിരിക്കട്ടെ." തെറോണിന് അതു വിശ്വസിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അന്ത്യോക്യയിലെ ഒന്നാമത്തെ ധനികനായ ഇഗ്നേഷിയസ് ആണ് അവനെ അഭിവാദനംചെയ്തത്. ഇഗ്നേഷ്യസ് ഏറ്റവും വലിയ ഒരു ഒലിവെണ്ണ വ്യാപാരിയാണ്. അയാളുടെ വിളഭൂമികൾ കണ്ണെത്താത്തദൂരത്തിൽ പരന്നുകിടക്കുന്നു. മാനംമുട്ടുന്ന ഒരു മാർബിൾ സൗധത്തിലാണ് അയാൾ താമസിക്കുന്നത്. അയാൾ ജനിച്ച അതേ ഗ്രാമത്തിലാണ് തെറോണും ജനിച്ചത്. ചെറുപ്പത്തിൽ അവർ ഉറ്റചങ്ങാതിമാരുമായിരുന്നു. പക്ഷേ തെറോൺ മഷിയും, ഈറ്റകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന പേനയും വിറ്റു ഉപജീവനം നടത്തുന്ന ഒരു പാവപ്പെട്ടവൻ. പട്ടണത്തിൽനിന്നും അകലെ ഇരുളടഞ്ഞ ഒരു മുറിയിൽ ഭാര്യയും കുട്ടികളുമായി അവൻ കഷ്ടപ്പെട്ടു കഴിയുകയാണ്. അവനു മനസ്സിലായില്ല, ഇഗ്നേഷിയസ് അവന്റെ അടുത്തേക്ക് എന്തിനാണ് ആ നട്ടുച്ചയ്ക്കു നടന്നുവന്നതെന്ന്. അയാൾ അവനിരുന്ന കുച്ചവടം നടത്തുന്ന ആ തെരുക്കോണിലെ മരത്തണലിൽ. ഒരിയ്ക്കലും, അവന്റെ ആക്കംവേണ്ടാത്ത ആ മഷിയും പേനയും വാങ്ങിക്കാനാവില്ല. അവനും അയാളെ അഭിവാദനംചെയ്തു. അത്ഭുതവും ജിജ്ഞാസയും അവന്റെ മുഖത്തു തെളിഞ്ഞുകാണാമായിരുന്നു.

നരകത്തിലെ തീച്ചൂളയ്ക്കുപോലും അന്നാത്തെ സൂര്യന്റെ ചൂടു കാണുകയില്ല. ഇഗ്നേഷിയസ് കിതച്ചു.

അയാളുടെ കവിളുകൾ ചുട്ടുപഴുത്ത സ്വർണ്ണത്തകിടു പോലെയിരുന്നു. മുഖത്തു മുഴുവൻ സ്വേദകണങ്ങൾ പൊടിഞ്ഞിരുന്നു. മരത്തണലിലേക്കു നീങ്ങിനിന്നു് അയാൾ വന്ന കാര്യം വിശദമാക്കാൻ തുടങ്ങി.

"തെറോൺ, നിനക്കു് മൂന്നു മക്കളുണ്ടു്. എനിക്കാണെങ്കിൽ മക്കളേ ഇല്ല."

തെറോൺ തലകുലുക്കി. ശരിയാണു്, സന്താനങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ അവൻ സമ്പന്നനാണു്.

"കുട്ടികളില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് എന്റെ സ്മരണ ഇല്ലാതാകുമോ?" ഇഗ്നേഷിയസ് ചോദിച്ചു. അയാളുടെ ശബ്ദത്തിൽ എന്തോ ഒരു അസ്വാസ്ഥ്യം നിഴലിച്ചിരുന്നു. "എന്റെ മരണാനന്തരം ആരുടെയും അടുത്തു് തിരിച്ചുപോവാൻ ആവാതെ എന്റെ പ്രേതം അലഞ്ഞു തിരിയുമോ?"

തെറോണിനു ആദ്യം തോന്നിയ സംഭ്രമം പാടെ മാറി. ഒരു സ്നേഹിതനാണു് അവന്റെ അടുത്തു സംസാരിക്കുന്നതെന്നു് അവനു തോന്നി. എന്തൊക്കെയായാലും അവനും, അയാളും, ഒരേ വലിപ്പത്തിലുള്ള വീടുകളിൽതന്നെ അല്ലേ ജനിച്ചതും വളർന്നതും. അവർ ഒന്നിച്ചു് അത്തിപ്പഴവും മുന്തിരിങ്ങയും മോഷ്ടിക്കാൻ പോയിട്ടില്ലേ? ഒരേ അരുവിയിൽ ചൂണ്ടലിട്ടിട്ടില്ലേ?

"ഒരുപക്ഷേ, അങ്ങു് ഒരു കുട്ടിയെ ദത്തെടുക്കാൻ ആലോചിക്കുകയായിരിക്കാം?" തെറോൺ പറഞ്ഞു.

"എന്റെ സ്നേഹിതാ, നിനക്കു് സമ്മതമുണ്ടെങ്കിൽ നിന്റെ ഒരു കുട്ടിയെ ഞാൻ വിലതന്നു വാങ്ങി എന്റെ മകനായി ദത്തെടുത്തുകൊള്ളാം. എന്റെ സ്വന്ത പുത്രനെപ്പോലെ അവനെ ഞാൻ കരുതും. എ

ന്റെ മരണാനന്തരം എന്റെ സ്വത്തിനും അവനെ ഞാൻ അവകാശിയാക്കും." ഇഗ്നേഷിയസ് വിശദമാക്കി.

തെറോണിന് എന്തെന്നില്ലാത്ത ആഹ്ലാദം തോന്നി. പക്ഷേ അവൻ അതു പുറത്തു കാണിച്ചില്ല. അവന്റെ മൂത്തമകനു അതിനേക്കാൾ വലിയ ഒരു ഭാഗ്യം ലഭിക്കാനില്ല. വമ്പിച്ച സ്വത്തിന്റെ അവകാശി ആവുക! വെള്ളിപ്പാത്രങ്ങളിൽ ഭക്ഷണം കഴിക്കുക! വട്ടക്കുള്ള മാമലകളിലെ മഞ്ഞുകൊണ്ടു തണുപ്പിച്ച പഴയവീഞ്ഞു സ്വർണ്ണക്കപ്പുകളിൽ മുത്തിക്കുടിക്കുക! ഒരു പക്ഷേ, ഈ ഭാഗ്യം ലഭിക്കാൻപോകുന്നതു് അവന്റെ രണ്ടാമത്തെ മകനായിരിക്കുമോ?

"എന്റെ മൂത്തമകനായ തിയോഡറിനെ അല്ലോ അങ്ങ് ആവശ്യപ്പെട്ടന്നതു്?" അവൻ ചോദിച്ചു. എന്നിട്ട് ഇങ്ങനെ തുടർന്നു: "അവനാണ് ക്രട്ടത്തിലേക്കും ബലവും ആരോഗ്യവും."

ഇഗ്നേഷിയസ് നിഷേധഭാവത്തിൽ തലകുലുക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "നിന്റെ തിയോഡർ ഒരു വലിയ തടിയനാകും. മുപ്പതു വയസ്സാകുന്നതിന് മുമ്പു് അവന്റെ കുടവണ്ടി മുന്നോട്ട ചാട്ടം. ഞാൻ അവനെയല്ല ഉദ്ദേശിച്ചതു്."

"ഓ! അപ്പോൾ അങ്ങ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു് എന്റെ രണ്ടാമത്തെ മകനായ ഡെന്നീസ്സിനെ ആണ്. അവൻ ദീർഘകായനും, സുന്ദരനും ആണ്. ക്രട്ടത്തിലേക്കും അനുസരണവും പരിശ്രമശീലവും അവനാണ്."

ആ ഒലിവെണ്ണവ്യാപാരി വീണ്ടും പഴയതുപോലെ തലകുലുക്കി. തെറോണിന് എന്തോ ഒരു പരിഭ്രമം തോന്നി. അപ്പോൾ ഇഗ്നേഷിയസിന് ആവശ്യം

അവന്റെ മൂന്നാമത്തെ കുട്ടിയെ ആണ് — അവന്റെ ആംബ്രോസിനെ. അവന് പത്തു വയസ്സേ പ്രായമായിട്ടുള്ളൂ. അവൻ തെറോണിന്റെ ജീവനാണ്. ഒരു കുരുന്നു കുട്ടിയാണെങ്കിലും അവൻ സ്വന്തമായ ഒരു ചിന്താമണ്ഡലത്തിലാണ് ജീവിക്കുന്നതു്. കളിമണ്ണിൽ രൂപങ്ങൾ കരുപിടിപ്പിക്കുക, മരത്തിൽ കൊത്തുപണി ചെയ്യുക, അതൊക്കെയാണ് അവന്റെ വിനോദങ്ങൾ. അവനെ ഉപേക്ഷിക്കയോ! തെറോണിന് നെഞ്ചിൽ ഒരു കഠാരി തറച്ചതുപോലെ തോന്നി.

ഇഗ്നേഷിയസ് ഒരു കുട്ടിയെ ദത്തെടുക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ചതിൽ അസാധാരണമായി യാതൊന്നുമില്ലായിരുന്നു. മക്കളില്ലാത്തവർ മറ്റുള്ള വീടുകളിൽനിന്നും കുട്ടികളെ ദത്തെടുക്കുക പതിവാണ്. പിന്തുടർച്ചാവകാശത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം * പന്ത്രണ്ടു പട്ടികയിൽ അടങ്ങിയ റോമാനിയമം, ഔരസപുത്രനും ദത്തുപുത്രനും തമ്മിൽ യാതൊരു ഭേദവും കല്പിച്ചിരുന്നില്ല. പക്ഷേ, ഒരു വമ്പിച്ച ധനികൻ ഒരു പാവപ്പെട്ടവന്റെ മകനെ ആവശ്യപ്പെടുക എന്നുള്ളതു് അത്ര സാധാരണമായിരുന്നില്ല. അന്ത്യോക്യയിലെ ഒരു തൊരു ധനികന്റെ മകനെയും ഇഗ്നേഷിയസിന് അനായാസേന ദത്തെടുക്കാമായിരുന്നു. ആ വത്സകപ്രമാണിയുടെ അഭ്യർത്ഥന തെറോണ് ഒരു അനുഗ്രഹമായിട്ടാണ് കരുതേണ്ടിയിരുന്നതു്. എങ്കിലും അവന്റെ മനസ്സ് അതിനു വഴിപ്പെട്ടില്ല. "എന്റെ ആംബ്രോസ് ഇല്ലാത്ത ജീവിതം എന്തു വേദനാജനകമായിരിക്കും" അവൻ വിചാരിച്ചു. ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ അടുത്തു് എന്തെങ്കി

---

* റോമൻ സാമ്രാജ്യ നിയമം മുഴുവനും പുരാതനകാലംതൊട്ടു 'Twelve Tables' എന്ന "പന്ത്രണ്ടു പട്ടിക"യിലാണ് അടങ്ങിയിരുന്നതു്.

ലും ഒഴികഴിവു പറഞ്ഞു മതിയാവൂ എന്ന് അവർ തോന്നി.

"എന്റെ മൂന്നാമത്തെ മകൻ അങ്ങേയ്ക്കു യോജിച്ചവനല്ല. അവൻ ഒരു സ്വപ്നജീവിയാണ്. കണക്കുകൂട്ടാനേ അവനറിഞ്ഞുകൂടാ. അവന്റെ തലയിൽ അതു കയറുകയില്ല. പക്ഷേ, അവൻ വളരെനല്ല കുട്ടിയാണ്. എന്തോ, എനിക്ക് അവനോടാണ് കൂടുതൽ സ്നേഹം. അവന്റെ നല്ലവശങ്ങളും ചീത്തവശങ്ങളും ഒരുപോലെ എനിക്കറിയാം. അവന് ജീവിതത്തിൽ ഒരേ ഒരു ആഗ്രഹമേ ഉള്ളൂ. എന്താണെന്നറിയാമോ? മരത്തിലും, കളിമണ്ണിലും രൂപങ്ങൾ കൊത്തിവെയ്ക്കണമെന്ന്." തെറോൺ അവന്റെ തീരുമാനം വിശദമാക്കാനെന്നപോലെ നിഷേധാർത്ഥത്തിൽ ശക്തിയായി തലകുലുക്കിക്കൊണ്ട് തുടർന്നു: "ഒരിയ്ക്കലും എന്റെ ആംബ്രോസ് അവിടത്തേയ്ക്ക് ചേരുകയില്ല."

അങ്ങനെ പെട്ടെന്ന് ഒഴിച്ചുവിടാവുന്ന ഒരാളായിരുന്നില്ല ആ ഒലിവെണ്ണ വ്യാപാരി. അയാളുടെ ശരീരവും മനസ്സും ഒരുപോലെ ഉരുക്കുകൊണ്ട് വാർത്തെടുത്തതാണെന്നു പറയാം. വീപ്പക്കുറ്റിപോലുള്ള ആകൃതി, ചതുരാകൃതിയിലുള്ള മുഖം, അജ്ഞാതശക്തിയും അധ്വാനശീലവും വിളിച്ചറിയിക്കുന്ന ബാഹ്യപ്രകൃതി — ഇതാണ് ഇഗ്നേഷിയസ്. ഒരു വ്യാപാരിയെസംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ജീവിതം ഒരു നിത്യസമരമാണ്. പതിനെട്ടടവുകളും പയറ്റുന്ന പടയാളികളെക്കാൾ അയാൾക്ക് സമരപരിചയം ഉണ്ടായിരിക്കണം. പട്ടാളക്കാർക്ക് പല്ലപ്പൊഴും, ക്രൂരത്തിനുചുറ്റും കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന തീക്കുചുറ്റും ഇരുന്ന് കുടിക്കയും, കൂത്താടുകയും, ക്രൂടിയാക്കുകയും ചെയ്യാം. എന്നാൽ ഒരു വ്യാപാരിക്കു വിശ്രമം എന്താണെന്ന് നിശ്ചയമുണ്ടായിരിക്കയില്ല. ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ ദേഹത്തു മുറിവടയാളങ്ങളൊന്നും

കാണുകയില്ല. പക്ഷെ, അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽ എ
ണ്ണമില്ലാത്ത പാട്ടുകളുണ്ട്, ഉണങ്ങാത്ത മുറിവുകളുണ്ട് —
രക്തവും ചലവും ഊറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കരിയാത്ത മുറി
വുകൾ; അനിശ്ചിതാവസ്ഥകളുടെ ചതുപ്പുനിലങ്ങൾ
പോലും, മുന്നോട്ടവച്ച കാലു പിന്നോട്ടവയ്ക്കാതെ അ
യാൾ കടന്നുപോയിട്ടുണ്ട്.

ഇഗ്നേഷിയസ് തെറോണിന്റെ തോളത്തു പിടി
ച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "എന്റെ സ്നേഹിതാ, നീ പറ
ഞ്ഞ കാരണങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെയാണ് ഞാൻ അവനെ
തെരഞ്ഞെടുത്തത്." അയാളുടെ മുഖത്തു വിഷാദ
ത്തിന്റെ ഒരു നേരിയ കരിനിഴൽ വ്യാപിച്ചിരുന്നു.
എന്തോ ഗൗരവാവഹമായ ചില കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി
സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങുകയാണെന്നുള്ള മട്ടിൽ, അയാൾ
പുരികം ചുളിച്ചു. അയാളുടെ കണ്ണുകൾ ജ്വലിച്ചു.
പറയാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന കാര്യം ശരിയായി വിശദമാ
ക്കാൻ സാധിക്കുമോ എന്നുള്ളതായിരുന്നു അയാളുടെ
സംശയം. ഒരു നിമിഷത്തിനുശേഷം അയാൾ തുടർന്നു.
"തെറോണേ, ഗ്രീസിന്റെ മാഹാത്മ്യം ഏറ്റവും ഉജ്ജ്വ
ലമായി പ്രസരിച്ചിരുന്നതു്, ഗ്രീസിലെ കലാകാരന്മാർ
മാർബിളും രൂപങ്ങളും കൊത്തിയെടുക്കുകയും, മനോഹര
മായ ശിലാക്ഷേത്രങ്ങൾ പണിയുകയും ചെയ്യുമ്പോഴാ
ണ്. ഗ്രീസ് പ്രാബല്യത്തിലിരുന്നതു് ഗ്രീസിലെ സാ
ഹിത്യകാരന്മാർ വിചാരസുരഭിലവും, വികാരമധുരിത
വുമായ ഭാഷയിൽ നമ്മുടെ വർഗ്ഗത്തിന്റെ സംസ്കാരം
പകർത്തിയപ്പോഴാണ്. അങ്ങനെ അല്ലേ?"

"അതെ." തെറോൺ സമ്മതിച്ചു. ആ ചി
ന്താഗതിതന്നെയാണ്, ഒരു പേനയും വിൽക്കാതെ മട
ങ്ങിയെത്തുമ്പോൾ, 'കുട്ടികളുടെ തള്ള' ശകാരവർഷം
ചൊരിയുന്ന സമയത്തും, നേരിടാൻ വയ്യാത്ത വിഷമത

കാം തടിച്ചുകൂടി ബുദ്ധി മന്ദീഭവിക്കുന്ന നേരത്തും അവന് ആനന്ദവും, ആശ്വാസവും നൽകിയിരുന്നത്. തെറോണും അവന്റെ കൊച്ചുഭാവനാമണ്ഡലത്തിൽ ഒരു കലാകാരനായിരുന്നിരിക്കണം.

"എന്നാൽ ഇന്ന്" ഇഗ്നേഷിയസ് തുടർന്നു: "യവനന്മാർ, എണ്ണയും ധാന്യവും ക്രയവിക്രയം നടത്തുന്ന വ്യാപാരികളായി മാറിയിരിക്കുകയാണ്. ലോകവിപണിയിലെ ഭാഷതന്നെ 'കോയിൻ' ആയിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഇന്ന് ഗ്രീസെന്നുപറഞ്ഞാൽ, ആളുകൾ സ്മരിക്കുന്നത് എന്നെപ്പോലെയുള്ള ആളുകളെ ആയിരിക്കും." ഇഗ്നേഷിയസ് ആവേശഭരിതനായി "തെറോൺ, അങ്ങനെ വരരുത്. അങ്ങനെ വരുന്നതു തെറ്റാണ്. അങ്ങനെ ആയിത്തീരാൻ നാം അനുവദിക്കരുത്. പുരാതനവും പവിത്രവുമായ ഗ്രീസ് ചിന്തകന്മാരെയും, കലാകാരന്മാരെയും വീണ്ടും സൃഷ്ടിക്കണം. അതിനുവേണ്ടി ശ്രമിക്കേണ്ടതു എന്നെപ്പോലെയുള്ളവരാണ്. ഞങ്ങൾ അതിനായി ശ്രമിച്ചേ മതിയാവൂ" അയാൾ പറഞ്ഞതു മുഴുവൻ തെറോൺ മിഴിച്ചുനിന്നു കേട്ടു. അവൻ സംശയിച്ചു, കച്ചവടത്താവളങ്ങളിലും തുറമുഖങ്ങളിലും, എന്നുവേണ്ട എല്ലാ വാണിജ്യകേന്ദ്രങ്ങളിലും, ഒരുപോലെ സ്വാധീനശക്തിയും സമാദരവും, സമാർജ്ജിച്ചിരുന്ന ഇഗ്നേഷിയസ് തന്നെയാണോ തന്നോടു സംസാരിക്കുന്നതെന്ന്.

"ഞാൻ മരിക്കുമ്പോൾ" നിവൻനിന്നുകൊണ്ട് ആ വണിഗ്വരൻ സാഭിമാനം തുടർന്നു. "എന്റെ അനന്തരഗാമികൾക്കു വളരെയധികം സ്വത്തു ലഭിക്കും, അവർക്കു ധനം സമ്പാദിക്കേണ്ട ആവശ്യംതന്നെ വരികയില്ല. അതുകൊണ്ട്, എന്റെ അഭിലാഷനിവൃത്തിനു, പുണ്യവും പുരാതനവുമായ ഗ്രീസിന്റെ സാംസ്കാരികമൂല്യം വീണ്ടെടുക്കത്തക്കവിധം എന്റെ

ധനം വിനിയോഗിക്കുവാൻ കഴിവുള്ള ഒരാളായിരിക്കണം എന്റെ പിൻഗാമി."

തെറോൺ കുഴങ്ങി. ആക്രമിച്ചു മുന്നേറുന്ന ശത്രുനിരയിൽനിന്നും കോട്ട മതിലുകൾ കാത്തുസൂക്ഷിക്കാൻ കരുത്തുമുഴുവനുമുപയോഗിച്ചു പടപൊരുതുന്ന ഒരു കാവൽക്കാരന്റെ നിലയാണ് അവന് അനുഭവപ്പെട്ടത്.

"പക്ഷേ" അവസാനത്തെ അടവുകൂടി പരീക്ഷിച്ചു നോക്കാമെന്ന് അവൻ വിചാരിച്ചു. "അവിടത്തേക്ക് എന്റെ മൂന്നാമത്തെ മകനെപ്പറ്റിയാതൊന്നുമറിഞ്ഞുകൂടല്ലോ. പിന്നെ അവനെത്തന്നെ വേണമെന്ന് . . ."

"കാര്യങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥസ്ഥിതി അറിയാതെ ഞാൻ ഒന്നിലും എടുത്തുചാടുകയില്ല" തെറോൺ പറഞ്ഞു മുഴുമിക്കുന്നതിന് മുമ്പുതന്നെ ഉഗ്രേഷിയസ് നിശ്ചയദാർഢ്യത്തോടുകൂടി പ്രസ്താവിച്ചു: "നിന്റെ മൂന്നാമത്തെ മകനെ ഞാൻ ഒരിക്കലേ കണ്ടിട്ടുള്ളൂ. എന്നാലും എനിക്ക് അവനെപ്പറ്റി വളരെയധികം അറിയാം. അവനെ സംബന്ധിച്ചു ഞാൻ പല അന്വേഷണങ്ങളും നടത്തി.

"ഞാൻ ഒരു ദിവസം തൊഴിലാളിത്താവളങ്ങളിൽക്കൂടി കടന്നുപോയി. അവിടെ വഴിയരികിൽ പത്തുപന്ത്രണ്ടു കുട്ടികൾ ഓടിച്ചാടി കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു കുട്ടിമാത്രം മതിലിൽ ചാരി ഇരുന്ന് ഒരു തടിക്കഷണം ചെത്തി വെടിപ്പാക്കുകയാണ്. ഞാൻ അവനെത്തന്നെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. സൂര്യപ്രകാശത്തിൽ അവന്റെ വിശാലമായ നെറ്റിത്തടം വെട്ടിത്തിളങ്ങി. മറ്റുള്ളവരിൽനിന്നൊക്കെ വിഭിന്നനായ ഒരു കുട്ടി. അവനെ കൂട്ടുകാർ കളിക്കാൻ വിളിച്ചു. അവൻ തിരിഞ്ഞുനോക്കുകപോലും ചെയ്തില്ല. ഒരു കുട്ടി ഓടിവന്ന് അവന്റെ തടിക്കഷണം തട്ടിയെടുത്തു. അതു തിരിച്ചു

കിട്ടുന്നതുവരെ അവൻ ആ കുട്ടിയുമായി മല്ലടിച്ചു. അവൻ എന്നെ വളരെയധികം ആകർഷിച്ചു. 'അവന്റെ അഭിരുചി അനുസരിച്ച് അവനെ വിട്ടേക്കണം. ആരും അവനെ ശല്യപ്പെടുത്തരുത്. അവൻ പ്രധാനമെന്നു തോന്നുന്നതിനുവേണ്ടി അവൻ എന്തും പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളും' എന്നിങ്ങനെ ഞാൻ വിചാരിച്ചു. അപ്പോൾ എനിക്കു തോന്നി, അങ്ങനെയുള്ള ഒരു കുട്ടിയെ അതു എനിക്കു് ആവശ്യമെന്ന്. ഞാൻ ഹൃദയംഗമമായി സന്തോഷിച്ചു. അനേകനാളത്തെ എന്റെ അന്വേഷണം സഫലമായി എന്നു ഞാൻ ആശ്വസിച്ചു. അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന മറ്റൊരു കുട്ടിയെ വിളിച്ചു് അവൻ ഏതാണെന്ന് ഞാൻ ചോദിച്ചു. 'ചിമ്മിനിക്കരി വിൽക്കുന്ന തെറോണിന്റെ മകനാണ്' എന്ന് ആ കുട്ടി പറഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ നിന്റെ അടുക്കലേക്കു് വന്നതു്. എന്റെ തെറോൺ, എന്തൊക്കെയാണ് നിന്റെ കരാറുകൾ?"

ആ പേനവില്പനക്കാരൻ നെടുതായി ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു. "ഇഗ്നേഷിയസ് അങ്ങു് ഹൃദയംതുറന്നു സംസാരിക്കുന്നു. ഞാനും അങ്ങനെതന്നെ ചെയ്യട്ടെ" വളരെ വൈമനസ്യത്തോടുകൂടി സമ്മതിക്കുന്നമട്ടിൽ കൈരണ്ടും മലർത്തിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ തുടർന്നു: "എന്റെ കൊച്ചു ആംബ്രോസാണ് എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ വെളിച്ചം, എന്റെ വാത്സല്യത്തിന്റെ നിറകുടം. അവനില്ലെങ്കിൽ എന്റെ വീട്ടു് ഉറങ്ങിപ്പോകും; അവിടെ മുഴുവൻ ഇരുളുനിറയും. പക്ഷേ, ഒരു മകന്റെ ഭാഗ്യത്തിനുമുമ്പിൽ ഒരച്ഛൻ വിലങ്ങുതടിയായി നിൽക്കാൻ പാടില്ല. അങ്ങയുടെ ആഗ്രഹം നടക്കട്ടെ." അതിയായ ആത്മനിയന്ത്രണത്തോടുകൂടി അവൻ ഒത്തുതീർപ്പിന്റെ സാങ്കേതികവശങ്ങളിലേക്കു കടന്നു, "അഞ്ചു സാക്ഷികളുണ്ടായിരിക്കണം."

"അതെ." തെറോണിന്റെ ഹൃദയവ്യഥ മനസ്സിലാക്കി അനുകമ്പാമസൃണമായ സ്വരത്തിൽ ഇഗ്നേഷിയസ് പറഞ്ഞു: "എല്ലാം അതിന്റെ നിയമംപോലെ നിഷ്കർഷയോടെ നടത്താം. അഞ്ചു സാക്ഷികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ മൂന്നു തവണ നീ നിന്റെ മകനെ എനിക്കു തരുന്നതായി പ്രഖ്യാപിക്കണം. ഓരോ പ്രാവശ്യവും സാക്ഷികളിൽ ഒരാൾ ഈയത്തകിടുകൊണ്ടു പിത്തളത്രാസിൽ അടിക്കും. എല്ലാ നടപടികളും നിയമം അനുശാസിക്കുന്നരീതിയിൽതന്നെ നടക്കും. അങ്ങനെ നിന്റെ മകൻ, അല്ല— എന്റെ മകൻ, എന്റെയും, എന്റെ ഭാര്യയായ പേർസിസിന്റെയുംകൂടെ താമസിക്കണം. എന്റെ സ്വത്തിനും അവകാശിയാകണം."

തെറോണിന്റെ തൊണ്ട അടഞ്ഞു. അവൻ പറഞ്ഞു: "എന്റെ മകനു് ഞാൻ വലിയ വിലയായിരിക്കും ചോദിക്കുന്നത്. അങ്ങു ധാരാളം പണം തരേണ്ടതായിവരും".

നേരത്തെ ചെയ്ത തീരുമാനമനുസരിച്ചു് തെറോൺ ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ മാളികയിൽ സമയത്തുതന്നെ ചെന്നെത്തി. ജീവിതത്തിൽ ആദ്യമായി അന്നാണു് അവൻ ഒരു വിശേഷവസ്ത്രം ധരിച്ചതു്. അതിനു് ഭാര്യയിൽനിന്നും വേണ്ടതിലധികം ശകാരവും കിട്ടി. ഇഗ്നേഷിയസ് തെറോണിന്റെ വരവുംകാത്തു സ്വഭവനത്തിൽ നില്പുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെവച്ചു് അഞ്ചു സാക്ഷികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ തെറോൺ തന്റെ മകനായ ആംബ്രോസിനെ ബേസിലിന്റെ മകനായ ഇഗ്നേഷിയസിനു് കൊടുത്തിരിക്കുന്നതായി മൂന്നുവട്ടം

പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഓരോ പ്രാവശ്യവും അഞ്ചു സാക്ഷികളിൽ ഒരാളായ "സൈലീനസിലെ ഹിരാം" പിത്തളത്രാസിൽ ഈയത്തകിടുകൊണ്ട് അടിച്ചു. കുറച്ചു ഒലിവുതോട്ടങ്ങളും മാത്രം സ്വന്തമായുണ്ടായിരുന്ന ഹിരാം ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ തണലിലാണ് കഴിഞ്ഞുകൂടിയിരുന്നത്. ആ ലക്ഷപ്രഭുവിന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം ഒരു സാക്ഷിയാകേണ്ടിവന്നതിൽ അയാൾക്ക് അഭിമാനം പൂണ്ടു. ചടങ്ങുകളും അവസാനിക്കാറായപ്പോൾ ഇഗ്നേഷിയസ് പറഞ്ഞു: "ഞാൻ എന്റെ മകൻ ബേസിൽ എന്ന് പേരുകൊടുക്കും. അതായിരുന്നു എന്റെ അച്ഛന്റെ പേര്. അദ്ദേഹം വാസ്തവത്തിൽ ഒരു മഹാനായിരുന്നു. എന്റെ അച്ഛന്റെ പേരു കൊടുക്കുക — അതിൽക്കൂടുതൽ ഒരു ബഹുമതി എനിക്ക് ഒരാൾക്കും കൊടുക്കാൻ സാധ്യമല്ല."

"സ്വന്തം അച്ഛനിൽ അഭിമാനംകൊള്ളുന്ന മകനും, മകനിൽ തന്നെപ്പറ്റി അഭിമാനംവളർത്തുന്ന അച്ഛനും, രണ്ടുപേരും ഒരുപോലെ ഭാഗ്യവാന്മാരാണ്." തെറോൺ ഒരു നെടുവീർപ്പിട്ടുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും ഒരു അടുക്കും ക്രമവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അയാൾ തെറോൺ ആവശ്യപ്പെട്ട പണം മുഴുവൻ കൊടുത്തു. അതിനു പുറമെ, കുറച്ചുകൂടി ആദായകരമായ ഒരു തൊഴിൽ സ്വീകരിച്ചു താമസിക്കത്തക്ക സൌകര്യങ്ങൾ "സിഡൺ" എന്ന പട്ടണത്തിൽ ചെയ്തുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. തെറോണിന് അതു വലിയ ഒരനുഗ്രഹമായിത്തോന്നി. തന്നെയുമല്ല, സ്വന്തം വീട്ടുകാരിൽനിന്നും അകന്നു താമസിക്കുമ്പോൾ ആംബ്രോസിന് പുതിയ വീട്ടുമായി കുറച്ചുകൂടി വേഗത്തിൽ അടുക്കുന്നതിനും സാധിക്കുമായിരുന്നു.

"എന്നെപ്പറ്റിയുള്ള യാതൊരു അറിവും ഇല്ലാതെ അവൻ കുട്ടി വളരുന്നതാണ് നല്ലതു" തെറോൺ പറഞ്ഞു. "എന്റെ സ്മരണതന്നെ അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നും മാഞ്ഞുപോകട്ടെ. എന്റെ ബാല്യകാല സ്നേഹിതാ, അങ്ങു് അവനോടു ദയവായി പൊറുമാറണേ!"

അതുകൊണ്ടുപ്പു ചടങ്ങിനു് ഒരു കുറവുമാത്രമെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു—ആംബ്രോസിന്റെ അഭാവം. അന്നു കാലത്തു് അവനെ കൂളിപ്പിച്ചു്, വെള്ളയങ്കി ധരിപ്പിച്ചു്, മിനിത്തിളങ്ങുന്ന ഒരു തോൽബെൽട്ടു് അരയിൽ മുറുക്കി, പ്രദർശനശാലയിലേക്കു കൊണ്ടുപോവുന്ന ഒരു വെള്ളക്കുതിരയെപ്പോലെ തയ്യാറാക്കി നിർത്തിയിരുന്നു. കുറച്ചുസമയത്തേക്കു് അവന്റെ മുഖത്തു് ആഹ്ലാദവും അഭിമാനവും പ്രസരിച്ചു. പക്ഷേ, തെറോൺ നിശ്ചിതസ്ഥലത്തേക്കു പുറപ്പെടാൻ ഇറങ്ങിയപ്പോൾ കുട്ടിയുടെ കണികപോലും കാണാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവനു് എന്തോ അടക്കാൻവയ്യാത്ത വേദന അനുഭവപ്പെട്ടിരിക്കണം. ഏതായാലും അന്നു് പട്ടണത്തിന്റെ നടുക്കു്, സ്തൂപനിരകൾക്കുമപ്പുറത്തുനിൽക്കുന്ന, രമ്യഹർമ്മ്യത്തിലേക്കു് തെറോണിനു് തനിച്ചുതന്നെ പോകേണ്ടിവന്നു. ആംബ്രോസിന്റെ അമ്മയും സഹോദരന്മാരും (ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ കൈയിൽനിന്നും കിട്ടേണ്ടിയിരുന്ന വമ്പിച്ച തുക ലഭിക്കണമെന്നു് അവർക്കു് വലിയ നിർബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു.) അവനെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി. ഉച്ചതിരിഞ്ഞതിനുശേഷമെ അവനെ കണ്ടുകിട്ടിയുള്ളു. ആറടി കിലുള്ള ഒരു ഗുദാമിൽ, അട്ടിയിട്ടിരുന്ന വിറകിന്റെ പുറകിൽ അവൻ കുഞ്ഞിക്കുടി ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. മുഖത്തെല്ലാം കരി

പുരണ്ടിട്ടുണ്ട്. കവിളുകളിൽക്കൂടി കണ്ണീർച്ചാലുകൾ ഒഴുകുകയാണ്. അവിടെ അവൻ അലസനായി ഇരിക്കുകയല്ലായിരുന്നു. ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ തനിച്ഛായയിലുള്ള ഒരു രൂപം അവൻ കളിമണ്ണിൽ കുഴച്ചെടുത്തു. സ്പല്പം വ്യത്യാസംമാത്രം — മൂക്കിന് ഒരു വളവ് — അത്യാഗ്രഹം ദ്യോതിപ്പിക്കുന്ന രീതിയിൽ ചെവിക്ക് ഒരു പരപ്പും.

ഉറയ്ക്കാത്ത കാലുകൾ മുന്നോട്ടു നീക്കിയാണ് തെറോൺ തിരിച്ചെത്തിയത്. അവന്റെ വെളുത്ത കുപ്പായത്തിൽ വീഞ്ഞുതുള്ളികളുടെ കടുംചുവപ്പുപാടുകൾ കാണാമായിരുന്നു. അവ്യക്തമായ രീതിയിൽ അവൻ പറഞ്ഞു:

"ഞാൻ നല്ല മഷിയാണ് വിൽക്കുന്നത്. അതു ചിമ്മിനിക്കരിയാണെന്ന് ആരും പറഞ്ഞിട്ടില്ല! ഒരിക്കലും ഞാൻ വീഞ്ഞുകടിച്ച മത്തനായിട്ടില്ല."

"ഇല്ല, മത്തനായിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ വിയർപ്പുതുള്ളികൾപോലും വീഞ്ഞാണെന്നമാത്രം" അവന്റെ ഭാര്യ പറഞ്ഞു.

അന്നുതന്നെ തെറോൺ ആംബ്രോസിനെ ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ അടുത്തു കൊണ്ടുപോയി. അതു കൂട്ടികുഴച്ചെടുത്ത രൂപം ഉടച്ചുകളഞ്ഞതിന്റെ ശേഷമാണെന്ന് പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

II

ആംബ്രോസ് — അല്ല ബേസിൽ; ഇനിയും അവൻ അറിയപ്പെട്ടുന്നത് ആ പേരിലാണ് — അവരെ ഒരു മാളികയുടെയും അകം കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല; അന്ത്യോക്യയിലെ ഓം ഫാലോസ് ശൈലത്തിന് മകുടം ചാർത്തിനിന്ന അപ്പൊളോ പ്രതിമയും, വിഖ്യാതമായ ആപ്പിറർ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സ്വർണ്ണംപൂശിയ ഗോപുരത്തിനും ചുറും അണിയണിയായി നിരവധി മാർബിളും സൌധങ്ങളും നിൽക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നിട്ടും. ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ മനോഹരവും ശില്പകലയുടെ വിഹാരരംഗവുമായ ഹർമ്മ്യകവാടം കണ്ടപ്പോൾതന്നെ അവൻ വിസ്മയാധീനനായി. മഞ്ഞ മാർബിളും പാകിയ മിനുത്തതറ, വിശാലമായ ഒരു ഹാൾ, അതിന്റെ നാലു ചുവരുകളിലും തൂക്കിയിട്ടിരിക്കുന്ന ഹൃദയഹാരിയായ ചിത്രങ്ങൾ! മൂന്നു നിലയിലുള്ള ആ മഹാമന്ദിരം നിന്നിരുന്നത് സുന്ദരസുമാവൃതമായ ഒരു നന്ദനോദ്യാനത്തിന്റെ നടുക്കാണ്. സൂര്യന്റെ ചൂട് ഇനിയും ശമിച്ചിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടായിരിക്കണം, മാളികയുടെ ജനാലകളെല്ലാം അടച്ചിട്ടിരുന്നത്. പൂന്തോട്ടത്തിൽ സാന്ദ്രമായ ഒരു നിശ്ശബ്ദത — ആ നിശ്ശബ്ദതയെ ഭേദിക്കുന്നത്, അവിടെയുള്ള യാന്ത്രികമായ ഊറ്റുറവയുടെ മർമ്മരാരവും, മരക്കൊമ്പിലിരിക്കുന്ന ഒരു പൈങ്കിളിയുടെ കളക്വജനവും മാത്രം.

മകനെ വേർപിരിഞ്ഞ സമയത്ത് തെറോൺ ഗാംഭീര്യംനടിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു: "എന്റെ മോനേ! നീ ഇനിയും താമസിക്കാൻ പോകുന്നത് സമുദ്രിയുടെ നടുക്കാണ്. ഒരു കാര്യം ഞാൻ പറയട്ടെ. എന്റെ

ഓർമ്മ — എന്നെപ്പറ്റിയുള്ള ഓർമ്മ — നിനക്ക് ഒരിക്കലും ലജ്ജാകരമായി തോന്നരുത്.”

മാളികയിലെ സേവകപ്രമാണിയായ കാസ്റ്ററിന്റെ അടുത്തു കുട്ടിയെ ഏല്പിച്ചതിന്റെശേഷം തെറോൺ യാത്രപറഞ്ഞു. കാസ്റ്റർ — കറുത്ത മേൽമീശയുള്ള ഒരു ഭയങ്കര സുന്ദരൻ — അധികാരസ്വരത്തിൽ ബേസിലിനോടു പറഞ്ഞു: “വരൂ കുട്ടി, ഉടനെ നിന്നെ യജമാനന്റെ അടുത്തു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെല്ലണമെന്നാണ് കല്പന. അദ്ദേഹത്തിന് ധാരാളം പണവും വേണ്ടത്ര സ്വാധീനശക്തിയുമുണ്ട്. നിനക്ക് ഇവിടെ വിചിത്രമായ പലതും കാണാൻ കഴിയും.” ബേസിൽ ‘തൊഴിലാളിത്താവളങ്ങ’ളിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ഒരു പേനാവില്പനക്കാരന്റെ മകനാണെന്ന് കാസ്റ്ററിന് അറിയാമായിരുന്നു.

പണക്കാരുടെ മക്കളിൽനിന്നും ബലാല്ക്കാരമായി, ആത്മം പുറത്താക്കപ്പെടുന്ന സ്വഭാവവിശേഷമാണ് വിനയം. പുതിയ അന്തരീക്ഷത്തിന്റെ ശക്തി ബേസിലിന്റെമേലും സ്വാധീനത ചെലുത്തി. അവൻ ചൊടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “ഇവിടെ വന്നിട്ട് എനിയ്ക്കു ഒരു കാര്യം മാത്രമേ വിചിത്രമായി തോന്നുന്നുള്ളൂ. ഒരു ഭൃത്യൻ യജമാനന്റെ പുത്രനോടു പരുഷമായി സംസാരിക്കാൻ ധൈര്യപ്പെടുന്നു എന്നുള്ളതു്.”

ആ സേവകപ്രധാനിക്കു കൊച്ചു യജമാനന്റെ മറുപടി നന്നേ ബോധിച്ചു. അയാൾ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “അതു ശരി. ഏതായാലും നമുക്കു മുകളിലേക്കു പോകാം.”

കാസ്റ്റർ ബേസിലിനെ മാളികയുടെ മൂന്നാമത്തെ നിലയിലേക്കുള്ള കോവണിയിലേക്കു നയിച്ചു. എല്ലായിടത്തും ഒരു മർമ്മരശബ്ദം. ബേസിൽ തിരിഞ്ഞുനോക്കി.

ആരൊക്കെയോ അവനെ ഒളിഞ്ഞുനോക്കുന്നു, പിറു പിറുക്കുന്നു. ചിലരുടെ കൈയിൽ മധുരപലഹാരം നിറഞ്ഞ വെള്ളിപ്പാത്രങ്ങളും. ചിലരുടെ കൈയിൽ കുഴമ്പാക്കിയ മഞ്ഞൾ അമക്കിവച്ചിരിക്കുന്ന തളികകളും. മറ്റുചിലർ വീഞ്ഞിന്റെ പൂമ്പാത്ര മുണ്ടുകളിൽ പൂരണ്ട സ്വർണ്ണക്കപ്പുകളും ഏന്തിയിട്ടുണ്ട്. അരയിൽ തിരുകിയിരിക്കുന്ന ചാട്ടയുടെ പിടി അമർത്തിക്കൊണ്ട് കാസ്റ്റർ പുലമ്പി, "ചേറിന്റെ മക്കൾ." ബേസിലിന് കാര്യം മനസ്സിലായി— അവരെല്ലാം ആ വീട്ടിലെ അടിമകളാണ്. "ആരെങ്കിലും അനങ്ങിയാൽ അവന്റെ പുറം കുളമാകും" കാസ്റ്റർ കറുച്ചുകുടി ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു.

വീടിന്റെ മൂന്നാമത്തെ നിലയിൽ എത്തിയപ്പോൾ ബേസിൽ അത്ഭുതപരതന്ത്രനായി നിന്നുപോയി. സുഖസൗകര്യത്തിന് എത്രയധികം യാന്ത്രികോപകരണങ്ങളാണ് അവിടെ ഉള്ളത്! മട്ടപ്പാവിന്റെ അരമതിലിൽക്കൂടെ നീളത്തിൽപ്പോകുന്ന ഉരുക്കുനാളങ്ങൾ, അവയുടെ അറ്റത്തുനിന്നും ഊറിവരുവയിൽനിന്നെന്നപോലെ കുതിക്കുന്ന തെളിനീർധാര, നട്ടുച്ചയ്ക്കും മഞ്ഞുപുതച്ചതുപോലെയുള്ള കുളുമ്മ മുറിയിലെങ്ങും വീശുന്ന യാന്ത്രികവിശറി. തണുത്ത ഒരു കൊച്ചുകാറ്റ് അവിടെ എപ്പോഴും രോമാഞ്ചം ചൊരിയുകയാണെന്നോതോന്നും. ആ മുറിയുടെ അങ്ങേ അറ്റത്തു മഞ്ഞുസിൽക്കിൽ തുന്നിയെടുത്ത വലിയ ഒരു കൂടപോലെ എന്തോ തൂക്കിയിട്ടിരിക്കുന്നു. അതിന്റെകീഴിൽ ഒരു വട്ടമേശ. ആ മേശപ്പുറത്തു കണ്ണാടിക്കപ്പുകളും, വെള്ളിക്കിണ്ണങ്ങളും, നീലിമചിതറുന്ന പാത്രങ്ങളും കണ്ണഞ്ചിക്കുന്ന, വർണ്ണവൈചിത്ര്യം. ബേസിൽ, ആ മേശയുടെ അപ്പുറത്തു സോഫയിൽ ചാരിക്കിടന്നിരുന്ന സുന്ദരിയായ സ്ത്രീയെ കണ്ടതേ ഇല്ല.

മുറിയുടെ മാർബിൾത്തറയിൽ വലിയ കണ്ണാടിപ്പ
ൂക്കളുടെ മീതെ നാലു കൊച്ചുപെൺകുട്ടികൾ നൃത്തം
ചവുട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. സപ്തസമയത്തേക്കു ബേസി
ലിന്റെ കണ്ണുകൾ അവരുടെ നിറപ്പകിട്ടുള്ള പാവാട
യിൽ കുരുങ്ങിപ്പോയി. അവരുടെ ചാതുര്യം വിസ്മയ
നീയമായിരുന്നു. ഒരു പുഷ്പത്തിൽനിന്നും, മറെറാരു പു
ഷ്പത്തിലേക്കു പറന്നുപോകുന്ന വണ്ണശബളങ്ങളായ ചി
ത്രശലഭങ്ങളെപ്പോലെ അവർ ഒരു കന്ദുകത്തിൽനിന്നും
മറെറാരു കന്ദുകത്തിലേക്കു തെറിച്ചുതെറി നീങ്ങിക്കൊ
ണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ കണ്ണുകൾ മിന്നിത്തിളങ്ങി. എ
ങ്ങുനിന്നെന്നില്ലാതെ ഒരു ഗാനം ഉയർന്നുവന്നു. അതി
ന്റെ തരംഗങ്ങളിൽ ആ നൽകികളുടെ വെളുത്തുരുണ്ട
കൊച്ചുകൈകൾ ഓളംതല്ലുകയാണെന്നു തോന്നി. അ
വരുടെ കാലുകളിലെ കനകച്ചിലങ്കകൾ കിലുങ്ങി. അ
തിന്റെ മന്ത്രധ്വനി മുറിയിലെങ്ങും മുഴങ്ങി.

കുറച്ചു കഴിഞ്ഞു ബേസിൽ സോഫായിൽ കിടന്ന
സ്ത്രീയെ കണ്ടു. അവൻ അവരെത്തന്നെ സൂക്ഷിച്ചു നോ
ക്കി. അഴകിന്റെ വീചികളിൽ അലതല്ലുന്ന വാർമുടി.
കനകംപതിച്ച ശുഭ്രവസ്ത്രം. അവൾ അവിടെ നടക്കു
ന്ന നൃത്തത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതേ ഇല്ല. അടുത്തുതന്നെ
മറെറാരു സോഫായിൽ കിടന്ന തടിച്ച മനുഷ്യൻ അതു
മനസ്സിലാക്കിയെന്നു തോന്നുന്നു. അയാൾ ഒന്നു നിശ്വ
സിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "പ്രിയേ, നീ ഇതു കാണുന്ന
തു ഇല്ലല്ലോ. വളരെ അധികം പണംകൊടുത്തു ഇ
വരെ കൊണ്ടുവന്നതു് നിന്റെ സന്തോഷത്തിനുവേണ്ടി
മാത്രമാണ്. വിദൂരമായ പൗരസ്ത്യരാജ്യങ്ങളിൽനിന്നു
മാണ് അവർ വരുന്നതു്."

"ഞാൻ നൃത്തം കണ്ടില്ല. ആ കുട്ടിയെത്തന്നെ നോക്കി ഇരുന്നുപോയി. നമ്മുടെ മകനായിരിക്കും അത്, അല്ലേ?" ആ സ്ത്രീ ചോദിച്ചു.

തന്റെ മൂത്തപുത്രൻ വന്നു എന്ന വിവരം ഇഗ്നേഷ്യസ് അറിഞ്ഞില്ല. അയാളുടെ മുഖത്തു പെട്ടെന്ന് ഒരു മന്ദഹാസം വികസിച്ചു. അടുത്തു ചെല്ലാൻ അയാൾ ആ കുട്ടിയോട് ആംഗ്യം കാണിച്ചു. ബേസിലിന്റെ ശ്രദ്ധ മുഴുവൻ സുന്ദരിയായ ആ സ്ത്രീയിലായിരുന്നു. ആ അമ്മയുടെ ഔദാര്യത്തിലാണ് അവന്റെ ഭാവി ജീവിതം അധിഷ്ഠിതമായിരിക്കുന്നതു്. അവരോട് അവന് എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരു സ്നേഹം തോന്നി. മെലിഞ്ഞ ആ സ്ത്രീ രൂപം അവന്റെ അമ്മയുടെ യാതൊരു വടിവുമില്ലാത്ത ശരീരത്തിൽനിന്നും തികച്ചും വിഭിന്നമാണ്. ആ സുന്ദരിയുടെ മാധുര്യമൂറുന്ന ശബ്ദം അവന്റെ അമ്മയുടെ ക്രുദ്ധമൂർത്ത വാക്കുകളിൽനിന്നും തികച്ചും വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു.

തൊഴിലാളിത്താവളത്തിൽ പരിചയിച്ച സന്ത്രാസം, യാതൊന്നും ക്രൂരമാതെ അവരുടെ അടുത്തു സംസാരിക്കുവാൻ അവനെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. പക്ഷേ, അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു് തെറ്റാണെന്നു് അന്തഃകരണം അവനെ ഉൽബോധിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങോട്ട് ചോദിക്കുന്നതിനു മാത്രം, ശാന്തമായി ബഹുമാനപുരസ്സരം മറുപടി പറയണമെന്ന് അവൻ തീരുമാനിച്ചു. പുതിയ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ മുമ്പിൽ നമ്രശിരസ്കനായി അവൻ നിലകൊണ്ടു. അവന്റെ കാലുകൾ വിറയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

"ഒന്നും ഭയപ്പെടേണ്ട. വരൂ, വരൂ, അടുത്തു വരൂ — ഞാൻ നിന്നെ ഒന്നു കാണട്ടെ —" ആ സ്ത്രീ സദയം പറഞ്ഞു.

ബേസിലിനു തോന്നി, കഴിയുന്നതു വേഗത്തിൽ

അവിടെനിന്നും ഓടിക്കളഞ്ഞാലെന്താണെന്നു പക്ഷേ, അവൻ ഓടിയില്ല. പതുക്കെ പതുക്കെ കാലുകൾ വലിച്ചിഴച്ചെന്നപോലെ അവൻ മുന്നോട്ടു നീങ്ങി.

ആ സ്ത്രീ സംതൃപ്തിയോടുകൂടി തലകുലുക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "നീ ഞങ്ങൾക്കു യോജിച്ച മകനായിരിക്കും." പിന്നെ ഭർത്താവിന്റെ നേർക്കു തിരിഞ്ഞുകൊണ്ട് അവർ തുടർന്നു: "അവിടുന്ന് ഏറ്റവും നല്ല ഒരു കുട്ടിയെയാണ് തെരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്നത്."

ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ മുഖത്ത് ഒരു പുതിയ പ്രകാശം വീശി. അടുത്തുകിടക്കുന്ന സോഫായിൽ ഇരിക്കാൻ അയാൾ ബേസിലിനെ ആംഗ്യം കാണിച്ചു.

"നിനക്കും, എനിക്കും, നമ്മുടെ മകനും, ഇന്നൊരു സുദിനമാണ്. ഇത്ര പെട്ടെന്ന് എന്റെ കുട്ടിയെ നിനക്കിഷ്ടപ്പെട്ടുമെന്ന് ഞാൻ കരുതിയില്ല. ബേസിൽ, നിന്റെ അമ്മയെ ഞൊടിയിടയിൽ പ്രീതിപ്പെടുത്താൻ നിനക്കു കഴിഞ്ഞു. എനിക്കാണെങ്കിൽ, അതിനു പത്തു നീണ്ട വർഷങ്ങൾ വേണ്ടിവന്നു." ഇഗ്നേഷിയസ് പറഞ്ഞു.

അതുവരെയും ചമ്രംപടിഞ്ഞിരുന്ന് കിട്ടുന്നതു വല്ലതും കഴിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ബേസിലിന്, സോഫായിൽ ചാഞ്ഞുകിടന്ന് ഭക്ഷണത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാൻ, സ്വല്പം വിഷമം തോന്നാതിരുന്നില്ല. രുചികരങ്ങളായ ഭോജ്യസാധനങ്ങൾ! — പുകപറക്കുന്ന പൊരിച്ച ഇറച്ചി! പഴുത്തു കനിഞ്ഞ ഈന്തപ്പഴങ്ങൾ, തേനിൽമുക്കിയ കേക്കുകൾ, തണുപ്പിച്ചെടുത്ത മുന്തിരിസ്സത്തു മുതലായവ, — പുതിയ മാതാവിനെ അവൻ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവർ ഭക്ഷണംകഴിക്കുന്ന രീതി അവനും അനുകരിച്ചു. അങ്ങനെ പല മടയത്തരങ്ങളും ഒഴിക്കുവാൻ സാധിച്ചു.

ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു യുവാവു് — ചുറുചുറുക്കുള്ള പെരുമാറ്റം, കോയിൻഭാഷ സംസാരിക്കുന്നതിനു് ഒരു തടസ്സം, റോമാക്കാരനാണു് — പ്രവേശിച്ചു് ചില സന്ദർശകന്മാർ വന്നിരിക്കുന്ന വിവരം ഇഗ്നേഷിയസിനെ ധരിപ്പിച്ചു. വൃദ്ധപ്രമാണി വൈമനസ്യത്തോടുകൂടി എഴുന്നേറ്റുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "ക്യൂൻറസ് ആനിയസിനു്, നിങ്ങളെന്നെ ഈ വീട്ടിലെ അടിമയാക്കിയിരിക്കയാണു്. ഒരു ദിവസം എത്രയെത്ര വിഷമം പിടിച്ച പണികൾ നിങ്ങളെന്നെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിക്കും?"

"ക്യൂൻറസ് ആനിയസിനു് ഉണ്ണാനോ ഉറങ്ങാനോ, സമയം കിട്ടുന്നില്ലെന്നാണു് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്. എന്തൊരു ജോലിത്തിരക്കുള്ള ചെറുപ്പക്കാരനാണെന്നറിയാമൊ?" ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ സുന്ദരിയായ ഭാര്യ പറഞ്ഞു.

സന്ധ്യമയങ്ങി. ആകാശവിതാനത്തിൽ നക്ഷത്രങ്ങൾ പൂങ്കുലപോലെ വിരിഞ്ഞുനിന്നു. ആ മഹാ ഹർമ്മ്യത്തിന്റെ മുകളിൽനിന്നാൽ എന്തൊക്കെ കാഴ്ചകൾ കാണാമെന്നു് ബേസിൽ വിചാരിച്ചു. പേർസിസ്സു് ഭക്ഷണം കഴിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അവരുടെ കൺപോളകളിൽ ഉറക്കം നുഴഞ്ഞു കയറി. അവൻ ബഹുമാനപുരസ്സരം പുതിയ അമ്മയോടു ചോദിച്ചു: "എനിക്കു് മട്ടുപ്പാവിലേക്കു പോകാമോ?"

അവർ ഉടനെ എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. ഒരു അടിമപ്പെൺകൂട്ടി കൊണ്ടുവന്ന രത്നംപതിച്ച പാത്രത്തിൽനിന്നും സുഗന്ധിയായ വെള്ളമെടുത്തു കണ്ണു കഴുകിത്തുടച്ചു. അകലെയുള്ള വസ്തുക്കൾ കാണാനുള്ള ശക്തി അവരുടെ കണ്ണുകൾക്കില്ലാതായിരിക്കുന്നു. അവനെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടു് അവർ പറഞ്ഞു: "സൂക്ഷിച്ചുവേണം പോവാൻ. മട്ടുപ്പാവിൽനിന്നും ഞാൻ താഴോട്ടു നോക്കാറില്ല. എനിക്കു് തലകറങ്ങും."

തൊഴിലാളിത്താവളങ്ങളിൽ തൊട്ടു തൊട്ടു നിൽക്കുന്ന വീടുകളിലെ മട്ടുപ്പാവുകളിൽ ഓടിച്ചാടി നടന്ന ബേസിലിന് ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ മാളികയുടെ വിസ്തൃതമായ മച്ചിൽ നിൽക്കുന്നതിന് യാതൊരു ഭയവും തോന്നിയില്ല. ഇരുളിന്റെ മൂടുപടം ധരിച്ചുനിന്ന അന്ത്യോക്യയുടെ സൗന്ദര്യം, ആ കൊച്ചു ഹൃദയത്തിന് നിർവൃതി നൽകി. അണിയണിയായി കിളുന്നിൽക്കുന്ന മണിമേടകളുടെ മട്ടുപ്പാവുകളിൽ അനുഗൃഹീതരായ ധനികർ വെള്ളിവിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിലിരുന്ന് രുചികരങ്ങളായ പദാർത്ഥങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുന്നു. ആ വിളക്കുകൾ കണ്ടാൽ രാത്രിയുടെ കണങ്കാലിൽ അണിഞ്ഞിരിക്കുന്ന തുവെള്ളിച്ചിലമ്പുകളാണെന്നേ തോന്നൂ. അടുത്ത മാളികയുടെ മച്ചിൽക്കൂടി മനോഹരമായ ഒരു സ്ത്രീരൂപം നീങ്ങി നീങ്ങി നിഴലിൽ മറയുന്നതു് ബേസിലിന് കാണാം. അവളുടെ കൈയിൽ ഒരു കുല മുന്തിരിപ്പഴം ആടി ഉലഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതിനപ്പുറത്തെ മന്ദിരത്തിന്റെ ഉപരിതലത്തിൽ ഒരു യുവാവ് 'സിത്താറാ' വായിച്ചു മധുരമായി പാടുന്നു. അയാളുടെ ശബ്ദത്തിന് നീണ്ടനാളത്തെ സാധകമാധുര്യം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് സ്പഷ്ടമാണ്. പൂവാടിയിലെ പരിമളംപേറുന്ന ഒരു കൊച്ചുകാറ്റ് ബേസിലിനെ തലോടി. അവൻ ആകാശത്തിലേക്കു നോക്കി. അവിടെനിന്ന നക്ഷത്രങ്ങളെ എണ്ണിത്തിട്ടപ്പെടുത്താൻ കഴിഞ്ഞേക്കുമെന്നു അവനു തോന്നി—ഓരോ നക്ഷത്രവും അത്ര വ്യക്തമായി കാണാം.

ആ ദത്തുപുത്രൻ വിചാരിച്ചു: "എന്റെ പിതാവും, സഹോദരന്മാരും പഴയതുപോലെതന്നെ ഇട്ടുമൂടിയ ഒരു മുറിയിൽ വായുവും വെളിച്ചവും കിട്ടാതെ കഷ്ടപ്പെടുകയായിരിക്കും. അവക്ക് എന്റെ വേർപാടു് എത്രമാത്രം അസഹനീയമായിരിക്കും?'

അടിമകളും പാത്രങ്ങളും പെറുക്കിയെടുത്തുകൊണ്ടു പോകയാണ്. അതിൽ ഒരു പെൺകുട്ടി—അവൾക്ക് അവനെക്കാളും ഒന്നോ രണ്ടോ വയസ്സു പ്രായക്കൂടുതൽ കാണും—അവന്റെ ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിച്ചു. ജോലി ചെയ്യുമ്പോഴും അവൾ അവനെ ഒളിഞ്ഞു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കാസ്റ്റർ എങ്ങോട്ടോ ഒന്നു തിരിഞ്ഞു. തത്സമയം അവൾ അവന്റെ മുഖത്തു നോക്കി മധുരമായി ഒന്നു മന്ദഹസിച്ചു. അവന്റെ ചുണ്ടുകളിലും പുഞ്ചിരിയുടെ നേരിയ ഒരു പ്രകാശം വീശി. അവൾ പതുക്കെപ്പതുക്കെ നീങ്ങി, അവന്റെ അടുക്കലേക്കു ചെന്നു.

"ഞാൻ കുഞ്ഞിന്റെ അടുത്തു സംസാരിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ കാസ്റ്റർ എന്നെ ചാട്ടകൊണ്ടടിക്കും. പക്ഷേ, ഞാനതു കണക്കാക്കുന്നില്ല. അയാൾ എന്നെ പലപ്പോഴും അടിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ അയാളുടെ കൈ കടിച്ചുപറിക്കും, പുറമൊക്കെ അള്ളിപ്പറിക്കും. അയാൾ, ഒരു മൃഗമാണ്." അവൾ മന്ത്രിച്ചു.

ഏതാനും നിമിഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു. കാസ്റ്റർ അവളെ സൂക്ഷിച്ചില്ല. അവൾ ബേസിലിന്റെ അടുത്തേക്കു കുറച്ചുകൂടി നീങ്ങിനിന്നുകൊണ്ടു വീണ്ടും മന്ത്രിച്ചു: "കുഞ്ഞിനെ കാണാൻ നല്ല ചന്തമുണ്ട്."

പേർസിസ് പ്രഭു അതു കേട്ടു. അവർ സോഫായിൽ എഴുന്നേറ്റിരുന്ന് നിശിതമായ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു: "എടീ, നീ നിന്റെ ജോലി നോക്ക്. ഞാൻ കാസ്റ്ററിനെ വിളിച്ചെങ്കിലേ പറയൂ, അല്ലേ—മര്യാദകെട്ട പെണ്ണ്."

ആ പെൺകുട്ടി മിന്നൽവേഗത്തിൽ അവിടെനിന്നും മറഞ്ഞു. ഉടനെ പേർസിസ് ബേസിലിനെ വിളിച്ച് അടിമകളുടെ അടുത്തു പെരുമാറേണ്ടവിധം പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. അവൻ അവരുടെ അടുത്തു യാ

തൊരു പരിചയത്തിനും പോകരുതു്. പ്രത്യേകിച്ചും അവിടെയുള്ള പത്തു പന്ത്രണ്ടു പെൺകുട്ടികളുടെ അടുത്തു. "അവരുടെ ദേഹത്തു സ്പർശിക്കപോലുമരുതു്." മാതാവു് മുന്നറിയിപ്പു നൽകി. "അതു കഴപ്പത്തിലെ ചെന്നവസാനിക്കും. നിന്റെ അടുത്തു സംസാരിച്ച ആ പെണ്ണിനു് വകതിരിവു് എന്നുപറഞ്ഞാൽ എന്താണെന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. ഒരാൾ കടംവീട്ടാനുള്ള ശ്രദ്ധാകൈവശം ഇല്ലാതെ വന്നപ്പോൾ പകരം അവളെ തന്നതാണു്. എന്തായാലും അവളെ എടുത്തതു് വളരെ തെറ്റായിപ്പോയി. ഒരിക്കലും അവളുടെ അടുത്തു സംസാരിച്ചുപോകരുതു്. അല്ലെങ്കിൽ അവൾ വല്ലാത്ത കഴപ്പുണ്ടാക്കും."

ആനന്ദത്തിന്റെയും ആഹ്ലാദത്തിന്റെയും പനിനീർസുമങ്ങൾപോലെ ഓരോ ദിവസവും മൊട്ടിട്ടു വികസിച്ചു പരിമളം പരത്തി. അതിന്റെ ധോരണിയിൽ ബേസിൽ സ്വന്തം വീട്ടുകാരെ പാടെ വിസ്മരിച്ചു. അവന്റെ അടുത്തു സംസാരിച്ച ആ പെൺകുട്ടിയോടു് അവനു് എന്തോ ഒരു മമത തോന്നി. അവളുടെ പേരു് 'ഹെലെനാ' എന്നായിരുന്നു. കറുത്തിരുണ്ട കണ്ണുകൾ, മെലിഞ്ഞൊതുങ്ങിയ കടിപ്രദേശം. ആദ്യത്തെ ദിവസത്തിനുശേഷം അവൾ അവനോടു യാതൊന്നും മിണ്ടിയിട്ടില്ല. പക്ഷേ അവനെക്കാണുമ്പോൾ അവളുടെ മുണ്ടകളിൽ അവ്യക്തമായ വാക്കുകൾ തിങ്ങിനില്ക്കും. കാസ്റ്ററിനെപ്പറ്റിയുള്ള ഭയമാണു് അവളുടെ അഭിനിവേശങ്ങൾക്കു് കടിഞ്ഞാണിട്ടതു്.

പിന്നെ കുറച്ചുനാളത്തേക്കു് അവൻ അവളെ കണ്ടതേയില്ല. എപ്പോഴും പേർസിസിന്റെ വസ്ത്രാഞ്ചലം പിടിച്ചുനിൽക്കാറുണ്ടായിരുന്ന ഒരു കറുത്ത അടിമപ്പെണ്ണിന്റെ അടുക്കൽനിന്നു്, ഹെലെനായെ തൊഴിലാളിത്താവളങ്ങളിലേക്കയച്ചിരിക്കയാണെന്നു് ഒടുവിൽ

അവന് അറിയാൻകഴിഞ്ഞു. അനുസരണയില്ലാത്ത അടിമകൾ പുറത്തുപോയി പണിയെടുത്തു കഷ്ടപ്പെട്ട് തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ ആട്ടിൻകുട്ടികളെപ്പോലെ ശാന്തരാകും. അവരെ മെരുക്കുന്ന മാർഗ്ഗം അതാണ്. ഒരു ദിവസം ബേസിൽ കാസ്റ്ററിനോട് ധൈര്യപ്പെട്ട ചോദിച്ചു: 'അവളെ മെരുക്കിക്കഴിഞ്ഞോ?'

"അവളെ മെരുക്കി എടുക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല." കരിമ്പടംപോലെയുള്ള മേൽമീശ പിരിച്ചുകൊണ്ട് അയാൾ പറഞ്ഞു.

മച്ചിൽനിന്നും നേരെ താഴെയുള്ള തട്ടിലായിരുന്നു ബേസിലിന്റെ മുറി. അതിനകത്തിരുന്നാൽതന്നെ ഒരു കുളിമ്പ അനുഭവപ്പെട്ടും. കുളിമുറി അടുത്തുതന്നെയുണ്ട്. കിടക്ക അലങ്കരിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നു. ആ രാത്രി ഉഷ്ണം നന്നെ തോന്നി. അവന് ഉറങ്ങാൻതന്നെ സാധിച്ചില്ല. നേരം പാതിരാ ആയിക്കാണും. താഴത്തെ ബാൽക്കണിയിൽനിന്ന് ആരോ അവനെ പതിഞ്ഞ സ്വരത്തിൽ വിളിക്കുന്നു. അവൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. ഹെലെനായുടെ സ്വരം. അവൾ അടിമകൾക്കുള്ള അറയിൽനിന്ന് നഴഞ്ഞിറങ്ങി, പൂന്തോട്ടത്തിൽക്കൂടി ബാൽക്കണിയിൽ എത്തിയിരിക്കുകയാണ്.

പേർസിസ്സിന്റെ 'മുന്നറിയിപ്പ്' അവൻ ഓർത്തു. അവൻ അനങ്ങിയില്ല. പെട്ടെന്ന് അവന് തോന്നി, അവൾ തന്റെ സഹായം അപേക്ഷിക്കാൻ വന്നതായിരിക്കുമെന്ന്. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ? അവൻ കിടക്കയിൽ എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് അവന് യാതൊരു പിടിയും കിട്ടിയില്ല. അവളെ സഹായിക്കാതിരിക്കുന്നതു് ഭീരുത്വമല്ലേ? ഒടുവിൽ അവൻ കാലൊച്ച കേൾപ്പിക്കാതെ നടന്നുചെന്ന് പതുക്കെ കതകുതുറന്നു. ബാൽക്കണിയുടെ കോണിപ്പടികൾ കിറുകിറുക്കുന്ന ശബ്ദം അവൻ കേട്ടു. അവൾ

മടങ്ങുകയാണ് അവൻ പതുക്കെ വിളിച്ചു. "ഹെലെനാ, ഹെലെനാ!" യാതൊരു മറുപടിയുമില്ല. കനത്ത നിശ്ശബ്ദത. ബേസിലിന് പശ്ചാത്താപം തോന്നി. അവൾ വിളിച്ചപ്പോൾ എഴുന്നേറ്റു ചെല്ലാതിരുന്നതു് ഭീരുത്വമായിരുന്നില്ലേ? ആ ചോദ്യം തന്നോടുതന്നെ അവൻ അനേകവട്ടം ചോദിച്ചു.

അടുത്ത ദിവസം ആരോ അവനോടു പറഞ്ഞു, ഹെലെനാ ഒളിച്ചോടിപ്പോയെന്ന്. അവൻ അതെപ്പറ്റി കാസ്റ്ററിനോടു ചോദിച്ചു. അയാൾ അമർഷത്തോടുകൂടി ചാട്ട എടുത്തു ഞെരിച്ചുകൊണ്ടു ഗർജ്ജിച്ചു: "അവൾ എവിടെപ്പോയെന്നറിഞ്ഞെങ്കിൽ, അവളുടെ വെളുത്ത മുതുകത്തു് ഞാൻ കുളംതോണ്ടുമായിരുന്നു. അവൾക്ക് ഒരു യജമാനനെക്കൊണ്ടു തൃപ്തിയില്ല — ഓരോ രാത്രിയും ഓരോ യജമാനന്മാർ വേണം. അതിനാണ് അവൾ പോയിരിക്കുന്നതു്. കഴുത! മുട്ടയിൽനിന്നും വിരിയാത്ത തേവിടിശ്ശി!"

S.S.
Pala
Book
136

III

ബേസിൽ ക്രമേണ പുതിയ ജീവിതരീതിയുമായി ഇടപഴകി. സമ്പത്തും, സമൃദ്ധിയും, സേവകരും അവന്റെ സുഖത്തിന് നിദാനങ്ങളായിരുന്നു. വളർത്തച്ഛനോട് അവന് ക്രമേണ സ്നേഹവും, ബഹുമാനവും തോന്നി. മുകളിലത്തെ മുറിയിലിരുന്ന് വ്യാപാരകാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ചർച്ചകൾ നടത്തുമ്പോൾ ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ സ്വരം പരുഷവും ഉഗ്രവുമായിരിക്കും. പക്ഷേ, ഭാര്യയോടും മകനോടും സംസാരിക്കുമ്പോൾ ആ സ്വരം മധുരമായിത്തീരും. സോഫായിൽ കിടക്കുന്ന പേർസിസിന്റെ തലമുടി തലോടിക്കൊണ്ട് അയാൾ ചോദിക്കും, "എന്റെ ഓമനയ്ക്ക് എങ്ങനെയിരിക്കുന്നു? ഇന്നു കുറച്ചുകൂടി സുഖം തോന്നുന്നില്ലേ?" നിർഭാഗ്യമെന്നേ പറയേണ്ടൂ, അയാളുടെ ഓമനയ്ക്ക് ഒരിയ്ക്കലും സുഖമില്ല. ഓരോ ദിവസം കഴിയുന്തോറും അവളുടെ ആരോഗ്യം കുറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അവൾ അയാളുടെ തോളിൽ മെല്ലെ തഴുകിക്കൊണ്ടു പറയും "അങ്ങു വിഷമിക്കരുത്, എന്റെ നില ഇതിൽനിന്നും ഭേദപ്പെടുകയില്ല. പക്ഷേ എനിക്ക് ദുഃഖമില്ല." അപ്പോൾ ആ വൃദ്ധകപ്രമാണിയുടെ സ്വർണ്ണത്തകിടുപോലെയുള്ള കവിൾത്തടം വിളറും. അയാൾ, ദീർഘമായി നിശ്വസിക്കും, അവളുടെ തലമുടി തലോടിക്കൊണ്ടേ ഇരിക്കും.

ബേസിലിന് അവന്റെ വളർത്തമ്മയോടും വളരെ സ്നേഹം തോന്നി. അവർക്ക് എന്തു വേണമെങ്കിലും അവൻ ചെയ്തുകൊടുക്കും. അവരുടെ ദേഹസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. അവർക്ക് അവനോടുള്ള വാത്സല്യം അനുദിനം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

രണ്ടു വർഷം അങ്ങനെ കടന്നുപോയി. സ്വന്തം വീടിനെപ്പറ്റിയും, വീട്ടുകാരെപ്പറ്റിയുമുള്ള സ്മരണ ബേസിലിന്റെ മനസ്സിൽനിന്നും പാടെ മാഞ്ഞു. അവൻ തെറ്റോണെപ്പറ്റി ആരോടും ഒന്നും ചോദിക്കാതെ ആയി.

പൂമുഖത്തിന്റെ മട്ടുപ്പാവിലാണ് അവൻ അധികസമയവും പോക്കിയിരുന്നത്. അവിടെനിന്നാൽ ആ പട്ടണം മുഴുവനും അവനു കാണാം. കുന്തവും തോളിൽ പേറി ആരെയും ക്രൂശാതെ തെരുവീഥിയിൽക്കൂടി നടക്കുന്ന റോമാപ്പട്ടാളക്കാർ, മരുഭൂമിയിലെ യാത്രയും കഴിഞ്ഞു, അഴകുള്ള സിറിയൻ ഒട്ടകങ്ങളുടെ മുഖം കടിഞ്ഞാണിൽ പിടിച്ചു് അലസരായി കടന്നുപോകുന്ന പാന്ഥന്മാർ, വേഷോക്യങ്ങൾ കുറിച്ച തോൽച്ചുരുളുകൾ തലയിൽ തിരുകിയിട്ടുള്ള യഹൂദന്മാർ, മൂക്കത്തു വളയമുള്ള ചുരുൾമുടിക്കാരായ യവനനാവികർ — എല്ലാവരേയും അവനു കാണാം.

ഓരോ ദിവസവും ധനികരായ അയൽക്കാർ പട്ടണത്തിലേക്കു് സവാരിക്കിറങ്ങുന്നതു് അവൻ കാണാറുണ്ടു്. അവർ പുറപ്പെടുമ്പോൾ, പ്രധാന വാതിലിൽ ഒരു പതാക ഉയരും. ചങ്ങലയും തമ്പേരും മുഴങ്ങും. ഗേറു തുറക്കുന്നതും, പ്രസന്നനായ ഒരു കുതിരക്കാരൻ പൊടിച്ചൊടിപ്പുള്ള രണ്ടു കുതിരകളെ പൂട്ടിയ ഒരു വണ്ടി മുന്നോട്ടു നയിക്കുന്നതും ഒന്നിച്ചാണു്. ആ വണ്ടിയുടെ പുറകെ ഒരു കൊച്ചുരഥം—അതിന്റെ വെളുത്ത മുത്തുക്കുടയുടെ കീഴിലായിരിക്കും കുടുംബാംഗങ്ങളെല്ലാം.

ചിലപ്പോൾ അവൻ കാണുന്ന കാഴ്ച അവന്റെ ചോരയും ചൂടുപിടിപ്പിക്കും. റോമാപ്പട്ടാളക്കാർ കബാത്തുചെയ്യുന്ന രംഗം. അവർ പരേഡു് നടത്തുകയാണോ, അതോ, സമരമുഖത്തേക്കു പോകയാണോ, എ

ന്ന് അവന് ഒറ്റനോട്ടത്തിൽ പറയാൻ കഴിയും. കു
വർ യുദ്ധത്തിന് പോകയാണെങ്കിൽ പടച്ചട്ടയും പു
ത്തു് ഒരു പുറംകുപ്പായംകൂടി അണിയും. ക്രൂർത്തുമൂർത്ത
ആ ഉരുക്കു തൊപ്പികൾ മൂന്നോട്ട നീങ്ങുമ്പോൾ ഭാ
വന്റെ ഹൃദയം വേഗത്തിൽ മിടിക്കും. അവൻ ഒരിക്ക
ലും ഒരു പടയാളി ആകണ്ടതു. യുദ്ധം! ആ വാക്കു അ
ന്ന് തുള്ളൽപ്പനിയുണ്ടാക്കും.

തെരുവിൽ ഒരിക്കൽ ഒരു ചെറിയ സംഭവം നട
ന്നു. അതു് അവന്റെ സ്മരണയിൽനിന്നും മാഞ്ഞില്ല. ഓംഫാലോസിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നും വന്ന ഒരു മിഠായി വില്പനക്കാരൻ. ഒരു തട്ടം തലയിൽ വച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഒരു പ്രത്യേക മനുഷ്യൻ. കണ്ണുകൾക്കു വല്ലാത്ത ഒരു തെളിച്ചം. ഒരു മിഠായി വില്പനക്കാരന്റെ കണ്ണുകൾക്കു് ഈ പ്രകാശം എങ്ങനെ കിട്ടി? അയാൾ എവിടത്തുകാരനായിരിക്കും? ബേസിൽ അയാളെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അയാളുടെ അടുത്തു് മറെറാരാൾ. മിഠായി വാങ്ങാൻ വന്ന വല്ലവരും ആയിരിക്കും. അവരെന്തു ചെയ്യുന്നു? അവൻ ശ്വാസമടക്കി നിന്നുപോയി. മിഠായിവില്പനക്കാരൻ, തട്ടത്തിൽനിന്നും മിഠായി — അല്ല, ഒരു കടലാസ്സു തുണ്ടു് — എടുത്തു. അരനിമിഷത്തിനുള്ളിൽ — ആ തുണ്ടു് മറെറയാളിന്റെ കൈവശമായി. മിഠായിക്കാരന് ഒരു ചെമ്പുതുട്ടു കിട്ടി. അവർ പിരിഞ്ഞു. അതാ, അവർ ആൾത്തിരക്കിനിടയിൽ മറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.

ബേസിൽ സ്വയം മന്ത്രിച്ചു. "തീർച്ചയായും അവർ ക്രിസ്ത്യാനികളാണ്."

അവന്റെ ഓർമ്മയിൽ, അവന് ആറുവയസ്സുണ്ടായിരുന്നപ്പോൾ നടന്ന ഒരു സംഭവം പൊന്തിവന്നു. തെറോണിന്റെകൂടെ അന്നൊരുദിവസം അവൻ സിറാറിയ എന്ന പട്ടണത്തിൽ ഒരു പൊതുയോഗത്തിൽ

സംബന്ധിക്കുവാൻ പോയി. അവിടെ ഒരു പ്രസംഗം നടന്നു — ഒരു പുതിയ വിശ്വാസത്തെപ്പറ്റി. യഹൂദനായ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയെപ്പറ്റിയാണ് അവർ സംസാരിച്ചത്. അവിടെ കൂടിയിരുന്നവർ എങ്ങനെയാണ് പ്രാർത്ഥിച്ചത്? സംഘ്നായിലെ പൂന്തോട്ടത്തിലുള്ള വലിയ ഒരു വിഗ്രഹത്തിനുമുമ്പിൽ മുട്ടുകുത്തിനിന്നാണ് യവനർ സാധാരണയായി പ്രാർത്ഥിക്കാറുള്ളത്. എന്നാൽ അവരോ? തലയുയർത്തി, ആകാശത്തിനും ഉപരിഭാഗത്തുള്ള ഏതോ അത്ഭുതകരമായ ഒരു ശക്തിയെ അവർ ധ്യാനിക്കുകയായിരുന്നു. അവർ ഒരുമിച്ചു പാടി. എന്തു മനോഹരമായ പാട്ടുകൾ! സ്നേഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള, പശ്ചാത്താപത്തെപ്പറ്റിയുള്ള, ഹൃദയഹാരിയായ ഗാനങ്ങൾ. തെറോൺ അവനോടു പറഞ്ഞു: "വിചിത്രമായ രീതിയിലുള്ള ആളുകൾ. അവരെപ്പറ്റി കൂടുതൽ അറിയണമെന്നു തോന്നിപ്പോവുന്നു."

ആരാണ് അന്നു പ്രസംഗിച്ചത്? കുറിച്ചു താടിയുള്ള ഒരു ചെറിയ മനുഷ്യൻ. ചിലപ്പോൾ അയാളുടെ സ്വരം കാഹളനാദംപോലെയിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ അതു പാറക്കെട്ടുകളിൽ അടിച്ചുകയറുന്ന തിരമാലകളുടെ ശബ്ദംപോലെ ഗംഭീരമായിരുന്നു. ശ്രോതാക്കൾക്ക് ആ വൈഖരീവലയത്തിനു പുറത്തുപോവാൻ സാധ്യമല്ല. അയാളുടെ കുഴിഞ്ഞ ജ്വലിക്കുന്ന കണ്ണുകൾ, അയാൾ വിവരിക്കുന്ന ഓരോ കാഴ്ചയും കണ്ടിട്ടുള്ളവയാണ്. തീർച്ചയായും അയാളുടെ സ്വദേശം അന്ത്യോക്യയല്ല. റോമാക്കാരുടെ ദാർഢ്യത്തെ ധ്വനിപ്പിക്കുന്ന സ്വരം. ആളുകൾ എന്തൊക്കെയൊ മന്ത്രിച്ചു. അയാളുടെ പേര് ടാർസസ് എന്നോ, പൗലൂസ് എന്നോ ആണ്.

അയാൾ പ്രസംഗിച്ചപ്പോൾ ആ മുറി നിശ്ശബ്ദമായിരുന്നു, ഒരു ശ്മശാനംപോലെ. തെറോൺ നിശ്ചേ

ഷ്ടനായി നിന്നുപോയി. അയാൾ ഒരുപ്രാവശ്യം മക
ന്റെ കൊച്ചുതോളിൽ മുറുകെപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു മന്ത്രിച്ചു:
"എന്റെ മോനെ, ഒരു ദൈവമേ ഉള്ളോ? ആ
ദൈവം കരുണയുടെയും പ്രകാശത്തിന്റെയും ദൈവ
മാണോ?"

ആറു വയസ്സുള്ള ഒരു കുട്ടിക്ക് അന്നൊന്നു മനസ്സി
ലാകാനാണ്? അവൻ, ആൾക്കൂട്ടത്തിന്റെ ഒരു വശ
ത്തേക്കു മാറിനിന്നു ഒരു വൃദ്ധനെ തുറിച്ചുനോക്കിക്കൊ
ണ്ടു നിന്നു. അയാളുടെ നെറ്റിത്തടം വിശാലമായി
രുന്നു. കരുണ കവിഞ്ഞൊഴുകുന്ന കണ്ണുകൾ. ശാന്തിയു
ടെ കിരണങ്ങൾ വീശുന്ന ഒരു ചിരി—അതിന്റെ ശോ
ഭയിൽ ആ ചുവന്ന താടിമീശയുടെ ഓരോ ചുരുളും തെ
ളിഞ്ഞു മിന്നുന്നു. അയാൾ പ്രസംഗം കേൾക്കുന്ന ഓ
രോരുത്തരേയും നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു.

തിരിച്ചു വീട്ടിൽ എത്തിയപ്പോൾ തെറോൺ അ
ന്നത്തെ വിശേഷങ്ങൾ പറയാൻ തുടങ്ങി: "ഇന്നു ഞാ
ൻ ഒരു മഹാന്റെ മഹത്തായ സന്ദേശം കേട്ടു."

തുടക്കത്തിൽതന്നെ അയാളുടെ ഭാര്യ അയാളെ മ
ട്ടുപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു. "ക്രിസ്ത്യാനികൾ—അവർ ചീത്ത ആ
ളുകളാണ്. എന്റെ നാട്ടിൽ ഒരിക്കൽ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി
യെ എല്ലാവരുംകൂടി കല്ലെറിഞ്ഞു കൊന്നു; ഒരു സ്ത്രീ
യെ. ഞാനും ഒരു കല്ലുവലിച്ചെറിഞ്ഞു. അങ്ങനെയി
രിക്കും ക്രിസ്ത്യാനികളായാൽ" ആ സ്ത്രീ പറഞ്ഞു.

തെറോൺ വിട്ടുകൊടുത്തില്ല. അയാൾ പറഞ്ഞു:
"പക്ഷേ, ക്രിസ്തു എന്നു പേരായ ആൾ അനേകം അത്ഭുതങ്ങൾ
പ്രവർത്തിച്ചു. അവനെ അനുഗമിക്കുന്നവർപോലും ഭ്രാ
ന്തരെ പുറത്താക്കുന്നു, മുടന്തന്മാരെ നടത്തുന്നു, കുരു
ടന്മാരുടെ കണ്ണുകൾ തുറക്കുന്നു."

"അത്ഭുതങ്ങൾ! ഞാൻ കല്ലുവലിച്ചെറിഞ്ഞപ്പോൾ ആ പെൺകുട്ടിയുടെ മുഖം കറുത്തു കരുവാളിച്ചിരുന്നു. അവളെ എന്തോ ആരും രക്ഷിക്കാഞ്ഞതു്? അത്ഭുതം പ്രവർത്തിച്ചു: ശിമോനെന്നു ഒരു മന്ത്രവാദിയുണ്ടു്; അയാൾ എത്ര അത്ഭുതങ്ങൾ കാണിക്കുന്നു! ഇതെല്ലാം ചെപ്പടിവിദ്യയാണു്." ഭാര്യയുടെ സ്വരത്തിൽ പുച്ഛരസം കലർന്നിരുന്നു.

അവർ അതിൽപ്പിന്നെ അങ്ങനെയുള്ള പൊതുക്കൂട്ടങ്ങളിൽ പോയിട്ടില്ല. എന്നാൽ അന്നത്തെ സമ്മേളനത്തിന്റെ ഓർമ്മ ബേസിലിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പതിഞ്ഞിരുന്നു. സ്വന്തം പിതാവിന്റെ മുഖത്തെ ചുളിവുകൾ മനസ്സിൽനിന്നും മാഞ്ഞെങ്കിലും, ചുവന്ന ആ താടി അവിടെ തെളിഞ്ഞു പ്രകാശിക്കുന്നു. ആ വൃദ്ധന്റെ കണ്ണുകൾ മറ്റുള്ളവർക്കു് അദൃശ്യമായതുകൂടി പക്ഷേ, കാണുന്നുണ്ടാവും. അയാളുടെ കണ്ണുകൾ ആകാശത്തിന്റെ മൂകമധുരമായ സംഗീതവും കേൾക്കുന്നുണ്ടാവും. ആ മുഖത്തിന് എന്തൊരു തേജസ്സു്!

ആ മിഠായി വില്പനക്കാരന്റെ മുഖത്തും ഏതാണ്ടതുപോലെയുള്ള ഒരു പ്രകാശം, ഒരു തേജസ്സു്.

ബേസിലിന്റെ കൈവിരലുകൾ, ആ മട്ടുപ്പാവിലിരിക്കുമ്പൊഴും പ്രവർത്തനനിരതമായിരിക്കും. അവ ഒരു കരിക്കട്ടകൊണ്ടു്, പുൽക്കടലാസ്സിലോ, ഉപയോഗശൂന്യമായ തുണിത്തുണ്ടിലോ, എന്തെങ്കിലും രൂപം വരച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. മൂന്നു നാലു വരകൾ — 'ടോഗാ'യുടെ ഞൊറികൾ, അറബിക്കാരന്റെ ചുവപ്പും വെളുപ്പുംചേർന്ന തലപ്പാവുകൾ, താടിവളർന്ന പിച്ചക്കാരന്റെ ദയനീയമായ നോട്ടം, കൈസറിന്റെ ആംഫിതിയേറ്ററിൽനിന്നുംവരുന്ന ഗ്ലാഡിയേറ്ററിന്റെ വടിപൊത്തദേഹം — എല്ലാം ആ തുണ്ടിൽ പതിയും. പിന്നെ

ബേസിൽ മുറിയിലേക്കു കയറും. അതിൽ ഏറ്റവും സുന്ദരമായ ചിത്രം അവൻ കുഴച്ചു കളിമണ്ണിൽ കരു പിടിപ്പിക്കും.

ഒരുപ്രാവശ്യം ഇഷ്ടികപട്ടത്തറയിൽ അവൻ ചമ്രംപടഞ്ഞിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഇഗ്നേഷിയസ് അങ്ങോട്ടു കടന്നുചെന്നു. അയാൾ അവന്റെ മുന്നിലുള്ള പടങ്ങൾ കൗതുകത്തോടുകൂടി നോക്കി.

"എന്റെ മോനെ," തന്റെ ദത്തുമകൻ മരത്തിൽ കൊത്തിയെടുത്ത ഒരു തസ്കരന്റെ രൂപം കൈയിലെടുത്തുകൊണ്ട് അയാൾ പറഞ്ഞു: "നിന്നെപ്പോലെ അധികംപേരെ ദേവന്മാർ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടില്ല. ഈ രൂപം സ്കോപ്പാസിന്റെ തനിമാതൃകയിലാണ്. ചിലപ്പോൾ പ്രാക്സിക്കെലിസിന്റെ അഴകും, ശാലീനതയും നിന്റെ രൂപങ്ങളിൽ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ ഇതു—ഇതു സ്കോപ്പാസുതന്നെ ചെയ്തതാണെന്നു തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ട് എനിക്കിതു കൂടുതൽ ഇഷ്ടവുമാണ്. ആ വിശ്വശില്പികളെപ്പറ്റിയൊന്നും നീ കേട്ടിട്ടുപോലുമില്ല. അവരുടെ കലാസൃഷ്ടികളും കണ്ടിട്ടുമില്ല. എന്നിട്ടും?" സാത്ത്വികം ആ കുട്ടിയെ നോക്കി ചിരിച്ചുകൊണ്ട് അയാൾ തുടർന്നു: "നമ്മുടെ കലാകാരന്മാരെപ്പറ്റി ഞാനെത്രമാത്രം പഠിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു നിനക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്റെ മുറിയിലിരുന്ന് ഞാൻ മറവുള്ളവരെ ശാസിക്കുന്നതും, അവരുമായി ഗൗരവമുള്ള കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ചർച്ചകൾ നടത്തുന്നതും മാത്രമേ നീ കേട്ടിട്ടുള്ളൂ. ഭക്ഷണസമയത്തുതന്നെ എത്രയധികം വിഷമപ്രശ്നങ്ങളെപ്പറ്റിയാണു ഞാൻ തലപുകഞ്ഞാലോചിക്കുന്നതു്? പക്ഷേ, എന്റെ മോനെ, പുരാതനമായ ഗ്രീസിന്റെ കലാസമ്പത്തു് — അതു ഞാനൊരിയ്ക്കലും മറക്കുകയില്ല. അതു എങ്ങനെയെങ്കിലും വീണ്ടു

കിട്ടുക എന്നതാണ് ഒലിവെണ്ണയുടെ വിലയെക്കാൾ എനിക്കു കൂടുതൽ പ്രധാനം." കുറച്ചുനേരം ആലോചനാനിമഗ്നനായിരുന്നശേഷം അയാൾ പറഞ്ഞു: "വ്യാപാരകാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയും നീ കുറച്ചു അറിഞ്ഞെതിയാവു, നീ ഇതിന്റെ അവകാശിയാകുമ്പോൾ. പക്ഷേ അതു പിന്നെ മതി. ഇപ്പോൾ നീ ഇങ്ങനെതന്നെ തുടർന്നുപോകണമെന്നാണ് എന്റെ ആഗ്രഹം."

കുറച്ചുനേരത്തേക്ക് അയാൾ മൗനംപൂണ്ടു. തന്റെ വളർത്തച്ഛൻ എന്തോ പറയാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, വളരെ പണിപ്പെട്ട സ്വയം നിയന്ത്രിക്കുകയാണെന്നും ബേസിലിനു തോന്നി. ഒടുവിൽ ഇഗ്നേഷിയസ് ചോദിച്ചു: "മോനേ, ഇവിടെ നിനക്കു സുഖമാണോ?"

"എന്റെ അച്ഛാ, ഇതിൽ കൂടുതൽ സുഖം എവിടെയാണു ലഭിക്കുക?" ബേസിൽ യാതൊരു കലവറയുമില്ലാതെ പറഞ്ഞു. ആ വലിയ വീട്ടിൽ താമസം തുടങ്ങിയതിന്റെ ശേഷം, അന്നാണ് ആദ്യമായി അവൻ അയാളെ അച്ഛാ എന്നു വിളിച്ചതു്.

ആ വൃത്തകവദനൻ വികാരഭരിതനായി. അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽ വാടിക്കരിഞ്ഞുകിടന്ന പുത്രസ്നേഹത്തെ, ബേസിലിന്റെ വിളി, തെളിനീരൊഴുക്കി നനച്ചു. അയാൾ പറഞ്ഞു: "നീ നല്ല ഒരു കുട്ടിയാണ് ബേസിൽ. ഞാൻ തന്ന പേരു് അർഹിക്കത്തക്കവിധം നീ വളർന്നുവരും. എന്റെ അച്ഛൻ വാസ്തവത്തിൽ ഒരു മഹാനായിരുന്നു. നിനക്കു പ്രായമാകുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പലതും ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാം; തീർച്ചയായും."

ഒരു തവണ ബേസിൽ ഒരു ടബ്ബിൽ കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. ആരുംകാണാതെ ഒഴിഞ്ഞു ഒരു

കോണിൽനിന്നു കളിക്കുവാൻ അവന് സാധ്യമല്ല. വേലക്കാർ ചുറ്റും കാണും—അക്കൂട്ടത്തിൽ കുറച്ചു പെൺകുട്ടികളും. സോപ്പും കുറിയമുണ്ടും അവരാണ് കൊടുക്കാറു്. അവരെല്ലാം അവിടെ നിൽക്കുമ്പോൾ പരിപൂർണ്ണനഗ്നനായി അവന് ആ ടബ്ബിൽ ഇറങ്ങണം. ഇഗ്നേഷിയസ് വന്നപ്പോൾ അവന്റെ അടുത്തു നാലു വേലക്കാരുണ്ടു്.

ആ വ്യാപാരി മൗനമായി അവനെ നോക്കിനിന്നു. എന്നിട്ട് തലകുലുക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "മോനേ, നിന്റെ ശരീരത്തിന് യാതൊരു ദുഷ്ടതയും ഇല്ല." അതിൽ അയാൾക്ക് അസംതൃപ്തി തോന്നി. കുറച്ചുനിമിഷത്തിനുശേഷം അയാൾ തുടർന്നു: "പക്ഷേ നിന്നെ ഞാൻ ഉണ്ടാക്കിയാണും മറ്റുമല്ല തെരഞ്ഞെടുത്തതു്. നിന്റെ ഉത്സാഹശീലമാണ് എന്നെ ആകർഷിച്ചതു്. നീ ഇത്രമെലിഞ്ഞിരിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ വിഷാദിക്കുന്നില്ല. എന്റെ അച്ഛനെപ്പോലെ നീ വളർന്നവരും. അദ്ദേഹത്തിന് വലിയ ശരീരബലമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല." അയാൾക്ക് യാതൊരു കുണ്ഠിതവുമില്ലെന്നു തോന്നി. "മോനെ, നിനക്ക് ഉയരംവയ്ക്കും. അതുമതി. എന്റെ എല്ലാ സ്നേഹിതന്മാരെക്കാളും നിനക്ക് ഉയരംകാണും."

IV

ബേസിലിന് പതിനേഴ വയസ്സു തികഞ്ഞു. ജന്മദിനംപ്രമാണിച്ച് അവൻ അച്ഛന് ഒരു നല്ല സമ്മാനം നൽകി. ആ കൃത്യത്തിൽ അവന്റെ അമ്മയും അവനെ സഹായിച്ചു. പേർസിസ് ഒരു മാണിക്യം അവന്റെ കൈയിൽ കൊടുത്തു. അതു കൂടുതൽ പ്രകാശിക്കത്തക്കവിധം ഒരു മോതിരം പണിയിക്കണമെന്ന് ആ സ്ത്രീ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അവൻ 'അക്രോപ്പോളീസി'ലെ നയനമോഹനമായ രംഗങ്ങൾ കൊത്തിയ ഒരു ചെറിയ വളയമുണ്ടാക്കി. അതിൽ രത്നംപതിക്കേണ്ട സ്ഥാനത്തു ചുവന്ന സ്വർണ്ണം പൊതിഞ്ഞു. ആ സ്വർണ്ണം വീഞ്ഞിന്റെ നിറത്തിലുള്ള വെൽവെറ്റുകൊണ്ടു വീണ്ടും പൊതിഞ്ഞു. മാണിക്യംപൂർവ്വാധികം ശോഭയോടെ തിളങ്ങി. ബേസിലിനു തന്നെ തന്റെ കരവിരുതിൽ അതിയായ ചാരിതാർത്ഥ്യം തോന്നി. അവൻ അമ്മയോടു പറഞ്ഞു: "അമ്മേ, ഇതുപോലെയുള്ള ഒരു മോതിരം യാതൊരു രാജാവും അണിഞ്ഞിട്ടില്ല."

പക്ഷേ, ആ സമ്മാനം വാങ്ങിയപ്പോൾ അമ്മയും മകനും പ്രതീക്ഷിച്ചതുപോലെ ഇഗ്നേഷിയസ് അവരെ അനുമോദിച്ചില്ല. അയാൾ മൗനമായി അതു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആ വ്യാപാരിയുടെ മുഖത്തിൽ ഒരു ഗ്ലാനത, ഒരു വിളർച്ച, കാണായി. ആവനാഴിപോലെയിരുന്ന അയാളുടെ കഴുത്തു വഴുതിപ്പോവുമെന്നു തോന്നി. ബേസിലിന്റെ ഹൃദയം ശക്തിയായി മിടിച്ചു. അവൻ ചോദിച്ചു: "അച്ഛനു സുഖമില്ലേ?"

"അന്ധൻ, അജ്ഞൻ" ആ വർത്തകപ്രമാണി പുലമ്പി. "ഞാനൊരു മടയനായിപ്പോയി. മകനേ,

എല്ലാ സമയവും കരകൗശലത്തിന് വിനിയോഗിക്കുവാൻ നിന്നെ ഞാൻ അനുവദിച്ചു. എന്റെ ജോലി നിന്നെ സാവധാനത്തിൽ പഠിപ്പിച്ചാൽ മതിയെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു. പക്ഷേ, ഞാൻ — മൂഢൻ — എന്റെ ഇരുവശങ്ങളും പഴുപ്പിച്ച ഇരുമ്പുകമ്പി വച്ചതുപോലെ ചുട്ടുന്നു. ഞാൻ മരിച്ചുപോകുമെന്നുള്ള ഒരു തോന്നൽ എന്നെ അലട്ടുന്നു. എന്റെ അനന്തരഗാമിയായ നിനക്ക് ഒലിവുതോട്ടങ്ങളെപ്പറ്റിയോ, നാവികരെപ്പറ്റിയോ, കണക്കിനെപ്പറ്റിയോ ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാതാനും. അയ്യോ, ഞാൻ — ഞാൻ ഒരു അന്ധനായിപ്പോയി. മനഃപൂർവ്വം ഞാൻ എന്നെ അങ്ങനെയാക്കി. ഇനിയും — ഇല്ല, ഞാൻ വളരെ താമസിച്ചുപോയി."

രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞു് ഇഗ്നേഷിയസ് മരിച്ചു. ആ വെളുത്ത മാർബിൾസൗധം മൂകമായി. അടിമകളുടെ മുറികളിൽനിന്ന് യാതൊരു ശബ്ദവും കേൾക്കാനില്ല. ഹാളിൽ ആരും നടക്കുന്നതുപോലുമില്ല. പൈപ്പുകളെല്ലാം പൂട്ടിയിരിക്കയാണ്. പുറത്തെ ഫൗണ്ടന്റെ മർമ്മരങ്ങളും നിലച്ചിരിക്കുന്നു. കതകുകളെല്ലാം അടച്ചു് അകത്തുള്ള നിഴലുകളിൽ കാവൽക്കാർ ജാഗ്രതയോടെ നില്ക്കുന്നു. ബേസിൽ അവന്റെ അച്ഛന്റെ മൃതശരീരം കണ്ടു. അവന്റെ കാലൊച്ച ശൂന്യമായ ആ മുറിയിൽ ഒരു പ്രേതത്തിന്റേതെന്നപോലെ മുഴങ്ങി.

അവൻ ഭയത്തോടുകൂടിയാണ് ചേതനയറ്റ ആ ശരീരത്തിന്റെ അടുത്തു നിന്നതു്. ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ അന്ത്യശാസനയിൽ, അയാളുടെ ശരീരം സൂക്ഷിച്ചുവയ്ക്കുന്നതെന്ന് പ്രത്യേകം നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു. അയാൾക്ക് മരണത്തിലെങ്കിലും ഒരു സ്വസ്ഥതവേണം. അയാളുടെ തലച്ചോറ് വികൃതമാക്കരുതു്. അങ്ങേ ലോ

കത്തിലും ഒരുപക്ഷേ, അതു വേണ്ടിവന്നേക്കും. മൃത ദേഹം വൃത്തിയായി കഴുകി, കിഴക്കഭിക്കിൽനിന്നും കൊണ്ടുവരപ്പെട്ട സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളും പൂശി അതു മെഴുകിൽ പൊതിഞ്ഞു.

പരേതന് മുക്തിലഭിക്കുന്നതിനുള്ള എല്ലാ കരുതലുകളും എടുത്തിരുന്നു. തലയ്ക്കൽ വലിയ ഒരു മെഴുകുതിരി കത്തിച്ചുവച്ചു. ഉർദ്ദേവതകളെ അകറ്റിനിർത്തുന്നതിന് പരേതന്റെ ദേഹമാകെ ഉപ്പുതളിച്ചിരുന്നു; പ്രേതങ്ങളെ ഭയപ്പെടുത്തുന്നതിനു മുഷ്ടികൾ രണ്ടും ചുരുട്ടിവച്ചിരിക്കുന്നു.

വർഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞതോടുകൂടി ബേസിലിന് അവന്റെ വളർത്തമ്മയോട് വളരെയേറെ മമത തോന്നിയിരുന്നു. അയാളുടെ നിർജ്ജീവമായ മുഖംകണ്ട് അവൻ കണ്ണീരൊഴുക്കി. അവന്റെ സ്നേഹമയനായ പിതാവു് — അവന്റെ ജീവിതാവലംബം— അതാ മരിച്ചുകിടക്കുന്നു. ജീവിച്ചിരുന്നപ്പോൾ അയാൾ ഒരു പരിശ്രമിയായി, പരുഷസ്വഭാവക്കാരനായി മാത്രം അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നു. പക്ഷേ, മരണം അയാളുടെ ശരീരത്തിന് ഒരു ഗാംഭീര്യം നൽകി. യവനവസ്ത്രക്കാർ സൃഷ്ടിക്കുവാൻ മോഹിച്ച സൗന്ദര്യം അയാളിൽ നിഴലിച്ചതുപോലെ തോന്നി.

ആ ഹാളിന്റെ ഭയാനകമായ മൂകതയിൽനിന്ന് ബേസിൽ സ്വന്തം മുറിയിലേക്കു പോയി. അവിടെ ഇരുന്ന് അവൻ കണ്ണീർവാർത്തു. അസുഖം വകവയ്ക്കാതെ, പതുക്കെപ്പതുക്കെ നടന്ന് പേർസിസ് അവന്റെ മുറിയിലെത്തി. അന്നാണ് ആലസ്യംവന്നതിനുശേഷം, ആ സ്ത്രീ ആദ്യമായി നടന്നതു്. ബേസിൽ നിറഞ്ഞുനിന്ന കണ്ണീർക്കണങ്ങളുടെ ഇടയിൽക്കൂടി അമ്മയെ നോക്കി. അവർ വളരെ ശോഷിച്ചിരിക്കുന്നു.

"എന്റെ മോനെ." അവർ അപേക്ഷാസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു: "അദ്ദേഹത്തെ ഓർത്ത് നീ കരയുന്നു. അദ്ദേഹം എത്ര നല്ല ഒരു മനുഷ്യനായിരുന്നു! സ്നേഹസമ്പന്നനായ ഒരു ഭർത്താവ്—വാത്സല്യനിധിയായ ഒരു പിതാവ്—ദയാലുവായ ഒരു യജമാനൻ. പക്ഷേ ബേസിൽ, നീ എന്നോട് കരുണ കാണിക്കണം."

അവൻ തലയുയർത്തി അമ്മയുടെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി. അവർ അസ്വസ്ഥയായി, ഭയചകിതയായി, കാണപ്പെട്ടു. പേർസിസ് തന്നെ ഭയപ്പെട്ടുകയോ? അവൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു.

"എന്റെ അമ്മേ, ഞാൻ അമ്മയെ എത്രകണ്ട് സ്നേഹിക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞുകൂടെ?" അവൻ പറഞ്ഞു.

"എനിക്കറിയാം. പക്ഷേ മോനെ, സംഗതികളെല്ലാം മാറിവന്നിരിക്കയാണ്. ഇനി ഈ വീട്ടിന്റെ നാഥൻ നീയാണ്. എന്നോട് നീ ദയകാണിക്കുമോ? നിന്റെ അച്ഛനെപ്പോലെ."

"എനിക്ക് അമ്മയെ സ്നേഹിക്കാനല്ലാതെ ഒന്നും സാദ്ധ്യമല്ല."

"അങ്ങനെ പറയുന്നതിനു പ്രയാസമില്ല. പക്ഷേ സമ്പത്തും ശക്തിയും അധീനമാകുമ്പോഴും, പുരുഷന്മാർ പാടെ മാറിപ്പോകും. അങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. എന്റെ സ്വന്തം അച്ഛൻതന്നെ അങ്ങനെ ആയിരുന്നു. എന്റെ സഹോദരനും അങ്ങനെ ആയി. എന്റെ ഭാഗ്യമെന്നു പറയട്ടെ. ഭർത്താവ് എന്നെ സഹോദരനിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചു. ഇതാ വീണ്ടും എന്റെ നില അനിശ്ചിതമായിരിക്കുന്നു."

അവരുടെ ഉദ്വേഗത്തിനുള്ള കാരണമെന്താണെന്ന് ബേസിലിനു മനസ്സിലായില്ല. മകന്റെ സ്വഭാവം

മാറിപ്പോകുമെന്ന് ആ അമ്മയെന്തിന് ഭയപ്പെട്ടണം? അവർ ഭർത്തൃഗൃഹത്തിലേക്കു വന്നതുതന്നെ കുറേ സ്വത്തുക്കളുമായിട്ടാണ്. തന്നെയുമല്ല ഒരു വിധവയ്ക്ക് ഭർത്താവിന്റെ സ്വത്തിൽ അവകാശമില്ലേ?

അക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി ക്യൂറസ് ആന്നിയസുമായി സംസാരിക്കണമെന്ന് അവൻ തീരുമാനിച്ചു. ആ റോമാക്കാരൻ കഴിവുള്ള ഒരു മനുഷ്യനാണ്. ഇഗ്നേഷിയസ് തന്നെ അയാളെ പലപ്പോഴും പ്രശംസിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്യൂറസിന് എപ്പോഴും ജോലിത്തിരക്കാണ്. അതുകൊണ്ട് യജമാനന്റെ സ്വപ്നജീവിയായ ഭർത്തൃപുത്രനുമൊത്തു നേരംപോക്കുന്നതിന് സാധിച്ചിട്ടില്ല. പക്ഷേ, രണ്ടുപേർക്കും അന്യോന്യം ഒരു മമതാബന്ധം അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നു. ഏതോ അജ്ഞാതമായ ഒരു ബന്ധം.

ക്യൂറസ് ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ സന്ദർശകശാലയിൽ ഇരിക്കയായിരുന്നു. വൃത്താകാരത്തിലുള്ള വിശാലമായ ഒരു ഹാൾ. കനത്ത ഭിത്തിയോടുചേർത്ത് തറച്ച ഷെൽഫുകൾ. നിറയെ പ്രമാണങ്ങളും, രേഖകളുമാണ്. ഒരു മാർബിൾ മേശയിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ പ്രമാണങ്ങൾമാത്രം കിടക്കുന്നു. ക്യൂറസ് ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചതിനുശേഷം അന്നാണ് വെറുതെ ഇരിക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടത്. അയാളുടെ മുഖത്ത് ഒരു ക്ലാന്തത — ഒരു ഭയം — പേർസിസിന്റെ മുഖത്തു നിഴലിച്ച അതേ വികാരംതന്നെ. ബേസിലിന് അത്ഭുതം തോന്നി.

"നിങ്ങളും എന്നെ ഭയപ്പെട്ടണോ? അമ്മയെ ഇപ്പോൾ കണ്ടതേയുള്ളൂ. അവരും അങ്ങനെതന്നെ. ഞാൻ ക്രൂരനായ ഒരു കുടുംബാധിപനായിരിക്കുമെന്നാണോ നിങ്ങളെല്ലാം വിചാരിക്കുന്നത്?" അവൻ ചോദിച്ചു.

"റോമാനിയമമനുസരിച്ച് ഒരു വിധവയുടെനില എന്താണെന്നറിഞ്ഞുകൂടേ? അവളെ സ്വത്തിനവകാശമുള്ള ഒരു വ്യക്തിയായി നിയമം പരിഗണിച്ചിട്ടില്ല. സ്വന്തം സ്വത്തുക്കളുണ്ടെങ്കിലും അവൾ കുടുംബാധിപന്റെ സംരക്ഷണയിൽ ആയിത്തീരുന്നു. കുടുംബാധിപന് അവളുടെ സ്വത്തു് എങ്ങനെ വേണമെങ്കിലും കൈകാര്യം ചെയ്യാം. അവളുടെ പുനർവിവാഹത്തെ സംബന്ധിക്കുന്ന എല്ലാക്കാര്യവും അയാളാണ് നിശ്ചയിക്കേണ്ടതു്. ചില കിഴക്കൻരാജ്യങ്ങളിൽ വിധവകളെ ഭർത്താക്കന്മാരുടെ മൃതദേഹത്തോടൊത്തു ദഹിപ്പിക്കാറുണ്ട്. അതു മൃഗീയമായി തോന്നാം. എന്നാൽ നമ്മുടെ സമ്പ്രദായത്തെക്കാൾ അതാണ് ഭേദമെന്നു തോന്നിപ്പോവുന്നു." അയാൾ വിവരിച്ചു.

ബേസിൽ ഒരു മേശയുടെ മറുവശത്തിരുന്ന് ആ കാര്യസ്ഥനെ അസ്വസ്ഥതയോടെ നോക്കി. വല്ലാത്ത ചൂടുള്ള ദിവസം. ശാരീരികമായും മാനസികമായും ഒരു വല്ലായ്മ.

"ഇങ്ങനെയുള്ള കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി എനിക്ക് ഒന്നും തന്നെ അറിഞ്ഞുകൂടാ. ക്ലൗറസ്, എനിക്ക് വളരെയേറെ മനസ്സിലാക്കാനുണ്ട്." അവൻ മേശപ്പുറത്തിരുന്ന ഒരു കൊച്ചുക്രൂശയിൽനിന്നും കുറെ വെള്ളമെടുത്തു മുഖം നനച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"യജമാനൻ വളരെയേറെക്കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാനുണ്ട്" കാര്യസ്ഥൻ പറഞ്ഞു. അയാൾക്കു് എന്തൊക്കെടി പറയണമെന്നുണ്ട്. പക്ഷേ അതെങ്ങനെ പറയും? കുറച്ചു സമയംകഴിഞ്ഞു് അയാൾ തുടർന്നു: "അങ്ങേയ്ക്ക് ഒരു ഉപദേഷ്ടാവിന്റെ ആവശ്യമുണ്ട്. അങ്ങു വിചാരിച്ചിരിക്കാത്ത ചില തകരാറുകൾ സംഭവിച്ചേക്കാം."

നിയമാനുസരണം ദത്തെടുക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ബേസിൽ തന്റെ ഭാവിയെപ്പറ്റി യാതൊന്നും സംശയിച്ചിരുന്നില്ല. മറ്റുള്ളവരുടെ കാര്യത്തിൽ വല്ല കുഴപ്പങ്ങളും വന്നു ചേർന്നേക്കാം. എന്നാൽ, എത്രയും കരുതലോടെ ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ അനന്തരഗാമിയായി തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട തനിക്ക് എങ്ങനെയാണ് അപകടം പറ്റുക?

അവൻ മുന്നോട്ടു ചാഞ്ഞു മേശയുടെ മാർബിൾ പ്രതലകയിൽ തലചായ്ച്ചു.

"നിങ്ങൾ എന്തിനെപ്പറ്റിയാണ് സൂചിപ്പിച്ചത്? നിയമപരമായി വല്ല തകരാറുമുണ്ടോ?" അവൻ ചോദിച്ചു.

കൗൺസറസ് ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. ബേസിൽ ജിജ്ഞാസാഭരിതനായി. നിയമദൃഷ്ട്യാ എന്തെങ്കിലും പിശകു വരികയാണെങ്കിൽ, കൗൺസറസ് ഏതുഭാഗത്താണ് നില്ക്കേണ്ടതെന്ന് അയാൾ നിശ്ചയിക്കണ്ടേ? ആത്മരക്ഷയ്ക്കു ശ്രമിക്കുന്ന ആരെയെങ്കിലും കുറ്റപ്പെടുത്താമോ?

കാര്യസ്ഥൻ നമ്രമുഖനായിരുന്നു, വക്രമായ നാസികയിൽ കൈവിരലോടിച്ചു, ഏതോ കുഴഞ്ഞ പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റി തലപുകഞ്ഞാലോചിക്കുകയാണ്. ഒടുവിൽ അയാൾ ശിരസ്സുയർത്തി — ഒരു നിശ്ചയദാർഢ്യത്തോടുകൂടി, അയാളുടെ മുഖത്തു് ഒരു നേരിയ ചിരി കാണായി.

"അങ്ങാണ് ന്യായമായ അവകാശി. അങ്ങയെ അഞ്ചു സാക്ഷികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിലാണ് ദത്തെടുത്തത്. ഇഗ്നേഷിയസ് അങ്ങയെ സ്വന്തം മകനെപ്പോലെയാണ്, മകനായിത്തന്നെയാണ്, വളർത്തിയ

തെന്നും എനിക്കറിയാം. അങ്ങയെ അപകടത്തിൽനി ന്നും രക്ഷിക്കേണ്ടതു് എന്റെ കടമയാണു്, ആവശ്യം വരുന്നപക്ഷം." അയാൾ പറഞ്ഞു.

ബേസിൽ എഴുന്നേറ്റു് ആ ഹാളിൽ അങ്ങോട്ടമി ങ്ങോട്ടും നടന്നു. അച്ഛൻ പ്രവചിച്ചതുപോലെ അ വനു് നല്ലതുപോലെ ഉയരംവച്ചു. സാധാരണക്കാരെ ക്കാൾ രണ്ടിഞ്ചെങ്കിലും ഉയരക്കൂടുതൽ കാണും. പക്ഷേ, ശരീരത്തിനു് ഒരു വർത്തകപ്രമാണിയുടെ ചുമതലകൾ വഹിക്കാൻതക്ക കെല്പില്ല. ശാന്തമായി കൊത്തുപണി നടത്തി ഉപജീവനം കഴിക്കാനാണു് അവൻ സൃഷ്ടിക്ക പ്പെട്ടതെന്നു തോന്നും. ക്യൂൻറസ്സ് ഉന്നയിച്ച സംശയ ങ്ങൾ അവന്റെ വിശാലമായ നെറ്റിത്തടത്തിൽ കു ഴിഞ്ഞ ചുളികൾ പാകി.

"ആവശ്യം വരുന്നപക്ഷം നിങ്ങളെന്നെ സഹായി ക്കാമെന്നാണോ പറഞ്ഞതു്? അതുകൊണ്ടു് നിങ്ങളെ ന്താണുദ്ദേശിക്കുന്നതു്?" അവൻ ചോദിച്ചു.

കാസ്സ്യസ് ഒരു മടിച്ചോട്ടംകൊണ്ടു് സംഗതികൾ വിശദമാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. "അങ്ങയുടെ പിതൃസഹോ ദരനെപ്പറ്റി എന്താണഭിപ്രായം?"

ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ ബന്ധത്തിൽപ്പെട്ടതായി ഒരാ ൾമാത്രമെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു; അയാളുടെ സഹോദരൻ ലൈനസ്സ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ജ്യേഷ്ഠനെ ആശ്രയിച്ചാണു് ലൈനസ്സ് ജീവിച്ചുപോന്നതു് — ജ്യേഷ്ഠന്റെ സ്വാധീ നശക്തികൊണ്ടാണു് അയാൾക്കു് നാവികവിഭാഗത്തിൽ ഒരു സ്ഥാനംതന്നെ കിട്ടിയതു്. ഇഗ്നേഷിയസ്സ് ഒരു കുട്ടിയെ മടത്തെടുത്തതു് അയാളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോ ളം ഒരു വലിയ ഇടിവായിരുന്നു. ബേസിലിനും അക്കാ ര്യമറിയാമായിരുന്നു.

"അങ്ങയുടെ അവകാശം ഒഴിച്ചു കിട്ടിയാൽ, അങ്ങയുടെ അച്ഛന്റെ നീചനായ സഹോദരനായിരിക്കും കുടുംബാധിപൻ" ക്ലൗറസു പതിഞ്ഞ സ്വരത്തിൽ അപകടം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു.

"പക്ഷേ, ക്ലൗറസ്, ഇക്കാര്യത്തിൽ എനിക്കുള്ള അവകാശം ആക്കെങ്കിലും ഭോഗ്യം ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമോ?" ആ ചിന്താഗതി ബേസിലിന് വേദനാജനകമായിരുന്നു.

"നമ്മുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ എല്ലാം ക്രമപ്രകാരമാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. എന്നാൽ, എല്ലാവരും സദാചാരനിഷ്ഠയുള്ളവരായിരുന്നെങ്കിൽ ഈ ലോകംതന്നെ ദേവലോകമാകുമായിരുന്നല്ലോ. അന്നത്തെ അഞ്ചുസാക്ഷികളിൽ മൂന്നുപേർ മരിച്ചു മണ്ണടിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നാലാമത്തെ സാക്ഷി സാന്തസിലെ കെസ്റ്റേർ എന്നറിയപ്പെടുന്ന ക്രിസ്റ്റഫറാണ്. അയാൾ അന്ത്യോക്യവിട്ടുകഴിഞ്ഞു. ഇപ്പോഴെവിടെയാണെന്നു ആർക്കും ഒരു വിവരവുമില്ല. ചിലർ പറയുന്നത്, അയാൾ ജറുസലേമിലേക്കു പോയെന്നാണ്. അയാൾക്കു ഇപ്പോൾ അൻപതു വയസ്സിൽ കൂടുതൽ പ്രായംകാണും. ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടോ എന്നതുതന്നെ നിശ്ചയമില്ല. പിന്നെ ഒരു സാക്ഷി മാത്രമേ അവശേഷിക്കുന്നുള്ളൂ. നിർഭാഗ്യമെന്നുപറയട്ടെ; അയാൾ സൈലെനസിലെ ഹിരാം ആണ്." അയാൾ വീണ്ടും മൂക്കത്തു കൈവിരലോടിച്ചു. "ഹിരാം സ്ഥിരതയുള്ള മനുഷ്യനല്ല. പോരെങ്കിൽ, ഇപ്പോൾ അയാൾ സാമ്പത്തികമായി അധഃപതിച്ചിരിക്കയുമാണ്. ലൈനസ് അങ്ങയുടെ അവകാശത്തെ ഭോഗ്യം ചെയ്താൽ, ഈ ഹിരാമിനെ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുവാൻ നമുക്കു നിവൃത്തിയില്ല. ഒന്നുംതന്നെ ശരിയായി ഓർമ്മയിൽവരുന്നില്ലെന്നും, ഇഗ്നേഷി

യസ്സ് അങ്ങയെ ദത്തെടുക്കുക അല്ലായിരുന്നെന്നും ഒക്കെ അയാൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു.

"ക്വിൻറസ്സ് ക്വിൻറസ്സ്" ബേസിൽ ഭയനിയമായി വിലപിച്ചു "നിങ്ങൾ ഇത്ര ഭയങ്കരമായ സംശയങ്ങൾ എന്തിനാണ് ഉന്നയിച്ചത്."

"വ്യാപാരികൾ സാധാരണയായി എല്ലാ സാധ്യതകളെപ്പറ്റിയും പര്യാലോചിക്കും. അതാണ് വ്യാപാരതന്ത്രത്തിലെ ആദ്യത്തെ പാഠം. അകാരണമായി ഞാൻ അങ്ങയെ പരിഭ്രമിപ്പിക്കുക ആയിരിക്കാം. പക്ഷെ, ഭയത്തിന് കാരണം കാണുന്നുണ്ട്. ലൈനസ് കുതന്ത്രങ്ങൾ തുടങ്ങിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു."

ബേസിൽ വീണ്ടും ഇരുന്നു, തല കൈത്തലത്തിൽ താങ്ങിക്കൊണ്ട്. കളിമണ്ണിൽ രൂപങ്ങൾ കരുപിടിപ്പിച്ചാൽ മാത്രം മതിയെങ്കിൽ, വെള്ളിപ്പാത്രങ്ങൾ വാർത്തെടുത്താൽ മാത്രം പോരുമെങ്കിൽ, ജീവിതം എത്ര സുഖപ്രദമാകുമായിരുന്നു! എന്തു സ്വസ്ഥത കിട്ടുമായിരുന്നു! തല പുണ്ണാക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ—സംഘട്ടനം ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത രംഗങ്ങൾ—ആലോചനാവിഷയമാക്കുന്നതു ബേസിലിന് ദുഷ്കരമായിതോന്നി.

"എനിക്കെന്തു ചെയ്യാൻ കഴിയും?" അവനൊടുവിൽ ചോദിച്ചു.

"അങ്ങ് വേണ്ടുന്ന കരുതൽ നടപടികളെടുക്കണം." ക്വിൻറസ്സ് പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞു. ഒരു സ്നേഹിതനോടെന്നപോലെ അയാൾ ബേസിലിനോടു സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. "ഉടനെതന്നെ സൈലെനസിലെ ഹിരാമിനെ കാണുക—ലൈനസിന് കൊടുക്കാൻ കഴിയുന്നതിൽ കൂടുതൽ പണം കൊടുത്തു അയാളെ നമ്മുടെവശത്താക്കുക. പിന്നെ മജിസ്ട്രേട്ടമാരുണ്ട്. അവരുടെയും സ്നേഹം ആർജ്ജിക്കണം. എന്തെങ്കിലും വില

പിടിച്ച സമ്മാനങ്ങൾ വാങ്ങി ഉടൻതന്നെ അവർക്കു എത്തിച്ചു കൊടുക്കണം. അങ്ങയ്ക്കുവേണ്ടി ഇക്കാര്യങ്ങളെല്ലാം ചെയ്യുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്.”

“സത്യം പറയുന്നതിനുവേണ്ടി കൈക്കൂലി കൊടുക്കയോ?” ബേസിൽ ഉച്ചത്തിൽ ചോദിച്ചു. അധമ്മത്തിൽക്കൂടി ഒരു പുതിയ ജീവിതം ആരംഭിക്കുക! അതവന് ഓർക്കുവാൻക്കൂടി വയ്യാ. “അതു നീചമാണ്, നികൃഷ്ടമാണ്, സത്യവിരുദ്ധമാണ്.”

ആദർശവാദിയായ ആ കുട്ടിയെ, സംഗതികളുടെ സ്ഥിതിഗതികൾ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കാൻ ക്ലൗറൻസ് മടിച്ചു. വളരെ നേരത്തേക്ക് അയാളൊന്നും പറഞ്ഞില്ല.

അവസാനം അയാൾ വ്യക്തമാക്കി: “അങ്ങയെ ഇഗ്നേഷിയസ് വിലകൊടുത്തു വാങ്ങുകയാണുണ്ടായത്. ആ വിലയ്ക്കു വാങ്ങൽ ദത്തെടുപ്പാകയില്ലെന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ ലൈനസ് ശ്രമിക്കും. അങ്ങനെവരുമ്പോൾ, അങ്ങയെ ഒരു അടിമയായിട്ടാണ് വിറ്റതെന്നുവരും.” പുതിയ യജമാനനെ തറച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ട് കാര്യസ്ഥൻ തുടർന്നു: “അങ്ങയ്ക്കു യാതൊരു രക്ഷാമാർഗ്ഗവുമില്ലാതെവരും. ഈ വീടിന്റെ അധിപനാകാൻ ലൈനസിനെ അനുവദിക്കണമോ എന്നുള്ളതാണ് ഇപ്പോൾ നിശ്ചയിക്കേണ്ടത്. ഇതിനെപ്പറ്റി ഗൗരവമായി ആലോചിച്ചേ മതിയാവൂ” അയാളുടെ സ്വരം ഉയർന്നു. “ലൈനസിന്റെ കുതന്ത്രങ്ങളിൽ നിന്നും എങ്ങനെയും അവിടുന്നു രക്ഷനേടണം. അയാൾ— ഒരു പോക്കാണ്, ആ ചെന്നായ്.”

S. S. & S. SPORTS CLUB
MAGAZINE SECTION

V

ക്രുദ്ധനായി, തന്നെത്തന്നെ കുറ്റപ്പെടുത്തി, സ്വയം അവിശ്വസിച്ച്, ലോകത്തെത്തന്നെ വെറുക്കുന്നവനായി, ബേസിൽ കോടതിവിട്ടു. അവിടെ തിങ്ങിക്കൂടിയിരുന്ന ആളുകളെല്ലാം അവനെ ഉപേക്ഷിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ആരും അവനെ സസ്നേഹം സമീക്ഷിച്ചില്ല. അവനോടു സഹതപിച്ചില്ല. പരിചിതഭാവംപോലും നടിച്ചില്ല. അവൻ ഒരു അടിമയാണെന്നു കോടതി വിധിയെഴുതി. ഇനിയും സ്വതന്ത്രരായ ആളുകൾ അവനോടു യാതൊന്നും സാസാരിക്കുകയില്ല.

ഒരു ചിന്ത അവനെ മറ്റെന്തിനെക്കാളും ഉപരിയായി അലട്ടി - ആ മജിസ്ട്രേട്ടിന്റെ മുഖഭാവം. അവനതു മറക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അവന്റെ അധഃപതനത്തിനു നിദാനമായ പൈശാചിക ശക്തിയുടെ മൂർത്തീകരണമായിരുന്നു അതു്. തിന്മയുടെ ശാരീരിക രൂപമായിരുന്നു അതു് - രക്ഷസ്സുകളുടെ കേളീരംഗമായിരുന്നു അതു്. കേസുവിസ്താരം തുടങ്ങിയ സമയം മുതൽ ആ നശിച്ച കിഴവൻ അവനെ തുറിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. "തൊഴിലാളിത്താവളങ്ങളിലെ ഓടയിൽ നിന്നും, മാനംമുട്ടുന്ന മാളികയിലേക്കു് ഉയർത്തപ്പെട്ട നീ മഹാഭാഗ്യവാനാണു്. എല്ലാ സുഖസൗകര്യങ്ങളും നിനക്കുണ്ടു്. അന്ത്യോക്യയിലെ ഏറ്റവും വലിയ ധനവാനാണു് നീ. ആളുകൾ നീ പറയുന്നതിനൊത്തു താളം തുള്ളും. നീ അനുഗ്രഹീതനാണെന്നും, അഴകുള്ളവനാണെന്നും അവർ ഉച്ചത്തിൽപാടും. സ്വന്തം ആളുകളെ നിനക്കു പാർശ്വവത്തികളായി തെരഞ്ഞെടുക്കാം. സുന്ദരിമാരായ ഭാര്യമാരുമൊത്തു നിനക്കു രമിക്കാം.

പക്ഷേ-ഞാൻ മാരിയസ് അൻറോണിയസാണ്. ഞാൻ നിയമത്തെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്നു. നീ എന്നെ ആദരിച്ചില്ല—എൻറെ പ്രീതി ആഗ്രഹിച്ചില്ല—എനിക്കു വേണ്ട സമ്മാനം നല്കിയില്ല. അതിൻറെ ഫലം നീ അനുഭവിക്കും. നിൻറെ അഹങ്കാരം ഞാൻ തകർക്കും. ഉയർന്ന കൊട്ടമുടികളിൽനിന്നും, നിലയെത്താത്ത കയത്തിലേക്ക് നിന്നെ ഞാനാഴ്ത്തും. അല്ലയോ ബേസിലേ-ഇഗ്നേഷിയസിൻറെ മകനെന്ന് നീ സ്വയം സംബോധനചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ ഇന്നു മുതൽ എന്നെന്നേക്കും നീ പേരാ വില്ലനക്കാരനായ തെറോണിൻറെ മകനായിരിക്കും" എന്നിങ്ങനെ ആ ന്യായാധിപതി തന്നോടു പറയുന്നതുപോലെ അവനു തോന്നി.

മജിസ്ട്രേട്ടിനും, ഹിരാമിനും കൈക്കൂലി കൊടുക്കുന്നതിൻറെ അസാംഗത്യത്തെപ്പറ്റി, അധാർമ്മികത്വത്തെപ്പറ്റി, ബേസിൽ സംശയിച്ചുനിന്നപ്പോഴും ലൈനസു പ്രവർത്തന നിരതനായിരുന്നു. അയാൾ പണക്കിഴികൾകൊണ്ട് ആവശ്യമുള്ള ആളുകളെ സ്വാധീനത്തിലാക്കി. ഒടുവിൽ തൻറെ അവകാശം സ്ഥാപിച്ചുകിട്ടണമെന്ന കോടതിയിൽ ഹർജികൊടുത്തു. ബേസിൽ ദത്തുപുത്രനല്ലെന്ന് യുക്തിയുക്തം വാദിച്ചു.

വിസ്താരസമയത്ത് മാരിയസു അൻറോണിയസ് പ്രതിയോട് നിർദ്ദാക്ഷിണ്യം പെരുമാറി—വാദിയോട് അസാധാരണമായ താല്പര്യം കാണിച്ചു. കൈക്കൂലി കൊടുത്തുറപ്പിച്ച ഒരു പുഴ. കൂൻറസ് പറഞ്ഞതുപോലെതന്നെയായിരുന്നു ഹിരാമിൻറെ നിലയും. അയാൾ ചിലകാര്യങ്ങളൊക്കെയെ ഓർമ്മിച്ചുള്ളൂ. ആ ഓർമ്മിച്ചവയെല്ലാം പ്രതിക്ക് പ്രതികൂലവുമായിരുന്നു. ഇഗ്നേഷിയസും, തെറോണും തമ്മിൽ നടന്ന 'കൊട്ടക്കൽ വാങ്ങൽ' ഒരു ദത്തെടുപ്പിൻറെതല്ലെന്ന് അയാ

ംക്ക് ഓമ്മയുണ്ട്; അത്രമാത്രം. ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ സുഹൃത്തുക്കളിൽ ചിലരും അതു ശരിവച്ചു. ബേസിലിന്റെ കഴിവുകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കണമെന്നു മാത്രമേ ആ വർത്തകപ്രമാണി ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നുള്ളു എന്ന്, അല്ലാതെ അവനെ തന്റെ അനന്തരഗാമിയായി അദ്ദേഹമൊരിക്കലും കരുതിയിരുന്നില്ലെന്ന്. പേർസിസിന് കോടതിയിൽ വരാൻ അനുവാദമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ക്യൂൻറസ് ആനിയസ് വന്നതുമില്ല. അവസാനം ആ കാര്യസ്ഥനും കാലുമാറി. അയാൾക്ക് സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾ പരിരക്ഷിക്കണ്ടേ?

ബേസിലിന്റെ ആശകളെല്ലാം തകർന്നു. തന്റെ വളർത്തച്ഛന്റെ ആഗ്രഹമെന്തായിരുന്നെന്ന് അവനറിയാമായിരുന്നു. മരിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് കുറച്ചു സാക്ഷികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ ബേസിൽ തന്റെ മകനാണെന്ന് പ്രഖ്യാപിക്കണമെന്ന് അയാൾ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ മരണം യാതൊരു മുന്നറിയിപ്പും കൂടാതെ അയാളെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കി. ഒരു ഉഷിച്ച ന്യായാധിപന്റെ തികച്ചും അനീതിപരമായ ഒരു വിധിക്ക് ബേസിൽ വിധേയനായി.

അവൻ തെരുവിൽക്കൂടി നടന്നു. സൂര്യന്റെ തീക്കനലിൽ നിരന്നുനില്ക്കുന്ന സൗധങ്ങളെല്ലാം ഉരുകുകയാണെന്ന് തോന്നും. ആളുകൾ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും പൊയ്ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. "എന്തൊരു ക്രൂരമായ ലോകം— അധർമ്മമേ ഇവിടെ വിളയുകയുള്ളു. അന്യോക്യയിലേക്കും ധനികനായിരിക്കേണ്ട ഞാനിതാ, ഒരു അടിമയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഇന്നുമുതൽ എനിക്കു യാതൊന്നുമില്ല, യാതൊരു അവകാശങ്ങളുമില്ല." ബേസിൽ വിചാരിച്ചു.

ന്യായമായ ഒരു വിധിയുണ്ടാകുമെന്നു പ്രതീക്ഷിച്ചു് ബേസിലിനെ കാത്തു് പേർസിസ് ഉട്ടത്തൊരുങ്ങി ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. മടക്കുകളില്ലാത്ത വെളുത്ത ഒരു ലിനൻപാവാടയും പുറത്തു വണ്ണസുന്ദരമായ ഒരു "പല്ലാ" * അവൾ അണിഞ്ഞു. അരിന്റെ അരുണിമ അവളുടെ വാടിപ്പോയ സൗന്ദര്യം വീണ്ടെടുത്തതുപോലെ തോന്നി. അവളുടെ തലമുടി ചുരുളുചുരുളുകളായി കോതിവച്ചിരുന്നു. ഒരു സ്വർണ്ണച്ചെണ്ടു — അതിന്റെ ഇലകളിലോരോന്നിലും വിലപിടിച്ച രത്നങ്ങൾ പതിച്ചിരുന്നു — അവളുടെ കൈയിലുണ്ടു്. ഭർത്താവിന്റെ അന്ത്യസമ്മാനമായിരുന്നു അതു്.

പക്ഷേ, കോടതിയിൽനിന്നും തിരിച്ചുവന്ന ബേസിലിനെ എതിരേൽക്കാൻ പൂമുഖപ്പായം മാർബിൾത്തറയിലിഴച്ചു മുന്നോട്ടുനീങ്ങിയ പേർസിസിന്റെ നിലവേറൊന്നായിത്തീർന്നു. അവളുടെ വസ്ത്രം അയഞ്ഞുപോയി. കെട്ടഴിഞ്ഞ തലമുടിച്ചുരുളുകൾ നെറ്റിത്തടത്തിൽ ആടി ഉലഞ്ഞു. അവളുടെ മുഖത്തെ ചുളികൾ അഗാധമായി—കവിളുകൾ നന്നേ വിളർത്തു.

"എന്റെ കുഞ്ഞേ, എന്റെ കുഞ്ഞേ, ഇനിയും നിനക്കെന്തു സംഭവിക്കും? എനിക്കെന്തു സംഭവിക്കും?" അവൾ കൈകുടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"അമ്മേ, ഈ കുടുംബനാഥനായി ഞാൻ ശോഭിക്കുമായിരുന്നില്ല." ബേസിൽ നിറുത്തി നിറുത്തി പറഞ്ഞു. അവൻ പണിപ്പെട്ടു ചിരിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. "അമ്മേ, ഇല്ല—ഇനിയും അങ്ങനെ വിളിക്കുവാൻ എനിക്കു് അനുവാദമില്ല. കോടതിവിധിയനുസരിച്ചു് ഞാൻ അമ്മയുടെ മകനല്ല."

"നീ എന്റെ മോനാണു്" അവൾ ഉറച്ചസ്വര

---

* ഒരുതരം വസ്ത്രം.

ത്തിൽ പറഞ്ഞു. അവളുടെ നോട്ടം നിശിതമായി, ഒരു നിമിഷത്തേക്കു മാത്രം. വീണ്ടും അവളുടെ ആത്മബലം നശിച്ചു. എല്ലാം വിധിപോലെ വരട്ടെ എന്നുള്ള നില അവൾ അവലംബിച്ചു. ക്ഷീണംകൊണ്ടെന്നപോലെ ഒരു കൈ അവന്റെ തോളത്തുവച്ചുകൊണ്ട് അവൾ തുടർന്നു: "അയാൾക്ക് നിന്നോ കണ്ടുക്കൂടായിരുന്നു. ഞാനതു പലപ്പോഴും സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. തുടക്കംമുതലെ ഇങ്ങനെയൊരു തക്കവുംനോക്കി അയാൾ കാത്തിരിക്കുകയായിരുന്നു. കള്ളപ്രമാണങ്ങളുണ്ടാക്കി, വേലക്കാരെ വശത്താക്കി, കാര്യംനേടാൻ അയാൾ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു." അവളുടെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു. "അയാൾ എന്നോ വെറുക്കുന്നു. കാരണം, ഒരു പ്രാവശ്യം അയാളെപ്പറ്റി ഞാൻ നിന്റെ അച്ഛന്റെ അടുത്തു അവലാതിപ്പെട്ടു. ബേസിൽ, നിനക്കു എന്നെയും നിന്നെയും രക്ഷിക്കാൻ യാതൊരു മാർഗ്ഗവുമില്ലെ?"

അവകാശങ്ങളെല്ലാം നഷ്ടപ്പെട്ട ആ കൊച്ചുകുട്ടി ബാധിപന്റെ കണ്ണുകൾ ജ്വലിച്ചു. "അമ്മേ, ഒന്നും പെട്ടെന്നു നിർണ്ണയിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ഇപ്പോൾ ലൈനസ്സ് ജയിച്ചു. ഇനി അയാളാണ് വീട്ടുടമസ്ഥൻ—പക്ഷേ, എല്ലാ ആശകളും നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഞാൻ എന്റെ അവകാശം സ്ഥാപിച്ചുകിട്ടുവാൻ അവസാനംവരെ പടവെട്ടും. എല്ലാ വഴികളും അടഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്തെല്ലാം സംഭവിച്ചാലും അവസാനംവരെ ഞാൻ അയാളുമായി മല്ലിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കും."

പേർസിസ് വാവിട്ടുകരഞ്ഞുപോയി. "അദ്ദേഹം എല്ലാമിങ്ങനെ തകരാറിലാക്കിയിട്ട് എന്തിനാണിങ്ങനെ കടന്നുപോയത്? എല്ലാക്കാര്യത്തിലും അദ്ദേഹത്തിന് എന്തു മുൻകരുതലായിരുന്നു? ഇഗ്നേഷിയസ്! തിരിച്ചുവരൂ. അവിടത്തെ പ്രിയ ഭാര്യയുടെ അ-

ട്ടക്കലേക്ക്, എല്ലാ അവകാശങ്ങളും നഷ്ടപ്പെട്ട അവിടത്തെ പ്രിയപ്പെട്ട മകന്റെ അടുത്തേക്ക് ഒരിക്കൽക്കൂടി തിരിച്ചുവരും. ഞങ്ങളെന്തു ചെയ്യണമെന്നു പറയൂ."

ബേസിൽ കോണിപ്പടി ചവുട്ടി താഴത്തെ മുറിയിലേക്കിറങ്ങിയപ്പോൾ, പലരും അവനെ ഉൽക്കണ്ഠാഭരിതരായി നോക്കി. എല്ലാ മൂലയ്ക്കുനിന്നും, ഇരുളടഞ്ഞ എല്ലാ ഇടനാഴിയിൽനിന്നും, അവന്റെ നേർക്കു ദൃഷ്ടികൾ പതിഞ്ഞിരുന്നു. അടിമകളുടെ അറയിൽ, ഭയത്തിന്റെ സാന്ദ്രമായ നിശ്ശബ്ദത നിറഞ്ഞുനിന്നു. താഴത്തെ ഹാളിൽവച്ചു കാസ്റ്റർ ബേസിലിനെ കണ്ടു. അയാൾ അടക്കാൻ വയ്യാത്തവണ്ണം അമർഷംപൂണ്ടു നില്ക്കുന്നു. അയാൾ പറഞ്ഞു. "ലൈനസ് ഉപ്പൂറ്റി ഉറപ്പിച്ചു വന്നൊത്തിയിരിക്കുന്നു, എല്ലാം അയാളുടെയാണെന്ന ഭാവത്തിൽ. മുമ്പ് അങ്ങനെയൊന്നുമല്ലായിരുന്നു. അയാൾ പതുങ്ങിപ്പതുങ്ങി എന്റെ അടുത്തെത്തി മന്ത്രിക്കും—കാസ്റ്റർ, എന്നെ ഒന്നു സഹായിക്കണം, കച്ചവടസ്ഥലത്തുനിന്നും വന്ന രേഖകൾ ചേട്ടൻ വായിച്ചതിന്റെശേഷം എന്നെ ഒന്നു കാണിക്കണം—എന്നൊക്കെ. പൂച്ചയെപ്പോലെ ഭയന്നിരുന്ന മനുഷ്യൻ! ഇന്ന് ഇങ്ങോട്ടു വന്നുകേറിയപ്പോൾതന്നെ അയാളെന്നെ തുറിച്ചുനോക്കുന്നു. ഇനി ഞാനയാളുടെ പാദദാസനാണെന്നാണ് ആ നോട്ടത്തിന്റെ അർത്ഥം. എന്റെ ചാട്ടവാങ്ങി എന്റെ കാലിന്റെ വെള്ളയ്ക്കു അടിക്കുമെന്നാണ് അയാളുടെ ഭാവം." കാസ്റ്റർ പെട്ടെന്ന് നിറുത്തി. അത്രയധികം സംസാരിക്കുന്നതു അപകടമായിരിക്കുമെന്ന് അയാൾക്കും തോന്നിയിരിക്കണം. സ്നേഹഭാവത്തിൽ അയാൾ തുടർന്നു: "ലൈനസിനു് അങ്ങനെ കാണണമെന്നു.

പുതിയ കുടുംബാധിപൻ ജേഷ്ഠന്റെ കസേരയിൽ കയറി ഞെളിഞ്ഞിരിക്കുന്നതാണ്, ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ ശരിയായ അനന്തരഗാമി കണ്ടതു്. അയാളുടെ ചെമ്പിച്ചമുടി ഔദ്ധത്യസൂചകമായി വെട്ടി വെടിപ്പാക്കിയിരിക്കുന്നു. ചൂടിന്റെ ക്രൂരതൽ കൊണ്ടായിരിക്കാം, പാദംവരെ നീളുന്ന കുപ്പായം ചെരിച്ചുകയറ്റി വച്ചിരിക്കുന്നു. കൊഴുത്തിരുണ്ട കാലുകൾ കസേരക്കൈകളിൽ അലസമായി നിക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്നു. അയാളുടെ ചുവന്ന കണ്ണുകളിൽ വിജയത്തിന്റെ അഹങ്കാരം വ്യക്തമായി നീഴലിച്ചുകാണാം.

"നിന്നെ ഞാൻ പേറൊരാൾക്കു വിറ്റുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. വെള്ളിപ്പാത്രങ്ങൾ വില്ക്കുന്ന ടാർസസിലെ സൊസ്ഥനിസ് ആണ് നിന്റെ പുതിയ യജമാനൻ."

അങ്ങനെ എന്തെങ്കിലും സംഭവിക്കുമെന്ന് ബേസിൽ സംശയിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അവൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടില്ല. "ഇനി ഇവിടെ നില്ക്കുന്നതിലും ഭേദം തൊഴിലാളിത്താവളങ്ങളിലേക്കു പോകുന്നതുതന്നെയാണ്" അവൻ വിചാരിച്ചു."

"നിനക്ക് ചില കഴിവുകളെല്ലാമുള്ളതുകൊണ്ട് എനിക്കു കുറച്ചു ക്രൂരതൽ പണം കിട്ടാനിടവന്നു. എങ്കിലും അതുയും കിട്ടിയാൽ പോരായിരുന്നു. അതു പോകട്ടെ, നീ ഉടൻതന്നെ നിന്റെ പുതിയ യജമാനന്റെ അടുത്തേക്കു പോകണം—ഇപ്പോൾതന്നെ. ഇനി ഇവിടെയെങ്ങും നിന്റെ പൊടിപോലും കാണരുതു്. എടാ അനമടിയനായ തെറോണിന്റെ മോനെ ഇതല്ലാതെ നിനക്ക് രക്ഷയൊന്നുമില്ല." ലൈനസു പരുഷമായ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ ഇയാളെ കൊന്നാൽ റോമാക്കാരെന്നെ ക്രൂശിക്കും. ഇയാൾ പറയുന്നതെല്ലാം അതുപോലെ

കേൾക്കാം. ക്ഷമയോടെ കാത്തിരിക്കാം." ബേസിൽ വിചാരിച്ചു.

ലൈനസ് തുടർന്നു: "ഇന്നു മുതൽ നിനക്ക് സ്വത്തായി യാതൊന്നുമില്ല. നീ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന വസ്ത്രമല്ലാതെ മറ്റൊന്നുംതന്നെ കൊണ്ടുപോകരുത് — നിന്നെ ചാക്കുടുപ്പിച്ചു ഞാൻ പറഞ്ഞയയ്ക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷേ, ആളുകളെന്നെ പഴിക്കും. നീ കൊത്തിയുണ്ടാക്കിട്ടുള്ള രൂപങ്ങളും, നിന്റെ ഉപകരണങ്ങളും എല്ലാം ഇവിടെ വച്ചേക്കണം."

"അതെല്ലാമെന്റേതാണ്." ബേസിൽ അയാളുടെനേർക്ക് ആത്മാമായി ഒന്നു കണ്ണുയർത്തി. "എനിക്കും കുറെ നിയമമറിയാം — അതെല്ലാം എന്റെതാണെന്ന് ഞാൻ സ്ഥാപിക്കാം."

ലൈനസ് ക്രൂരമായ ഒരു പരിഹാസച്ചിരി ചിരിച്ചു. "നിയമം! നിനക്ക് ഇരുയും നിയമം കിട്ടിയാൽ പോരാ, അല്ലേ? നിന്റെ മാരിയസ് അന്റോണിയസ്! എടാ മരത്തലയാ! ഞാൻ നിയമം ക്രൂടതൽ നടപ്പാക്കുന്നതിനുമുമ്പ് സ്ഥലംവിടുന്നതാ നല്ലത് — റോമാക്കോടതിയിൽ ഒരു അടിമയ്ക്കു യാതൊരു സ്ഥാനവുമില്ല, പട്ട വിഡ്ഢി." അയാൾ ചൂണ്ടാണിവിരൽകൊണ്ട് നെറ്റിയിൽ പൊടിഞ്ഞ വിയർപ്പുതുള്ളികൾ തുടച്ചു. "ഒരു താക്കീതുകൂടി — ഈ കുടുംബത്തിലുള്ള യാതൊരാളിനേയും നീ കാണാൻ പാടില്ല. ഒരിക്കലും നീ പേർസിസിന്റെ അടുത്തു സംസാരിക്കരുത് — മനസ്സിലായോ? എന്തെങ്കിലും കാരണം പറഞ്ഞു നീ ഇവിടെ വരികയാണെങ്കിൽ നിന്നെ ഞാൻ ചാട്ടകൊണ്ടടിച്ചു പുറത്താക്കും."

ഭാഗം ഒന്ന്

അദ്ധ്യായം ഒന്ന്

I

ബേസിൽ, വെള്ളിത്തട്ടാന്മാരുടെ താവളത്തിൽ, കൂട്ടിലടച്ച കിളിയെപ്പോലെ രണ്ടു കൊല്ലക്കാലം ജീവിച്ചു. അടിയും തട്ടും കലഹവും സർവ്വദാ മുഴങ്ങുന്ന, കുടുസ്സും വൃത്തിഹീനവുമായി ഒരു തെരുക്കോണായിരുന്നു അതു്. ചുറികയും ചെത്തുളിയും മെഴുകുകുടവും ഉരുക്കിയ ലോഹവുമായി പകൽ മുഴുവൻ — ചിലപ്പോൾ പാതിരാവരെയും — ഒരു ഇടുങ്ങിയ മുറിയുടെ ജനാലയ്ക്കരികിൽ അവൻ കഴിച്ചുകൂട്ടി. ടാർസസിലെ സൊസ്തനീസിന്റെ ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങൾ നോക്കി അവൻ വേല ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്നു. അയാളുടെ ഭാര്യ കൊള്ളിവാക്കുകൾ നിറഞ്ഞ ശകാരവർഷം അനുനിമിഷം അവനു സമ്മാനിച്ചിരുന്നു. വേലക്കാർ പോത്തിനെപ്പോലെ പണിയെടുക്കണമെന്നായിരുന്നു ആ സ്ത്രീയുടെ നിർബന്ധം.

ആ ജാലകത്തിനരികിലിരുന്നാൽ, പട്ടണത്തിന്റെ നടുക്കുള്ള സ്തൂപനിരയും, അതിന്റെ അപ്പുറത്തു്, ഒരു കാലത്തു് ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ വകയായിരുന്നതും ഇപ്പോൾ ന്യായമായി തന്റേതായിത്തീർന്നിട്ടുള്ളതുമായ മാർബിൾ സൗധത്തിന്റെ ഉയർന്ന മട്ടുപ്പാവും അവനു കാണാമായിരുന്നു.

സൊസ്തനീസ് പൊക്കംകുറഞ്ഞ ഒരു കറുത്ത മനുഷ്യനായിരുന്നു. അയാളുടെ തൊഴിൽ അയാൾക്കു നല്ല വശമുണ്ട്. ആദിമഘട്ടങ്ങളിൽ അയാളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങളും ബേസിലിന് സഹായവുമായിരുന്നു. അവൻ ജോലി ചെയ്യുമ്പോൾ അയാൾ തെറ്റുകൾ ചൂണ്ടിക്കാട്ടും. അവന്റെ കൈയിൽനിന്നും ഉപകരണങ്ങളും വാങ്ങി, പടിപടിയായി സ്വരമയത്തിക്കൊണ്ട് അയാൾ പറയും "അങ്ങനെയല്ല—സൂയസ് ആണെ, അപ്പോളൊ ആണെ, പാൻ ആണെ, മനുഷ്യരാണെ, ദേവന്മാരാണെ—ഒരിക്കലും അങ്ങനെയെ അല്ല—എടാ മണ്ടാ—അതു ഇങ്ങനെയാണ് ചെയ്യേണ്ടതു്."

ഉപകരണങ്ങളും ഉപയോഗിക്കുന്നതിൽ സമർത്ഥനായിരുന്നെങ്കിലും അയാളുടെ കൈ വേലയ്ക്ക് ഒരു ജീവൻ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരുതരം യാന്ത്രികപ്പണി—അത്രമാത്രം. അങ്ങാടിയിൽ അതിന് ഒരു ചെറിയ തുക കിട്ടിയെങ്കിലായി. ബേസിലിനെ സംബന്ധിച്ചാണെങ്കിൽ തൊഴിലിന്റെ സാങ്കേതികവശങ്ങളും പഠിച്ചതോടുകൂടി സംഗതികളുടെ മട്ട പാടെ മാറി. അവൻ ചെയ്തീത്ത കൈവേലകളിലെല്ലാം സൗന്ദര്യത്തിന്റെ കൊച്ചുലകം ഒളംവെട്ടി. മാർബിളും സൗധത്തിന്റെ മട്ടുപ്പാവിലിരുന്ന കരുപിടിപ്പിച്ച രൂപങ്ങളുടെ മാതൃകയിൽ അവൻ ഓരോന്നു കൊത്തുവാൻ തുടങ്ങി. അവന്റെ സൗന്ദര്യബോധം വർദ്ധിച്ചതോടുകൂടി കലാസൃഷ്ടികളുടെ അഴകും കൂടിവന്നു. അവയെ നോക്കി അവൻ സന്തോഷിച്ചു. പക്ഷേ, ഒരിക്കലും സംതൃപ്തനായില്ല. സ്വന്തം സൃഷ്ടികളെ സ്വയം നിശിതമായി വിമർശിച്ചു. അവ കുറ്റമറ്റവയാക്കാനായിരുന്നു അവന്റെ ശ്രമം. അതിന്റെ ഫലമായി ആളുകളുടെശ്രദ്ധയെ അവ കൂടുതൽ കൂടുതൽ ആകർഷിച്ചു.

വിപണിയിൽ അവയ്ക്ക് നല്ല വിലകിട്ടി. ധാരാളം ചെലവാകയുംചെയ്തു.

അവൻ പുറത്തേക്കെങ്ങും ഇറങ്ങിയിരുന്നില്ല. ഒരു അടിമയെന്നുള്ള നിലയിൽ പഴയ പരിചയക്കാരെ കാണുന്നതു് അവന് ദുസ്സഹമായിരുന്നു. കാലം ചെന്ന തോട്ടക്കുടി മറ്റുള്ളവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽനിന്നും ഒളിച്ചു ജീവിക്കേണ്ടതു് അവന്റെ ഒരാവശ്യമായിത്തീർന്നു. ലൈനസിന് സ്വന്തംനില അപകടത്തിലാണെന്ന് തോന്നിത്തുടങ്ങി. അന്യായമായ മാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടി, ഇഗ്നേഷിയസിന്റെ ശരിയായ പിൻഗാമിയെ അയാൾ ബഹിഷ്കരിക്കയാണ് ചെയ്തതെന്നു് നാട്ടിൽ പരക്കെ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. ബേസിൽ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം ആ ദുഷ്പേരിന് യാതൊരു സ്വൈരവും കിട്ടുകയില്ലെന്നവന്നു.

സാമ്പത്തികസ്ഥിതി ഉയർന്നതോടുകൂടി അന്ത്യോക്യയിലെ രാഷ്ട്രീയമണ്ഡലങ്ങളിലും ലൈനസിന് സ്ഥാനംകിട്ടി. അയാൾ റോമാക്കാരുടെ ചേരിയിലായിരുന്നു. പുതിയ കപ്പലുകൾ, പുതിയ ഒട്ടകങ്ങൾ, എല്ലാ വാണിജ്യകേന്ദ്രങ്ങളിലും ഏജന്മാർ! എന്തിന്: അധികം താമസിയാതെ അയാൾ ലോകം മുഴുവനും വിലയ്ക്കു വാങ്ങാം എന്നവരെ ആളുകൾ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

ബേസിലിന് അന്നൊരിക്കൽ ഒരു ചെറിയ കത്തു കിട്ടി. "ഇതു നിന്റെകൂടെ ജോലിചെയ്യുന്ന യുവാവിനെ ഏല്പിക്കുക" എന്നു മന്ത്രിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു അപരിചിതൻ ബേസിലിന്റെ സഹപ്രവർത്തകയായ അഗ്നാസിനെ ഏല്പിച്ചതായിരുന്ന ആ കത്തു്. വന്നോക്കാവുന്ന വിപത്തുകളൊന്നും വകവയ്ക്കാതെ ആ കത്തു അവന്റെ അടുത്തു് എത്തിക്കണമെന്ന് അവൾ നിശ്ചയിച്ചു. ഒരു മെലിഞ്ഞ പെൺകുട്ടി — ശോഷിച്ച മാറി

ടം. മുഖം നിറയെ വികൃതമായ പുള്ളികളും — അതായിരുന്നു ആഗസ്റ്റസ്. മറി വാരിയടിക്കേണ്ട സമയംവരെ അവൾ കാത്തിരുന്നു. നേരം ഇരുട്ടി. ബേസിൽ തുറന്നിട്ട ജനാലയ്ക്കരികിൽ വിഷാദമൂകനായി ഇരിയ്ക്കയാണ്. അവൾ വന്നതുതന്നെ അവൻ കണ്ടില്ല. "ഇതാ, ഇതു നിങ്ങൾക്കുള്ളതാണ്" എന്നു മന്ത്രിച്ചുകൊണ്ട് അവൾ ഒരു പെറിയ ചുരുൾ തറയിലിട്ടു. അവൻ അതു പെട്ടെന്ന് ചെന്നെടുത്തു. കോയിൻഭാഷയിൽ അപരിചിതമായ കൈപ്പടയിൽ എഴുതിയ ഒരു കത്ത്. ആരുടെയും ഒപ്പു കാണുന്നില്ല.

അവൻ അതു വായിച്ചു. "നിങ്ങളെ ദ്രോഹിച്ച മനുഷ്യൻ അസ്വസ്ഥനായി കഴിയുകയാണ്. നിങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുവാൻ അയാൾ മാർഗ്ഗമന്വേഷിക്കുന്നു. തെരുവിലിറങ്ങി നടക്കരുത്. അപരിചിതരുമായി സംസാരിക്കരുത്. അന്ത്യോക്യയിൽ താമസിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം നിങ്ങളുടെ ജീവൻ അപകടത്തിലാണ്."

ആരാണ് ഈ മുന്നറിയിപ്പ് നൽകിയതെന്ന് ബേസിലിനു മനസ്സിലായില്ല. പേർസിസ് ആയിരിക്കുകയില്ല. ആ അമ്മയുടെ ആരോഗ്യം അനുദിനം ക്ഷയിച്ചുകൊണ്ടാണിരുന്നത്. തന്നെയുമല്ല, ഇത്രയും ധീരമായ ഒരു നടപടിക്ക് അവൾ തയ്യാറാവുകയില്ല. ഒരു പക്ഷേ, ക്ലൗറസ് ആയിരിയ്ക്കാം അതയച്ചത്. ലൈനസിന്റെ ഉദ്ദേശങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിയ അയാളുടെ മനസ്സാക്ഷി അങ്ങനെ ഒരു കത്തയയ്ക്കാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചിരിക്കാം. ഏതായാലും ഒരു കാര്യം സ്പഷ്ടമാണ്. തന്റെ ഓരോ ചലനത്തിലും അപകടം പതിയിരിക്കുന്നു. ജീവിക്കണമെന്നു ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അന്ത്യോക്യയിൽനിന്നും പുറത്തുപോവാൻ മാർഗ്ഗം കണ്ടുപിടിക്കണം.

സൊസ്സനീസിന്റെ ഭാര്യ ഭക്ഷണം കൊണ്ടുവന്നു. അവളുടെ പേരു് 'മധുരവാണി' എന്നർത്ഥമുള്ള 'യുലേലിയാ' എന്നായിരുന്നു. എന്തൊരു വിരോധാഭാസം - അവളെപ്പോലെ മൂർച്ചയുള്ള നാക്കു് അധികം പേർക്കു കാണുകയില്ല. ആ വീടിന്റെ ശരിയായ ഭരണാധികാരം അവൾക്കായിരുന്നു. ഭർത്താവിനെയും, അടിമകളെയും, അവൾ വരച്ചവരയിൽ നിർത്തും. വല്ലതും വാങ്ങിക്കാനാരെങ്കിലും വന്നാൽ ഉടനെ അവൾ മുൻവശത്തെത്തും. വന്നവർ എന്തെങ്കിലും വാങ്ങിക്കാതെ മടങ്ങുവാൻ അവൾ എന്തായാലും സമ്മതിക്കുകയില്ല. പണമെല്ലാം അവളുടെ കൈയിലാണു്. ഞൊഴിലാളിത്താവളങ്ങളിൽ എല്ലാവരും സൊസ്സനീസിനോടു സഹതപിക്കും. പാവം! പെണ്ണുകെട്ടിയതിന്റെശേഷം ഒറ്റച്ചെമ്പുരുട്ടപോലും കൈകൊണ്ടു തൊട്ടിട്ടില്ലാത്ത മനുഷ്യൻ!

ആ വീട്ടിൽ രണ്ടു നേരം ഭക്ഷണമുണ്ടായിരുന്നു, വളരെ വളരെ മിതമായ രീതിയിൽ. ഒന്നു കാലത്തു് പത്തുമണിക്കു്, മറ്റതു് വൈകുന്നേരം അഞ്ചുമണിക്കു്. ബേസിലിന്റെ പണി മുടങ്ങാതിരിക്കാൻ യുലേലിയാതന്നെയാണു് അവനു ഭക്ഷണം കൊണ്ടുവന്നുകൊടുക്കുന്നതു്. അവൻ വല്ലതുംകഴിക്കുന്നതു് അവൾസൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടുനില്ക്കും. ഏറ്റവും ചുരുങ്ങിയ തോതിലുള്ള ആഹാരം. ആഴ്ചയിൽ ആട്ടിറച്ചി രണ്ടുവട്ടംമാത്രം. സാധാരണയായി പച്ചക്കറികളും, വെണ്ണയും, പഴങ്ങളും, പരുപരുത്ത കറുത്തറൊട്ടിയും കാണും. കിട്ടിയിരുന്നാൽ വീഞ്ഞു് മധുരമോ വീര്യമോ ഇല്ലാത്തതും പുളിച്ചതും. ആഴ്ചയിൽ അതു് ആറേഴു ഗ്ലാസം കിട്ടിയെങ്കിലായി.

"കഷ്ടപ്പെട്ടു പണി ചെയ്താലേ വയറു നിറയെ വല്ലതും തിന്നാൻ പറ്റുകയുള്ളൂ" ഭക്ഷണം കൊണ്ടു

വന്ന തട്ടവുമെടുത്തു മടങ്ങുമ്പോൾ സൊസ്തനീസിന്റെ ഭാര്യ മുടങ്ങാതെ പറയും.

മുന്നറിയിപ്പു കിട്ടിയതിന്റെ അടുത്തദിവസം, ആ ഹാരത്തട്ടവുമായി മടങ്ങിയ യജമാനത്തിയോടു ബേസിൽ ചോദിച്ചു.

"ഞാനുണ്ടാക്കുന്ന സാധനങ്ങളെല്ലാം നിങ്ങൾ വിൽക്കുകയാണോ?"

വയ്ക്കോൽ തണ്ടുപോലെ മെലിഞ്ഞ കൈനീട്ടി കതകുതുറന്ന് അവൾ പുറത്തുപോകാൻ ഭാവിക്കയായിരുന്നു. അടിമച്ചെറുക്കന്റെ ചോദ്യം കേട്ട് അവൾ പെട്ടെന്നുനിന്നു.

"അതിനു നിനക്കെന്തുവേണം?" അവൾ പരുഷമായി ചോദിച്ചു.

ബേസിൽ തലകുലുക്കി. അവൻ അവളെ യാതൊരു തരത്തിലും ഭയപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. അവൾക്കാണെങ്കിൽ, അവനെ ഉള്ളിൽ സ്വല്പം ഭയവുമായിരുന്നു.

"അതു് എന്റെ കായ്ക്കും ക്രൂടിയാണ്. എന്റെ ജോലികൊണ്ടു് കുറച്ചുകൂടി ആദായമുണ്ടാക്കാൻ നിങ്ങളാഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടോ?" ഒരു നിമിഷത്തിനുശേഷം അവൻ പറയുക്കെ തുടർന്നു. "അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ഒരു വഴിയുണ്ട്."

അവൾ ആ തട്ടം പെട്ടെന്ന് താഴെവച്ചു. അതിൽ ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്ന ആട്ടിൻപാൽ കുറെ താഴെപോയി. കൈ ഒക്കത്തുകുത്തി, കോഴിക്കുഞ്ഞിനെ ഉയരെനിന്നു നോക്കുന്ന കഴുകനെപ്പോലെ, കുറുത്ത കണ്ണുകളം അവന്റെ മുഖത്തു തറച്ചുകൊണ്ട് അവൾ അവന്റെ അടുക്കലേക്കു ചെന്നു.

"നീ എന്താണു് പറഞ്ഞതു്? നീ ഒരു അടിമയാണു്. നിനക്കു് എന്തെങ്കിലുമുണ്ടോ, അതെല്ലാം ഞ

ങ്ങളുടേതാണ്, എന്റെതാണ്. കാരണം ഇവിടത്തെ പണം സൂക്ഷിപ്പുകാരി ഞാനാണ്. അപ്പോൾ, നീ ശരിയായി ജോലി ചെയ്യാറില്ലായിരുന്നു, അല്ലേ? ഇനി വേണമെങ്കിൽ ചെയ്യാമെന്നു—അങ്ങനെയല്ലേ നീ പറഞ്ഞതു്?"

ബേസിൽ നിഷേധരൂപത്തിൽ തലകുലുക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു—"ഞാൻ എന്നാലാവുന്നത്ര ജോലി ചെയ്യുന്നുണ്ടു—എപ്പോഴും" അവൻ കൈ മലർത്തിക്കാണിച്ചു. ആ കൈകൾക്കു പണ്ടത്തെ സൗഷ്ഠവമില്ല, മൃദുലതയില്ല, ഭംഗിയില്ല. അതൊക്കെ അവന്റെ കൈ സോപ്പിട്ടു കഴുകിത്തുടയ്ക്കാൻ അടിമകളുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നു് അതു് ആസിഡ് വീണു പൊള്ളി, തുടരെയുള്ള ജോലികൊണ്ടു് തഴമ്പുപിടിച്ചു കറുത്തിരിക്കുന്നു. കിട്ടുന്ന സോപ്പുകഷണംകൊണ്ടു പതച്ചാലൊന്നും കൈയിലെ കറ പോവുകയില്ല. അവൻ തുടർന്നു "ഈ കൈകൾ അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതായി ഇനിയും വളരെ കാര്യങ്ങളുണ്ടു്. നല്ല പരിശീലനം കിട്ടുകയാണെങ്കിൽ, അന്ത്യോക്യയിൽ ഇതുവരെ ആരും കണ്ടിട്ടില്ലാത്തത്ര വിശിഷ്ടമായ രൂപങ്ങൾ എനിക്കു് വാർത്തെടുക്കാൻ കഴിയും. നിങ്ങളെന്നെ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടോ? ഇല്ലെങ്കിൽ ഞാനുണ്ടാക്കുന്ന സാധനങ്ങൾ വാങ്ങുന്ന ധനവാന്മാരോടു ചോദിച്ചുനോക്കൂ—അവർ നിങ്ങൾക്കു പറഞ്ഞുതരും. ഇവിടെ എനിക്കു് ഇതിൽ കൂടുതൽ പഠിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ഇവിടെ താമസിച്ചാൽ ഇപ്പോൾ ചെയ്യുന്നതിനേക്കാൾ ഭംഗിയായി എനിക്കൊന്നും ചെയ്യാൻ കഴിയുകയുമില്ല."

"നിന്റെ യജമാനൻ വേണ്ടതെല്ലാം നിനക്കു് പറഞ്ഞു തന്നിട്ടില്ലേ?" അവൾ തുടങ്ങി.

സൊസ്തനീസ്സിന്റെ അടുക്കൽനിന്നു് എന്തെങ്കിലും പഠിക്കാമെന്നുള്ള കാര്യമേ ബേസിൽ തള്ളിക്കളഞ്ഞു.

'എനിക്കറിയേണ്ട കാര്യങ്ങം എന്നെ പഠിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സാദ്ധ്യമല്ല. ഇപ്പോഴത്തന്നെ എല്ലാക്കാര്യങ്ങളും അദ്ദേഹത്തെക്കാളും ഭംഗിയായി ഞാൻ ചെയ്യാം. അക്കാര്യം നിങ്ങളെക്കും എനിക്കും അദ്ദേഹത്തിനും നല്ല പോലെ അറിയാം. റോമിലോ ആതൻസിലോ ഉള്ള ഏറ്റവും പ്രസിദ്ധനായ ശില്പിയുടെ അടുത്തേക്കെന്നെ അയയ്ക്കൂ. കുറച്ചു കാലത്തിനകം എന്നെ സ്വതന്ത്രനാക്കാമെന്നും, പകരം ജീവിതകാലം മുഴുവൻ എന്റെ ആദായത്തിൽ ഒരംശം ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് തരണമെന്നും ഒരു കരാറുണ്ടാക്കുക. ആ കരാറു ഞാൻ പാലിക്കാം. നിങ്ങൾ സ്വപ്നത്തിൽപോലും വിചാരിച്ചിരിക്കാത്തവിധം ഞാൻ നിങ്ങളെ സമ്പന്നരാക്കാം!!"

അടിമച്ചെറുക്കന്റെ വർത്തമാനത്തിൽ അതീവതല്പരയായിരുന്ന, അത്യാഗ്രഹിയായ ആ യജമാനത്തി, ആ ദായം വർദ്ധിപ്പിക്കുവാനുള്ള സാദ്ധ്യതകളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. കിട്ടാവുന്നതു തള്ളിക്കളയാനുള്ള വൈമനസ്യം, ഉള്ളതെങ്കിലും നഷ്ടപ്പെടാതിരിക്കാനുള്ള കരുതൽ ഇതു രണ്ടും, അവളുടെ മുഖത്തു പ്രകടമായിരുന്നു. ഒടുവിൽ അവൾ പരുപരുത്ത സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു:

"അപകടംപിടിച്ച വഴി പറഞ്ഞുതരികയാണ്. പോകാനനുവദിച്ചാൽ പിന്നെ നിന്റെ പൊടിപോലും കാണാൻ കിട്ടുകയില്ല. ഇല്ല, അതു സാദ്ധ്യമല്ല. നീ എന്തൊക്കെയോ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടു പറകയാണ്. ശുദ്ധകള്ളത്തരം—കുറുക്കന്റെ കുരുട്ടബുദ്ധിയാണ് നിനക്ക്. ഇവിടെനിന്നും ഒളിച്ചോടാനാണോ ഭാവം? നിന്റെ മുഖത്തു നോക്കിയാൽ അതു മനസ്സിലാകും. കള്ളൻ! നീ പറയുന്നതൊന്നും എനിക്കു കേൾക്കണ്ട." വലിയ ആദായം കിട്ടുവാനുള്ള മാർഗ്ഗമടച്ചുകളയേണ്ടിവന്നതിൽ അവൾ കണ്ണിതപ്പെട്ടു. ആ വിഷമം അടക്കാൻവയ്യാ

ത്ത കോപ്പമായി പുറത്തുവന്നുടങ്ങി. "വില്ലുന്ന സാധനങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങൾക്ക് അത്ര വലിയ വിലയൊന്നും കിട്ടുന്നില്ല. നിന്റെ വെറും വിചാരമാണത് - ശുദ്ധമണ്ടത്തരം - എടാ, നിന്നെക്കൊണ്ട് കൂടുതൽ ജോലി ചെയ്യിക്കുമോ എന്നു ഞാൻ നോക്കട്ടെ. നീ മടിപിടിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു, അല്ലേ? ഇനി അതു സാദ്ധ്യമല്ല. നിന്റെ ഈ സൂത്രമെല്ലാം അങ്ങു മാറ്റിവച്ചേയ്ക്കൂ. ഇനിയും ഇങ്ങനെ വല്ലതും ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ നിന്റെ തൊലി ഞാൻ ഉരിച്ചുകളയും." അവൾ ക്രൂരമായി ഒന്നു ചിരിച്ചു. "അപ്പോൾ നിനക്കു റോമിൽ പോകണം, അല്ലേ? റോമാക്കാർ അഹങ്കാരികളായ അടിമകളോട് എങ്ങനെയാണ് പെരുമാറുന്നതെന്നറിയാമോ? അവർ നിന്നെ ക്രൂശിക്കും. തല കീഴായി കുരിശിൽ തൂക്കി ആണി അടിക്കും". അവൾ തട്ടം എടുത്തു അവന്റെനേർക്കു ചാണ്ടി, കുറച്ചു ആട്ടിൻപാൽക്കുടി തറയിൽ വീഴ്ത്തിയിട്ട് മുഖം ക്രർപ്പിച്ചു അവിടെനിന്നും ഇറങ്ങിപ്പോയി.

ആ രണ്ടു കൊല്ലത്തിനിടയിൽ എല്ലാ ദിവസവും ആ വഴക്കുകാരി സ്ത്രീ തന്നെയാണ് അവനു ആഹാരം കൊണ്ടുപോയി കൊടുത്തിരുന്നതു്. അവൾക്കു യാതൊരു സുഖക്കേടും വന്നതായി ഓർമ്മയില്ല. എന്നാൽ ബേസിലുമായി സംസാരിച്ചതിന്റെ അടുത്ത ദിവസം അവൾ സുഖമില്ലാതെ കിടപ്പായി. ആഗ്നസാണ് അന്ന് ആഹാരം കൊണ്ടുചെന്നതു്. അതിൽ ആ കൊച്ചുപെൺകുട്ടിക്കു അഭിമാനം തോന്നി. തട്ടം താഴെവച്ചിട്ട് അവൾ പതുക്കെ നമ്മഭാഷണം തുടങ്ങി.

"യജമാനത്തിയെ 'രൂആഹ് റാആഹ്' എന്നു പറയുന്ന ഒരു പുതിയ ഭ്രൂതം ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു. അവർ തലയിട്ടടിച്ചു കരയുകയാണ്. സ്വരംതന്നെ എത്ര മാറിയി

രിക്കുന്നു! ആ ഭ്രാന്തമാണ് അവരെക്കൊണ്ട് എപ്പോഴും സംസാരിപ്പിക്കുന്നതു്; നമ്മെ വഴക്കു പറയിക്കുന്നതു്. ഏതായാലും അവരുടെ നില അപകടത്തിലാണ്." അവൻ ഒരു കഷണം വെണ്ണ അലിച്ചിറക്കുകയായിരുന്നു. അവൾ അവനെത്തന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു. "ഈ ഭ്രാന്തം എങ്ങനെയാണ് വന്നുകൂടിയതെന്നറിയാമോ? ആ സ്ത്രീ 'അക്കേഷിയാ'മരത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽക്കൂടി നിലാവത്തു നടന്നു. അവിടെയാണ് 'റൂഅഹ് റാഅഹ്' പാർക്കുന്നതു്. ആ സ്ത്രീ അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ അതു് അവരുടെ തൊണ്ടയിൽ കയറി ഇരിപ്പായി. അതു തൊണ്ടയിൽനിന്നും കീഴ്പോട്ടിറങ്ങിയാൽ അവർ നമ്മോടു് ഇതിലും ക്രൂരമായി പെരുമാറും."

ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിലും അവനു കൂടുതൽ താല്പര്യം അവളുടെ വർത്തമാനം കേൾക്കുന്നതിലായിരുന്നു. തിന്നു പകുതിയാകുന്നതിനുമുമ്പേ ആ തട്ടം അവൻ മാറിവച്ചു.

"ബേസിലിനു്, വിശപ്പില്ലേ?" അവൾ ചോദിച്ചു. അവനു് വിശപ്പില്ലാതെ ഇരിക്കുന്നതിൽ അവൾക്കു് അതിയായ സങ്കടം തോന്നി. "കൂടുതൽ വല്ലതും കഴിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ എന്നെപ്പോലെ ബേസിലും ഒരു രോഗിയാകും. ഇന്നു ബാക്കിവയ്ക്കുന്ന ആഹാരമല്ലേ ആ സ്ത്രീ നമുക്കു് നാളെ തരുന്നതു്? അപ്പോൾ അതു പുളിച്ചുനാറി ഒന്നിനും കൊള്ളരുതാതാകും. ഇന്നു് ബേസിലിനുള്ള ആഹാരം ഞാൻതന്നെയാണു് തയ്യാറാക്കിയതു്."

അവൻ സഹതാപത്തോടുകൂടി അവളെ നോക്കി. അവളുടെ കവിളുകൾ അസ്ഥിയോടു ഒട്ടി, ചോരമയമില്ലാതെ വിളർത്തിരിക്കുന്നു. ഇടവിടാതെ അവൾ ചുമയ്ക്കുന്നുമുണ്ടു്. അവളെ സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ അവൻ

തട്ടത്തിൽനിന്നും ചിലതൊക്കെ എടുത്തു ഭക്ഷിക്കാൻ തുടങ്ങി. മറ്റുള്ളവരുടെ സഹായമില്ലെങ്കിൽ അവൾ അധികംനാൾ കഴിയുന്നതിനുമുമ്പെ കിടപ്പാകും. എന്നിട്ടും അവൻ സുഖമായിരിക്കണമെന്നാണ് അവളുടെ ആഗ്രഹം. ആഗ്നസ് നിസ്സാത്മതയുടെ നിറകുടമായിരുന്നു. അവൾ തുടർന്നു:

"ബേസിൽ, ബേസിൽ എപ്പോഴും ദുഃഖിച്ചിരിക്കയാണ്. ബേസിലിനെപ്പറ്റി ഓർക്കുമ്പോൾ ഞാൻ കരഞ്ഞുപോകാറുണ്ട്. എനിക്കു സഹായിച്ചാൽകൊള്ളാമെന്ന് ആഗ്രഹമുണ്ട്. പറയുന്നതുപോലെ ചെയ്യാമെങ്കിൽ എന്റെ ആഗ്രഹം ഫലിച്ചെന്നുവരും." അവൾ ദുഃഖനിശ്ശ്വയത്തോടുകൂടി പുരികം ചുളിച്ചുകൊണ്ട് ചോദിച്ചു. "ബേസിൽ മാലാഖമാരെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടുണ്ടോ?"

"ഇല്ല. ആ വാക്ക് ആദ്യമായാണ് ഞാൻ കേൾക്കുന്നത്."

"അങ്ങനെ എനിക്കും തോന്നി. ബേസിൽ ഒരു യവനനല്ലേ? യവനർ ഇനിയും യാഥാർത്ഥ്യം ഗ്രഹിച്ചിട്ടില്ല - സത്യം മനസ്സിലാക്കീട്ടില്ല." സാധാരണമട്ടിൽ അവളങ്ങനെ പറഞ്ഞെന്നേ ഉള്ളൂ. അവനെക്കാൾ വലിയ അജ്ഞാനിയാണെന്ന് സ്ഥാപിക്കാനും മറ്റുമല്ല. "എന്റെ അച്ഛനും അമ്മയും സാധുക്കളായിരുന്നു. കഷ്ടിച്ചുപോലും കാലയാപനം നടത്താൻ നിവൃത്തിമില്ലാത്ത പാവങ്ങൾ! അവർക്ക് എന്നെ ഒരു അടിമയായി വിൽക്കയല്ലാതെ മറ്റു മാർഗ്ഗമില്ലായിരുന്നു. കഷ്ടം! അതു അവരെ എത്രമാത്രം വേദനിപ്പിച്ചുവെന്നോ? അമ്മയാണെങ്കിൽ തോരാതെ കണ്ണുനീർ വാർത്തു. പക്ഷേ, എന്നെ വിറ്റില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ എന്റെ കൊച്ചാങ്ങളമാർ പട്ടിണികൊണ്ടു മരിച്ചുപോയേനേം.

അമ്മ എനിക്കു പല കാര്യങ്ങളും പറഞ്ഞുതന്നു - ഒന്നും മറക്കരുതെന്നും ഉപദേശിച്ചു. ഞാൻ ഒരു യഹൂദയാണെന്നും, യഹൂദർ ദൈവത്തിന്റെ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട മക്കളാണെന്നും അമ്മ എന്നെ മനസ്സിലാക്കി. മാലാഖമാരെപ്പറ്റിയും എന്നെ ധരിപ്പിച്ചതു അമ്മയാണ്."

ബേസിൽ അവൾ പറഞ്ഞ ഓരോ വാക്കും ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടു.

അവൾ തുടർന്നു: "യഹോവയുടെ ചുറ്റുമിരുന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കല്പനകൾ അനുസരിക്കുന്ന അത്ഭുത രൂപികളാണ് മാലാഖമാർ. എന്റെ അമ്മ അവരെ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ മുഖത്തിന് എന്തൊരു ശോഭയാണെന്നോ? ആകാശത്തിനും ഭൂമിയ്ക്കുമിടയ്ക്കു സഞ്ചരിക്കുവാൻ അവർക്ക് മനോഹരമായ ചിറകുകളുണ്ട്. എന്നെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞപ്പോൾ അമ്മ പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ! ഒരിക്കലും ഞാനതു മറക്കുകയില്ല." "എന്റെ മോളെ, നീ എപ്പോഴും മെഫത്യേലിനോടു പ്രാർത്ഥിക്കണം. അദ്ദേഹമാണ് അടിമകളുടെ മാലാഖാ. അടഞ്ഞിരിക്കുന്ന കതകുകൾ തുറക്കുന്നതു മെഫത്യേലാണ്."

യഹൂദന്മാരുടെ കഥകൾ രസകരമായി മാത്രമെ അവനു തോന്നിയിട്ടുള്ളൂ. എന്നാൽ, മാലാഖമാരെപ്പറ്റിയുള്ള കഥ അവനെ ഹഠാദാകർഷിച്ചു. യഹൂദന്മാർ പറയുന്നതുപോലെ ഒരു ദൈവമേ ഉള്ളുവെങ്കിൽ ആ ദൈവത്തിന്റെ ആജ്ഞ നടപ്പാക്കുവാൻ തീർച്ചയായും ഒരു സൈന്യം ആവശ്യമാണ്. അങ്ങനെയെങ്കിൽ ചിറകുള്ള സുന്ദരജീവികളായ മാലാഖമാരും കണ്ടേക്കുവരാം.

"എനിക്കുവേണ്ടി കതകുകൾ തുറക്കപ്പെടണം. നീ പറഞ്ഞ മെഫത്യേൽ എന്നെ സഹായിക്കുമോ?" അവൻ ആകാംക്ഷയോടെ ചോദിച്ചു.

"തീർച്ചയായും — അദ്ദേഹം സഹായിക്കും. തുരുമ്പുകൾ തുറക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിയും. മലകൾ പിളർക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹത്തിന് സാധിക്കും. ബേസിൽ പ്രാർത്ഥിക്കുകയാണെങ്കിൽ, ആ പ്രാർത്ഥന മാലാഖ കേൾക്കുകയാണെങ്കിൽ ബേസിലിനുവേണ്ടി തീർച്ചയായും കതകുകൾ തുറക്കപ്പെടും — ഏതു കതകും. പിറകിലേക്കു കരുതലോടെ നോക്കിയിട്ട് അവൾ പൂരിപ്പിച്ചു "ഈ വീടിന്റെ കതകുകൾപോലും."

"ആഗസ്സ്, ഞാൻ എല്ലാ രാത്രിയും മെഫത്യേലിനോടു പ്രാർത്ഥിക്കും. വേറേയും മാലാഖമാർ കാണും. ഓമ്മയുടെ മാലാഖ ആരാണ്?" ബേസിൽ ചോദിച്ചു.

"സഖറിയേൽ" അവൾ ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "അദ്ദേഹം ഒരു വലിയ മാലാഖയാണ്. കാരണം, സ്മരണയില്ലെങ്കിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവർ സ്രഷ്ടാവിനെതന്നെ മറന്നുകളയും. സ്രഷ്ടാവായ ദൈവത്തെയും ദൈവത്തിന്റെ കല്പനകളെയും സ്മരിക്കുക എന്നതാണ് സദ്വൃത്തം. അതുകൊണ്ടാണ്, സഖറിയേൽ സദാസമയവും ദൈവത്തിന്റെ സമീപത്തുതന്നെ വർത്തിക്കുന്നത്. അമ്മ പറഞ്ഞത്, ആ മാലാഖ ദൈവത്തിന്റെ വലത്തു കൈയാണെന്നാണ്."

"ഒരുപക്ഷേ ആ മാലാഖയ്ക്കു വലിയ ജോലിത്തിരക്കുകാണും. ഞാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ കേട്ടെന്നുതന്നെ വരികയില്ല."

അവൾക്കും അക്കായ്ക്കുത്തെപ്പറ്റി ഒരു ചെറിയ സം

ശയംതോന്നി. "വലിയ ജോലിത്തിരക്കു കണ്ടേക്കും. എന്നാലും, ശ്രമിച്ചുനോക്കൂ." അവൾ പറഞ്ഞു.

സമയം വളരെയായി എന്ന് ബേസിൽ അവളെ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. "നീ വേഗം തിരിച്ചുപോകൂ— നാം വത്തമാനം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നാൽ ആ സ്ത്രീ ബഹളംകൂട്ടും."

"അതേ — ആ സ്ത്രീ എന്റെ കൈ ഞെരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഇവിടെ പറഞ്ഞതെല്ലാം അവരോടു പറയാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടും. പക്ഷേ, ഞാൻ ഒറ്റ അക്ഷരംപോലും പറയില്ല. അവർ അങ്ങനെ എത്ര പ്രാവശ്യം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നോ? പക്ഷേ—എന്റെ മുഖത്തുനിന്ന് ഒന്നും അറിയാൻ സാധിക്കുകയില്ല." ആ പെൺകുട്ടി മനഃസ്ഥൈര്യത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

അന്നു രാത്രി ആഗസ്റ്റിന്റെ ഉപദേശമനുസരിച്ച്, തുറന്ന ജാലകത്തിന്നരികിൽ ചെന്ന് മുട്ടുകുത്തിനിന്ന് അവൻ ആകാശത്തിലേക്കു കണ്ണുകളുയർത്തി.

അവൻ പ്രാർത്ഥന തുടങ്ങി: "അല്ലയോ മെഹത്ത്യാലേ! — അങ്ങയോടു യാതൊന്നും യാചിക്കുവാൻ ഞാനർഹനല്ല. അങ്ങു് യഹൂദന്മാരുടെ മാലാഖയാണു് — ഞാൻ ഒരു യഹൂദനല്ല — ഒരു യവനനാണു്. ഞാൻ അപേക്ഷിച്ചാൽ അങ്ങു് കോപിക്കുമോ? അങ്ങു് എനിക്കു് ചെവിതരുമെങ്കിൽ ഞാൻ അങ്ങയോടു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്റെ ശത്രുക്കളുടെ കൈയിൽ വീഴാതെയിരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഈ വീട്ടിന്റെ കതകുകൾ തുറക്കണമേ! ഉടനെ തുറന്നില്ലെങ്കിൽ എന്റെ അപേക്ഷകൊണ്ടു് യാതൊരു പ്രയോജനവുമില്ല. ഒരു പക്ഷേ, അങ്ങയുടെ സഹായത്തിനു് ഞാൻ അർഹനല്ലെന്നു വരാം. പക്ഷേ ഒരു കാര്യം അങ്ങു് സ്മരിക്കണമേ! മെഹത്ത്യാലേ! ഞാനൊരു അടിമയാണു്. രണ്ടു വർഷം മുമ്പു് ഇവിടെ വന്നിരുന്നപ്പോൾ ധരിച്ചിരുന്ന

അങ്കിയാണ് ഞാൻ ഇപ്പോഴും അണിഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. ഈ കാലത്തിനിടയിൽ ഒന്നുംതന്നെ ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചിട്ടില്ല. ഒരു തെരുവുതെണ്ടിയേക്കാൾ കഷ്ടതരമാണ് എന്റെ നില - എന്നെ എന്തിന് രക്ഷപെട്ടുന്നു എന്ന് അങ്ങു് ആലോചിച്ചേക്കാം. കുതകുകൾ തുറക്കുന്ന പ്രഭോ! ഞാൻ എന്തു സമാധാനം പറയാനാണ്? ഒന്നുമാത്രം. എനിക്കു ശില്പവേല ചെയ്യാനുള്ള കഴിവുണ്ട് - എന്നെ മോചിപ്പിക്കുമെങ്കിൽ ആ കഴിവു യാതൊരു കോട്ടവും വരാതെ ഞാൻ കാത്തു സൂക്ഷിക്കും, വികസിപ്പിക്കും - അതിനുവേണ്ടി ഞാൻ അവസാനംവരെ പരിശ്രമിക്കും."

"മഹാനായ സഖറിയേലേ" അവൻ തുടർന്നു: "ഞാൻ ഇതുവരെ അങ്ങയോട് അപേക്ഷിച്ചിട്ടില്ല. അവിടുത്തോടു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. എന്നോടു കരുണകാണിച്ചിട്ടുള്ളവരെ, എനിക്കുവേണ്ടി വിഷമതകൾ സഹിച്ചിട്ടുള്ളവരെ മറക്കാൻ ഇടവരുത്തരുതേ! ഒരിക്കലും ഞാൻ നന്ദികെട്ടവനായിത്തീരരുതേ. ഓർമ്മയുടെ മാലാഖയെ, എന്റെ യാചന ചെവിക്കൊള്ളേണമേ!"

"എന്നെ ദ്രോഹിച്ചിട്ടുള്ളവരോട് പകവീട്ടുന്നതിനുള്ള വിധം എന്റെ ഓർമ്മയെ അങ്ങു ദുഷ്കരമാക്കണമെ! എനിക്കും എന്റെ ആശ്രിതർക്കും വന്നുചേർന്നിട്ടുള്ള ആപത്തു് ഒഴിവാക്കുവാൻ എന്നെ പ്രേരിപ്പിക്കേണമെ! അതിനുവേണ്ടി അശ്രാന്തം അധ്വാനിക്കുമാറു്, എന്റെ അത്യാഹിതത്തെപ്പറ്റിയുള്ള സ്മരണ വ്യക്തമായി നിലനിറുത്തേണമെ! നല്ലകാലം വരുമ്പോൾ, പൂർവ്വകാലസ്മരണ എന്റെ പ്രതികാരേച്ഛയുടെ മൂർച്ച കൂട്ടേണമെ! ഓർമ്മയുടെ മാലാഖയെ! അങ്ങയോടു വിനയപൂർവ്വം ഞാൻ കേണുവീണപേക്ഷിക്കുന്നു."

II

മൂന്നരാത്രി കഴിഞ്ഞു. സൊസ്തനീസും ഭാര്യയും മട്ടപ്പാവിൽ നില്ക്കുയാണ്. പട്ടണത്തിന്റെ ഉത്സവം വമിക്കുന്ന ഒരു കൊച്ചുകാറ്റു വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. നേരം നന്നെ ഇരുട്ടി. ഒരാൾ വീട്ടുടമസ്ഥനെ അന്വേഷിച്ചുവന്നു. രാത്രിയുടെ കറുപ്പിൽ അയാൾ പ്രായമുള്ള ഒരു താടിക്കാരനാണെന്നു മാത്രമെ ആഗ്നസ്സിന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ.

"നിങ്ങൾക്ക് യജമാനനെ ആണോ കാണേണ്ടതു്?" അവൾ എടുത്തുചോദിച്ചു: "അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടു വല്ലതും സംസാരിക്കാനാണോ?"

"അതെ കണ്ടു സംസാരിക്കാനാണ്."

"വല്ല കാര്യവും തീർച്ചപ്പെടുത്താനായിരിക്കും, അല്ലേ?"

അവളുടെ നിർബ്ബന്ധ ബുദ്ധികണ്ട്, ആ നിശാസന്ദർശകൻ പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "അതെ, ഒരു കാര്യം തീർച്ചപ്പെടുത്താനാണ്."

"അങ്ങനെയെങ്കിൽ ഞാൻ യജമാനത്തിയേയും കൂടി വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരാം. ഇവിടെ എല്ലാക്കാര്യങ്ങളും തീർച്ച ചെയ്യുന്നതു് യജമാനത്തിയാണ്."

അതുകേട്ട് ആ വൃദ്ധൻ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് അവളുടെ പുറം തലോടി. "നീ നല്ല മിടുക്കിയാണ്. എന്റെ കുഞ്ഞേ, വളർന്നുവരുമ്പോൾ നിയും ചില കാര്യങ്ങൾ സ്വയം തീരുമാനിച്ചു തുടങ്ങും."

ആഗ്നസ്സ് ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു. "ഇല്ല - ഇല്ല - ഞാനൊരു രോഗിയാണ് - ഞാൻ വളരുകയില്ല."

സന്ദർശകൻ അവളുടെ അടുത്തേക്കു കുറച്ചുകൂടി നീങ്ങിനിന്നു. അവളുടെ കൈയിലിരുന്ന വിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ അവളുടെ മുഖം ആ വൃദ്ധൻ കണ്ടു. അവളെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ട് അയാൾ സഹതാപപൂർവ്വം പറഞ്ഞു. "ശരിയാണ് കുഞ്ഞേ, നിനക്ക് നല്ല സുഖമില്ല. ഇതുപോലെ ഇടുങ്ങിയ ചൂടുപിടിച്ച മുറിയിൽത്തന്നെ ഇരുന്നാൽ നിന്റെ സുഖക്കേടു ഭേദപ്പെടുകയില്ല. വിശ്രമവും, നല്ല ഭക്ഷണവും ശുദ്ധവായുവുമാണ് നിനക്കാവശ്യം. എന്റെ കുഞ്ഞേ, നിന്നെ ആരെങ്കിലും വാത്സല്യത്തോടുകൂടി വളർത്തണം."

ആഗ്നസ്സ് ഒരുക്കത്തോടുകൂടി സാവധാനത്തിൽ പറഞ്ഞു. "ഞാനൊരു അടിമയാണ്. ഒരു അടിമയ്ക്കു അങ്ങനെയുള്ള സുഖങ്ങളൊന്നും വിധിച്ചിട്ടില്ല. എന്റെ യജമാനന്റെയും യജമാനത്തിയുടെയും കൂടെ ഞാൻ താമസിച്ചേ മതിയാവൂ." മറ്റുള്ളവർ സഹതപിച്ചിട്ടു കാര്യമില്ലെന്ന് അവൾക്കറിയാമായിരുന്നു.

വൃദ്ധന്റെ മുഖം ദീനാനുകമ്പയാൽ പ്രകാശമാനമായി "ഈ ലോകത്തിൽ തെറ്റായി പലതുമുണ്ട്. അക്കൂട്ടത്തിൽ ഏറ്റവും വലിയ തെറ്റ് അടിമസമ്പ്രദായമാണ് —കുഞ്ഞേ, ലോകത്തിൽ എന്തെങ്കിലും ഒരു വലിയ മാറ്റം വരാതിരിക്കയില്ല. ഉന്നതാകാശത്തിൽനിന്നും പുതിയ ഒരു വെളിച്ചം ഭൂമിയിൽ വീഴും. അപ്പോൾ അധർമ്മവും അടിമസമ്പ്രദായവും ക്ലേശങ്ങളും ഭൂമുഖത്തുനിന്നും മായും. അടുത്ത ഭാവിയിൽ അതു സംഭവിക്കുമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. നിന്റെ കഷ്ടതകളും ദുഃഖങ്ങളും താമസിയാതെ അകന്നുമാറും."

യൂലേലിയായും സൊസ്തനീസും കോണിപ്പടി ചവുട്ടി പിറുപിറുത്തുകൊണ്ട് താഴോട്ടിറങ്ങിവന്നു. "നി

ങ്ങൾക്ക് എന്താണ് വേണ്ടത്? വല്ലതും വാങ്ങാനാണോ?" വീട്ടമസ്ഥ ചോദിച്ചു.

സന്ദർശകൻ ഒന്നു മടിച്ചു. "അതെ." അയാൾ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞു: "വാങ്ങിക്കാനാണെന്നതന്നെ പറയാം. പക്ഷെ, അതിനെപ്പറ്റി ഇവിടെവച്ചു ചർച്ച ചെയ്യുകടാ. പറയുന്നതെന്താണെന്ന് കേൾക്കുവാൻ ഇരുട്ടിൽതന്നെ പലരും മറഞ്ഞിരിക്കുന്നുണ്ടാവും. രാത്രിക്കുപോലും ചെവികളുണ്ട്."

"അകത്തേക്കു വരൂ" വീട്ടുകാരി പറഞ്ഞു. വില്ലനയ്ക്ക് മാറ്റുമുണ്ടെന്നറിഞ്ഞാൽ ആ സ്ത്രീയുടെ സ്വരം സ്വയം മധുരമാവുക പതിവാണ്.

യൂലേലിയാ നവാഗതനെ വെള്ളിപ്പാത്രങ്ങൾ വച്ചിരുന്ന മുറിയിലേക്കു നയിച്ചു. തൂക്കിയിട്ടിരുന്ന വിളക്ക് അവിടം തെളിച്ചു. അതിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ സന്ദർശകൻ ഒരു വൃദ്ധനായി കാണപ്പെട്ടു. ഹൃദയവിശാലതയും ബുദ്ധിശക്തിയും ദീനാനുകമ്പയും ദ്യോതിപ്പിക്കുന്ന അയാളുടെ കണ്ണുകൾ, ആരുടെയും കീഴ് വഴങ്ങാത്ത ആജ്ഞാശക്തിയുടെ കണ്ണാടികളായിരുന്നു. അയാൾ ചുറ്റും ഒന്നു കണ്ണോടിച്ചു. വെള്ളികൊണ്ടുതീർത്ത വിലകൂടിയ സാധനങ്ങൾ, കിഴക്കൻ തൊപ്പികൾ, കാഠാരികൾ, പിത്തളവാളുകൾ, ധൂപക്കുറ്റികൾ, അറേബ്യയിലുപയോഗിക്കുന്നതരം രത്നപേടകങ്ങൾ— ഇങ്ങനെ പലതും അവിടെ ഇരിപ്പുണ്ട്. വൃദ്ധൻ വീട്ടമസ്ഥനെയും, ഭാര്യയെയും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി— അവരുടെ ഹൃദയത്തിന്റെ അടിത്തട്ടവരെ അളക്കാനെന്നവിധം.

സന്ദർശകൻ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ചില ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുവാൻ പോകയാണ്. ഇവിടെ, വെള്ളിയിലും സ്വർണ്ണത്തിലും രൂപങ്ങൾ വാർക്കുന്ന ബേസിൽ എന്നുപേരായ ഒരാളുണ്ടോ? അവനല്ലെ പരസഹായം

ക്രൂരാതെ അതീനായുടെ ഒരു രൂപം വാത്തതു്? ആ രൂപമല്ലെ നിങ്ങളം കലാസൃഷ്ടികളം സംഭരിക്കുന്ന ജാബസ് എന്നു യവനബാങ്കർക്കു് വിറ്റതു്? ഞാൻ ചോദിച്ചതെല്ലാം ശരിയാണല്ലോ?"

സൊസ്ഥനീസ്സ് മറുപടി പറയാൻ ഭാവിച്ചപ്പോഴേക്കും, യുലേലിയാ കൈമുട്ടുകൊണ്ടു തട്ടി അവനെ നിശ്ശബ്ദനാക്കി—ആ സ്ത്രീ പറഞ്ഞു: "അതെ—അവൻ ഞങ്ങളുടെ അടിമയാണു്. അവനാണു് ആ രൂപം വാത്തതു്."

"ഇവിടെയുള്ള ഒരു മജിസ്ട്രേട്ടിന്റെ കൈയിലിരിക്കുന്ന വെള്ളിപ്പൂത്തട്ടവും അവനാണു ചെയ്തതു്, അല്ലേ? അതിൽ വിശ്രമിക്കുന്ന തെസ്യൂസിന്റെ ശിരസ്സു് വാത്തു പിടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്, ഇല്ലേ?"

"അതും അവൻതന്നെയാണു് ചെയ്തതു്."

"ഒരു യഹൂദവ്യാപാരി ഭാര്യയ്ക്കു് സമ്മാനംകൊടുക്കാൻ വാങ്ങിയ കല്ലുവച്ച ബ്രോച്ചും അവൻതന്നെയാണു് തീത്തതു്, അല്ലേ?"

"അതേ അതേ. അവൻ നിങ്ങൾക്കു് വല്ലതും ചെയ്തതരേണ്ടതുണ്ടോ? നിങ്ങൾക്കു് തൃപ്തിയാംവണ്ണം അവൻ അതു ചെയ്തതരും. ഒരു സംശയവുമില്ല." യുലേലിയ തലകുലുക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

പട്ടപോലെ മിനുത്ത മീശ തലോടിക്കൊണ്ടു് ആഗതൻ ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരെ നന്നായി നിരീക്ഷിച്ചു. അവസാനം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "അവന്റെ കൈവേലയല്ലാ ഞാൻ നിങ്ങളിൽനിന്നും വാങ്ങുവാനാഗ്രഹിക്കുന്നതു്, അവന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യമാണു്. അതിനു്, നിങ്ങൾ പറയുന്ന എന്തു പ്രതിഫലവും തരാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്."

വീട്ടുടമസ്ഥ പരിഹാസദ്യോതകമായ ഒരു ചിരി

ചിരിച്ചു; "എടോ, തനിക്ക് ഏതു തുകയും തരാൻ സമ്മതമല്ലെടോ. ആ അടിമച്ചെറുക്കന്റെ വിലയെന്താണെന്നറിയാമോ? വലിയ ഒരു വില— വമ്പിച്ച ഒരു തുക."

സന്ദർശകൻ സമ്മതഭാവത്തിൽ ഒന്നു തലകുലുക്കി. "ഭാവി കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാനില്ലെങ്കിൽ വലിയ ഒരു തുക ചോദിക്കുന്നതിനു തെറ്റില്ല. പക്ഷേ, നാളെ എന്തായിരിക്കും വില? അല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊന്നാകും. വലിയ വിലയായിരിക്കും, അല്ലേ? ഒരു കാര്യം മാത്രമോർത്തിരുന്നാൽ നന്ന്. അല്പദിവസങ്ങൾ കഴിയുമ്പോൾ ഈ ബേസിലെന്നു പറയുന്ന ചെറുപ്പക്കാരനു ഒരു വിലയും കിട്ടിയില്ലെന്നു വരും."

അത്രയുമായപ്പോൾ സൊസ്തനീസും ചർച്ചയിൽ പങ്കെടുത്തു. "എടോ വയസ്സായാലും മരമണ്ടനാകരുത്." സന്ദർശകൻ അയാളെ കളിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു എന്നായിരുന്നു അയാളുടെ തെറ്റിദ്ധാരണ. അമർഷത്തോടുകൂടി അയാൾ തുടർന്നു: "എടോ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു ഇയാൾ എന്തു സാധിക്കുവാൻ പോകുന്നു? കിഴവ, താൻ വിചാരിച്ചതു ഞങ്ങൾ വെടിക്കാരന്റെ കോഴിയാണെന്നാണോ? കളിയും തമാശയും പറയേണ്ട പ്രായമൊക്കെ കഴിഞ്ഞില്ലേ?"

"നിങ്ങൾ ആ കുട്ടിക്കു എന്തു വില കൊടുത്തു എന്നു എനിക്കറിയാം." ആവിപൊങ്ങുന്ന ആ ഇടുങ്ങിയ മുറിയുടെ ചുവരുകൾപോലും കേൾക്കാത്ത വിധത്തിൽ സന്ദർശകൻ പറഞ്ഞു. "തന്റെ എതിരാളിയെ അധിക്ഷേപിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് ലൈനസ് അത്ര കുറഞ്ഞ വിലയ്ക്ക് അവനെ നിങ്ങൾക്കു തന്നതു. പക്ഷെ ഇപ്പോൾ അയാളതിൽ ദുഃഖിക്കുന്നു. അവനെ വില്ക്കാനെ പാടില്ലായിരുന്നു എന്നു അയാൾക്കു ഇ

പ്പോൾ തോന്നുന്നുണ്ട്. എങ്ങനെയെങ്കിലും അവന്റെ കഥ കഴിക്കണമെന്നോ അയാൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നുള്ളൂ. ബേസിൽ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നിടത്തോളം കാലം അയാൾക്കു സ്വസ്ഥതയില്ല. അയാൾ ധനികനാണ്. നിയമം അയാളുടെ ആഗ്രഹം അനുസരിക്കുന്നു." താൻ പറയുന്ന വാക്കുകൾ അത്യാഗ്രഹികളായ വീട്ടുടമസ്ഥരുടെ ഹൃദയത്തിലേക്ക് തുളഞ്ഞുകയറട്ടെ എന്നു കരുതി സന്ദർശകൻ ഒരു നിമിഷത്തേക്കു മൗനംപൂണ്ടു. അയാൾ തുടർന്നു: "ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ ഇന്നു രാത്രി കൊല്ലപ്പെട്ടാൽ—നാളെ രാത്രി കൊല്ലപ്പെട്ടാൽ—നിങ്ങൾക്കു പിന്നെ എന്തു കിട്ടാൻ പോകുന്നു? നിങ്ങൾ കോടതിയിൽ പോകാൻ ധൈര്യപ്പെടുമോ? അയാളുടെ പേരിൽ കൊലക്കുറ്റം ആരോപിക്കുമോ? അതോ, സംഭവിച്ച നഷ്ടവും സഹിച്ചു ബുദ്ധിപൂർവ്വം വെറുതെ ഇരിക്കുമോ?" ആ മുറിയിൽ സാന്ദ്രമായ ഒരു നിശ്ശബ്ദത വ്യാപിച്ചു. ആരും അതിനെ ഭഞ്ജിച്ചില്ല. ശ്രോതാക്കളുടെ കണ്ണുകളിൽ ഭയം നിഴലിച്ചു. അവർ നെടുതായി നിശ്വസിച്ചു.

"ഞാൻ പറയുന്നതു സത്യമാണ്. ലൈനസ്സിനു സ്വാധീനശക്തി ചെലുത്താവുന്ന സ്ഥാനത്താണ് ആ കുട്ടി താമസിക്കുന്നതെങ്കിൽ അവനു ഒരാഴ്ചയ്ക്കുമേൽ ജീവിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല." ആ സന്ദർശകൻ പറഞ്ഞു നിറുത്തി.

"നിങ്ങൾ എന്തടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഇത്ര നിശ്ചയത്തോടുകൂടി സംസാരിക്കുന്നത്?" യൂലേലിയ മന്ത്രിക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ ചോദിച്ചു.

"ലൈനസ്സിന്റെ ഉദ്ദേശം സാധിച്ചുകിട്ടണമെന്ന് ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. അത്രമാത്രം." ആഗതൻ ചുറ്റും ഒന്നുകൂടി കണ്ണോടിച്ചു. പാത്രങ്ങൾ നിരത്തുന്ന ഒരു മേശയുടെ പുറത്തു അയാളിരുന്നു. അയാളുടെ

കളങ്കമറ്റ വെള്ളക്കുപ്പായത്തിന്റെ മടക്കിൽനിന്നും മഷിക്കുപ്പിയും പേനയും എന്തൊക്കെയോ കുത്തിക്കുറിച്ച ഒരു യുകൽച്ചുരുളും അയാൾ പുറത്തെടുത്തു. ചുരുളെടുത്തു കാണിച്ചുകൊണ്ട് ആ വൃദ്ധൻ പറഞ്ഞു. "ഇതാ നോക്കൂ - ബാങ്കറായ ജാബസിന്റെ അടുത്തു നിന്നും ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ പണമെടുക്കാവുന്ന ഒരു ചെക്കാണിത്. ഇതു കൊടുത്താൽ ഈ രാത്രിതന്നെ വേണമെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു പണം കിട്ടും. നിങ്ങൾ ലൈനസ്സിനു കൊടുത്ത പണത്തിന്റെ ഇരട്ടിത്തുകയ്ക്കാണ് ഇതു്."

വെള്ളിത്തട്ടാന്റെയും, അയാളുടെ ഭാര്യയുടെയും മുഖം അരണ്ടവെളിച്ചത്തിൽ ഇരുണ്ടുകുത്തിരുന്നു. അവരുടെ കണ്ണുകൾ കഠാരിമുനപോലെ നിശിതമായിരുന്നു. സന്ദർശകൻ ശാന്തനായി തുടർന്നു. "ഒരു മണിക്കൂറിനകം നിങ്ങളുടെ അയൽപക്കക്കാർ ക്രിക്കംവലിച്ചൂറങ്ങുമ്പോൾ, ഇരുട്ടിന്റെ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ സുഷുപ്തിയിൽ ലയിക്കുമ്പോൾ, ഞാനും ആ കുട്ടിയുംകൂടി ആരുമറിയാതെ സ്ഥലംവിടാം - ഞങ്ങളെ രണ്ടുപേരെയും പിന്നെ നിങ്ങൾ കാണുകയില്ല."

സൊസ്തനിസ് ഭാര്യയെ ഒരു വശത്തേക്കു വിളിച്ചു അവളുടെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചു. "ഇയാൾ പറയുന്നതു കേൾക്കരുത് - ആ കുട്ടിയെ വിട്ട എന്നറിഞ്ഞാൽ ലൈനസ്സ് കുഴപ്പമുണ്ടാക്കും."

ഗുലേലിയാ ഭർത്താവിനെ അവജ്ഞയോടേ നോക്കിക്കൊണ്ട് പിറുപിറുത്തു. "ഇയാൾ എന്തൊരു കഴുതയാണ്! ഒരടിമ ഒളിച്ചോടിപ്പോയെന്ന് രാവിലെ ചെന്നു നമുക്കു അധികാരികളെ അറിയിക്കാം. അവനെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ നിയമത്തിന്റെ സഹായം നമുക്കാവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്യാം."

അവർ സംസാരിച്ചത് ആ സന്ദർശകൻ കേട്ടിരിക്കാൻ ഇടയില്ല. എങ്കിലും അയാൾ ഇടയ്ക്കു കയറി പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾ അധികാരികളെ സമീപിക്കരുത്." അവരുടെ അന്തർഗ്ഗതം അയാൾ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു! വ്യക്തമായ ഭാഷയിൽ അയാൾ തുടർന്നു: "യാതൊരു തകരാറിനും ഇടവരുത്താത്തവിധം, അവനെ സ്വതന്ത്രനാക്കിയിരിക്കുന്നുവെന്നു നിങ്ങൾ എനിക്കു ഇപ്പോൾത്തന്നെ എഴുതിത്തരണം. ഒപ്പിടാൻതരുന്ന പത്രത്തിൽ അവന്റെപേരിലുള്ള സർവ്വബാദ്ധ്യതകളും നിങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവെന്നു ഞാനെഴുതിയിരിക്കും. ഒരു സ്വതന്ത്രപൗരനായിരിക്കുവാൻ അവനുള്ള അവകാശത്തെ നിങ്ങൾ യാതൊരു തരത്തിലും ചോദ്യം ചെയ്യുവാൻ പാടില്ല."

കുറെ സമയത്തേക്ക് യുലേലിയ വിസ്മയപരതന്ത്രയായി നിന്നുപോയി. അവൾക്കു യാതൊന്നും പറയുവാൻകഴിഞ്ഞില്ല. ഭർത്താവിന്റെ ചെവിയിൽ അവൾ ഇങ്ങനെ മന്ത്രിക്കാൻ തുടങ്ങി: "നമുക്ക് ചുരുളിൽ ഒപ്പിട്ടിട്ട പണം വാങ്ങാം. എന്നിട്ട ലൈനസ്സിന്റെ അടുത്തുചെന്ന് അവനെ വിൽക്കാൻ നാം നിർബന്ധിതരായി എന്ന് ആവലാതിപ്പെടാം."

"നിങ്ങൾ പറയുന്ന ഓരോ അക്ഷരവും ഞാൻ കേൾക്കുന്നുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ മനസ്സിലെ ഓരോ ചിന്തയും എനിക്ക് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും. അല്ലയോ നീചയായ പെണ്ണേ! വഞ്ചന കാണിക്കാതിരിക്കുന്നതു നിനക്കു നന്ന്." ആ വൃദ്ധൻ പറഞ്ഞു.

"ഇയാൾ ഞങ്ങളെ ഭയപ്പെടുത്താനാണോ വന്നതു?" അവൾ ഉള്ളിൽ തോന്നിയ ഭയമകറുവാൻ ശബ്ദം സ്വല്പമുയർത്തി ചോദിച്ചു.

സന്ദർശകൻ അവളെ തുറിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ട്

പ്രസ്താവിച്ചു: "ഞാൻ പറഞ്ഞതു് അസത്യമാണെന്നാണു് നിങ്ങളുടെ വിചാരം. വിശ്വാസത്തിനുവേണ്ടി ചില കായ്ങ്ങൾ ഞാൻ പറയാം. ഇപ്പോൾ കിട്ടുന്ന പണം അറിയില്ലല്ല ഒരു പൊട്ടക്കുഴിയിൽ ഒരു പിത്തളത്തട്ടിൽ ഒളിച്ചുവയ്ക്കാനാണു് നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്. ആ പൊട്ടക്കുഴി നിങ്ങൾ നല്ലതുപോലെ മൂടിവയ്ക്കും. അവിടെ എന്തെങ്കിലുമുണ്ടെന്നു് ആരും സംശയിക്കുകയുമില്ല. ആ പണംകൊണ്ടു് പട്ടണത്തിനു പുറത്തു് 'മൂന്നു മരങ്ങൾ' എന്നറിയപ്പെടുന്ന ഒരു കൃഷിസ്ഥലം വാങ്ങണമെന്നാണു് നിങ്ങളുടെ മോഹം."

യൂലേലിയ അത്യന്തം അത്ഭുതപ്പെട്ടു് ഭയചകിതയായി വിളിച്ചുപറഞ്ഞു: "സൊസ്തനീസ് നമുക്കു് ഒപ്പിട്ട പണം വാങ്ങാം. ഈ വൃദ്ധൻ പറയുന്നതിനു് എതിരായി ഒന്നും പ്രവർത്തിക്കരുതു്. എനിക്കു വല്ലാത്ത ഭയം തോന്നുന്നു."

III

രാത്രിയിൽ പുറത്തു മൂളിക്കൊണ്ടു പറക്കുന്ന പ്രാണികളെ അകറ്റിനിറുത്താൻ ബേസിൽ ജനാലയുടെ കർട്ടൻ വലിച്ചിട്ടു. ഒരു കൊച്ചു കാറ്റുപോലും വീശുന്നില്ല. കർട്ടൻ ഉടവുതട്ടാതെ അനക്കമില്ലാതെ കിടക്കുന്നു. ആ മുറിയ്ക്കു ഒരു ബോർമ്മയിലെ ചൂടുണ്ടു.

വേലചെയ്യുമ്പോഴിരിക്കാറുണ്ടായിരുന്ന ബഞ്ചിന്റെ പുറത്തു് അവൻ നിശ്ചലനായി ഇരുന്നു. ശരീരം പ്രവർത്തനരഹിതമാണെന്നു പറയാം. പക്ഷേ മനസ്സു് ഒരു തേനീച്ചയെപ്പോലെ പ്രവർത്തനനിരതമായിരിക്കുന്നു. ലൈനസ്സു് എപ്പോഴാണു് ആക്രമിക്കുന്നതെന്നും, അപ്പോൾ എങ്ങനെയാണു് രക്ഷനേടേണ്ടതെന്നുമുള്ളതായിരുന്നു അവന്റെ പ്രധാന ചിന്താവിഷയം.

"എന്നെ കൊല്ലണമെന്നു് അയാൾ തീരുമാനിച്ചാൽ. . . . . " അവൻ വിചാരിച്ചു. "അയാളുടെ ആളുകൾ പുരമുകളിൽക്കൂടിവന്നു് എന്നെ എതിരിട്ടാൽ. തെരുവിലെ മട്ടുപ്പാവുകളിൽക്കൂടി നടന്നു് അവർ ഈ ജനാലയുടെ അടുത്തെത്തും." അവൻ ഇരുട്ടുനിറഞ്ഞ ആ മുറിക്കുള്ളിൽ വട്ടംനോക്കി, ആത്മരക്ഷയ്ക്കു് വല്ല ആയുധവുമുണ്ടോ എന്നറിയാൻ, കുറച്ചുനേരത്തെ ആലോചനയ്ക്കുശേഷം, സൊസ്തനീസ്സു് ഉറങ്ങുമ്പോൾ താഴെച്ചെന്നു കടയിലുള്ള ഏറ്റവും വലിയ പിത്തളവാൾ എടുത്തുകൊണ്ടുവരാമെന്നു് അവൻ വിചാരിച്ചു. വായ്ത്തലയില്ലെങ്കിലും ആ വാളിനു് നല്ല ഈടുണ്ടായിരുന്നു.

അവൻ വിചാരധാരയിൽ മുഴുകി ഇരുന്നുപോയി. എതിരെയുള്ള ഭിത്തിയിൽ തെളിഞ്ഞുവന്ന നിഴലോ,

വാതിലിൽക്കൂടി കത്തിച്ച മെഴുകുതിരിപിടിച്ചുകൊണ്ടു കടന്നുവന്ന ആളിനേയോ അവൻ കണ്ടില്ല. "കുഞ്ഞേ, ഞാൻ അകത്തേക്ക് കടക്കട്ടെ" എന്ന ശബ്ദം കേട്ടപ്പോഴേ ആരോ തന്നെ സമീപിക്കുന്നുവെന്ന് ബേസിലിന് മനസ്സിലായുള്ളൂ.

അവൻ നടുങ്ങി. ലൈനസ്സ് അയച്ച വല്ല ആളുകളുമായിരിക്കും. അവൻ കുനിഞ്ഞു പണിമേശയിൽക്കിടന്ന ഏറ്റവും വലിയ കത്തി കൈയ്യിലാക്കി.

"ഞാൻ നിന്നെ പരിഭ്രമിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു, അല്ലേ?" ആഗതൻ ചോദിച്ചു. "കോണിപ്പടിയിൽ കയറിയപ്പോഴേതന്നെ ഞാൻ നിന്നെ വിളിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. പക്ഷേ അയൽക്കാരെ എല്ലാം എന്തിന് ഉണർത്തുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു."

സന്ദർശകൻ ഒരു മാന്യനാണെന്ന് ബേസിലിന് ബോദ്ധ്യംവന്നു. അനേകം ഞെറികളുള്ള അയാളുടെ കൺപോളകളിൽനിന്നും വിദ്യുത്ശക്തിയുടെ രശ്മികൾ വീശുന്നതുപോലെ തോന്നി. പരിചിതമാണെന്നു തോന്നിക്കുന്ന മുഖം. അവന്റെ പ്രതീക്ഷകൾ സഫലമാവുകയാണ്. അവൻ പ്രാർത്ഥിച്ച മാലാഖ അവനെ ആപത്തിൽനിന്നും കരേറ്റുവാൻ വന്നിരിക്കയാണ്.

"അങ്ങ് ആരാണെന്ന് എനിക്കറിയാം." അവൻ ഭക്തിപുരസ്സരം പറഞ്ഞു: "അങ്ങ് മെഫത്തോയൽ മാലാഖയാണ്. എന്റെ പ്രാർത്ഥനകേട്ട് അങ്ങ വന്നിരിക്കയാണ്. അങ്ങ് — അങ്ങ് — കതകുതുറക്കുന്ന മാലാഖയാണ്."

സന്ദർശകൻ കരുണാമസൃണമായ പുഞ്ചിരി വർഷിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "കുഞ്ഞേ, ഞാൻ മെഫത്തോയൽ മാലാഖയല്ല. മോനെ, നീ പ്രാർത്ഥിക്കയായിരുന്നു എന്നറിഞ്ഞതിൽ ഞാൻ സന്തോഷിക്കുന്നു. ഉസ്സ

ഹമായ വിഷമതകളം വരുമ്പോളം, ഉറക്കമില്ലാതെ കിടക്കമേൽ ഉരുളുമ്പോളം, പ്രാർത്ഥനമാത്രമേ ആശ്രയമായുള്ള. വിഷമതകളം ഇല്ലെങ്കിൽതന്നെയും എപ്പോഴും പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതാണ് നല്ലത്. എന്റെ മോനെ, ഞാൻ മാലാഖയല്ല—മനുഷ്യനാണ്—സാധാരണമനുഷ്യൻ. എന്റെ പേരു ലൂക്കോസ് എന്നാണ്. എനിക്കു കുറേശ്ശ വൈദ്യവും അറിയാം. അതുകൊണ്ട് ചിലരൊന്നൊ ലൂക്കോസു വൈദ്യൻ എന്നും വിളിക്കാറുണ്ട്."

ബേസിലിന്റെ ഓർമ്മ പൂർവ്വകാലത്തിന്റെ തീരങ്ങളിൽ ഓളംതല്ലി. 'സെറാറിയ'ത്തിലെ പൊതുയോഗത്തിൽ, ഒരുവശത്ത് ഒഴിഞ്ഞുമാറി നിന്നിരുന്ന, ഉയരംകൂടിയ, കൃപാനിധിയായ ആ ദേഹമാണ് അവന്റെ അടുത്തു നില്ക്കുന്നത്. പക്ഷേ അന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്മശ്രുക്കൾ പൊന്തീപോലെ ചുവന്നിരുന്നു. ഇപ്പോഴാകട്ടെ, അതു മഞ്ഞുപോലെ വെളുത്തിരിക്കുന്നു.

ബേസിൽ പറഞ്ഞു: "അങ്ങ് ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണ്. വളരെ വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പ് ഞാൻ അങ്ങയെ ഒരു പ്രാവശ്യം കണ്ടിട്ടുണ്ട്. പേന വിറ്റു ഉപജീവനം നടത്തിവന്ന എന്റെ അച്ഛനായ തെറോൺ, എന്നെ ടാർസസിലെ പൌലോസ് എന്നു പറയുന്ന ഒരാളിന്റെ പ്രസംഗം കേൾക്കാൻ ഒരിക്കൽ മനോഹരമായ ഒരു ദേവാലയത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. അന്നെനിക്കു കഷ്ടിച്ചു ഏഴുവയസ്സ് പ്രായംകാണും. പക്ഷേ, അങ്ങയുടെ രൂപം മായാത്തവിധം—അന്ന് എന്റെ മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞു."

സന്ദർശകൻ അവന്റെ അടുത്തുചെന്നു മെഴുകുതിരി ആ പണിമേശമേൽവച്ചു. "അതെ, ഞാനൊരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണ്. നീ ഒരു അത്ഭുതം പ്രതീക്ഷിച്ചിരി

ക്കുകയായിരുന്നു. എന്റെ കുഞ്ഞേ, ഞാൻ അത്ഭുതം പ്രവർത്തിക്കുന്ന ആളല്ല. പക്ഷേ, എന്റെ നാഥന്റെ വേലയ്ക്കുവേണ്ടി ഞാൻ ഒരുമ്പെടുമ്പോൾ, പലപ്പോഴും എന്റെമനസ്സിൽ ചില നിർദ്ദേശങ്ങൾ മുഴങ്ങും. ഞാൻ ഒരു വിനീതദാസനെപ്പോലെ ആ നിർദ്ദേശങ്ങളനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കും. ഞാൻ ഒരു സാധാരണക്കാരനാണ്. എന്റെ ജോലി സത്യമാർഗ്ഗം പ്രചരിപ്പിക്കുന്ന എന്റെ ഗുരുക്കന്മാരെപ്പറ്റി, എന്നെക്കാൾ പതിന്മടങ്ങുള്ള ജ്ഞാനമടങ്ങ ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവരെപ്പറ്റി, എഴുതുക എന്നുള്ളതു മാത്രമാണ്. ഞാൻ പ്രസംഗിക്കുകയില്ല; രോഗികളെ തൊട്ട സൗഖ്യപ്പെടുത്തുകയില്ല. എന്നിൽ വിശുദ്ധാത്മാവു് ആവേശിച്ചിട്ടില്ല. വലിയ വാഗ്ധാടിയും എനിക്കില്ല. സത്യസന്ധരായ അനേകം മാലാഖമാരെ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നു എന്റെ അടുത്തു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് മാലാഖമാരുണ്ടെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. പക്ഷേ ഞാൻ നിന്റെ അടുത്തു സത്യം പറയട്ടെ - ഞാൻ ലൂക്കോസ്സ് വൈദ്യൻ-എന്റെ കണ്ണുകൊണ്ട് മാലാഖമാരെ കണ്ടിട്ടില്ല."

അദ്ദേഹം പണിമേശപ്പുറത്തിരുന്നു, ബേസിലിനോടും ഇരിക്കുവാൻ പറഞ്ഞു. കുട്ടിയുടെ വിശ്വാസമാർജ്ജിക്കുവാൻവേണ്ടി ഒരു കൈ അവന്റെ കൈത്തണ്ടിൽവച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം തുടർന്നു. "ഒരു പക്ഷേ, ഈ രാത്രി ഒരു അത്ഭുതപ്രവർത്തനത്തിൽ നാമും പങ്കാളികളായിരിക്കും. നീ മെഫത്തേയ്യലിനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചതുകൊണ്ടായിരിക്കും ഞാനിപ്പിടെ വരുവാനിടയായതു്. ഇങ്ങോട്ടവരണമെന്നു വിചാരിച്ചതു ഞാൻ തന്നെയാണ്. പക്ഷേ, ഈ വിചാരം എന്നിൽ ഉണർത്തിയതു മെഫത്തേയ്യലായിരിക്കാം. എന്റെ മോനേ, ഇങ്ങനെയാണ് പല അത്ഭുതങ്ങളും നടക്കുന്നതു്. അതിനു

ഒരു അശരീരി മുഴങ്ങണമെന്ന് നിർബന്ധമില്ല; ഇടി വെട്ടണമെന്ന വ്യവസ്ഥയില്ല; എല്ലാക്കാലവും, എല്ലാ രാത്രിയിലും, എല്ലാ പകലും അത്ഭുതങ്ങൾ നടക്കുന്നുണ്ട്. അവ ശാന്തമായിട്ടാണ് സംഭവിക്കുന്നത്. ഇപ്പോഴത്തെപ്പോലെ, രണ്ടുപേർ മാത്രം ഒരു മുറിയിൽ വർത്തമാനം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ലോകമെല്ലാം ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോൾ, പോലും അതു സംഭവിച്ചേക്കാം. ഒരു കാര്യം സത്യമാണ്. ഞാൻ നിന്നെ കൊണ്ടുപോവാനാണ് വന്നത്."

ബേസിലിന്റെ ഹൃദയം ആനന്ദംകൊണ്ടു തുള്ളി. അവൻ പറഞ്ഞു. "അങ്ങനെയെങ്കിൽ അങ്ങു മാലാഖയാണ് - തീർച്ചയായും. അതിനു യാതൊരു സംശയവുമില്ല. അങ്ങു വേഷംമാറിവന്നിരിക്കുന്ന മാലാഖയാണ്. കതകുകൾ തുറക്കുന്ന മെഫത്ത്യേൽ മാലാഖയാണ്."

ലൂക്കോസു കളുക്കെ ഒന്നു ചിരിച്ചു. ആ ചിരിയിൽ തന്റെ ഹൃദയം അലിഞ്ഞു ചേർന്നെന്നു ബേസിലിനുതോന്നി. എല്ലാ വേദനയും ഭയവും അകലത്തായപോലെ അവനു അനുഭവപ്പെട്ടു. മുന്നറിയിപ്പു കിട്ടിയതിന്റെ ശേഷം താൻ സുരക്ഷിതനാണെന്നു അവനു ആദ്യമായി ബോദ്ധ്യംവന്നതു് അപ്പോഴാണ്. സന്ദർശകൻ പറഞ്ഞു. "നോക്കൂ എനിക്കു ചിറകുകളൊന്നുമില്ല - എല്ലാക്കാര്യവും നിന്റെ അടുത്തു വിശദീകരിക്കാൻ സമയമില്ല. പക്ഷേ, ഇതുമാത്രം നീ അറിഞ്ഞിരിക്കണം. വലിയ ഒരു ധനികനുണ്ട് - അയാൾക്കു കണ്ണിലുണ്ണിയായ ഒരു കൊച്ചു മകളും. അയാൾക്കു് പ്രായം വളരെയായി. മരിക്കുന്നതിനുമുമ്പു് ഒരേ ഒരാഗ്രഹം സാധിച്ചുകിട്ടുവാൻ അയാൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അയാളുടെ ഒരു രൂപംവാങ്ങു് കൊച്ചുമകൾക്കു സമ്മാ

നിക്കണം. അന്ത്യോക്യയിൽ ശില്പികളുണ്ടെന്നറിഞ്ഞു, വെള്ളിയിൽ രൂപംവാക്കുവാൻ കഴിയുന്ന ഒരാളെ കണ്ടു പിടിക്കാൻ അയാളം എന്നെ ഏല്പിച്ചിരിക്കയാണ്. ഞാൻ നിന്നെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നു രാത്രി നിന്റെ യജമാനനെയും ഞാൻ കണ്ടു. നിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം അയാളിൽനിന്നും ഞാൻ സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. നിന്റെ ചുമതല, മരിക്കുവാൻ കിടക്കുന്ന, വാത്സല്യനിധിയായ, ആ വലിയമ്മാന്റെ ആഗ്രഹം സാധിച്ചു കൊടുക്കുക എന്നുള്ളതാണ്. ഇതാ, നീ സ്വതന്ത്രനായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിന്റെ രേഖ."

. ബേസിലിന് വിശ്വസിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അവൻ സ്വതന്ത്രനായെന്നു തന്നെയല്ലാ, ലൈനസ്സിൽനിന്നും ഒരുതരത്തിലുള്ള ഉപദ്രവവുംവരാത്ത ഒരു ദിക്കിലേക്ക് പോവുകയുംചെയ്യാണ്.

അവർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു് വിപണിഭാഷയായ കോയിനിലാണ്. വേറെ എന്തെങ്കിലും ഭാഷ അവനറിയാമോ എന്ന് ലൂക്കോസ് ചോദിച്ചു. 'അരമിയാക്ക്' ഭംഗിയായും, ശുദ്ധ യവനഭാഷയും ലത്തീനും അല്പാല്പമായും അറിയാമെന്ന് അവൻ മറുപടി കൊടുത്തു.

"ഭാഗ്യമെന്നു പറയേണ്ടു. നീ പോകുന്ന സ്ഥലത്തു് 'അരമിയാക്ക്' ആണ് ഉപയോഗിക്കേണ്ടതു്" ലൂക്കോസ്. പറഞ്ഞു.

ബേസിൽ ഉന്മേഷഭരിതനായി, "എന്റെ രക്ഷിതാവായ അങ്ങ് വരുന്നതുവരെ, ഈ വീടിന്റെ പുറത്തു് കാലുകുത്തുവാൻ ഒരിക്കലും സാധിക്കുകയില്ലെന്നാണ് ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നതു്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ എന്റെ ഭയം പാടേ മാറിയിരിക്കുന്നു. ഇനി എന്റെ അമ്മാന്റെ മുറിയിലിരിക്കുന്ന ലൈനസ്സിന്റെ മുമ്പിൽ

എനിക്കു സൈന്യം കടന്നുചെല്ലാം. എന്നെ അയാ
ംക്കു് എന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു് ചോദിക്കാം.”
അവനു് അതിരറ്റ ആഹ്ലാദം തോന്നി. ഇരുട്ടത്തു്
മട്ടപ്പാവിൽ ചാടിക്കയറിനിന്നു്, താൻ സ്വതന്ത്രനാ
ണെന്നും, പ്രസിദ്ധിയുടെയും, ഐശ്വര്യത്തിന്റെയും
പാത തന്റെ മുന്നിൽ തുറന്നുകിടക്കയാണെന്നും അട്ട
ഹസിക്കണമെന്നു് അവനു് തോന്നി. അവൻ തുടർന്നു:
“എന്നെ വിമുക്തനാക്കിയതിൽ ഞാൻ അങ്ങയോടു്
അളവില്ലാതെ കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഞാൻ നിരന്തരം അ
ങ്ങയ്ക്കുവേണ്ടി അദ്ധ്വാനിക്കാം.” അവൻ അല്പം മടി
ച്ചു. ആവശ്യമില്ലാത്ത ചോദ്യങ്ങളൊന്നും ചോദിച്ചു തന്റെ
ദുഃഖകാംക്ഷിയെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാൻ പാടില്ല. എങ്കിലും
അമർത്താൻപാടില്ലാത്ത ജിജ്ഞാസകൊണ്ടു അവൻ സ
വിനയം ചോദിച്ചു: “അങ്ങു് എന്നെ എങ്ങോട്ടാണു്
കൊണ്ടുപോകുന്നതു്?”

“ജറുസലേമിലേക്കു്.”

“ജറുസലേം!” ബേസിൽ അത്ഭുതത്തോടുകൂടി
എടുത്തു പറഞ്ഞുപോയി. ‘ജറുസലേം’ എന്ന പേരി
നു് ഒരു ദിവ്യശക്തിയുണ്ടായിരുന്നു. ഇസ്രയേലിന്റെ
മലഞ്ചരിവിൽ നിൽക്കുന്ന പുരാതനമായ ആ നഗരം—
മനോഹരമായ അന്ത്യോക്യയും, സുശക്തമായ റോമി
നും, ആ നഗരത്തെപ്പോലെ മനുഷ്യഭാവനയെ ഒരുകർ
ഷിക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. സത്യൈകദൈവത്തിന്റെ
സ്വർണ്ണഗോപുരമുള്ള രമ്യഹർമ്മത്തിനു ചുറ്റും. അണി
ഞ്ഞൊരുങ്ങിനില്ക്കുന്ന വിശ്വമോഹനിയായ ജറുസലേ
നഗരി! എന്നാൽ, ബേസിലിനെ ആഹ്ലാദഭരിതനാ
ക്കിയതു് ആ പട്ടണത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധിയോ, മനോഹാ
രിതയോ അല്ല. അവന്റെ ഭാഗധേയത്തിനു സാക്ഷിനി
ന്നസാന്തസിലെ കൈസ്സേർ ജറുസലേമിലേക്കു പോകയെ

ന്നാണ് ക്വിൻറസ് ആന്നിയസ്സ് പറഞ്ഞത്. അയാളുടെ സാക്ഷിപത്രമില്ലാതിരുന്നതിനാലാണ്, അവൻ ഇഗ്നോഷിയസിന്റെ ഉത്തുംഗസൗധത്തിൽനിന്നും ബഹിഷ്കൃതനായത്.

ലൂക്കോസ്സ് എഴുന്നേറ്റുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "നമുക്കു പുറപ്പെടാൻ നേരമായി. പുലർച്ചയ്ക്കു മുമ്പ് പലതും നമുക്കു ചെയ്തീർക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു."

ബേസിൽ ഒന്നു മടിച്ചു. "എന്റെകൂടെ ജോലി ചെയ്യുന്ന ഒരു അടിമപ്പെണ്ണുണ്ട്. താഴത്തെ മുറിയിൽ വച്ച് അങ്ങ് അവളെ കണ്ടുകാണും. അവളുടെ പേര് ആഗ്നസെന്നാണ്. എന്നെ വലിയ കായ്മാണ്. അവൾക്കുവേണ്ടി എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കുമോ?"

ലൂക്കോസ്സ് ചിന്താകുലനായി കാണപ്പെട്ടു. ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "ആ കുട്ടിയെ ഞാൻ കണ്ടു—ഒരു രോഗിണി. അവൾക്ക് ഇനി അധികകാലത്തെ ജീവിതമില്ല. കഷ്ടിച്ച് ഒരു വർഷം കാണും. അവളെ രക്ഷിക്കുവാൻ യാതൊരു നിവ്വാഹവുമില്ല. ആ രോഗം അവളെ കുരുടുകുരുടുതിന്നും. അങ്ങനെയുള്ള സംഗതികൾ ലോകത്തിൽ വളരെയുണ്ട്. എത്രതന്നെ വിചാരിച്ചാലും യാതൊന്നും ചെയ്യുവാൻ സാധിച്ചെന്നുവരികയില്ല. ജറുസലേമിലുണ്ടെന്ന് ഞാൻ പറഞ്ഞ ആ ധനികൻ—അയാളെ നാം അത്രയധികം ഭാരപ്പെടുത്താൻ പാടില്ല. ഈ കുഞ്ഞിനുവേണ്ടി എന്തു കാരണം പറഞ്ഞാണ് അയാളെ നാം ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നത്? നിന്നെ സ്വതന്ത്രനാക്കാൻ തന്നെ ഉദ്ദേശിച്ചതിലധികം പണം വേണ്ടിവന്നു."

"അവൾക്ക് ഒരു ചെറിയ തുകയേ വേണ്ടിവരൂ. അവളെയും രക്ഷിക്കാമെങ്കിൽ, ജീവിക്കുന്നിടത്തോളം

കാലമെങ്കിലും അധികം കഷ്ടപ്പെടാതെ അവൾ കഴിഞ്ഞു കൂടുമല്ലോ. അങ്ങനെ വിഷമിപ്പിക്കണമെന്ന് എനിക്കാഗ്രഹമില്ല. പക്ഷെ, സത്യം പറഞ്ഞാൽ, അവളെ ഇവിടെ വിട്ടിട്ട പോവാൻ എനിക്ക മനസ്സുവരുന്നില്ല. എന്തെങ്കിലും അത്ഭുതംകൊണ്ട് അതു സാദ്ധ്യമാവുമോ?"

വൈദ്യൻ വിചാരമഗ്നനായി വെള്ളിക്കമ്പിപോലെയുള്ള താടിമീശയിൽ കൈവിരലോടിച്ചു. "നമുക്ക് അതിനുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കാം. ജറുസലേമിലേക്ക പോകുന്നവഴി അക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി നമുക്ക സംസാരിക്കാം. അത്രമാത്രമേ എനിക്ക ഇപ്പോൾ പറവാൻ പറ്റൂ. ആ ധനികൻ വളരെ ദയാലുവാണ്. അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ട് ഒരുപക്ഷേ അക്കാര്യം സാധിപ്പിക്കാം." അദ്ദേഹം തലകുലുക്കി. "എന്റെ മോനെ, നമുക്ക പോവാം?"

ബേസിൽ പെട്ടെന്ന എഴുന്നേറ്റു, അവൻ പറഞ്ഞു: "എനിക്ക യാതൊന്നും എടുക്കുവാനില്ല. അടിമയ്ക്ക സ്വന്തമായി യാതൊന്നുമില്ല. ശരിയായി ഒന്ന മേൽ കഴുകിയിരുന്നെങ്കിൽ! ഇവിടെ അതിനുപോലും സൗകര്യമില്ല."

"ഞാൻ നിന്നെ കൊണ്ടുപോകുന്നിടത്ത് നിനക്ക ചൂടുവെള്ളത്തിൽ കുളിക്കാം—ശുദ്ധമായ ലിനൻ കുപ്പായം ധരിക്കാം" താൻ തെരഞ്ഞെടുത്ത ചെറുപ്പക്കാരന്റെ മുഖം നല്ലവണ്ണം കാണുവാൻ വൃദ്ധൻ മെഴുകുതിരി കിളർത്തിപ്പിടിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന് അവനെ ഇഷ്ടമായി. "കുറച്ചു കൂടുതൽ പണമായെങ്കിലും ജറുസലേമിലെ സാത്വികനായ ധനികന്ന് നിന്നെ ബോധിക്കുമെന്നതോന്നുന്നു."

ബേസിൽ ജനാലയുടെ പൊടിനിറഞ്ഞ കർട്ടൻ

വലിച്ചിട്ട. "നമുക്ക മേൽപ്പുരയിൽക്കൂടി പോകുന്നതാ യിരിക്കും നല്ലത്," അവൻ പറഞ്ഞു.

തത്സമയം സന്ദർശകനിൽ ഒരു ഭാവഭേദം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉയരം വളരെ വർദ്ധിച്ചെന്നു തോന്നി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയനങ്ങളുടെ സൗമ്യത മാറി. അവ അഗാധവും, അത്ഭുതാവഹവുമായ സരസ്സുകളെപ്പോലെയായി. അദ്ദേഹം മാലാഖമാരെ കണ്ടിട്ടില്ലെന്നാണ് പറഞ്ഞത്. എന്നാൽ സ്വർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും ഇറങ്ങിവന്ന ഒരു ദിവ്യാത്മാവിനെപ്പോലെ അദ്ദേഹം പ്രശോഭിച്ചു.

ലൂക്കോസ്സു പറഞ്ഞു: "കുഞ്ഞേ, ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കൂ." ആ ശബ്ദത്തിൽ ഒരു ഗാംഭീര്യം, ഒരു ആജ്ഞാശക്തി, ആടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നു ബേസിലിനു തോന്നി. "നമുക്ക് ഒളിച്ചോടിപ്പോകേണ്ട കാര്യമില്ല. കോണിപ്പടി ചവുട്ടി നമുക്കു താഴത്തേക്കു പോകാം. വാതൽ തുറന്നു നമുക്കു തെരുവിലേക്കിറങ്ങാം. നീ എന്നെ പിന്തുടർന്നാൽ മതി. ലൈനസ്സിന്റെ പിണിയാളുകൾ നിന്നെക്കൊല്ലാൻ പതിയിരിക്കുന്നുണ്ടാവാം. പക്ഷേ, സിംഹങ്ങളുടെ ഗുഹയിലിട്ടപ്പോൾ ദാനിയേലിനെപ്പോലെ, നമുക്ക് അവരുടെ ഇടയിൽക്കൂടി കടന്നുപോകാം. ആരും നമ്മെ ഒന്നും ചെയ്യുകയില്ല." അദ്ദേഹം ബേസിലിന്റെ ചുമലിൽ കൈവച്ച് അവനെ കോണിപ്പടിയിലേക്കു നയിച്ചു. "ധൈര്യമായിരിക്കൂ. കർത്താവു നമ്മോടുകൂടിയുണ്ട്."

അദ്ധ്യായം രണ്ട്

I

ആലപ്പോയിലേക്കുള്ള പാതയിൽ വെയിലിന്റെ ചൂട് അത്യുഗ്രമായിരുന്നു. പുരാതനമായ ആ നഗരം നീലാകാശത്തിൽ ഉദിച്ചുയരുന്ന പഞ്ചമിച്ചന്ദ്രനെപ്പോലെ കാണപ്പെട്ടു. മലമ്പുറത്തുനിൽക്കുന്ന ഓട്ടവിഗ്രഹങ്ങൾ പഥികരെ സ്വാഗതംചെയ്യാനെന്നവണ്ണം കൈകൾ മുന്നോട്ടു വിതിർത്തിരിക്കുന്നു. വളഞ്ഞു പുളഞ്ഞു പോകുന്ന അനേകം ഇടവഴികളും അന്തമില്ലാതെ നീളുന്ന കമ്പോളങ്ങളുംകൊണ്ടാണ് ആ പട്ടണം തീർത്തിരിക്കുന്നതെന്നു പറയാം. തൊഴിലാളിത്താവളങ്ങളിൽ വളർന്ന ബേസിൽ, വ്രണിതശരീരനായ ഒരു ഭിക്ഷുവിന്റെ സഹായത്താലാണ്, ആ പട്ടണത്തിന്റെ കെട്ടുപിണഞ്ഞ വഴികളിൽ കഴങ്ങിപ്പോകാതെ, അന്ത്യോക്യയുടെ അതിർത്തിമതിലിനിപ്പുറത്തുള്ള സത്രത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നത്.

അവൻ അവിടെ ചെന്നപ്പോഴേക്കും, പ്രതീക്ഷിച്ചതുപോലെ ആഡംബൻ ആഷറും സത്രത്തിൽ വന്നെത്തി. പൊരുത്തക്കേടുകളുടെ കേളീരംഗമായിരുന്നു ആ ഡംബൻ ആഷർ. മുന്നോട്ടന്തിയ അയാളുടെ വയറു തോൽപ്പട്ടപോലെ ഉറച്ചതാണ്. മരുഭൂമിയിലെ വെയിലേറ്റ് ഇരുണ്ടതാണ് ദേഹം. കരിമ്പുല്ലുകൊണ്ട് ഇടതൂർന്നുവളരുന്ന വരമ്പുകൾപോലെയിരുന്നു പുരികങ്ങൾ. എന്നാൽ പ്രവർത്തനനിരതവും, നിശിതവുമായ അയാളുടെ നയനങ്ങൾ ഇളംചാരനിറത്തിലുള്ള വയാണ്. വേഷത്തിലും വേണ്ടതിലധികം പൊരുത്തക്കേടുകളുണ്ട്.

മരുഭൂമിയിലെ യാത്രക്കാരെപ്പോലെ കുവന്നവരയുള്ള കുപ്പായമാണ് അയാൾ ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. പരിഷ്കൃത യവനരുടെ ഉപ്പുററികളുടെന്ന് ചെരിപ്പാണ് കാലിൽ അണിഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. അരയിൽ കെട്ടിയിരിക്കുന്ന ബെൽട്ട് വിശേഷവും വിചിത്രവുമായ ചീനയിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഉച്ചത്തിലാണ് സംസാരം. ഒട്ടകക്കച്ചവടക്കാരനെപ്പോലെ ധാരാളം ആംഗ്യം കാണിക്കും. ഒരു നടനെപ്പോലെ ഭാവം ക്ഷണക്കുടെ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കും. എപ്പോഴും അയാൾക്ക് എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കണം—ചിലപ്പോൾ അതു രസകരമായിരിക്കും—ചിലപ്പോൾ ഗൗരവത്തിലായിരിക്കും. ഇടയ്ക്കു പരിഹാസരൂപത്തിലും, പ്രശംസാരൂപത്തിലും സംസാരിക്കുന്നതും കേൾക്കാം. ഒട്ടകക്കച്ചവടക്കാരുടെ ബന്ധുവും, സഹായിയും ആയിരുന്ന ആഡംബൻ ആഷർ.

സത്രത്തിന്റെ അങ്കണത്തിൽക്കൂടി ആയാൾ കയറിവന്ന - ലൂക്കോസിനെ ഹാർദ്ദമായി അഭിവാദനംചെയ്തുകൊണ്ട് കുശലപ്രശ്നം തുടങ്ങി. "നിങ്ങൾ ആരാരാത്തിലെ മഞ്ഞുപോലെ ശാന്തഗംഭീരനായിരിക്കുന്നല്ലോ? ഇങ്ങോട്ട് പിന്നെ എന്തിനാണ് വന്നത്? ബാശാട്ട് പിടിച്ചടക്കാൻ പോകുന്ന 'ധീരസ്വരങ്ങൾ'ക്ക് വഴിയൊരുക്കുവാൻ പോകയാണോ?"

അയാളുടെ പരിഹാസവാക്കുകൾ ലൂക്കോസു സ്നേഹഭാവത്തിൽ സ്വീകരിച്ചു. എങ്കിലും അതിൽ അല്പം അസുഖം പ്രകടിപ്പിക്കാതിരുന്നില്ല. "നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ സംസാരിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ ഖേദിക്കുന്നു."

"പത്രോസിനേയും, പൗലൂസിനേയും, നിങ്ങളുടെ മറ്റു സ്നേഹിതന്മാരേയും ഞാൻ 'ധീരസ്വര'ങ്ങളെന്നാണ് വിളിക്കാറുള്ളത്. അവരെ പിന്നെ എങ്ങനെയാണ് വിളിക്കേണ്ടത്? ഞാൻ പഴയ വിശ്വാസ

ക്കാരനാണ്. മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണത്തിൽ ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. നസ്രായന്റെ ശിഷ്യന്മാരെ അപ്പോസ്തോലന്മാരായി ഞാൻ കരുതുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അവരെ 'ധീരസ്വരങ്ങൾ' എന്നു വിളിക്കുന്നു എന്നു മാത്രം. ഒരു പക്ഷേ ആ വാക്കിൽ അല്പം പരിഹാസം കലർന്നിരിക്കാം. എന്നാൽ, ക്രിസ്തീയ നേതാക്കന്മാർ ധീരന്മാരാണെന്നുള്ള ധ്വനിയും അതിലടങ്ങിട്ടുണ്ട്. അതിൽ കൂടുതൽ ഞാനെന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതു്?" അയാൾ ഒന്നു പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. പെട്ടെന്ന് ചിരിനിറുത്തി അയാൾ ലൂക്കോസിനോടു ചോദിച്ചു. "ആലപ്പോയിലേക്ക് എന്തിനാണ് വന്നതു്?"

"ഈ കുട്ടിയെ നിങ്ങളുടെ അടുത്തു് ഏല്പിക്കുവാനാണ്. അവനും ജറുസലേമിലേക്കു പോകുന്നു. അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ ആഗ്രഹം അവനെ നിങ്ങളുടെകൂടെ അയയ്ക്കണമെന്നാണ്."

ഈട്ടിത്തടിപോലെ കറുത്ത ആഢം ബേസിലിന്റെ നേർക്കു തിരിഞ്ഞു, അവനെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. അവന്റെ പ്രായം, മെലിഞ്ഞ ദേഹം, വിശാലമായ നെറ്റി—ധരിച്ചിരിക്കുന്ന കുപ്പായം * എല്ലാം അയാൾ ശ്രദ്ധിച്ചു നിരീക്ഷിച്ചു.

സ്വാഭാവികമായ രീതിയിൽ ഉച്ചത്തിൽ അയാൾ ചോദിച്ചു "ഇവനേതാ? വളരെ ചെറുപ്പമാണല്ലോ. 'ധീരസ്വര'ങ്ങളിൽ ആരും ആയിരിക്കുകയില്ല. പക്ഷേ, സംശയിക്കണം - കണ്ണുകൾക്ക് അവരുടെ കണ്ണുകളുടെ തെളിച്ചമുണ്ട്. എന്നെ അസ്വസ്ഥനാക്കുന്ന എന്തോ ഇയാളുടെ മുഖത്തുണ്ട്. എന്താണതു്?"

---

* കൊലോബിയം എന്നാണതിന്റെ പേരു്. അടിമയല്ലെന്നും സ്വതന്ത്രനാണെന്നും സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒന്നാണതെ അതു്.

"ആഡംബരൻ ആഷർ," ലൂക്കോസിന്റെ സ്വരം നിശിതമായിരുന്നു. "നിങ്ങൾ ഇത്ര ഉച്ചത്തിൽ എന്തിന് സംസാരിക്കുന്നു? ഈ ചെറുപ്പക്കാരൻ അന്ത്യോക്യയിൽ നിന്നാണ് വരുന്നത്. ഒരു കലാകാരനാണ്. അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ ആവശ്യത്തിനായി ഇയാൾ ജറുസലേമിലേക്കു പോകയാണ്."

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ആ ഒട്ടകവ്യാപാരി തന്റെ ശ്രദ്ധമുഴുവൻ ആ ചെറുപ്പക്കാരനിലേക്കു കേന്ദ്രീകരിച്ചു. കളിമട്ടെല്ലാം വിട്ട് ആ കുട്ടിയെ അവഗാഢമായി നിരീക്ഷിച്ചു സസൂക്ഷ്മം വിമർശിക്കാൻ തുടങ്ങി. "എനിക്കു കലാകാരന്മാരെ തീരെ ഇഷ്ടമില്ല. ഭിത്തികളിൽ ചിത്രമെഴുതുകയും കല്ലുകൊണ്ടു പ്രതിമതീർക്കുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്ന ധാരാളം കലാകാരന്മാർ ഭൂമിയിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അപ്പോൾ ഇയാളൊരു കലാകാരനാണ് — അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ അടുത്തേക്കു പോവുകയുമാണ്. ഞാൻ അരിമത്യാ ജോസഫിനുവേണ്ടി വളരെനാൾ അദ്ധ്വാനിച്ച ഒരു മനുഷ്യനാണ്. ആ സ്ഥിതിക്കു് ഇക്കാര്യം എന്നെക്കൂടി ബാധിക്കുന്നതാണല്ലൊ."

ലൂക്കോസ്സിന്റെ ദയാമസൃണമായ കണ്ണുകളിൽ ഒരു അസ്വാസ്ഥ്യം നിഴലിച്ചു. "എന്റെ സ്നേഹിതാ, ഇതൊരു നിസ്സാരസംഗതിയാണ് - നിങ്ങളെ ഒരു തരത്തിലും ബാധിക്കുന്നതല്ല."

മൂന്നുപേരുംകൂടി മുറ്റത്തിന്റെ ഒരു മൂലയിലിരുന്നു. അവരുടെ മുമ്പിൽ ചെമ്പുപാത്രങ്ങൾ നിരന്നു. അവയിൽ ചോറും, ആട്ടിറച്ചിയും, പലതരം സസ്യക്കറികളും, പഴങ്ങളും നിറഞ്ഞു. ബേസിലിന് നല്ല വിശപ്പുതോന്നി. അവൻ രുചിയോടെ ഭക്ഷിക്കാൻ തുടങ്ങി. ആഡവും ആർത്തിയോടെ തീററി ആരംഭിച്ചു. പാത്ര

ത്തിൽ കൈ ഇട്ടുന്നതിനുമുമ്പു് ഓരോ പ്രാവശ്യവും അ
യാൾ ഒരു തുവാലയിൽ കൈതുടച്ചു—എന്നാൽ പി
റിയിലും, കവിളിലുംകൂടി ഒലിച്ചു് ചാടിയതിനെപ്പററി
ശ്ശങ്കിച്ചതേയില്ല. ലൂക്കോസ് വളരെ സൂക്ഷിച്ചു്
ഓരോ സാധനവും തെരഞ്ഞെടുത്തു് അല്പമേതാണ്ടു
കഴിച്ചു.

ഭക്ഷിക്കുന്നതിനിടയിൽ ആഡം പിന്നെയും വത്ത
മാനം തുടങ്ങി. "ലൂക്കോസേ, ഞാനും നിങ്ങളും ഏ
താണ്ടൊരുപോലെയാണു്. 'ധീരസ്വര'ങ്ങളിൽ പ്രധാ
നിയായി നിങ്ങളെ ആരും കണക്കാക്കുകയില്ല. പക്ഷേ,
എല്ലാക്കാര്യത്തിനും അവർ നിങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുന്നു.
യോഗങ്ങൾ നടത്തുന്നതും, ന്യായാധിപന്മാരെ കണ്ടു
സംസാരിക്കുന്നതും, ആവശ്യത്തിനുള്ള ആഹാരം സം
ഭരിക്കുന്നതും നിങ്ങളാണു്. പണം വേണ്ടിവരുമ്പോൾ
നിങ്ങൾ അരിമത്യാ ജോസഫിനെ സമീപിക്കും. ക
ല്പിത്താന്മാരെയും, ജയിലധികൃതന്മാരെയും, സത്രമുടമ
സ്ഥരെയും, നികുതിപിരിക്കുന്നവരെയും കണ്ടു സംസാ
രിക്കുന്നതും നിങ്ങൾതന്നെ. ഇപ്പോൾ എന്റെ അട്ട
ത്തു് നീരസഭാവത്തിലിരിക്കുന്ന ഈ ലൂക്കോസില്ലായി
രുന്നെങ്കിൽ, ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ സംഖ്യ ഇത്രമാത്രം പെ
രുകുമായിരുന്നില്ല. എന്റെ വയോധികനായ സ്നേഹി
താ, നിങ്ങളുടെ സഹായമില്ലാതെ മറ്റുള്ളവർക്കു് യാ
തൊന്നും പ്രവർത്തിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. പക്ഷേ,
നിങ്ങൾക്കു് കിട്ടുന്ന പ്രതിഫലമെന്താണു്? ക്രിസ്തുമ
തത്തിന്റെ വണ്ടിവലിക്കുന്ന കുതിരയായി ജീവിക്കുക,
അത്രമാത്രം, അല്ലേ?" ഒട്ടകവ്യാപാരികളുടെ തലവൻ
ഒന്നു നിവന്നിരുന്നു. ആത്മാഭിമാനം അയാളുടെ മുഖ
ത്തു് പ്രസരിച്ചു. "ഇനി എന്റെ കാര്യമോ? ജറൂസ
ലേമിലെ ജ്ഞാനിയായ അരിമത്യാ ജോസഫാണു് ലോ

കത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ ധനികൻ. കഴിഞ്ഞ പത്തു വർഷക്കാലം അദ്ദേഹത്തെ ഏറ്റവും കൂടുതൽ സേവിച്ചതു് ഈ ആഡംബരൻ ആയിരുന്നു. ഞാൻ ഓരോന്നു വാങ്ങിക്കുന്നു, വിൽക്കുന്നു, ഓരോന്നിനുംവേണ്ടി മല്ലിടുന്നു, കഷ്ടപ്പെടുന്നു. അങ്ങു കിഴക്ക് ഇന്ത്യവരെയും 'കാരവനെ' ഞാൻ കൊണ്ടുപോകുന്നു. ഉദയംമുതൽ അസ്തമനംവരെ ഞാൻ അദ്ധ്വാനിക്കുകയാണു്. ഒട്ടകത്താരയിലെ 'ടൈറനാ'ണു് ഞാൻ—'പെ-ല്ല'വിലെ തീർത്ഥാടകനാണു് ഞാൻ — അതെ, ലോകത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ വസ്ത്രകനുവേണ്ടി ഞാൻ പണിയെടുത്തു പണമുണ്ടാക്കുന്നു. ആ പണമാണു് 'ധീരസ്വര'ങ്ങൾക്കു പുറമേപോയി പ്രചരണംനടത്തുവാൻ വിനിയോഗിക്കപ്പെടുന്നതു്."

ആഡംബരത്തമാനം നിറുത്തി ബേസിലിനെ ഒന്നുകൂടി സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി, അവനെ വിശദമായി മനസ്സിലാക്കാനെന്നവണ്ണം.

അയാൾ തുടർന്നു: "ഈ കുട്ടി ഒരു കലാകാരനാണു്, അല്ലേ? നിങ്ങളുടെ വാക്കു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇവന്റെ ഈ മെലിഞ്ഞ കൈകൾകൊണ്ടു് ഗുണമുള്ള ജോലിയൊന്നും ചെയ്യാൻ സാദ്ധ്യമല്ല; ആകട്ടെ, ഈ പ്രതിഭാസമ്പന്നനെ അരിമത്യാ ജോസഫിനു് എന്താണു് സാധിച്ചുകൊടുക്കാൻ പോകുന്നതു്?"

"നിങ്ങളുടെ യജമാനനു പ്രായം വളരെയായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൊച്ചുമകളായ ഡബോറായ്ക്കു്..."

"കൊച്ചു ഡബോറായ്ക്കു് വയസ്സു് പതിനഞ്ചു കഴിഞ്ഞു. സൂക്ഷ്മം കല്യാണംകഴിക്കേണ്ട പ്രായം." ആഡംബരൻ ഇടയ്ക്കുകയറി പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ പറഞ്ഞതും അവളുടെ വയസ്സും തമ്മിലെന്താണു് ബന്ധം?" ലൂക്കോസു് ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം

വിശദീകരിച്ചു. "സംഗതി ഇതാണ്. ഡബോറായ്ക്ക് എക്കാലവും സൂക്ഷിക്കാനായി അവളുടെ വലിയച്ഛന്റെ ഒരു വെള്ളിപ്രതിമ വേണം. അതു വാതിലിട്ടുക്കുവാൻ പറ്റിയ ഒരാളിനെ അന്ത്യോക്യയിൽനിന്നും കൊണ്ടു ചെല്ലണമെന്ന് എന്നോടു പറഞ്ഞിരുന്നു. ഞാൻ ഈ ചെറുപ്പക്കാരനെ തെരഞ്ഞെടുത്തു."

ആഡം ഊണുകഴിഞ്ഞു് രണ്ടു കൈയും ഒരു പാത്രം വെള്ളത്തിൽ മുക്കി. വല്ലതും പറ്റിപ്പിടിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ കളയുവാനായി മുഖമാകെ തിരുമ്മിത്തുടച്ചു. ഒരു ജലജന്തുവിനെപ്പോലെ ഒന്നു രണ്ടു വട്ടം കുലുക്കുഴിഞ്ഞു. അനന്തരം കൈമുട്ടുകൾ കാൽമുട്ടുകളിലൂന്നി ഇരുന്നുകൊണ്ട്, ബേസിലിനെ ഒന്നുകൂടി തറച്ചുനോക്കി.

"ഈ അബദ്ധപ്പണിക്ക് എത്രനാൾ വേണ്ടിവരും?" അയാൾ ആ ചെറുപ്പക്കാരനുമായി വർത്തമാനമാരംഭിച്ചതു് ഈ ചോദ്യവുമായിട്ടാണ്.

ബേസിലിന് അല്പം വല്ലായ്മ തോന്നി. അവൻ പറഞ്ഞു: "ഏതാനും ആഴ്ചകൾ— ഒരുപക്ഷേ സ്വല്പദിവസങ്ങൾകൂടി വേണ്ടിവരും. തുടക്കം ഭംഗിയായാൽ എല്ലാം വേഗത്തിൽ തീരും. പക്ഷേ തുടക്കം ചിലപ്പോൾ ശരിപ്പെട്ടെന്നുവരികയില്ല."

ആഡം ലൂക്കോസിന്റെ നേർക്കു തിരിഞ്ഞു: "തുടക്കംമുതൽതന്നെ ഭംഗിയായി ജോലിചെയ്യാവുന്ന ഒരാളിനെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നോ? പഠിത്തം പൂർത്തിയാകാത്ത ഒരു കൊച്ചു ചെറുക്കനെ ആണോ. നിങ്ങൾ ജറുസലേമിലേക്കയയ്ക്കുന്നതു്? അവൻ എവിടെ താമസിക്കും?"

"ജോസഫിന്റെ വീട്ടിൽതന്നെ. അതാണ്. അതിന്റെ രീതി. അങ്ങനെയായാൽ അവന് സൗകര്യംപോലെ പണിയെടുക്കാമല്ലൊ."

"വേറെയും പല കാര്യങ്ങളും കണ്ടെന്നുവരും. എന്റെ ബഹുമാന്യസ്നേഹിതാ, ഇവൻ സുമുഖനാണെന്നാണോ നിങ്ങൾക്കു തോന്നുന്നതു്?"

"ഇവനെ എല്ലാവർക്കും ഇഷ്ടമായിരിക്കും."

'കാരവൻ' നേതാവു് ബേസിലിനെ ഒന്നുകൂടി നോക്കി നെറിച്ചുളിച്ചു. പിന്നെ വേറൊരു വശത്തു മാറി നിന്നു് കുറച്ചുകൂടി സൂക്ഷ്മമായി അവനെ നോക്കിയിട്ടു മുണ്ടുകുടിച്ചു. ഒടുവിൽ മുറുമുറുക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ നേരത്തെ പറഞ്ഞുവല്ലോ—എനിക്കു് ഈ കലാകാരന്മാരെപ്പറ്റി യാതൊരു മതിപ്പുമില്ലെന്നു്. അവരെല്ലാം ബലഹീനരാണു്, പാവങ്ങളാണു്, ആരോഗ്യമില്ലാത്തവരാണു്. ഈ കുട്ടിയാണെങ്കിൽ, തൂക്കിയെടുത്തു് ഒറ്റ കുടച്ചിലിൽ ഇവന്റെ എല്ലാ എല്ലുകളും ഞാൻ ഞെരിക്കാം. അതു് മാംസപേശികൾക്കു് ഒരു നല്ല അഭ്യാസവുമായിരിക്കും." അയാൾ തിരിഞ്ഞു ലൂക്കോസിനോടു ചോദിച്ചു. "ഈ ശില്പിയെ എന്റെ അടുത്തു വിട്ടിട്ടു് നിങ്ങളെങ്ങോട്ടു പോകുന്നു?"

വൈദ്യൻ മറുപടി പറഞ്ഞു: "പൗലൂസിന്റെ അടുക്കലേക്കു്. നിങ്ങൾ ഒരുപക്ഷെ കേട്ടുകാണും, അദ്ദേഹം ഒരു പുതിയ സംഘത്തെ തയ്യാറാക്കുകയാണു്. ജറുസലേമിലെ ദരിദ്രശതങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഒരു പണപ്പിരിവു നടത്തി, കിട്ടുന്ന തുകയുംകൊണ്ടു് മാസിഡോണിയിൽനിന്നും അങ്ങോട്ടു പോകുവാൻ അദ്ദേഹം തീരുമാനിച്ചിരിക്കുന്നു."

കാരവൻ നേതാവിന്റെ ദൃഷ്ടികൾ നിശിതമായി. അയാൾ പറഞ്ഞു: "അതിന്റെപേരിൽ അദ്ദേഹം വേറെ ചില കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കാനാണു് പോകുന്നതു്."

"ശരിയാണ്, വേറെ ചില കാര്യങ്ങൾക്കാണ്" ലൂക്കോസു സമ്മതിച്ചു.

അതുകേട്ട് ആഡം ശാസനാരൂപത്തിൽ സംസാരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. "അദ്ദേഹം അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു് ബുദ്ധിപൂർവ്വകമല്ല. ജറുസലേമിൽ കാലെടുത്തുകുത്തിയാൽ തകരാറുകൾ തുടങ്ങും. തമ്മിൽത്തല്ലും, രക്തച്ചൊരിച്ചിലും ക്രൂരക്കൊലയും പിന്നെയും ആരംഭിക്കും." ലൂക്കോസിന്റെ തോളിൽപിടിച്ചു കുലുക്കിക്കൊണ്ട് അയാൾ തുടർന്നു: "ലൂക്കോസ്, നിങ്ങൾ ഇതുവരെ ശരീരത്തിന്റെ വൈദ്യനായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ആത്മാവിന്റെ വൈദ്യനുംകൂടിയായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ദയാലുവും, നിസ്വാർത്ഥനുമാണ്, നിങ്ങളെ ഞാൻ സ്നേഹിക്കുന്നുമുണ്ട്. എന്നാൽ ദുഷ്ടതനിറഞ്ഞ ഈ ലോകത്തിൽ നിങ്ങൾ ഒരു കുട്ടിയെപ്പോലെ പെരുമാറുന്നു. നിങ്ങൾക്ക് ശരിയായ സ്ഥിതിഗതികളറിഞ്ഞുകൂടെന്നാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്. നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂടേ, ദേവാലയത്തിലെ പ്രധാന പുരോഹിതന്മാർ പൗലൂസിനെ വെറുക്കുന്നുവെന്ന്. അല്ലയോ വൈദ്യശ്രേഷ്ഠ! ഓരോ യഹൂദഹൃദയത്തിലും വൈരത്തിന്റെ വിത്തുകൾ ചീഞ്ഞുവളരുകയാണ്. റോമാസാമ്രാജ്യത്തിൻകീഴിൽ ലോകം മുഴുവൻ മന്ദിച്ചു കിടക്കുമ്പോൾ, യഹൂദന്മാർ സ്വതന്ത്രശംഖലകളും ഭേദിച്ചു ശിരസ്സുയർത്തും. തീവ്രവാദികൾ കത്തികൾക്കു മൂർച്ചകൂട്ടി വിപ്ലവത്തിനു വേണ്ടതെല്ലാം ഒരുക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണ്. അവർ ക്രിസ്ത്യാനികളെയും കഠിനമായി വെറുക്കുന്നു. കാരണം, ക്രിസ്ത്യാനിയാകുന്ന ഓരോ യഹൂദനും സമാധാനകാംക്ഷിയായിത്തീരുകയാണ്, അങ്ങനെ വന്നുകൂടാ. പൗലൂസ് വിശ്വമെങ്ങും സമാധാനം പ്രസംഗിക്കുകയാണ്. റോമാസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ കീഴിൽ സമാധാനം! അതുകൊണ്ടാണ് അവർ പൗലൂ

സിനെ വെറുക്കുന്നതു്. അദ്ദേഹം ജറുസലേമിൽചെന്നു് 'നിങ്ങൾക്കു സമാധാനമുണ്ടായിരിക്കട്ടെ എന്നു പറയുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ, തീവ്രവാദിയുടെ കഠാരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാരിയെല്ലു തുളച്ചുകയറി ചങ്കു മുറിച്ചുകളയും.'

"വരാവുന്ന വിപത്തുകളെപ്പറ്റിയെല്ലാം പൗലൂസിനു് നല്ലപോലെ അറിയാം. തന്റെ പിന്നിൽ തീവ്രവാദികളുടെ കഠാരി എപ്പോഴും ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നും പൗലൂസിന്നറിയാം."

"അദ്ദേഹത്തെ ജറുസലേമിലേക്കു് വിടരുതു്. ഇപ്പോൾതന്നെ അവിടെ വേണ്ടത്ര കുഴപ്പങ്ങളുണ്ടു്. ടാർസസിലെ പൗലൂസു് അവിവേകത്തിന്റെ സമ്രാട്ടാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേർക്കുള്ള ആക്രമണത്തിന്റെ രൂപത്തിലായിരിക്കും റോമിനെ തകിടംമറിക്കാനുള്ള വിപ്ലവം ആരംഭിക്കുന്നതു്. ഞാൻ ഒരു യഥാർത്ഥ യഹൂദനാണു് — മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന ഒരു യഹൂദൻ — പക്ഷേ, ഞാനൊരു തീവ്രവാദിയല്ല. വിപ്ലവമുണ്ടായാൽ റോമാക്കാർ യഹൂദന്മാരുടെ ഒരു ഘോരപ്രളയംതന്നെ സൃഷ്ടിക്കും. ജറുസലേം മുഴുവൻ അവർ ചാമ്പലാക്കും."

"യഹോവയുടെ കരങ്ങൾ പൗലൂസിനെ ജറുസലേമിലേക്കു് മാടിവിളിക്കുന്നു."

"പൗലൂസുതന്നെയല്ലേ അങ്ങനെ പറയുന്നതു്? അദ്ദേഹം അങ്ങോട്ടു പോകേണ്ട എന്നാണു് യഹോവയുടെ ആഗ്രഹമെങ്കിലോ? എന്തിനു്, ആരൊക്കെ എന്തൊക്കെ പറഞ്ഞാലും, അദ്ദേഹം ജറുസലേമിലേക്കു പോകും. അന്നു നമുക്കെല്ലാം ഒരു ദുർദ്ദിനമായിരിക്കും, ശപ്തമായ ദിനം."

പൊടുന്നനെ, തികച്ചും അപ്രതീക്ഷിതമായി അ
ഡം മറെറാരു വിഷയത്തിലേക്കു കടന്നു. "മന്ത്രവാദി
യായ ശിമോൻ ഇന്നലെ രാത്രി ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു.
അയാളം ചന്തസ്ഥലത്തുവന്ന് പെപ്പടിവിദ്യകളം കാ
ണിച്ചു. ആലപ്പോയിലുള്ള സ്വത്തും അയാളുടെ പുറകേ
തടിച്ചുകൂടി."

ലൂക്കോസ് സഗൗരവം ദൃഷ്ടിയുയത്തി "എവിടെ
ച്ചെന്നാലും ഈ ശിമോനെപ്പററിയേ കേൾക്കാനുള്ള
ല്ലോ. നമ്മെ ഉപദ്രവിക്കാൻ അയാളം കച്ചകെട്ടി ഇറ
ങ്ങിയിരിക്കുകയാണ്. നിങ്ങളം അയാളെ കണ്ടോ?"
അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.

ആഡം ഉന്മേഷത്തോടുകൂടി ശിമോനെ പ്രശംസി
ക്കാൻ തുടങ്ങി. "അതിൽ സംശയമെന്താ? ലോക
ത്തിൽ ഇതുപോലെ ഒരു ഇന്ദ്രജാലക്കാരൻ ഉണ്ടായി
ട്ടില്ല. അത്ഭുതങ്ങളം കാണിക്കുന്നതും മറും അയാൾക്ക്
നിസ്സാരമാണ്. എവിടെച്ചെന്നാലും അയാൾക്ക് ആ
രാധകന്മാരെ കിട്ടും. നസ്രായന്റെ പക്ഷത്തുള്ളവർ
അയാളുടെ ചേരിയിലാകും. ലൂക്കോസ്, നിങ്ങളെ
ന്താണ് വിചാരിക്കുന്നത്? യേശു മശിഹായാണെന്ന്
സാധാരണക്കാർ വിശ്വസിച്ചതു അദ്ദേഹം അത്ഭുത
ങ്ങളം പ്രവർത്തിച്ചതുകൊണ്ടാണ്. അങ്ങനെയിരിക്കു
മ്പോഴാണ് ശിമോൻ വന്നത്. അയാളം അവരോടു
പറയുന്നു, "നോക്കൂ, എനിക്കും അത്ഭുതങ്ങളം കാ
ണിക്കാം. നസ്രായൻ കാണിച്ചതിൽ കൂടുതൽ അത്ഭു
തങ്ങളം ഞാൻ കാണിക്കാം." ആളുകളം അത്ഭുത
സ്സംബ്ധരാകും: അതു ശരിയല്ലേ? അങ്ങനെയാണെ
ങ്കിൽ നസ്രായനിൽ എന്തിന് വിശ്വസിക്കുന്നുവെന്ന്
അവർ സ്വയം ചോദിച്ചുപോകും."

ആഡത്തിന്റെ ഓരോ വാക്കും കേൾക്കുമ്പോഴും

ലൂക്കോസിന്റെ മുഖം ക്രൂട്ടതൽ ക്രൂട്ടതൽ മങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹം വിഷാദഗ്രസ്തനായി കാണപ്പെട്ടു.

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു "എന്റെ കുഞ്ഞേ, നീ ഞങ്ങളുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ചേരുന്നില്ലല്ലോ. നീ ഒരിക്കലും ചേരുകയുമില്ലെന്നാണ് തോന്നുന്നതു്. തപസ്വിയായ ഒരു യജമാനന്റെ കീഴിലല്ലേ ഇത്രയുംനാൾ നീ ജോലിനോക്കിയതു്? നിനക്ക് അപ്പോസ്തോലന്മാരെ അറിയാം—അവരുടെ പ്രസംഗം നീ കേട്ടിട്ടുണ്ട്—ഒരു പക്ഷേ ചെറുപ്പത്തിൽ യേശുവിനെത്തന്നെയും നീ കണ്ടുകാണും."

"ഇല്ല—അദ്ദേഹത്തിന്റെ ക്രൂശാരോഹണത്തിനു ശേഷമാണ്, എന്റെ യജമാനൻ എന്നെ ഒട്ടകക്കാരനായി നിയമിച്ചതു്. അദ്ദേഹത്തെ ജോസഫിന്റെ കല്ലറയിൽ അടക്കംചെയ്യുന്നും, അവിടെനിന്നും അദ്ദേഹം ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റെന്നും അന്നു പറയുന്നതു് കേട്ടു."

"അതു ശരിയാണ്. അദ്ദേഹം മരിച്ചവരിൽനിന്നും ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റു. പലരും അതിനുശേഷം അദ്ദേഹത്തെ കാണുകയുണ്ടായി."

"ഞാനൊരു യഹൂദനാണ്. മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണത്തിൽ ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു." ആഡം നല്ലപോലെ ഒന്നു ചിരിച്ചു, തലയിൽ മുഷ്ടിചുരുട്ടി തട്ടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "എന്റെ തല ഉറച്ചതാണ്; നല്ലതുപോലെ."

"നിങ്ങളുടെ മനസ്സും അതുപോലെതന്നെ."

"അതേ. അതും ഉറച്ചതാണ്, ചീങ്കണ്ണിയുടെ പുറംപോലെ."

ലൂക്കോസ് നെടുതായി ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു. "ആ ഉപമ വളരെ യോജിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾക്കാർക്കും നി

ങ്ങളുടെ ആത്മാവിനെ കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലല്ലോ." ഒരു നിമിഷത്തെ മൗനത്തിനുശേഷം വിശ്വാസദാർഢ്യത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം തുടർന്നു: "നിങ്ങളൊരു ക്രിസ്ത്യാനിയല്ല. അതുകൊണ്ട്, ക്രിസ്തുവിന്റെ അത്ഭുതങ്ങളാണ് ഞങ്ങളെ അദ്ദേഹത്തിലേക്ക് ആകർഷിച്ചതെന്ന് നിങ്ങൾ കരുതുന്നു. കഷ്ടം! എനിക്ക് ആ ദിവ്യനെ കാണുവാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായിട്ടില്ല. പക്ഷേ, അദ്ദേഹം അത്ഭുതങ്ങൾ യാതൊന്നും പ്രവർത്തിച്ചില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ തന്നെയും, ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിൽ വിശ്വസിക്കുമായിരുന്നു. ആദ്യം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ തത്വസംഹിതയാണ് പ്രധാനം, അത്ഭുതങ്ങളല്ല. ദൈവം ഔദാര്യനിധിയും, ക്ഷമാസമ്പന്നനുമാണെന്നുള്ള മഹനീയസത്യം. അദ്ദേഹമല്ലെ വെളിപ്പെടുത്തിയത്? കാൽവറിയിൽ ചിന്തിയ രക്തം സർവ്വപാപങ്ങളെയും കഴുകി ശുദ്ധീകരിക്കുന്നുവെന്നും, അതിനാൽ നാം സമുദ്ധരിക്കപ്പെട്ടുമെന്നും അദ്ദേഹമല്ലേ വിശദമാക്കിയത്? ഒട്ടകമല്ല, ഒട്ടകത്തിന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിയിരിക്കുന്ന മണിയാണ് നിങ്ങളെ കൊണ്ടുപോകുന്നത് എന്നു പറയുന്നതുപോലെയാണ്, ക്രിസ്തീയ തത്വങ്ങളല്ല, ക്രിസ്തു കാണിച്ച അത്ഭുതങ്ങളാണ് ക്രിസ്തുമതത്തെ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നത് എന്നു പറയുന്നത്."

"അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ മന്ത്രവാദിയായ ശിമോനെക്കാണുവാൻ ആളുകളെന്തിനാണ് തടിച്ചുകൂടുന്നത്? നസ്രായനായ യേശുവല്ല, ശിമോനാണ് മശിഹായെന്നു പറയുവാൻ അവരെങ്ങനെ ധൈര്യപ്പെടുന്നു?"

"ക്രിസ്തുമാർഗ്ഗം വിട്ടുപോകുന്നവർ വളരെ ചുരുക്കമാണ്. ഈ ജാലക്കാരനെ, ചെപ്പടിവിദ്യക്കാരനെ, യഥാർത്ഥ ക്രിസ്ത്യാനികളാരും തിരിഞ്ഞുനോക്കുകപോലും ചെയ്യാറില്ല."

"അയാളെ അങ്ങനെ തള്ളിക്കളയാനും മറ്റും സാദ്ധ്യമല്ല. അയാൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിൽ ഒരു യാഥാർത്ഥ്യവുമില്ലെന്ന് എങ്ങിനെ പറയാം? ശിമോൻ വലിയ ബുദ്ധിമാനാണ്, മഹാ മായാവിയാണ്. ഇന്നലെ അലപ്പോനഗരം മുഴുവൻ കണ്ണടയ്ക്കാതെ അയാളെ നോക്കി നിന്നുപോയി. എന്തു ഭയങ്കരമായിരുന്നെന്നോ? പ്ലാറ്റ്ഫോമിൽ അയാളെ സഹായിക്കാൻ ഒരു പെൺകുട്ടിയുമുണ്ട്. ലൂക്കോസ്, ഞാൻ പറയുന്നതു സത്യമാണ്. ഒരു മൂടുപടംപോലുമില്ലാതെ എല്ലാവർക്കും കാണത്തക്കവണ്ണം അവൾ അവിടെ നിൽക്കുന്നു. പാതിരാപോലെ കറുത്തതാണ് അവളുടെ കേശഭാരം. നക്ഷത്രംപോലെ വെട്ടിത്തിളങ്ങുന്നവയാണ് അവളുടെ നീലമിഴികൾ. അവളുടെ മഹാലസമായ മോഹനരൂപം വൃദ്ധന്മാരെപ്പോലും വശീകരിക്കും. പൊതുസ്ഥലങ്ങളിൽ സ്ത്രീകൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടരുതെന്ന് ചട്ടമുണ്ടല്ലോ. എനിക്കു തോന്നി, അളകളെല്ലാംകൂടി ബഹളമുണ്ടാക്കുമോ എന്ന്. പക്ഷേ, വന്നവർ വന്നവർ പെണ്ണിനെക്കണ്ട്, കണ്ണുമിഴിച്ചു നിന്നുപോയി."

"സാത്താന്റെ സന്തതി—ക്രൂരനായ യഹോവ ഇടിവാളുകൊണ്ട് അവരെ ഇല്ലാതാക്കിയില്ലല്ലോ" ലൂക്കോസ് ആവേശഭരിതനായി പറഞ്ഞു.

"ഇന്ദ്രജാലങ്ങൾ കാണിക്കാൻ ഇനിയുമയാൾ പോകുന്നതു ജറുസലേമിലേക്കാണ്."

"അതെനിക്കു വിശ്വസിക്കുവാൻ വയ്യാ. ശിമോൻ ശമരിയാക്കാരനാണ്. അവനെ അവർ വിശുദ്ധനഗരത്തിൽ കയറ്റുകയില്ല."

"അക്കാര്യമൊന്നും എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. അവന്റെ ഉദ്ദേശം നസ്രായനായ യേശുവിനെ അധിക്ഷേപിക്കണമെന്നാണ്. അതുകൊണ്ട് പ്രധാന പു

രോഹിതൻ അവനെ പൂവിട്ട് എതിരേൽക്കും. ജറുസലേം ദേവാലയത്തിന്റെ സുവർണ്ണകവാടത്തിനരികെ നിന്നുകൊണ്ട് ഇന്ദ്രജാലം കാണിക്കാൻ അവർ അയാളെ അനുവദിക്കും."

"എന്നാൽ, പൗലൂസ് ജറുസലേമിലേക്കു പോകാൻ തീരുമാനിച്ചതു് വളരെ നന്നായി. ഈ ജാലവിദ്യക്കാരൻ മിരട്ടവിദ്യയുംകൊണ്ടാണ് നടക്കുന്നതെന്ന് തെളിയിച്ചേ മതിയാവൂ—ദുഷ്ടനായ ശമരിയാക്കാരൻ!" ലൂക്കോസ് പറഞ്ഞു.

* * * *

അന്നു രാത്രി—അർദ്ധം ഉറങ്ങുകയാണ്. അയാളുടെ ക്രൂക്കംവലി, മലവഴക്കാരുടെ നിത്തി നിത്തിയുള്ള ചെണ്ടയടിപോലെ മുഴങ്ങുന്നു. ലൂക്കോസ് അടുത്തു കിടന്ന ബേസിലിനോടു പറഞ്ഞു: "മോനേ, ഞാൻ അന്ത്യോക്യയിൽതന്നെ നിൽക്കാം. പൌലൂസിന്റെ അടുത്തു് ഞാൻ ഉണ്ടായിരിക്കണം. തന്നെയുമല്ല, നിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം പൂർത്തിയാക്കുന്നതിന് കോടതിയിൽ നോട്ടീസും കൊടുക്കേണ്ടതുണ്ട്. റോമാക്കാർ അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ കൂടുതൽ സ്വാതന്ത്ര്യം നിനക്ക് ലഭിക്കും. അന്ത്യോക്യയിലും മറ്റും നിയമം അത്ര കർക്കശമല്ല. ഏതായാലും, നിന്റെ പൗരാവകാശം തിരിച്ചു കിട്ടുന്നതിനായി, 'പേസ്റ്റലിമിനിയം റിട്ട്' മുഖേന ഞാനൊരു അപേക്ഷ കൊടുക്കാം. പട്ടണത്തിലുള്ള വക്കീലുകളെല്ലാം നിന്നോടു വലിയ സഹതാപമാണ്. അതുകൊണ്ട് കോടതി നിന്റെ അവകാശം നിഷേധിക്കുകയില്ല. പൊതുജനങ്ങളും ലൈനസ്സിനെ വെറുക്കുന്നു. നിന്നെ ബഹിഷ്കരിക്കാൻ അയാളും പ്രയോഗിച്ച അടവുകളും അങ്ങാടിപ്പാട്ടായിരിക്കുന്നു."

"സ്വതന്ത്രരാക്കപ്പെട്ടവരോട് മറ്റുള്ളവർക്ക് അവജ്ഞയായിരിക്കുമെന്നാണ് ഞാൻ വിചാരിച്ചത്." ബേസിൽ പറഞ്ഞു.

"റോമിൽ അങ്ങനെയാണ്. അവിടെ ഇപ്പോഴും സ്വതന്ത്രരായ ആളുകൾ ധാരാളമുണ്ട്. അവർ ധനികരും അഹംഭാവികളുമായിത്തീരുന്നതിൽ റോമാക്കാർ അരിശംകൊള്ളുകയാണ്. ആൻറണിയുടെയും ക്ലെയോപ്പേട്രായുടെയും കൊച്ചുമകളെ യഹൂദ്യയിലെ സ്വതന്ത്രനാക്കപ്പെട്ട ഒരു അടിമ—ഫെലിക്സ്—ആണ് വിവാഹം കഴിച്ചത്. അതിൽ റോമാക്കാർക്ക് കലികേറിയിരിക്കയാണ്. നീറോ ചക്രവർത്തി അടിമകളെ സ്വതന്ത്രരാക്കുന്നതിൽ അവർ അമർഷം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. പക്ഷേ, റോമിനു പുറത്ത് അങ്ങനെയൊന്നുമല്ല, അന്ത്യോക്യയിലെ സ്വതന്ത്രരായ അടിമകൾ തലയിൽ 'പൈലിയസ്' വയ്ക്കുന്നത് നീ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ?"

"ഇല്ല."

"അവർ അതു ധരിക്കുകയില്ല, എന്നാൽ റോമിലുള്ളവർ അതു ഇപ്പോഴും ധരിക്കുന്നു. പക്ഷേ, നിൻറെ കാര്യത്തിൽ ഒരു പ്രത്യേക സൗകര്യമുണ്ട്. നീ ജനിച്ചതു ഒരു റോമാപ്പൗരൻറെ മകനായിട്ടാണ്. നിനക്ക് ഒരിക്കലും 'പൈലിയസ്' ധരിക്കേണ്ടിവരികയില്ല."

S. S. & S. SPORTS CLUB
MAGAZINE SECTION
Book No. 136
Date

II

ലൂക്കോസ്സ് അടുത്ത ദിവസം സ്ഥലംവിട്ടു. ആഡം ഒരാഴ്ചക്കാലത്തോളം വ്യാപാരകാര്യങ്ങൾക്കായി ആല പ്പോയിൽ താമസിച്ചു. അയാളുടെ വർത്തമാനവും പെരുമാറ്റവും ബേസിലിന്റെ ഹൃദയത്തെ കണക്കില്ലാതെ മുറിപ്പെടുത്തി. മണലാരണ്യത്തിൽക്കൂടി ജറുസലേമിലേക്കുള്ള യാത്ര അയാളുടെ സംരക്ഷണയിൽ നടത്തുന്നതു് ബുദ്ധിപൂർവ്വകമല്ലെന്നുപോലും അവനു തോന്നി.

യാത്ര പുറപ്പെടുന്നതിന്റെ തലേരാത്രി ഭക്ഷണത്തിന്നിരുന്നപ്പോൾ ആഡം പറഞ്ഞു: "മെലിഞ്ഞ ദേഹമാണെങ്കിലും നിനക്കു നല്ല മനക്കരുത്തുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. രണ്ടാഴ്ചക്കാലത്തേക്കു് തുടർച്ചയായി യാത്രചെയ്യണം. പാറപ്പുറത്തിരിക്കുന്ന പല്ലിയെ വറുത്തെടുക്കുന്ന ചൂടായിരിക്കും എല്ലാ ദിവസവും." അയാൾ ഒടുവിലത്തെ ഉരുളച്ചോറും വായിലാക്കി, അധരം കൈവിരലുകൊണ്ടു വടിയ്ക്കുന്നതിനിടയിൽ പറഞ്ഞു: "പുലർച്ചയ്ക്കു് നമുക്കു പുറപ്പെടണം."

പക്ഷേ, പുലർച്ചയ്ക്കു് അവക്കു പുറപ്പെടാൻ സാധിച്ചില്ല. രാത്രിയിൽ ബേസിലിനു് ഒരു മേലുകാച്ചിൽ തുടങ്ങി. ദേഹത്തിനാകെ കടുത്ത ചൂടു്. ആഡത്തിനോടുള്ള വിശ്വാസക്കുറവും, രണ്ടുവർഷത്തെ അടിമവൃത്തിയ്ക്കിടയിൽ നേരിട്ട അനാരോഗ്യവും ആയിരിക്കാം അതിനു് ഹേതു. മൂന്നു ദിവസം അവൻ ഒരേ കിടപ്പിൽ തന്നെ കിടന്നു—ഒരു വെളിവുമില്ലാതെ. കണ്ണുതുറക്കാൻ വയ്യാ. നെറ്റിക്കു തൊട്ടാൽ പൊള്ളും. ദേഹം പൊരിയുകയാണു്. ലൂക്കോസ് അടുത്തില്ലാതിരുന്നതിൽ ആഡത്തിനു് വല്ലാത്ത അക്ഷമയും അമർഷവും തോന്നി. കൈയിൽ കിട്ടിയ മരുന്നെല്ലാം അയാൾ രോഗിക്കു

കൊടുത്തു. നാലാംദിവസം കാലത്ത് ബേസിലിന്റെ വിരിനെറ്റിയിൽ മൂന്നാല് വിയർപ്പുകണങ്ങൾ പൊടിഞ്ഞു.

ആഡം ആശ്വാസത്തോടെ ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു. സ്വന്തം ചികിത്സാസാമർത്ഥ്യത്തിൽ അഭിമാനത്തോടുകൂടി അയാൾ സ്വയം പറഞ്ഞു. "ല്യൂക്കോസു വിചാരിച്ചാൽപോലും ഇതുപോലെയും സാധിക്കയില്ല. ഞാൻ കൊടുത്തതിൽ ഏതു മരുന്നാണ് ഫലിച്ചതെന്നോ സംശയമുള്ളൂ. ആ കറുത്ത 'ഹെൽ ബോറാ'ണോ അതോ ആ അമ്മീനിയക്കാരൻ വയസ്സന്റെ കൈയിൽനിന്നും വാങ്ങിയ 'കറോബാ'ണോ? എന്തായാലും കൊള്ളാം- ആ കുട്ടിയുടെ ഭാഗ്യം - അവന് ആയുസ്സുണ്ട്." രോഗിയുടെ താടിക്ക് തിരുമ്മിയിട്ട് അവന്റെ മുഖത്തു നിസ്നേഹം നോക്കിക്കൊണ്ട് അയാൾ ആത്മഗതം തുടർന്നു: "ഒരു ദിവസംകൂടി ഇതേകിടപ്പു കിടന്നിരുന്നെങ്കിൽ ഇവനെ ഇവിടെ ഇട്ട ഞാനെന്റെ പാട്ടിനു പോകുമായിരുന്നു. ല്യൂക്കോസിന് വേറെ ഒരു കലാകാരനെ കണ്ടുപിടിക്കേണ്ടിവന്നേനേ. അപ്പോൾ കടവയറും കഷണ്ടിത്തലയുമുള്ള ഒരു തൈക്കിഴവനെ കൊണ്ടുവരാൻ ഞാൻ പറയുമായിരുന്നു. ഈ മെലിഞ്ഞു ചെറുക്കനു പകരം വാ നാറുന്ന, പൊതിന്ന കണ്ണുള്ള ഒരു കൊല്ലനെ അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ അടുത്ത് എത്തിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ മനസ്സിന് എന്തു സൈ്വരം കിട്ടുമായിരുന്നു!"

അടുത്ത ദിവസം, പുലരിയുടെവെണ്മ ആകാശത്തിന്റെ നീലിമയിൽ വീശിത്തുടങ്ങി. ആഡം ഒട്ടകപ്പുറത്തു ചേത്തിരുന്ന മസാട്ടായിൽ (ഒരുവശത്തു ചാരി ഇരിക്കാവുന്ന തരത്തിലുള്ള ഒരു കൊച്ചു ക്രൂശാരം) ബേസിലിനെ എടുത്തുകിടത്തി. അവന്റെ ശരീരം വെ

യിലത്തുകിടന്ന താളുപോലെ തളർന്നിരുന്നു. അവൻ യാതൊന്നും സംസാരിച്ചില്ല. അക്ഷമനായിത്തീർന്നിരുന്ന 'കാരവൻ' നേതാവിനെ യാതൊരു തരത്തിലും ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചുകൂടെന്ന് അവനു തോന്നിയിരിക്കാം.

കാരവനിലുള്ള ഒരാൾ മാസാട്ടായിൽ ചാരിവച്ചിരുന്ന ഒരു തലയണയുമായി ബേസിലിനെ, ആട്ടിൻ രോമംകൊണ്ട് പിരിച്ചെടുത്ത ഒരു ചരടുകൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു. യാത്ര തുടങ്ങാൻ ആജ്ഞകൊടുത്തു. ഒട്ടകക്കാരൻ 'ഖിക്കു ഖിക്കു' എന്നു ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ട് ഒട്ടകത്തിന്റെ കടിഞ്ഞാണ് വലിച്ചു. ഒട്ടകം ഒന്നു ഞരങ്ങി, തല മുന്നോട്ടന്തിച്ചു്, മുട്ടിന്മേൽ പതുക്കെ കിളർന്നു. മുൻകാലുകളുയർത്താതെ - ആ മൃഗം പതുക്കെ പിൻകാലുകളുയർത്തിയപ്പോൾ, ബേസിലിനു തോന്നി, താൻ താഴെ വീണേക്കുമെന്ന്. പക്ഷേ, ഒരു നിമിഷത്തിനകം - ഒട്ടകത്തിന്റെ മുൻകാലുയർന്നു കൊളമ്പു തറയിൽ അമർന്നു - മുൻഭാഗമാകെ ക്രമേണ കിളർന്നു - മുറുമുറുത്തു്, ഞരങ്ങി ഞരങ്ങി, ഒട്ടകം നാലുകാലിൽ നിന്നു. പുറത്തുകിടന്ന, രോഗി ആശ്വാസത്തോടുകൂടെ ഒരു നെടുവീർപ്പുവിട്ടു. ആ ചുരുങ്ങിയ സമയത്തിനകം, അനേകമണിക്കൂർ നേരത്തെ വേദന അനുഭവിച്ചതുപോലെ അവനു തോന്നി.

ഒട്ടകക്കാരുടെ മേൽനോട്ടക്കാരൻ ഇതിനകം അടുത്തെത്തി 'ഖിക്കു ഖിക്കു' എന്നു ശബ്ദിച്ചു. അരോഗദൃഢഗാത്രനായ അയാളുടെ മുഖം ഓട്ടകൊണ്ടു വാർത്തെടുത്തതുപോലെയിരുന്നു. കുലുങ്ങിക്കുലുങ്ങി ഒട്ടകം മുന്നോട്ടുനീങ്ങിയപ്പോൾ അയാൾ ആഡത്തിനോടു ചോദിച്ചു. "നടന്നുപോയാൽ മതിയല്ലോ?"

"അടുത്ത രണ്ടു ദിവസത്തേക്കെങ്കിലും ഒട്ടകം നടന്നതന്നെ പോകട്ടെ. ആദ്യം ഇരുപത്തഞ്ചു മൈലിൽ

ക്കൂടുതൽ കടത്താൻ ശ്രമിച്ചാൽ നമുക്ക് ഒരു കലാകാരനെ കഴിച്ചിടേണ്ടിവരും. എനിക്കതിൽ വിഷമമൊന്നുമില്ല. പക്ഷേ, ജറുസലേമിലുള്ള വൃദ്ധന് അതിഷ്ടമാവുകയില്ല." ആഡം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു.

"പലപ്പോഴും നമ്മുടെ സൗകര്യം വകവെക്കാതെ, ജറുസലേമിലെ ആ വൃദ്ധനെപ്പറ്റി നമ്മുക്ക് ആലോചിച്ചേ മതിയാവൂ." മേൽ നോട്ടക്കാരൻ പറഞ്ഞു.

"ഈ എല്ലിൻക്കൂടുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന് എന്തോ സാധിക്കാനുണ്ടുപോലും!" ആഡം പുച്ഛരസത്തിൽ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

അന്ത്യോക്യാ നഗരത്തിന്റെ അതിർത്തി മതിലിനകത്തുള്ള താവളസ്ഥലത്തുനിന്നും ആ പഥികസംഘം കുറേ ദൂരംനീങ്ങി. ജറുസലേമിലേക്കുള്ള നീണ്ട പാതയിലേക്കു തിരിയാറായി. ആഡം ഒട്ടകപ്പുറത്ത്, ബേസിലിന്റെ അടുക്കലേക്കു ചെന്ന്, മസാട്ടായുടെ ശീലമാറി അകത്തേക്കു നോക്കി.

"നിങ്ങൾ ഒരു പാവയെപ്പോലെ ഇരിക്കുന്നല്ലോ? വീണ്ടും സുഖക്കേടു പിടിപെട്ടുവോ?" അയാൾ ചോദിച്ചു.

"ഇല്ല- പക്ഷേ, എനിക്കു കുറച്ചു ശ്രദ്ധവായു ശ്വസിച്ചാൽ കൊള്ളാം." ബേസിൽ പണിപ്പെട്ട തലയുയർത്തിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"സൂര്യപ്രകാശം തട്ടാത്ത ഈ ഭാഗത്തെ ശീല ഞാൻ കിളർത്തിയിടാം നിങ്ങൾ നേരെ മുന്നോട്ടു നോക്കിയിരുന്നാൽ മതി. കുറച്ചു കഴിയുമ്പോൾ ഈ യാത്രയുമായി നിങ്ങൾ ഇടപഴകും."

കുറേ നേരം ആഡം മൗനമായി ബേസിലിന്റെ ഒട്ടകത്തിന് സമാന്തരമായി സവാരി ചെയ്തു. പിന്നെ

അയാൾ ചോദിച്ചു. "അരിമത്യ ജോസഫിനെപ്പറ്റി നിങ്ങൾക്ക് എന്തറിയാം?"

"ഒന്നുമറിഞ്ഞുകൂടാ."

"അരിമത്യ ജോസഫ്" ആഡം സാഭിമാനം വിവരിക്കാൻ തുടങ്ങി "അദ്ദേഹം വമ്പിച്ച ഒരു ധനികനാണ്. ചിലരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ അദ്ദേഹമാണ് ലോകത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ പണക്കാരൻ. യഷ്ടദന്മാരാണ് ലോകത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ വസ്ത്രക്കാരെന്ന് പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. അവരെപ്പോലെ മിടുക്കും കഴിവും അറിവും മറ്റൊരുത്തർക്കുമില്ല. അവരെപ്പോലെ ആർക്കും പണം സമ്പാദിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ഇല്ലായ്മയിൽനിന്നും അവർ പണം സൃഷ്ടിക്കും. യോബെന്ന് പേരുള്ള ഒരു യഷ്ടദനുണ്ടായിരുന്നു. അയാൾക്ക് ആറായിരം ഒട്ടകങ്ങളും, അതിലധികം ആടുമാടുകളും, ഒരു കൂപ്പിണി റോമാ പടയാളികൾക്ക് കയറാവുന്നത്ര കുതിരകളുമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ, അതു പത്തു നൂറ്റാണ്ടിനു മുമ്പാണ്. അതിൽപ്പിന്നെ വാണിജ്യം എത്രകണ്ട് അഭിവൃദ്ധിപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു! ഇന്നാണെങ്കിൽ അരിമത്യ ജോസഫിനു തന്നെ ഒരു ഡസൻ യോബുമാരെക്കാൾ സ്വത്തുണ്ട്. അദ്ദേഹം എത്രയധികം ആളുകളുമായാണ് ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെന്നറിയാമോ? അരിമത്യ ജോസഫ് പാപ്പരായാൽ ജറുസലേമിൽ കച്ചവടം നിലയ്ക്കും. എടോ കലാകാരാ, ഞാൻ വീമ്പിളക്കയും മറുമല്ല- ജറുസലേമിൽ നിങ്ങൾ ജോലി ചെയ്യാൻ പോകുന്ന വീട്ടിന്റെ ഉടമസ്ഥനെപ്പറ്റി ശരിയായ വിവരണം നല്കിയെന്നു മാത്രമേയുള്ളൂ."

"ജോസഫിന് ഒരുകുറ്റം മാത്രമേയുള്ളൂ." അയാൾ തുടർന്നു: "അദ്ദേഹം ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണ്. വളരെമുമ്പുതന്നെ അദ്ദേഹമൊരു ക്രിസ്ത്യാനിയായി. അന്നൊക്കെ

ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാകുക എന്നു പറഞ്ഞാൽ-മരണം വരിക്കുന്നതിനോടു തുല്യമായിരുന്നു. ജറുസലേമിലെ വ്യാപാരം മുഴുവൻ തകരാറിലാകുമെന്നു കണ്ടാണ്, അദ്ദേഹം സ്തോത്രങ്ങളും പാടി, നെഞ്ചത്തടിച്ചു മുറവിളിക്കൂട്ടി, വഴിനീളെ നടക്കാതിരുന്നതു്." ആഡം വ്യക്തമാക്കി. "കുരിശാരോഹണത്തിനുശേഷം ആ അസ്ഥിരബുദ്ധിയായ പീലാത്തോസിന്റെ അടുത്തുനിന്നു് യേശുവിന്റെ ശരീരം ഏറ്റുവാങ്ങിയതു് അരിമത്യ ജോസഫായിരുന്നു. അതിന് വേറെ ആൾക്കും ധൈര്യമില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സ്വന്തം കല്ലറയിൽ നസ്രായന്റെ ദേഹം അടക്കംചെയ്തു. വാതിലിൽ വലിയ ഒരു കല്ലും ഉരുട്ടിവച്ചു. പിന്നെ എന്തു സംഭവിച്ചു എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ഞാനൊന്നും പറകയില്ല."

ബേസിൽ എല്ലാംശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവൻ അയാളുടെനേർക്കു തല തിരിച്ചുകൊണ്ടാണ് കിടന്നിരുന്നതു്. അങ്ങനെ കിടന്നില്ലായിരുന്നെങ്കിലും കുഴപ്പമില്ലായിരുന്നു. ആഡം എന്തെങ്കിലും ഒന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയാൽ അയാളെ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ ആരുവിചാരിച്ചാലും സാധിക്കയില്ല.

"ജോസഫിന് വാർദ്ധക്യമായി. കഴിഞ്ഞ മുപ്പതുകൊല്ലക്കാലം അദ്ദേഹമായിരുന്നു ക്രിസ്ത്യാനികളെ സാമ്പത്തികമായി സഹായിച്ചിരുന്നതു്. കർത്താവു് അത്ഭുതങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നു എന്നു് അവർ പറയാറുണ്ടു്. പക്ഷെ, തന്റെ ജനങ്ങളുടെ മടിശ്ശീലയിൽ കർത്താവു പണം നിറച്ചതായി കേൾക്കുന്നില്ല. വേറെ പലരും ക്രിസ്ത്യാനികളെ സഹായിക്കുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ പൌലൂസ് മാസിഡോണിയിലേക്കു് വിളിക്കപ്പെട്ടുവെന്നോ, പത്രോസു റോമിലേക്കു പോകുന്നുവെന്നോ അറിഞ്ഞാൽ ക്രിസ്ത്യാനികൾ പണത്തിനു ചെല്ലുന്നതു് അരിമത്യാ

ജോസഫിന്റെ അടുക്കലേക്കാണ്. അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും നിരസിക്കയുമില്ല."

ആഡം വിഷാദത്തോടെ ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു "ആ മഹാനായ വയോവൃദ്ധൻ ഇനിയും അധികനാൾ ജീവിച്ചിരിക്കയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണാനന്തരം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏകപുത്രനായ അഹറോൻ പിതാവിന്റെ സ്ഥാനം കൈയേൽക്കും - പിന്നെ എന്തു മാറ്റമായിരിക്കും സംഭവിക്കുക?"

"എങ്ങനെയാണ് ജ്യോതിഷ്ടോളംപോലെയുള്ള അരിമത്യാ ജോസഫിന് ചൂട്ടകറ്റപോലെയുള്ള ഒരു മകനുണ്ടായതെന്ന് ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെടുകയാണ്. ഓരോ അക്ഷരം കുട്ടുകയും കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് അഹറോൻ ജനിച്ചതുതന്നെ. പിന്നെ അയാൾക്ക് കണക്കു പഠിക്കേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടോ? നിങ്ങൾ രാത്രിയിൽ ഉന്നതതടങ്ങളിലെങ്ങാനും കിടന്നിട്ടുണ്ടോ? മരംപോലും കോച്ചുന്ന മഞ്ഞായിരിക്കുകയില്ലേ? എന്നാൽ, അതിലും തണുത്തതാണ് അഹറോന്റെ ഹൃദയം. മലമ്പുറത്താണെങ്കിൽ വല്ല ചപ്പോ ചവറോ ഇട്ടെങ്കിലും തീ കുട്ടാം. അഹറോന്റെ മനസ്സ് ചൂടുപിടിപ്പിക്കാൻ ഒട്ടകച്ചാണകമിട്ടെരിച്ചാലും സാധ്യമല്ല. ജോസഫിന്റെ കാലശേഷം, ശരീരവും മനസ്സും, കച്ചിത്തണ്ടുപോലെ ശുഷ്കിച്ച ആ മനുഷ്യന്റെ അടുത്തുനിന്നും ക്രിസ്ത്യാനികൾക്ക് ഒരു 'ഷേക്കൽ' പോലും വാങ്ങിക്കാൻ സാധ്യമല്ല" സംസാരിക്കുന്നതിൽ ആഡത്തിന് യാതൊരു സങ്കോചവുമില്ലായിരുന്നു. "അടുത്തുതന്നെ എന്റെ യജമാനനാകാൻപോകുന്ന വ്യക്തിയെപ്പറ്റി എന്തിനാണ് ഇങ്ങനെയൊക്കെ സംസാരിക്കുന്നതെന്ന് നിങ്ങൾ ചോദിച്ചേക്കാം. എന്റെ കൊച്ചു കലാകാരാ ഞാൻ പറയാം. എനിക്ക് യാതൊന്നും

വരാനില്ല. ഞാൻ ഇങ്ങനെയൊക്കെ പലവട്ടം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അഹറോന്റെ മുമ്പിൽവച്ചതന്നെ എത്ര പ്രാവശ്യം?"

ആഡം പിന്നെയും അരിമത്യ ജോസഫിനെപ്പറ്റി പലതും പറഞ്ഞു. പക്ഷെ ബേസിൽ അതൊന്നും കേട്ടില്ല. പനിയുടെ അവശിഷ്ടം അവനെ വീണ്ടും ഉറക്കത്തിലേക്ക് തള്ളിവിട്ട - അന്യോന്യബന്ധമില്ലാത്ത അനേകം അത്ഭുത സ്വപ്നങ്ങളുടെ ഇടയിൽക്കൂടി അവന്റെ മനസ്സു ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞു.

III

പത്തുദിവസത്തെ തുടർച്ചയായ യാത്ര കഴിഞ്ഞു. ആ കൊച്ചുകലാകാരന്റെ പനി പാടെ വിട്ടുമാറി. ഇതിനകം ആ പഥികസംഘം ഗലീലക്കടലിന്റെ ഓരവും കടന്ന്, 'വാഡിഫറാ'ത്തോടിന്റെ തീരത്തെത്തി താവളമടിച്ചിരുന്നു. വാഡിഫറാത്തോട് സമതലപ്രദേശത്തുകൂടി വളഞ്ഞു പുളഞ്ഞൊഴുകി, കുതിച്ചു പായുന്ന യോർദ്ദാനിൽ ചെന്നുവീഴുന്നു. ബേസിൽ സുഖമായ ഒരു ഉറക്കം കഴിഞ്ഞു കണ്ണുതിരുമ്മി ഉണർന്നു. തലയ്ക്ക് നല്ല ബോധം- ശരീരത്തിന് നല്ല ഉന്മേഷം- അവൻ പടിഞ്ഞാറോട്ട് നോക്കി. ശമരിയായുടെ പവിഴം വിളയുന്ന വയലുകൾ അകലെ കുന്നിൻ ചെരിവിലായി കാണാം. അവൻ അത്ഭുതപരവശനായി. നേരം പുലർന്നു വരുന്നതേ ഉള്ളൂ. ഇളകി വീശുന്ന ഇളങ്കാറ്റിന് ഒരു കുളിർമ്മയുണ്ട്. ഈന്തപ്പനയിലും, മൽബറി മരത്തിലും ചേക്കിരിക്കുന്ന കിളികൾ കളകൂജനം ചെയ്യുന്നു. കിഴക്കേക്കോണിൽനിന്നും, വിവിധ വർണ്ണത്തിലുള്ള പ്രകാശവീചികൾ നാലുവശത്തേക്കും അനുസ്യൂതം ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

"ആ ഉയർന്ന കൊടുമുടിയുടെ പേരെന്താണ്?" അവൻ ചോദിച്ചു.

"ഏബൽ പർവ്വതം" ആഡം ചുരുക്കത്തിൽ പറഞ്ഞു. "ശപിക്കപ്പെട്ട കതിയന്മാരുടെ (ശമരിയാക്കാരുടെ) നാടിനെപ്പറ്റി എന്നോട് യാതൊന്നും ചോദിക്കരുത്. ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കുക. ആ തോടിന്റെ മുകരയിലുള്ള ആളുകളെ കണ്ടോ? ഒരു നിമിഷത്തിനകം നിങ്ങൾക്ക് ശ്രദ്ധേയമായ ഒരു കാഴ്ച കാണാം."

തലേദിവസം രാത്രി ഒരു വലിയ സംഘമാളുകൾ ആ തോട്ടിന്റെ മറുകരയ്ക്കെത്തി താവളമടിച്ചു കിടന്നിരുന്നു. "അവർ പ്രാർത്ഥന തുടങ്ങാൻ പോകയാണ്" ആഡം ഭക്തിരസം കലർന്ന സ്വരത്തിൽ മന്ത്രിച്ചു. "അതാ - ആ നില്ക്കുന്ന മനുഷ്യനില്ലേ? അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ പ്രാർത്ഥന ആരംഭിക്കും."

അയാൾ അതു പറഞ്ഞവസാനിക്കുന്നതിനുമുമ്പു തന്നെ, അക്കരെ നിന്നും ഒരു ശബ്ദമുയർന്നു. "എഴുന്നേല്ക്കുവിൻ - നമുക്കു ദൈവമായ യഹോവയുടെ സന്നിധിയിലേക്കു, പോകാം - സീയോനിലേക്കു പോകാം."

തത്സമയം നിലത്തിരുന്നവർ എഴുന്നേറ്റു ഏറ്റു ചൊല്ലുവാൻ തുടങ്ങി. "യഹോവയുടെ സന്നിധിയിലേക്കു പോകാമെന്നു അവർ പറഞ്ഞപ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം ആനന്ദംകൊണ്ടു് അലതല്ലി."

ആഡത്തിനു് അതു ഒരു സാധാരണകാഴ്ചയായിരുന്നു. അയാൾ വിവരിച്ചു. "ഫലസ്തീനിലെ ഉരുപത്തിനാലു ജില്ലകളിലെ പ്രതിനിധികൾ യഹോവായിയ്ക്കു് ആദ്യത്തെ ഫലങ്ങൾ കാഴ്ചവയ്ക്കുവാൻ ആണ്ടുതോറും ഒരു സഭാനായകന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ജറുസലേമിലേക്കുപോകും. കതിരുനിറഞ്ഞ കറ്റകളും, പഴുത്തുകുനിഞ്ഞ മുന്തിരിക്കുലകളും, തേനൂറുന്ന ഈന്തപ്പഴങ്ങളും, തെരഞ്ഞെടുത്തു് മഞ്ഞുപോലെ വെളുത്ത പരമ്പുകുട്ടകളിലും, വെള്ളിയും പൊന്നുംകൊണ്ടു വാർത്ത തട്ടങ്ങളിലും നിറച്ചു് കൃഷീവലന്മാർ സംഘം ചേർന്നു ദേവാലയത്തിലേക്കു തിരിക്കും." ആ കാഴ്ച ബേസിലിനു പുത്തരിയായിരുന്നു. അവൻ അതു കൌതുകത്തോടെ കുടി നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു.

നടപ്പിനു് താളംകിട്ടാനെന്നവണ്ണം അവർ ഫ്ലൂട്ടു

വായിച്ചുകൊണ്ടു തോട്ടരികത്തെത്തി. മലയേറ്റം പാട്ടുകളിൽ ആദ്യത്തേതു് ആലപിക്കുവാൻ തുടങ്ങീട്ടേയുള്ളൂ.

സ്വമതക്കാരുടെ വിശ്വാസദാർഢ്യംകണ്ടു് ആഡം ആത്മാഭിമാനംപൂണ്ടു. ബേസിലിന്റെ തോളത്തു തട്ടി, വെള്ളത്തിലേക്കു നിരനിരയായി ഇറങ്ങുന്ന വിശ്വാസികളെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു അയാൾ പറഞ്ഞു: "അങ്ങോട്ടു നോക്കു—അവരെല്ലാം മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരാണു്. ഇങ്ങനെയാണു് ജോർഷ്വായുടെ പിമ്പെ ഞങ്ങളുടെ പൂർവ്വികന്മാർ പെസഹായ്ക്കു പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നതു്. ആദിമഫലങ്ങൾ അശുദ്ധമാകാതെയിരിക്കാൻ അവർ വെളിച്ചസ്ഥലത്താണു് തലേരാത്രി ഉറങ്ങുന്നതു്. രാത്രി മുഴുവൻ ആരെങ്കിലും കാവലിരിക്കുക പതിവാണു്. ഇനിയും അവർ ഗാനങ്ങളാലപിച്ചുകൊണ്ടു് ജറുസലേമിലേക്കുള്ള നീണ്ട പാതയിൽക്കൂടി നടന്നുപോകും. പൂർവ്വികന്മാരുടെ ആചാരങ്ങളെ കടുകിട തെറ്റാതെ അവർ ആദരിക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു് കോരിത്തരിപ്പുണ്ടാകുന്നില്ലേ? ശ്രദ്ധിയ്ക്കൂ—അതാ—അവർ പാടുകയാണു്. . . . "

തീർത്ഥാടകർ അനുക്രമമായി അക്ഷരസ്ഫുടതയോടെ മൂന്നാമത്തെ ഗാനം ആലപിക്കുകയായിരുന്നു.

"ഉറച്ചമായടിക്കുന്ന കാറ്റിനുപോലും തെല്ലും
മാറ്റുവാനരുതാത്ത — സീനായി മലപോലെ,
ശങ്കനാം യഹോവയിൽ വിശ്വാസമിയലുന്ന
ഭക്തരോ ഭയമെന്യേ ഭൂമിയിൽ വസിക്കുന്നു.
മാനത്തു മുട്ടംമട്ടിൽ — മേലോട്ടു കിളരുന്ന
മാമലയനുവേലം മൂർശലേം നഗരത്തെ
കാത്തിടുന്നതുപോലെ — തൻപ്രിയ ജനത്തെയും
തന്തിരുവടിയല്ലോ — സന്തതം രക്ഷിക്കുന്നു."

ആഡത്തിന്റെ മിഴികൾ പ്രകാശിച്ചു. "ദേവാലയമിരിക്കുന്ന മലയുടെ അടിയോരത്തെത്തുമ്പോൾ അവരെ സ്വാഗതംചെയ്യുവാൻ പുരോഹിതന്മാരും, ലേവ്യാക്കാരും താഴോട്ടിറങ്ങിച്ചെല്ലും. കൂട്ടുകയറുമ്പോഴും അവർ യഹോവയെപ്പറ്റിയുള്ള സ്തുതിഗീതങ്ങൾ പാടും. എല്ലാക്കൊല്ലവും ഇതു നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു."

അന്നത്തെ യാത്രയ്ക്ക്, വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങളെല്ലാം ഒട്ടക മേൽനോട്ടക്കാരൻ ചെയ്തുകഴിഞ്ഞു. ബേസിൽ ഒട്ടകപ്പുറത്തെ മസാട്ടായിൽ ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി കയറി. "ഇന്ന് അമ്പതു മൈൽ വേണമെങ്കിലും യാത്ര ചെയ്യാം." അവൻ ആഡത്തിനോടു പറഞ്ഞു.

ആഡം അപ്പോഴും ആദിഫലം കൊണ്ടുപോകുന്ന തീർത്ഥാടകരെ നോക്കുകയായിരുന്നു. "ഞങ്ങൾ— ഇസ്രായേലിന്റെ മക്കൾ— ശരിയായ വിശ്വാസികളാണ്." അയാൾ പറഞ്ഞു. "ലോകത്തിൽ വിശ്വാസികളായി ഞങ്ങൾ മാത്രമേയുള്ളൂ. അതു ഞാൻ നിങ്ങളെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കാം."

ഒട്ടകസംഘം മുന്നോട്ടു പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ആഡം ബേസിലിന്റെ ഒട്ടകത്തോടടുപ്പിച്ച് തന്റെ ഒട്ടകത്തെ നയിച്ചു. അയാൾ വിവരണം തുടർന്നു. "ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഭയങ്കരമായ ഒരു മഹാപാപം ചെയ്യുവാനിടയായി. നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതുപോലെയുള്ള കൊച്ചുപാപങ്ങൾ— വെറും മടയന്മാർ ചെയ്യുന്ന നിസ്സാരപാപങ്ങൾ — ഒന്നുമല്ല. അതിനിഷ്ഠുരവും നീചനിചവുമായ ഒരു മഹാപാപം. അന്നെനിക്കു തോന്നി, എന്റെ തലയ്ക്കുമീതെ ക്രൂരമായ ഒരു ഹസ്തം ഉയരുന്നുണ്ടെന്ന്. അതാരുടേതായിരുന്നെന്നറിയാമോ? മോശയുടേതു്. ദുർനിഷ്ഠനും, കോപിയുമായ മോശയുടെ

കാലം കഴിഞ്ഞിട്ട അനേകവത്സരങ്ങളായി. എങ്കിലും ഇന്നും ആരെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും ഒരു കുറ്റം ചെയ്താൽ കുറ്റവാളിയെ അദ്ദേഹം സ്വന്തം കൈകൊണ്ട് ശിക്ഷിക്കുമെന്ന് എല്ലാ യഹൂദന്മാരും വിശ്വസിക്കുന്നു. ശാബത്തു് ആചരിക്കണമെന്ന് ഞങ്ങളെ പഠിപ്പിച്ചതു മോശയാണു്. ബേസിൽ, നോക്കൂ, എന്റെ ഇടത്തെ കൈമുട്ടിനു് നല്ല സ്വാധീനമില്ല. ഒരു ശാബത്തു ദിവസം എന്റെ കൈ ഒടിഞ്ഞുപോയി. അടുത്ത ദിവസംവരെ അതു നേരെയാക്കുവാൻ അള്ളാൻ അനുവദിച്ചില്ല."

കുറച്ചു നേരത്തെ മൗനത്തിനുശേഷം അയാം സ്വവർഗ്ഗക്കാരുടെ മഹിമ വിവരിക്കാൻ തുടങ്ങി. 'പുറത്തെവിടെയും താമസിക്കുന്ന യഹൂദന്റെ ആത്മീയ ജീവിതകേന്ദ്രം ജറുസലേം ദേവാലയമാണു്. അതായതു സ്ഥലത്തു പ്രത്യേക പ്രാർത്ഥനാ സഭകളുണ്ടെങ്കിലും, പ്രധാനമായ രക്ഷാസങ്കേതം ദേവാലയത്തിന്റെ വിശുദ്ധിയുടെ ശ്രദ്ധാസ്ഥലമാണു്. അവിടെ നടക്കുന്ന കർമ്മങ്ങളിൽ സംബന്ധിക്കുവാൻ ഓരോ യഹൂദനും തീവ്രമായി ആഗ്രഹിക്കുന്നു. 'പാസ്സ്ഓൾ' ചന്ദ്രനുദിക്കുമ്പോൾ ജറുസലേമിൽനിന്നും എല്ലാ സ്ഥലത്തേക്കും ആ വിവരമറിയിക്കും. അതിനു് മലമുകളിൽ തീയിടുകയാണു് പതിവു്. ചക്രവാളത്തിന്റെ വക്കിൽ ചന്ദ്രന്റെ പേരിനു തുമ്പു തെളിയുമ്പോൾ, മലമുകളുകളിലെല്ലാം ഒന്നിച്ചു പുറകെ പുറകെ ഒന്നായി കത്തിക്കാളുന്ന തീജ്വാല, അങ്ങു വിദൂരമായ ബാബിലോണിലെത്തും, ഒടുവിത്തിന്റെ പട്ടണം പാസ്സ്ഓൾ വെളിച്ചത്തിൽ മുങ്ങിനില്ക്കുയാണെന്ന വസ്തുത വിളിച്ചറിയിക്കും. അപ്പോൾ എല്ലാ വിശ്വാസികളും പുരമുകളിൽ കയറിനിന്നു് ജറുസലേമിലേക്കു് അവരുടെ കൈകളുയർത്തും. അവർക്കു് സന്തോഷവും സമാധാനവും ലഭിച്ചെന്ന തോന്നലാണു് അപ്പോഴുണ്ടാ-

"പക്ഷേ, ശപിക്കപ്പെട്ട കതിയന്മാർ!—അങ്ങനെയാണു് ഞങ്ങൾ ശമരിയക്കാരെ വിളിക്കുന്നതു്. ഇക്കായ്ങ്ങളിൽ പങ്കുകൊള്ളാൻ സാധിക്കാത്തതിൽ അവക്കു് ഞങ്ങളോട് ഒട്ടുമാത്ത പകയുണ്ടു്. അവർ ആവശ്യമില്ലാതെ, സംഗതികളെല്ലാം കലക്കാൻ നോക്കും. അക്കാലങ്ങളിൽ അവർ മലമുകളിൽ തീ കൂട്ടും. അങ്ങനെ ദൈവനഗരത്തിൽ നിന്നുമുള്ള തീജ്വാല നോക്കിയിരിക്കുന്ന വിശ്വാസികളെ ആ നശിച്ചവർ വഞ്ചിച്ചുകളയും."

"ഒരിക്കൽ" സംതൃപ്തിയോടുകൂടി അയാൾ തുടർന്നു. "ഞാൻ രാത്രിയിൽ ഡമാസ്കസിൽനിന്നും ഒട്ടകപ്പുറത്തു വരികയായിരുന്നു. ഏബൽ മലമുകളിൽ ഒരു തീക്കുണ്ഡം കത്തിയെരിയുന്നതു് ഞാൻ കണ്ടു. കതിയന്മാർ ചതിക്കാൻ ചെയ്ത പണിയായിരുന്നതു്. ഞാൻ എന്റെ ആളുകളുമായി അങ്ങോട്ടുചെന്നു. അവിടെ വിറകുകൂട്ടി തീ കത്തിച്ചുകൊണ്ടു് ഒരു പത്തിരുപതുപേർ ക്രൂടിയാക്കുകയും, പൊട്ടിച്ചിരിക്കയും ചെയ്യുകയാണു്." ആഡം കുലുങ്ങിച്ചിരിച്ചുകൊണ്ടു തുടർന്നു. "ഞങ്ങൾ അവരെ അവിടെനിന്നും ആട്ടിപ്പായിച്ചു. തീയും തല്ലിക്കെടുത്തി. മര്യാദയ്ക്കു് ആ ചെരിവിലെങ്ങാനും കഴിഞ്ഞുകൂടിയില്ലെങ്കിൽ ശേഷമേം സെബാസ്റ്റിയും ഞങ്ങൾ ചുട്ടെരിക്കുമെന്നു് ഞാൻ അവരോടു പറഞ്ഞു. അതിനുശേഷം ആ ചതിപ്പണികളെല്ലാം അവർ നിർത്തിവച്ചിരിക്കയാണു്."

താൻ പറയുന്നതു് ആരെങ്കിലും കേൾക്കുന്നുണ്ടോ എന്നുപോലും ആഡം ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. അങ്ങു വിദൂരതയിൽ ദൃഷ്ടി ഉറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് അയാൾ സ്വവശ്യത്തെ പുകഴ്ത്താൻ തുടങ്ങി. കൈകൊണ്ടു് ആംഗ്യം കാണിച്ചു് ജാഷാറിന്റെ പുസ്തകത്തിലെ കഥകൾ അയാൾ

തന്മയത്വത്തോടെ വിവരിച്ചു. യഹൂദന്മാർ മാത്രമെ യഥാർത്ഥ വിശ്വാസികളായുള്ളൂ എന്നും, മറ്റുള്ള മതക്കാരെല്ലാം കേവലം വിഗ്രഹാരാധനക്കാരാണെന്നും അയാൾ സമർത്ഥിച്ചു. മണിക്കൂറുകൾ കഴിഞ്ഞിട്ടും അക്ഷീണനായി അയാൾ ഓരോന്ന് വർണ്ണിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഓരോ കഥ തീരുമ്പോഴും, സൂര്യൻ തീക്കനൽ ചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ടെരിയുന്ന ആകാശത്തിലേക്കു നോക്കി, ലോകത്തെപ്പോലും വെല്ലുവിളിക്കുന്നവിധം, അയാൾ യഹൂദവിശ്വാസം ഉച്ചത്തിൽ ഉൽഘോഷിച്ചു. എന്നാൽ ഇതിനകം ആറു ഒട്ടകങ്ങളുടെ പിന്നിലായിരുന്ന് ബേസിലിന് അയാളുടെ വാക്കുകൾ തികച്ചും അസ്പഷ്ടമായിരുന്നു. ഏപ്പോഴും ഏറെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരു വാക്യം മാത്രം അവന്റെ കാതുകളിൽ സ്പുടമായി മുഴങ്ങി.

"ഇസ്രായേലേ, നീ ചെവിക്കൊള്ളുക— ഞങ്ങളുടെ ദൈവമായ യഹോവയാണ് സത്യൈക ദൈവം."

അദ്ധ്യായം മൂന്ന്

I

ജറുസലേമിൽക്കൂടി നടക്കുന്നവർ ദേവാലയത്തിനെ അഭിമുഖീകരിച്ചേ നടക്കാവൂ എന്നു നിർബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. എതിർവശത്തേക്കു പോകുന്നവർ പത്തുക്കു പത്തുക്കു പുറകോട്ടു നടക്കണം. എങ്ങോട്ടു തിരിഞ്ഞാലും ഒരു കണ്ണെങ്കിലും ഗോപുരത്തിലായിരിക്കണം.

വിശുദ്ധമന്ദിരത്തിനു അടുത്തുതന്നെയാണ് അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ ഭവനം. 'വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ്വര'ക്കു മുകളിലുള്ള പടിഞ്ഞാറെ കുന്നിലാണ് അതു നില്ക്കുന്നതു്. അവിടെനിന്നു നോക്കിയാൽ മലർന്നു പൊന്തിനില്ക്കുന്ന മോരിയാ മലയും, അതിന്റെയും മുകളിലായി വി. ജലം കവിഞ്ഞു കിളുരുന്ന സത്യൈകദൈവമന്ദിരവും കാണാം. പള്ളിയുടെ കനത്തഭിത്തികൾ ആകാശത്തിന്റെ നീലിമയിൽ പതിഞ്ഞിരിക്കുകയാണെന്നു് തോന്നും. അതിന്റെ വെട്ടിത്തിളങ്ങുന്ന ഗോപുരങ്ങൾ യഹൂദവർഗ്ഗത്തിന്റെ ധനവും, ശക്തിയും, സ്ഥാനവും വിശ്വമാകെ വിളിച്ചറിയിക്കുന്നു.

'വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ്വര' മേലത്തെയും, താഴത്തെയും തിരക്കിൽനിന്നും മോറിയാ മലയെ ഒഴിച്ചു നിറുത്തുന്ന ഒരു നാടപോലെ നിവർന്നു കിടക്കുന്നു. താഴ്വരയുടെ ചെരിവിൽ ഒന്നിനു മുകളിൽ ഒന്നായി മട്ടപ്പാവുള്ള ഒട്ടധികം കൊച്ചുപുരകൾ കാണാം. എല്ലാകെട്ടിടത്തിന്റെയും മുൻഭാഗത്തു മുന്തിരിവള്ളികൾ കെട്ടിപ്പിണഞ്ഞു കിടക്കുന്നു. ഒരു മട്ടപ്പാവിൽനിന്നും

മറെറാരു മട്ടപ്പാവിലേക്കു കടക്കാൻ യാതൊരു പ്രയാസവുമില്ല. അങ്ങനെ ചാടിക്കയറി പലരും നിയമത്തിന്റെ കരാളഹസ്തങ്ങളിൽ നിന്നും രക്ഷനേടിയിട്ടുണ്ട്. താഴ്വരയിലുള്ള സാധുക്കൾ അവരെ സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ അടിയോരത്തിൽനിന്നും മുകളിലേക്കുള്ള വഴിക്ക് 'ആട്ടിൻ പാത'യെന്നാണ് പേരു്. അതു ചെന്നുചേരുന്നതു് വലിയ ഒരു മാർബിടം മതിൽക്കെട്ടിന്റെ വാതിലുലാണ്. ജറുസലേമിൽവച്ചു് അഥവാ ലോകത്തിൽവച്ചുതന്നെ—ഏറ്റവും വലിയ ധനികനായ അരിമത്യജോസഫിന്റെ മതിൽക്കെട്ടാണതു്. കഴിഞ്ഞ പത്തുവർഷക്കാലമായി ജോസഫ് വീടിന്റെ ഒട്ടകതകിന് പുറത്തു കാലെടുത്തു കുത്തിയിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാളികയുടെ തണലിൽ തേനീച്ചകളെപ്പോലെ ജീവിച്ച താഴ്വരക്കാരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അദ്ദേഹം ഒരു പഴങ്കഥയായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. കൂട്ടികൾ ഒരുത്തരേയും ഒരിക്കലും വകവെക്കാറില്ലല്ലോ. അവർ ചിലപ്പോൾ ആ മാർബിടക്കെട്ടിൽ അള്ളിപ്പിടിച്ചുകയറി പാട്ടപാടാറുണ്ട്.

"പണമുള്ള വല്യങ്ങത്തെ—പിള്ളേർ ഞങ്ങടെ
പാവങ്ങളാകുന്നല്ലോ—
വല്ലതും തന്നിടേണേ—വിശക്കുന്നു
തല്ലല്ലേ തമ്പുരാനേ!"

ആ പാട്ട് ആവർത്തിക്കാതിരുന്നാൽ അവർക്കു വല്ല ഈന്തപ്പഴമോ, ഓട്ടകേക്കോ ഒരു ചെമ്പുതുട്ടോ, കിട്ടിയെന്നുവരും.

വിശുദ്ധ നഗരത്തിൽ ചെന്നെത്തിയ ദിവസം കാലത്തു് ആഡം ബൽ ആഷർ ബേസിലിനെ ആ മാർബിടക്കെട്ടിന്റെ വാതിലുലേക്കു നയിച്ചു. അകത്തുനിന്നും ആരോ വന്നു കതകു തുറക്കാൻ അവർ കാത്തുനിന്നു.

വെണ്ണക്കാരുടെ സങ്കേതത്തിൽനിന്നും പൂട്ടുള്ള ഒരു കാറു് ആഞ്ഞുവീശി. ആഡം അതു ഗൗനിച്ചതേ ഇല്ല. താഴ്വരക്കു് കുറുകെ തീർത്ത നീണ്ടപാലം ചെന്നുചേരുന്ന സ്ഥാനത്തു് ഉയർന്നു നില്ക്കുന്ന ദേവാലയത്തെ അയാളം ഭക്തി നിർഭരം നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. ഹേരോദേസു് പണിതീർത്ത അനേറണിയസു കൊട്ടാരം, റോമാ ഗവർണ്ണരുടെ ഔദ്യോഗിക വസതിയായി, വടക്കുപടിഞ്ഞാറുമാറി, കിളർന്നു പൊങ്ങിനില്ക്കുന്നു. അതു കാണാതെയിരിക്കാൻ ആഡം കഴിയുന്നത്ര ശ്രമിച്ചു. അതിന്റെ ഉയർന്ന കോട്ട കാണുന്നതു് യഹൂദന്മാർക്കു ഉത്സാഹമായിരുന്നു.

ആരോ വന്നു് കതകുതുറന്നു. അവർ ശീതളമായ പൂമുഖത്തേക്കുകയറി. കുറച്ചു നിമിഷത്തിനകം അഹറോൻവന്നു. അവരെ സ്വീകരിച്ചു. അയാളെക്കണ്ട പ്പോഠം ആഡത്തിന്റെ അടുത്തുനിന്ന ബേസിൽ അത്ഭുതപ്പെട്ടില്ല. ഒരു മദ്ധ്യവയസ്കൻ—അത്ര കായപുഷ്ടിയില്ല. യോർദ്ദാനപ്പുറത്തുള്ള മരുഭൂമിപോലെ വരണ്ട മുഖം, ആഗതരെ രണ്ടുപേരെയും അയാളം മാറിമാറി നോക്കി. അയാളുടെ കണ്ണുകളിൽ സന്തോഷത്തിന്റെയോ സ്വാഗതത്തിന്റെയോ നിഴലുപോലും വീശിയിട്ടില്ല.

"അങ്ങനെ നിങ്ങളം തിരിച്ചെത്തി - യാത്ര സുഖപ്രദമായിരുന്നല്ലോ?" അയാളം ആഡത്തിനോടു ചോദിച്ചു.

"എന്താ സംശയം? ഞാനല്ലേ പോയതു്? ഭാരിച്ച ദ്രവ്യവുമായല്ലാതെ ഞാൻ തിരിച്ചുവരുമോ?"

"അതു കണ്ടറിയേണ്ട കാര്യമാണ്". അഹറോൻ ചോരതണുപ്പിക്കുന്ന രീതിയിൽ ബേസിലിനെ നോക്കിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു. "ഇതാരാ!"

"അങ്ങയുടെ അച്ഛൻ പറഞ്ഞതനുസരിച്ചു അന്ത്യോക്യയിൽനിന്നും ലൂക്കോസു വൈദ്യൻ തെരഞ്ഞെടുത്ത കലാകാരനാണിത്."

അഹറോൻ കൈവിരൽ ഒന്നു ഞൊടിച്ചു. ഒരു ഭൃത്യൻ തൽക്ഷണം മുറിവിട്ടു. അവന്റെ വളഞ്ഞ പ്ലഷ്വും, കഴുത്തും, ഒരു കഴുകന്റെ പ്രതീതി ജനിപ്പിക്കുമായിരുന്നു.

"നിങ്ങൾവന്ന വിവരം എബനേസർ അച്ഛനോട് പറയും. ബോധം തെളിഞ്ഞിരിക്കുന്ന സമയമാണെങ്കിൽ നിങ്ങളെ ഉടനെ കാണണമെന്നു അദ്ദേഹം താല്പര്യപ്പെട്ടും" അഹറോൻ ബേസിലിനോട് പറഞ്ഞു. അവനെ സൂക്ഷിച്ചു നിരീക്ഷിച്ചതിനുശേഷം അയാൾ ആഡത്തിനോടായി പിറുപിറുത്തു. "ഇയാളൊരു പയ്യനാണല്ലോ - കഴിവു പരിശോധിച്ചതിന്റെ ശേഷമാണോ തെരഞ്ഞെടുത്തത്?"

"ലൂക്കോസു പറഞ്ഞതങ്ങനെയാണ്. അതെന്തിന് നോക്കുന്നു? പന്ത്രണ്ടുവയസ്സുള്ള പ്പോഴല്ലേ ഒരു നസ്രായൻ പണ്ഡിതന്മാരെയും ശാസ്ത്രിമാരെയും തർക്കിച്ചു പരാജയപ്പെടുത്തിയത്?" ആഡം വ്യക്തമാക്കി.

"അതുമിതുമായി ബന്ധമില്ല." അഹറോന്റെ ശബ്ദം സ്വല്പം പരുഷമായിരുന്നു. അവർ നിന്നിരുന്നതിനു അല്പമകലത്തുള്ള വാതിൽ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു, അയാൾ ബേസിലിനോടായി പറഞ്ഞു. "കാലുകഴുകാനുള്ള വെള്ളം അവിടെയുണ്ട്. കുടിക്കുവാനുള്ള വീഞ്ഞ് ഉടനേ ഒരു ഭൃത്യൻ കൊണ്ടുവന്നുതരും." അനന്തരം അയാൾ ആഡത്തിനെ അറിയിച്ചു "നിങ്ങൾക്കുവേറെ ചിലകാര്യങ്ങൾ അനേഷിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്."

"എന്റെ യജമാനന്റെ കാലശേഷം ഈ നന്ദികെട്ടവൻ എന്നെ ജോലിയിൽനിന്നും പിരിച്ചുവിടും" അഹറോൻ പോയിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആഡം പിറുപിറുത്തു.

അകത്തെമുറിയിൽ ഏകാകിയായി ഇരുന്നപ്പോൾ ബേസിൽ ചിന്താമഗ്നനായി ചുറ്റും നോക്കി, അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ സൗധവും, അന്ത്യോക്യയിലെ സ്തുപനിരയ്ക്കപ്പുറത്തുള്ള രമ്മ്യഹർമ്മ്യവും തമ്മിൽ അവൻ ഒരു താരതമ്യപ്പെടുത്തി. യഹൂദവർത്തകന്റെ സൌധത്തിന്റെ ഭംഗി ഒന്നുവേറെതന്നെ ആയിരുന്നു. ചുവരുകളിൽ നിറപ്പകിട്ടുള്ള ചെറിയ തിരശ്ചീലച്ചുരുളുകൾ തൂക്കിയിട്ടിരിക്കുന്നു. ആരെയും ആകർഷിക്കുന്ന ഒരു വർണ്ണവൈശിഷ്ട്യമവയ്ക്കുണ്ട്. സമർത്ഥരായ നെയ്ത്തുകാർ മായാജാലം കൊണ്ടെന്നപോലെ തുന്നിപ്പിടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള പരവതാനി നിലത്തു വിരിച്ചിരിക്കുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു ആഡംബരമായ എന്തോ ഒന്നു ആ സൗധത്തെ ആവരണം ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നു തോന്നും. എന്നാൽ ഇഗ്രോഷിയസിന്റെ മണിമേട അങ്ങനെയല്ല. അതു സദാ തുറന്നുതന്നെ കിടക്കും. സൂര്യപ്രകാശം ഏതൊരു മൂലയിലും കടന്നുചെല്ലും - അവിടെ എപ്പോഴും ഒരു തിരക്കുള്ളതുപോലെയാണ്. മുറികളൊന്നും വലുതായി അലങ്കരിച്ചിട്ടേ ഇല്ല. എല്ലാം ഒരു മിതമായ രീതിയിൽ - അത്രമാത്രം. പക്ഷേ, ഇവിടുത്തെ അലങ്കാരങ്ങളും ആവശ്യത്തിൽ കവിഞ്ഞതായിരുന്നു എന്നുവേണം പറയുവാൻ.

അഹറോന്റെ കൈഞൊടിയുടെ അർത്ഥം ബേസിലിന് മനസ്സിലായി. അധികം താമസിയാതെ ആ ഭൃത്യൻ ഒരു പാത്രം വീഞ്ഞുമായിവന്നു. നല്ല വീര്യമുള്ള

വീഞ്ഞു്. അതു ഒരു കവിളു കുടിച്ചിട്ട ബേസിൽ പാത്രം താഴെവച്ചു.

അകത്തെ അങ്കണത്തിൽ ആരോ സംസാരിക്കുന്നതുകേട്ട് ആവശത്തുള്ള ജനാലയുടെ അടുത്തേക്കു അവൻ നീങ്ങി, അപ്പുറത്തു മനോഹരമായ ഒരു പൂന്തോട്ടം. അതുകണ്ടു് അവൻ വിസ്മയാധീനനായി - കൊച്ചു കൊച്ചു ചെടികളം അണിയണിയായി നില്പുയാണു്. ഓരോ കൊമ്പത്തും പലനിറത്തിലുള്ള പുഷ്പങ്ങളം - ഏതാണ്ടു ചതുരാകൃതിയിലുള്ള ആ പൂവനികയുടെ നടുക്കു രണ്ടാം നിലയുടെ ജാലകങ്ങളംവരെ തെളിനീർത്തുള്ളികളം വിതറുന്ന ഒരു ഹൃദയഹാരിയായ 'ഫൌണ്ടൻ.' മരച്ചില്ലകളംതോറും മഴവില്ലിന്റെ അഴക കടഞ്ഞെടുത്തതുപോലെയുള്ള കൊച്ചുകിളികളം മധുരമായി പാട്ടുന്നു. ബേസിൽ അരിമത്യാജോസഫിനെ മനസ്സാ അഭിനന്ദിച്ചു. അന്ത്യോക്യായിലെ ഉദ്യാനങ്ങളൊന്നും, ജറുസലേമിലെ ഈ പൂവനികയെപ്പോലെ സുന്ദരങ്ങളല്ലെന്നു് അവൻ സശിരുകമ്പം സമ്മതിച്ചു.

വളരെയധികം പ്രായമുള്ള ഒരു വൃദ്ധൻ, ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ തോളത്തു പിടിച്ചുകൊണ്ടു് പതുക്കെപ്പതുക്കെ അങ്കണത്തിലേക്കു നടന്നുവന്നു. തീർച്ചയായിട്ടും - അദ്ദേഹമായിരിക്കണം പ്രസിദ്ധനായ അ യഹൂദവൈദ്യൻ. ബേസിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം സശ്രദ്ധം നിരീക്ഷിച്ചു. അരിമത്യാജോസഫിന്റെ ഫാലസ്ഥലം വളരെ വിശാലമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേത്രങ്ങളം അഭിജാത്യവും, ചിന്താശക്തിയും വിളിച്ചറിയിക്കുന്നു. കഴച്ച കളിമണ്ണും, കണക്കിനു തീത്ത ചുറ്റികകളുമെടുത്തു് പണി തുടങ്ങുവാൻ ബേസിലിന്റെ കൈ തിടുക്കം പൂണ്ടു.

വൃദ്ധനിൽതന്നെ ശ്രദ്ധ മുഴുവൻ ചെലുത്തിയിരുന്നതുകൊണ്ട് കൂടെയുള്ള പെൺകുട്ടിയെ അവൻ അത്ര കണ്ട് സൂക്ഷിച്ചില്ല. അത്ര വലിയ ഒരു തെറ്റുതന്നെയായിരുന്നു എന്നുവേണം പറയുവാൻ. ഏതൊരാളിന്റെയും സവിശേഷമായ ശ്രദ്ധയെ അവൾ അർഹിക്കുന്നു. കഴുത്തു മുതൽ പാദംവരെയുള്ള ഒരു 'പാല്യാ' അവൾ അണിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കാലിൽ ചെരിപ്പു ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാർമുകിൽപോലെ കറുത്ത തലമുടിച്ചുരുളുകൾ തോളത്തു് ഓളംതല്ലുന്നു. നേത്രോമിനുത്ത പുരികങ്ങളും, മിന്നിത്തിളങ്ങുന്ന നീലമിഴികളും അവളുടെ അഴകു വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അവളാണ് വലിയച്ഛനെ സാവധാനത്തിൽ മുന്നോട്ടു നയിക്കുന്നതു്.

ആ വലിയച്ഛന്റെയും കൊച്ചുമകളുടെയും സംഭാഷണം ബേസിലിനു് കേൾക്കാം. അവർ ഒരു കൊച്ചു വീട്ടുകലഹത്തിലേർപ്പെട്ടിരിക്കയാണ്.

"എന്റെ മോളേ - നീയും നിന്റെ വലിയമ്മയെപ്പോലെ ഒരു മുറിപ്പിടുത്തക്കാരിയാണ്. ഞാൻ അതു ചെയ്യണം, ഇതു ചെയ്യണം, എന്നൊക്കെപ്പറഞ്ഞാൽ വിഷമിച്ചുപോകയെയുള്ളു. കാലത്തു് ഞാൻ സപ്പും വല്ലതും കഴിച്ചതിൽ നീയെന്തിനു് ശുണ്ഠിയെടുക്കുന്നു?"

"പറഞ്ഞാൽ അനുസരിക്കാത്ത ഒരു ചെറുക്കനെപ്പോലെയാണ് വലിയച്ഛൻ. ആ വെള്ളരിക്കാ എന്തിനാണ് തിന്നുന്നതു്? മൂന്നുദിവസം മുമ്പുവന്ന ആ വൈദ്യൻ പറഞ്ഞില്ലേ, വലിയച്ഛൻ പത്ഥ്യത്തിലിരിക്കണമെന്നു്. നല്ലൊരു വൈദ്യൻ. അങ്ങേരു പ്രത്യേകം പറഞ്ഞില്ലേ, വെള്ളരിക്കാ ഉപയോഗിക്കരുതെന്നു്, കണ്ടോ, വലിയച്ഛനു് അസുഖം വർദ്ധിക്കുന്നതു്! ഇനിയും ആ മരുന്നു കുടിക്കണം".

"അതു മനുഷ്യർക്ക് വല്ലതും കഴിക്കുമോ? മനം മറിയുന്നു. പേപ്പട്ടിപോലും അതു തിരിഞ്ഞുനോക്കുകയില്ല."

"ഇനിയും ആ കലാകാരനെ കാണാൻ പോകണമെന്ന് നിർബന്ധം തുടങ്ങിയിരിക്കയാണ് — അതിനുതക്ക ബലം തോന്നുന്നുണ്ടോ? ധാരാളം സമയമില്ലേ? കുറച്ചു ദിവസംകൂടി കഴിഞ്ഞ് അയാളെ കാണാം."

"എന്റെ മോളെ, ലൂക്കോസു പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് ആ കുട്ടി അന്ത്യാക്യയിൽനിന്നും വന്നിരിക്കയാണ്. അതിന് തക്ക കാരണവുമുണ്ട്. നിനക്ക് അതൊന്നുമറിഞ്ഞുകൂടാ. അയാളെ വേണ്ടപോലെ ആദരിച്ചേ പറ്റൂ."

"വലിയച്ഛാ, ഞാനറിയാത്ത കാരണമോ? എന്താണത്? അതു പറഞ്ഞേ സാധിക്കൂ." കൈയിൽ വലിയച്ഛന്റെ കൈത്തണ്ട കോർത്തുപിടിച്ചുകൊണ്ട് അവൾ നിർബന്ധം തുടർന്നു. "ഞാൻ വലിയച്ഛന്റെ കൂടെവരും— അയാളുമായി അധികനേരം സംസാരിക്കുവാൻ ഞാൻ അനുവദിക്കുകയില്ല. വലിയച്ഛൻ വളരെ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നു. തല്ക്കാലം നല്ലതുപോലെ ഒന്ന് ഉറങ്ങുകയാണുവേണ്ടത്."

അരിമത്യ ജോസഫ് മഞ്ഞുപോലെ വെളുത്ത തല സമ്മതഭാവത്തിൽ കുലുക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "ശരിയാണ്. മോളെ ഡബോറാ നല്ലതുപോലെ ഒന്നുറങ്ങണം."

അപ്പോഴേക്കും ബേസിലിന്റെ ശ്രദ്ധ ആ പെൺകുട്ടിയുടെനേർക്ക് തിരിഞ്ഞു. അവളുടെ നയനങ്ങളുടെ നീലിമയും, കഴുത്തിന്റെ വെണ്മയും അവനെ ആകർഷിച്ചു. അധികനേരം അവളെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുവാൻ അ

വന് സാധിച്ചില്ല. ആഡം ബൻ ആഷർ അതിനിട യിൽ ആ മുറിയിലേക്കു കടന്നുചെന്നു.

"നിങ്ങൾക്ക് ആ പെൺകുട്ടിയെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടോ." അ കാരവൻനേതാവു പരുപരുത്ത സ്വരത്തിൽ ചോ ദിച്ചു:- "ദൂരെനിന്നു നോക്കിയിടത്തോളം ഇഷ്ടപ്പെട്ടു."

"അവൾ സുന്ദരിയാണെന്നു തോന്നുന്നുണ്ടോ?"

"തീർച്ചയായും."

"അങ്ങനെ നിങ്ങൾ പറയുമെന്ന് നിങ്ങളുടെ നോ ട്ടംകണ്ടപ്പോഴേ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചതാണ്." ആഡം ബൻ ആഷർ ബേസിലിനെ തറച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടു തു ടർന്നു: "ഇനി അവൾ നിങ്ങളെപ്പറ്റി എന്തു വിചാ രിക്കുന്നു എന്നാണറിയേണ്ടതു്. അതാണ് എന്നെ സം ബന്ധിച്ചിടത്തോളം ക്ലൂതൽ പ്രധാനം." അയാളുടെ സ്വരത്തിൽ അമർഷത്തിലെ ചൂടായ കലർന്നിരുന്നു.

"എടോ വെള്ളിത്തട്ടാനേ, നിങ്ങളോട് ഒരു കാ ര്യം നേരത്തെ പറയട്ടെ. നിങ്ങളിവിടെ ചെത്തുളിയും ചുറ്റികയുംകൊണ്ടുള്ള വല്ല പണിയും നോക്കണം. അ ല്ലാതെ, അഭ്യാസവും, അഭിനയവും മറ്റും ആരേയും കാണിക്കാൻ ശ്രമിക്കരുതു്, കേട്ടോ."

ബേസിൽ അയാളെ ഇമ ഇളക്കാതെ നോക്കി. "എന്റെ പെരുമാറ്റത്തെപ്പറ്റി നിങ്ങളുടെ അടുത്തു് സമാധാനം ബോധിപ്പിക്കേണ്ട യാതൊരു കാരണവും ഞാൻ കാണുന്നില്ല."

"കാരണമുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ നോക്കട്ടെ." ആ ഡം പൊട്ടിത്തെറിക്കുമെന്നുള്ള മട്ടിൽ മുഖം ചുവപ്പിച്ചു കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

II

കൊച്ചുമകളുടെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ച് വല്യച്ഛൻ നല്ലതുപോലെ ഉറങ്ങി. രണ്ടു മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞു അദ്ദേഹത്തിന്റെ കിടക്കമുറിയിലേക്ക് ബേസിൽ വിളിക്കപ്പെട്ടുള്ളൂ. വിസ്തൃതമായ ഒരു കിടക്കയിൽ മഞ്ഞുപോലെ വെളുത്ത ഒരു പട്ടവിരിപ്പിൽ ജോസഫ് ഇരിക്കയാണ്. തൊലിയെല്ലാം ചുക്കിച്ചുളുങ്ങിയ ഒരു കൊച്ചു മനുഷ്യൻ. വേണ്ടത്ര വിശ്രമിച്ചതുകൊണ്ടായിരിക്കാം മുഖത്തിന്നൊരു ഉന്മേഷം. അടുത്തുള്ള മേശപ്പുറത്തു് ലഘുഭക്ഷണത്തിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങളുള്ള ഒരു തട്ടമിരിക്കുന്നു. കുടിച്ചതിന്റെ ബാക്കി വീഞ്ഞു ഒരു വെള്ളിക്കപ്പിൽ വച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തൊട്ടുവലത്തുവശത്തു കൊച്ചുമകളുമുണ്ടു്. അവൾ മിഴിയുയർത്തി ആ കലാകാരനെ ഒന്നു നോക്കി. അയാൾ അതിചെറുപ്പക്കാരനാണെന്നുകണ്ടു് അവൾ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. പെട്ടെന്നു് തലകുനിച്ചു് എന്തോ വായിക്കുന്നമട്ടിൽ ഇരുന്നു.

"നിങ്ങൾ ഒരു കുട്ടിയാണല്ലോ." ജറുസലേമിലെ വൃദ്ധന്റെ സ്വരത്തിനു് അസാധാരണമായ ഒരു അഗാധത ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ താൻ പണം ചെലവു ചെയ്തു് അന്ത്യോക്യയിൽനിന്നും വരുത്തിയ കലാകാരൻ ഒരു അനാഗതശ്മശ്രുവാണെന്നു് കരുതി അദ്ദേഹം കണ്ടിതപ്പെട്ടില്ല. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: "എന്റെ സ്നേഹിതനായ ലൂക്കോസ്സു് സുഖമായിരിക്കുന്നുവോ?"

"അന്ത്യോക്യയിൽനിന്നും തുലപ്പോവരെ എത്തിയപ്പോഴേക്കും അദ്ദേഹം നന്നേ ക്ഷീണിച്ചിരുന്നു. എങ്കിലും, അതു വകവയ്ക്കാതെ അദ്ദേഹം [illegible]സിലെ

പൗലൂസ് എന്നു പറയുന്ന ആളിനെ കാണാൻ, അടുത്ത ദിവസംതന്നെ മടങ്ങി. അവർ ഒരുമിച്ചു ജറുസലേമിലേക്കു വരുന്നതായിരിക്കും."

അരിമത്യാ ജോസഫ് ഗംഭീരനായി കാണപ്പെട്ടു. "ഇപ്പോൾ ഇങ്ങോട്ടു വരരുതു് എന്നു് ഞാൻ പൗലൂസിനു് എഴുതിയിരുന്നല്ലോ. പക്ഷേ, അതുകൊണ്ടു ഫലമൊന്നുമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എവിടെയെങ്കിലും അപകടമുണ്ടെങ്കിൽ അതു മണത്തറിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം അതിൽ ചെന്നു ചാടും." ഇരുണ്ട പുരികങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഉജ്ജ്വലമായി പ്രകാശിച്ച അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയനങ്ങൾ ബേസിലിന്റെ നേർക്കു് വീണ്ടും തിരിഞ്ഞു: "നിങ്ങൾ കളിമണ്ണു കുട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടു്, അല്ലേ? എന്നാൽ ജോലി ആരംഭിക്കൂ. ഇന്നു ഞാൻ വേണ്ടതുപോലെ വിശ്രമിച്ചതാണു്. എന്നെപ്പോലെ വൃദ്ധനായ ഒരാളുടെ രൂപം വാർക്കുമ്പോൾ ഒരു നിമിഷംപോലും പാഴാക്കാൻ പാടില്ല."

ആ മഹാധനികന്റെ ആജ്ഞ കേട്ടപ്പോൾ ബേസിൽ പരിഭ്രാന്തനായി. അവന്റെ പ്രഥമസംരംഭങ്ങൾ പരാജയപ്പെടുക സാധാരണമായിരുന്നു. തന്നെയുമല്ല, ഏതെങ്കിലുംതരത്തിൽ വികാരത്തിനു് വല്ല മാറ്റവും നേരിട്ടാൽ അവൻ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനാകയും ചെയ്യും. അവന്റെ ശ്രമം പരാജയപ്പെട്ടാൽ ആ വൃദ്ധൻ അവനെ ഒന്നിനുംകൊള്ളരുതാത്ത ഒരു വിഡ്ഢിയായി മുദ്രയടിക്കും. പിന്നെ അവന്റെ നിലയെന്തായിരിക്കും? തീർച്ചയായും അവനൊരു സ്വതന്ത്രനാണു്. അതിന്റെ രേഖ അവൻ ബൽട്ടിൽ തിരുകിയിട്ടുമുണ്ടു്. എങ്കിലും അവന്റെ പുരോഗതിയുടെ പാത എന്നെന്നേക്കുമായി അടയ്ക്കപ്പെടും. ജീവിതാവസാനംവരെ

ഒരു തൊഴിൽക്കാരന്റെ കീഴിൽ അവൻ പണിയെടുക്കേണ്ടിവരും.

ജോസഫിന്റെ കിടക്കയുടെ താഴെയിരുന്ന് മടിച്ചു മടിച്ച് അവൻ കളിമണ്ണെടുത്തു കുഴയ്ക്കുവാൻ തുടങ്ങി. നേരത്തെ ഭയപ്പെട്ടതുപോലെതന്നെ, ആദ്യം അവന് യാതൊന്നും ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കാതെവന്നു. അവന്റെ വിറയ്ക്കുന്ന കൈവിരലുകൾ കരുപിടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന രൂപവും ജോസഫിന്റെ മുഖവും തമ്മിൽ യാതൊരു സാദൃശ്യവുമില്ലായിരുന്നു. "ഞാൻ പരാജയപ്പെട്ടു — അവജ്ഞാപാത്രമായി ഞാൻ പുറന്തള്ളപ്പെട്ടു. ലൂക്കോസിനെ അദ്ദേഹം കുറ്റപ്പെടുത്തും. ആ ഡംഭൻ ആഷർ എന്നെ അവഹേളിക്കും" അവൻ പരിഭ്രമിച്ചു.

രണ്ടാമത്തെ ശ്രമം കുറച്ചുകൂടി വിജയകരമായിരുന്നു. ആഭിജാത്യം സ്ഫുരിക്കുന്ന ആ പുരികങ്ങൾ സജീവമായി വന്നു. ക്ഷീണിച്ച ആ കണ്ണുകളിൽ ചൈതന്യം നിഴലിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ആ യുവശില്പിക്ക് അനല്പമായ ആശ്വാസം തോന്നി. അവന്റെ കൈവിരലുകൾ ക്രമേണ നിയന്ത്രണാധീനമായി. അവൻ ആ കലാസൃഷ്ടിയിൽ ലയിക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

വല്യമ്മാനും കൊച്ചുമകളുംകൂടി നടത്തുന്ന സംഭാഷണം അവൻ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതേ ഇല്ല. അവർ, പൗലൂസിനെപ്പറ്റിയും, അദ്ദേഹം ഇത്ര തിടുക്കത്തിൽ ജറുസലേമിലേക്കു വരുന്നതിന്റെ കാരണത്തെപ്പറ്റിയും സംസാരിക്കുകയായിരുന്നു. വേറേ ചില പേരുകളും അവർ പറയുന്നുണ്ട് — യാക്കോബ് — പീലിപ്പോസ് — യൂദാ — എന്നിങ്ങനെ. അനവസരത്തിലാണെങ്കിലും തക്കതായ കാരണത്താലാണ് പൗലൂസ് വരുന്നതെന്ന് ജോസഫ് പ്രസ്താവിച്ചു. ബേസിലിന് അതൊന്നും

അത്ര ഗൗരവാർഹമായി തോന്നിയില്ല. ലോകത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ ധനികന്റെ ഭരായ കുതിർന്ന കളിമണ്ണിൽ പകത്തുന്നതായിരുന്നു അവന് സവ്വപ്രധാനം.

കിടക്കമുറിയിലെ ശബ്ദം മെല്ലെ മെല്ലെ ഇല്ലാതെ നിലച്ചു. ആ പെൺകുട്ടിയെ വല്യച്ചന്റെ അടുത്തു കാണാനില്ല. ബേസിൽ ഏകാഗ്രതയോടെ കലാസൃഷ്ടിയിൽ മുഴുകി. പെട്ടെന്ന് തൊട്ടു പിന്നിൽ വളകിലുക്കംപോലെയുള്ള ഒരു ശബ്ദം അവൻ കേട്ടു.

"ഹാ! തനിപ്പകർപ്പ്! വല്യച്ചൻ എങ്ങോട്ടുപോയെന്നു നോക്കണ്ടാ."

ബേസിൽ തിരിഞ്ഞുനോക്കി. നേരേ പുറകിൽ അവന്റെ ജോലിയിൽ രസിച്ചുകൊണ്ട് അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ പൗത്രി നിൽക്കുന്നു. നിഷ്കളങ്കമായ ആനന്ദാതിരേകത്താലായിരിക്കാം, അവളുടെ നീലമിഴികൾ തുറന്നിരിക്കുന്നു. കാഴ്ചയ്ക്ക് അത്ര സുന്ദരിയൊന്നുമല്ലെങ്കിലും, കരുപ്പിടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന രൂപം കൗതുകത്തോടുകൂടി നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നപ്പോൾ അവളുടെ അഴക് ആയിരംമടങ്ങ് വർദ്ധിച്ചതുപോലെ അവനു തോന്നി. അത്ഭുതംകൊണ്ട് അവളുടെ പ്രവാളാധരങ്ങൾ പകുതി വിടർന്നിരിക്കുന്നു. കവിൾത്തടം മാതളപ്പഴംപോലെ തുടുത്തിരിക്കുന്നു. അവന്റെ നേരേ നോക്കി പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് അവൾ പറഞ്ഞു: "ഇതു് അസ്സലായി യോജിച്ചിട്ടുണ്ട്."

"തുടക്കമേ ആയിട്ടുള്ളൂ" ബേസിൽ പ്രതിവചിച്ചു. അവൻ നിരൂപണദൃഷ്ട്യാ കൈയിലിരുന്ന രൂപത്തെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. പലവിധത്തിലും അതു ശരിയായിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ, അതിൽ വലിയ ഒരു കുറവു കാണുന്നു. അവൻ വിശദീകരിക്കാൻ തുടങ്ങി: "ഓരോരുത്തരുടേയും മുഖച്ഛായയ്ക്ക് ഓരോ പ്രത്യേകതയുണ്ട്.

ഒരുപക്ഷേ, അതു പുരികങ്ങളും തമ്മിലുള്ള അകൽച്ച യായിരിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ, കൺപോളകളുടെ ചെരി വായിരിക്കും. അതു ഗ്രഹിക്കുന്നതിലാണ് ഒരു ശില്പി യുടെ സാമർത്ഥ്യം നിലകൊള്ളുന്നതു്. എന്റെ ഭാഗ്യ മെന്നു പറയട്ടെ. നിങ്ങളുടെ വല്യച്ഛന്റെ മുഖത്തി നുള്ള പ്രത്യേകത ക്ഷണത്തിൽ ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാസിക അസാധാരണമാണ്. മുഖ ത്തിന്റെ സവ്വശക്തിയും അവിടെയാണ് കേന്ദ്രീകരി ച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു പറയാം. അതുമാത്രം ശരിപ്പെട്ടാൽ ഈ കളിമണ്ണിൽ ജീവശ്വാസം കലർന്നിട്ടുണ്ടെന്നു നി ങ്ങൾക്കു തോന്നും. പക്ഷേ, ഇതുവരെ അതു ശരിയാ യിട്ടില്ല." അവന്റെ അംഗുലികം കളിമണ്ണിൽ ദ്രുത തരമായി പ്രവത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ രൂപം ക്രമേ ണ പൂർണ്ണതയെ പ്രാപിച്ചുവരികയാണ്. പെട്ടെന്നു അവൻ പണി നിറുത്തി. "എനിക്കു തോന്നുന്നു . . . അല്ല, യഥാത്ഥത്തിൽ ഇതാ, ഈ നാസിക സജീവ മായിത്തീന്നിരിക്കുന്നു. ആഭിജാത്യം ഇതിൽ നിഴലിക്കു ന്നില്ലേ? ഞാൻ സല്ലും അമത്താം. ഒരു മഞ്ചാടിയിട; ഇപ്പോൾ നോക്കൂ. ഇപ്പോഴിതു ശരിയായി — തനി സ്വരൂപം."

"അതേ, തനി സ്വരൂപം — തനി സ്വരൂപം തന്നെ." ആ പെൺകുട്ടി സമ്മതിച്ചു.

അസംതൃപ്തിയോടെ തലകുലുക്കിക്കൊണ്ട് ബ്രൂ സിൽ പറഞ്ഞു: "എന്നാലും പോരാ". ആ പുറിയിൽ മറ്റാരുമില്ലെന്നുള്ള മട്ടിൽ അവൻ തുടർന്നു: "ഏതാ ണ്ടൊരു രൂപം കിട്ടിയെന്നുള്ളതു് ശരിയാണ്. എന്നാ ൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാർദ്ധക്യത്തിലെ ഭാവം മാത്രമേ ഇതിൽ പ്രതിഫലിച്ചിട്ടുള്ളു; അതു പോരാ. യൗവ്വന കാലത്തു അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന ഓജസ്സിന്റേയും

തേജസ്സിന്റെയും ഒരു സൂചനക്കൂടി ഉണ്ടായിരിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ രൂപത്തിന് ഒരു പൂർണ്ണത ലഭിക്കുകയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആജ്ഞാശക്തിയുടെ ചിഹ്നമാണ് ആ നാസിക. അതിന് കുറച്ചുകൂടി വടിവും സ്വാഭാവികതയും വരേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പക്ഷേ, എല്ലാം നേരെയാകും. ആരംഭം ശരിയായാൽ പിന്നത്തെ കാര്യമെല്ലാം ഭംഗിയാകും."

"അതിൽ സംശയമില്ല."

"കുഞ്ഞുങ്ങളേ, ഇങ്ങനെ എത്ര നേരമായി എന്റെ മുഖത്തേപ്പറ്റിതന്നെ നിങ്ങൾ സംസാരിക്കുന്നു? എന്നാൽ എന്നെ അതൊന്നു കാണിക്കുകപോലുമില്ലല്ലോ" എന്നു പറഞ്ഞ് അരിമത്യാ ജോസഫ് കൈ നീട്ടി. ആനക്കൊമ്പുപോലെ വെളുത്ത അദ്ദേഹത്തിന്റെ കരാംഗുലികൾ വിറയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ബേസിലിന്റെ അടുത്തുനിന്നു രൂപം വാങ്ങി മുഖത്തോടടുപ്പിച്ചു അദ്ദേഹം അതു പരിശോധിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേത്രങ്ങളിൽ സംതൃപ്തിയുടെ ഒരു പ്രകാശംവീശി.

"ഡബോറാ — നീ പറഞ്ഞതു ശരിയാണ്. ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ എന്റെ തനിരൂപം ഇതിൽ പകർത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇതു വളരെ നന്നായിരിക്കുമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം."

ജോസഫിന്റെ പ്രോത്സാഹനവചസ്സുകൾ ബേസിലിനെ ആഹ്ലാദഭരിതനാക്കി. അവന്റെ ഭയവും സംശയവും പാടേ മാറി. അവൻ തീർച്ചയായും വിജയിക്കും. രൂപം തിരിച്ചുവാങ്ങി അവൻ ആത്മവിശ്വാസത്തോടുകൂടി പണിതുടർന്നു.

ഡബോറാ വല്യച്ഛന്റെ കിടക്കയിലേക്കു മടങ്ങി. അവളുടെ അഭിനന്ദനം ആ കൊച്ചുകലാകാരന്

പുതിയ പ്രചോദനം നൽകി. അവളുടെ സൗന്ദര്യം അനുനിമിഷം വർദ്ധിക്കുന്നതായി അവനു തോന്നി. അവളുടെ ഓരോ ചലനത്തിലും സുഷമയുടെ തരംഗങ്ങൾ നൃത്തംവയ്ക്കുകയാണ്. അവളുടെ നാസിക അവൻ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം നിരീക്ഷിച്ചു. വളഞ്ഞ ആ നാസികാഗ്രത്തിന്റെ സൗഷ്ഠവം അപരിമേയമായിരുന്നു.

"വല്ല്യമ്മാ, അതെത്ര അത്ഭുതകരമായിരിക്കുന്നു? എന്താ, മിണ്ടാതിരിക്കുന്നത്?" അവൾ ചോദിച്ചു.

അവൻ അവളെ തന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു പോയി. അവളുടെ കണ്ണിണകൾ ക്രൂട്ടിമുട്ടി. അവളുടെ കൺപോളകൾ അപ്പോഴും അകന്നിരുന്നു. ആ കണ്ണുകളിൽ നിഴലിച്ചതു കേവലം അത്ഭുതംമാത്രമാണോ?

അദ്ധ്യായം നാല്

I

ഒരാഴ്ചക്കാലത്തേക്കു ബേസിലിനു് അരിമത്യാ ജോസഫിനേപ്പറ്റിയോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൊച്ചുമകളേപ്പറ്റിയോ യാതൊന്നുമറിയാൻകഴിഞ്ഞില്ല. ആ ഡംബരൻ ആഷർ പട്ടണത്തിൽനിന്നും എങ്ങോട്ടോ പോയിരിക്കയാണു്. അവൻ പിന്നെയും കളിമണ്ണിലുള്ള രൂപം ഒന്നുകൂടി ശരിയാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ഒരുപക്ഷേ, അതു് അപകടമായി തീർന്നേക്കുമെന്നു ശങ്കിച്ചു് ഉടനെ അതു വേണ്ടെന്നുവച്ചു. കൈവിരൽ അനക്കിയാൽ, പതിയെ ഒന്നു് അമർത്തിയാൽ, രൂപം പാടേ മാറിപ്പോയെന്നുവരും.

സൗധത്തിലെ ഏറ്റവും അസുഖപ്രദമായ ഒരു കൊച്ചുമുറിയിലാണു് അവൻ താമസിക്കേണ്ടിയിരുന്നതു്. അവിടെ ശുദ്ധവായു സഞ്ചാരം തീരെ ഇല്ലെന്നതന്നെ പറയാം. അപ്പുറത്തു് വേലക്കാർ പണിയെടുക്കുന്ന കോലാഹലം പകൽ മുഴുവൻ മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കും. വീട്ടുവേലക്കാരുടെക്രൂടെയാണു് അവൻ കൂളിക്കേണ്ടതു്. പൈപ്പിന്റെ അടുത്തു് വരിവരിയായി നിൽക്കുന്ന ജോലിക്കാരുടെ പിന്നിൽ അവനും നിൽക്കണം. ഒരു കഷണം സോപ്പു് കഷ്ടിച്ചു് കിട്ടിയെങ്കിലായി. സ്വീകരണസമയത്തു സിദ്ധിച്ച സൗകര്യങ്ങളിൽനിന്നും എത്രയോ വിഭിന്നമായ ഒരു പരിതഃസ്ഥിതിയിലാണു് അവൻ ജീവിക്കേണ്ടിവന്നതു്. അതിനുള്ള കാരണം അവനു മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. ഒരുപക്ഷേ, പുനരാലോചനയിൽ ജോസഫിനു തോന്നിയിരിക്കാം, അ

വൻ അയോഗ്യനാണെന്ന്. അല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലുബ്ധനായ മകനായിരിക്കാം അതിനെല്ലാം കാരണം.

ഈർപ്പമുള്ള ആ മുറിയിൽ, സീലിംഗേൽ തൂക്കിയിട്ടിരിക്കുന്ന മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിലിരുന്നാണ് അവൻ അത്താഴം കഴിക്കേണ്ടത്. ആവശ്യത്തിനുള്ള ആഹാരം കിട്ടും. പക്ഷേ, എല്ലാ ദിവസവും ഒരേതരത്തിലുള്ള ഭക്ഷണമാണ്. മൂന്നാമത്തെ ദിവസമായപ്പോഴേക്കും ആ ഭക്ഷ്യസാധനങ്ങൾ അവന് മടുത്തു. തുറന്ന വാതലിൽക്കൂടി നോക്കിയാൽ, ഇരുളടഞ്ഞ നീണ്ട ഒരു ഹാളിലിരുന്ന് അടിമകൾ ആഹാരംകഴിക്കുന്നതു് അവനു കാണാം. പത്തു നാല്പതു പേർക്ക് ചുറ്റുമിരിക്കാവുന്ന ഒരു മേശ. അതിന്റെ ചുറ്റും അവർ ഒന്നിച്ചുകൂടും. അവനു കിട്ടുന്ന ഭക്ഷ്യസാധനങ്ങൾ അവർക്കും ലഭിക്കുന്നു. അവരുടെ മുഖങ്ങളിൽ ബുദ്ധിമുട്ടിന്റേയോ, വിഷമതകളുടേയോ യാതൊരു കരിനിഴലും കാണാനില്ല. അവന് അത്ഭുതം തോന്നി. എല്ലാവരും ചാര നിറത്തിലുള്ള കുപ്പായങ്ങളാണ് അണിഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്. പല വസ്ത്രത്തിലുള്ള ആളുകളുണ്ട്. അക്കൂട്ടത്തിൽ ഓരോ അടിമയുടേയും കഴുത്തിൽ ഓരോ പിത്തളത്തകിടു തൂക്കിയിട്ടിരിക്കുന്നു. പെണ്ണുങ്ങളും ആണുങ്ങളും ഒത്തുകൂടി ഉല്ലാസമായി തിന്നുകയും കുടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ചിലർ അന്യോന്യം കടാക്ഷിക്കുകയും പുഞ്ചിരിക്കയും ചുണ്ടു നനച്ചുകാണിക്കുകയും ഒക്കെ ചെയ്യുന്നു. അവരുടെ മേധാവിയാണ് തലയ്ക്കൽ ഇരിക്കുന്നതു്. കുപ്പായത്തിന്റെ പുറത്തു് ഒരു ചാട്ട തിരുകിയിട്ടുണ്ട്. അടിമകളേക്കൊണ്ടു് പണിയെടുപ്പിക്കുമെങ്കിലും അയാൾക്കും മനുഷ്യത്വമുണ്ട്. അയാളും തമാശപറകയും ചിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. കൊള്ളാവുന്ന പെൺകുട്ടികളുടെ

നേക്ക് കടക്കണ്ണെറിയുന്നതിൽ അയാൾ ഒട്ടും പിന്നോക്കമല്ല.

അടിമകൾക്ക് ആവശ്യത്തിലധികം ആഹാരം ലഭിക്കും. അവർ തിന്നുകഴിഞ്ഞു പുറത്തേക്കു പോകുമ്പോൾ വാതിലിനു പുറത്തുനില്ക്കുന്ന പിച്ചക്കാർ അകത്തേക്കു കടക്കും. മിച്ചംവരുന്ന ഭക്ഷണം അവർക്കാണ്. അവരുടെ ആർത്തിക്കു ഒരതിരില്ല. അപ്പക്ഷണത്തിനും വീഞ്ഞിനുംവേണ്ടി അവർ അന്യോന്യം മല്ലിടും.

എന്നും രാവിലെ ബേസിൽ പട്ടണത്തിലേക്കു തിരിക്കും. വിശുദ്ധനഗരത്തിൽ അപ്പോൾ നല്ല തിരക്കായിരിക്കും. പൊന്തിക്കോസ്തിനുവേണ്ടി വിവിധ ഗ്രാമങ്ങളിൽനിന്നുംവന്ന വിശ്വാസികളേക്കൊണ്ടു പട്ടണം നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എല്ലാ തെരുവീഥികളിലും പാതിരാവരെ അവരെ കാണാം. തീർത്ഥാടകർ ഓരോ ഗൃഹത്തിലും സ്ഥാനം പിടിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്കണങ്ങളിലും മറ്റു ഒഴിഞ്ഞ സ്ഥലങ്ങളിലും അവർ ക്രൂടാരമടിച്ചിരിക്കുന്നു. ജറുസലേംവിട്ട പുറത്തു താമസമാക്കിയവരായിരുന്ന അധികംപേരും. അവർക്കു രണ്ടു കാര്യങ്ങൾ മാത്രം സാധിച്ചു കിട്ടിയാൽമതി. ജറുസലേം ദേവാലയത്തിന്റെ മുകളിൽ 'പകൽ' ചന്ദ്രൻ ഉദിച്ചുയരുന്നതുകാണാം; ദേവാലയത്തിൽ നഗ്നശിരസ്സരായി നിന്നു പ്രാർത്ഥിക്കണം. അത്രയധികം ജനബാഹുല്യമുള്ള ഒരു സമയത്തു് സാന്തസിലെ കെസ്റ്റേറിനെ കണ്ടുപിടിക്കുക എന്നുള്ളതു് അത്ര എളുപ്പമല്ല. അയാം ബേസിലിനേപ്പോലുള്ള ഒരു അപരിചിതൻ. എങ്കിലും അവൻ നിരുത്സാഹപ്പെട്ടില്ല.

ആദ്യത്തെ ദിവസം വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ്വരയിൽ ക്രൂടി നഗരവളപ്പിന്റെ ദക്ഷിണകവാടംവരെയും അ

വൻ ചെന്നെത്തി. ആ ഇരുമ്പുകതകുകൾ മലർക്കെ തുറന്നിട്ടിരിക്കുന്നു. ജനപ്രവാഹം അവിടെ സദ്ദാ ഇരമ്പുകയാണ്. ഗ്രാമങ്ങളിൽനിന്നും പട്ടണത്തിലേക്ക് ലബാനും കട്ടിപ്പാലും കൊണ്ടുവരുന്നതു് അതു വഴി യാണ്. പരുക്കൻ പെരുമാറ്റത്തോടുകൂടിയ മനുഷ്യർ. ഇരുണ്ടതൊലിയുള്ള അവരുടെ മാറു് നിറയെ കറുത്ത കനത്ത രോമങ്ങളാണ്.

ബേസിൽ ആദ്യം ചോദിച്ച ലബാൻവില്പനക്കാ രൻ അവനോട് മയ്യാദയോടുകൂടി മറുപടി പറഞ്ഞു: "സാന്തസിലേ കെസ്തേറോ? അറിഞ്ഞുകൂടല്ലോ. അ യാളുടെ ജോലി എന്താണ്?"

"അയാളം റോമാ പട്ടാളക്കാർക്ക് വേണ്ട സാധ നങ്ങളെത്തിച്ചു കൊടുക്കുന്നു." അതു കേട്ടതേ ഉള്ളൂ - വില്പനക്കാരന്റെ മട്ട മാറി. ഓഹോ! ഒരു കൺട്രാക്ടരാണയാളം, അല്ലേ? നിങ്ങളം ക്കു യാതൊരു ബോധവുമില്ലേ? തെക്കേവാതി ലിൽവന്ന് പട്ടാളം കൺടാക്ടരേപ്പറ്റി ചോദിച്ചാൽ വല്ല പ്രയോജനവുമുണ്ടോ? ഒരു യവനൻപോലും അ ങ്ങനെ ചെയ്യുകില്ലല്ലോ?" അയാളം വടക്കുകിഴക്കായി ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു തുടർന്നു: "അതാ നോക്കൂ, നിങ്ങളം അവിടെച്ചെന്ന് അന്വേഷിക്കൂ. ശപിക്കപ്പെ ട്ടഹേരോദേസ് ഇസ്രയേല്യരെ മുടിക്കാൻ കെട്ടിയിരി ക്കുന്ന കോട്ടയാണിതു്. അങ്ങോട്ടു പോകൂ."

അങ്ങനെ ബേസിൽ അന്റോണിയാ കൊട്ടാരത്തി ലേക്കു തിരിച്ചു. ആ കൊട്ടാരം കിഴക്കാൻ തൂക്കായ ഒരു പാറപ്പുറത്താണ്. അതിന്റെ ഗോപുരങ്ങളം വി ശുദ്ധനഗരത്തെനോക്കി നെറിച്ചുളിക്കയാണെന്നു തോ ന്നും. കല്പടകളം ചവുട്ടി മേലോട്ട് കയറിയപ്പോൾ അ പ്പുറത്തുള്ള വിസ്തൃതമായ അങ്കണത്തിൽ താളമൊ

പ്പിച്ചു നടക്കുന്ന പട്ടാളനിരയുടെ കാലൊച്ചയും, അവരുടെ നേതാവിന്റെ ഉച്ചത്തിലുള്ള ആജ്ഞകളും അവൻകേട്ടു. പ്രധാന വാതിലിങ്കൽ ഒരു കാവൽക്കാരൻ അവനെ തടഞ്ഞു നിറുത്തി.

"നിനക്ക് പട്ടാളം കൺടാക്ടരേപ്പറ്റിയാണ് അറിയേണ്ടതു് അല്ലേ?" അവന്റെ ചോദ്യത്തിന് അയാൾ മറുപടി പറഞ്ഞു: "എന്റെ വിവരമില്ലാത്ത ചെറുപ്പക്കാരാ, ഞാനായതു് നിന്റെ ഭാഗ്യം. അറിവുശേഖരിക്കുവാൻ ഇങ്ങോട്ടു വരുന്നവരാരും തിരിച്ചു മടങ്ങാറില്ല. ഉടനെതന്നെ അവരെ അകത്തേക്കു കൊണ്ടുപോകും. പിന്നെ അവർക്ക് കിട്ടുന്ന സ്വീകരണം അത്ര സുഖപ്രദമായിരിക്കുകയില്ല. മനസ്സിലായോ? നിന്നെപ്പോലെയുള്ള വരാണെങ്കിൽ പൊടിപോലും ബാക്കി കാണുകില്ല. ജീവൻവേണമെങ്കിൽ ഇക്ഷണത്തിൽ തന്നെ സ്ഥലം വിട്ടോ?"

ദേവാലയത്തിന്റെ പരിസരം മുഴുവൻ ചുറ്റിനടന്നിട്ടും ബേസിലിന്റെ അഗ്രഹം സഫലമായില്ല. അവൻ പുറജാതിക്കാരുടെ മണ്ഡപത്തിലും ചെന്നു. അവിടെ നിന്നാൽ വിശുദ്ധസ്ഥലത്തിനു മുകളിൽ മത്തങ്ങ അക്ഷരത്തിൽ എഴുതിയിരുന്ന അറിയിപ്പു കാണാം:-

"യാതൊരു അപരചിതനും
വിശുദ്ധ സ്ഥലത്തിന്റെ സ്തൂപവലയത്തിനുള്ളിലോ
ഭിത്തിവളപ്പിനകത്തോ
പ്രവേശിക്കരുതു്.
വിപരീതമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നവന്റെ വധത്തിനു
അവൻ തന്നെയായിരിക്കും
ഉത്തരവാദി"

ദേവാലയത്തിന്റെ ഉപഭോഗം സ്തൂപങ്ങളിൽ നിറുത്തിയ പല മണ്ഡപങ്ങളായിട്ടാണ് തീർത്തിരിക്കുന്നത്. തൂണുകളുടെ ചുവട്ടിൽ യഹൂദന്മാർ പെട്ടചേന്ന നടന്ന് എന്തെങ്കിലും ഉരുതരമായ കാര്യങ്ങളേപ്പറ്റി വിവാദം നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു കാണാം. അവരുടെ ദൃഷ്ടികൾ വിദൂരതയിലുറപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, നാവുകൾ സവ്വദാ പ്രവർത്തന നിരതമായിരിക്കും. ബേസിലിനു തോന്നി, ഓരോ യഹൂദനും "ഹേ - യുവാവായ യവന, നിങ്ങളേക്കാൾ ബുദ്ധിമാന്മാരായ യഹൂദർക്കു വഴിമാറിക്കൊടുക്കൂ" എന്നിങ്ങനെ തന്നോടു ഘോഷിക്കുന്നുണ്ടെന്ന്. അവന്റെ ചോദ്യത്തിന് ആരും മറുപടി കൊടുത്തില്ല. ധൃതിയിൽ നടന്നുവരുന്ന പഥികർ അവനെ അഗണ്യകോടിയിൽ തള്ളി. ദേവാലയത്തിന്റെ വളപ്പിലാണ് പുരോഹിതന്മാരുടെയും തത്വചിന്തകന്മാരുടെയും ആസ്ഥാനം. പകൽ മുഴുവൻ അവിടം ഒരു തേനീച്ചക്കൂടുപോലെ മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കും. അവൻ ഒരു മൂലയിൽ ചെന്ന് ആ പഴയ ചോദ്യം തന്നെ ആവർത്തിക്കും. കിട്ടുന്ന മറുപടി, ഒന്നുകിൽ "സാന്തസിലെ കെസ്റ്റോർ ഒരു യവനനാണ്; യവനന്മാരെ ഞാനെങ്ങനെ അറിയും? അവരേപ്പറ്റി എനിക്ക് അറിഞ്ഞിട്ട കാര്യമില്ല" എന്നായിരിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ സത്യൈകദൈവത്തിന്റെ മന്ദിരപ്രാന്തങ്ങളിൽവന്ന വിദേശികളേപ്പറ്റി അന്വേഷണം നടത്തരുത് - അതാണ് നിങ്ങൾക്ക് നല്ലത് എന്നായിരിക്കും.

കണ്ണാടിക്കാരുടെ, തോൽക്കുടമുണ്ടാക്കുന്നവരുടെ, ഇറച്ചിക്കടക്കാരുടെ, തട്ടാന്മാരുടെ, കറിമസാലക്കാരുടെ— എന്നു വേണ്ട എല്ലാ തെരുവുകളിലും നടന്ന് ബേസിൽ ആ ചോദ്യംതന്നെ ആവർത്തിച്ചു. വടക്കുനിന്നുള്ള യാത്രക്കാർ വന്നുകൊണ്ടിരുന്ന ഇഫ്രയം കോട്ടവാ

തിലും അവൻപോയി. വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ് വരയിലുള്ള ചന്തസ്ഥലങ്ങളിൽ അവൻ അങ്ങോളമിങ്ങോളം നടന്നു. ആരെങ്കിലും ഒരു നിമിഷത്തേക്കു നിൽക്കുമെങ്കിൽ അവൻ ചോദിക്കും: "നിങ്ങൾ സാന്തസിലെ കെസ്റ്റോർ എന്നു പറയുന്ന ആളിനെ അറിയുമോ?" സർവ്വശ്രമങ്ങളും വിഫലമായതേ ഉള്ളൂ.

പരാജയത്തിൽ ഒട്ടും കുണ്ഠിതപ്പെടാതെ അവൻ അന്വേഷണം തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഉറക്കത്തിൽപോലും അവൻ പലപ്പോഴും ചോദിക്കും: "നിങ്ങൾ സാന്തസിലെ കെസ്റ്റോർ എന്നു പറയുന്ന ആളിനെ അറിയുമോ, പറയൂ— ദയവുചെയ്തു പറയൂ."

II

ആ വാരാന്ത്യത്തിൽ ബേസിൽ ഉച്ചഭക്ഷണവും കഴിഞ്ഞു് അടിമകളുടെ ഭോജനശാലയിലേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ ഡബോറായാൽ അനുഗതനായി അരിമത്യാ ജോസഫു അങ്ങോട്ടു കടന്നുചെല്ലുന്നതു് അവൻ കണ്ടു. യജമാനനെ കണ്ടു് അടിമകളും അവരുടെ മേധാവിയും ഭക്ത്യാദരവുകളോടെ എഴുന്നേറ്റുനിന്നു. അവർ ഉൽക്കണ്ഠാഭരിതരായി കാണപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം — അവരുടെ സ്വാമി — എന്തെങ്കിലും പറയുമെന്നു് അവർ പ്രതീക്ഷിച്ചു. അദ്ദേഹം മൗനമവലംബിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അന്നു് മകനുമായി എന്തോ അസുഖത്തിലിരിക്കുകയാണെന്നു് അവർ മനസ്സിലാക്കും. ധനികനായ ആ വൃദ്ധകവര്യന്റെ മുഖം വിളറിയിരുന്നു — കണ്ണുകൾ നിശ്ചേതനമാണെന്നു തോന്നും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധരങ്ങൾ അനങ്ങുന്നുണ്ടു് — പക്ഷേ, വാക്കുകൾ പുറത്തു വരുന്നില്ല.

ഡബോറാ വല്യച്ഛനെ അവിടെയുള്ള ഒരു ശിലാതലത്തിലേക്കു നയിച്ചു. അദ്ദേഹത്തെ അവിടെ ഉപവിഷ്ടനാക്കിയതിനുശേഷം അവൾ അടിമകളുടെ മേധാവിയുടെനേർക്കു തിരിഞ്ഞു പറഞ്ഞു: "നിങ്ങളുടെ സ്വാമിക്കു് ഇന്നു് തീരെ സുഖമില്ല. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം പറയുവാനാഗ്രഹിക്കുന്നതെന്താണെന്നു് ഞാൻ പറയാം. അദ്ദേഹം ഇവിടെ നടക്കുന്ന കാര്യങ്ങളെല്ലാം ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ടു്. നിങ്ങളുടെ സേവനത്തിൽ അദ്ദേഹം സംതൃപ്തനാണു്. അദ്ദേഹത്തിനുവേണ്ടി നിങ്ങളോടു് ഞാൻ നന്ദിപ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു. നിങ്ങൾക്കു് ക്ഷേമമാണോ? നിങ്ങൾക്കു വേണ്ടതു് ആഹാരവും വ

സ്വവും ലഭിക്കുന്നുണ്ടോ? നിങ്ങൾക്കു വിശ്രമത്തിനും വിനോദത്തിനും സൗകര്യം കിട്ടുന്നുണ്ടോ? ഇക്കാര്യങ്ങൾ അറിയുവാൻ അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിക്കുന്നു. എന്തെങ്കിലും ആവലാതിയുണ്ടെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ ബോധിപ്പിക്കാം. അതിനു സങ്കോചപ്പെട്ടിട്ട് കാര്യമില്ല. ഭയപ്പെടേണ്ടതായിട്ടുമില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു നല്ല സുഖമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് വിവരങ്ങൾ എന്നെ ധരിപ്പിച്ചാലും മതി. നിവൃത്തിമാർഗ്ഗം ഞാൻ കണ്ടുപിടിക്കാം."

അതു ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ബേസിൽ സഹായം പറഞ്ഞുപോയി. "മിടുക്കൻ, ചൊടിയുമുള്ള പെൺകുട്ടി— ആജ്ഞാശക്തിയും അനുകമ്പയുമുള്ള പെൺകുട്ടി."

ഡബോറാ ഒരു നിമിഷത്തേക്കു മൗനം പൂണ്ടു. അവൾക്ക് എന്തോ ചിലതുകൂടി പറയാനുണ്ട്. അതെങ്ങനെ പറയും? എങ്കിലും അവൾ ഉടനെ: "ഒരു സന്ദർഭം ആസന്നമായിരിക്കുന്നു. ആ സന്ദർഭം എന്റെ വല്ല്യച്ഛൻ എങ്ങനെ വിവരിക്കുമെന്ന് എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. എങ്കിലും — എങ്കിലും — നിങ്ങൾ സന്തോഷമായിരിക്കുക."

അവൾ ആ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥമെന്തായിരുന്നു? ഏതോ ഒരു വാഗ്ദാനം — അതിന്റെ സ്വഭാവമെന്തെന്ന് ബേസിലിന് നിർണ്ണയിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പക്ഷേ, അവർക്ക് — അതു കേട്ടുകൊണ്ടുനിന്ന അടിമകൾക്ക് — അതിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലായി. അവർ മുട്ടുകുത്തിനിന്ന് ഒരു ഗീതമാലപിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. എല്ലാവരും അതിൽ പങ്കെടുത്തു. അരയിൽ തിരുകിയിരുന്ന ചാട്ട താഴെയിട്ടിട്ട് മേധാവി കൈകൂപ്പിനിന്നു. അരിമത്യാ ജോസഫ് ആലസ്യം അവഗണിച്ചു കൊച്ചുമക

ളുടെ തോളത്തു് പിടിച്ചുകൊണ്ടു് എഴുന്നേറ്റുനിന്നു. ലളിതമോഹനമായ ഒരു ഗാനം — നന്മയേപ്പറ്റിയും, സ്നേഹത്തേപ്പറ്റിയും കരുണയേപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു മനോഹരഗീതം — അവർ പാടി. മതപരമായ പ്രകടനങ്ങളൊന്നും കാണുമ്പോഴൊക്കെ ബേസിൽ അത്ഭുതപരവശനായിത്തീരുമായിരുന്നു. അവക്കു് അത്ര വിശ്വാസദാർഢ്യം വരുന്നതിന്റെ രഹസ്യമെന്താണെന്നും ആ വിശ്വാസത്തിനു് അവരെ എങ്ങനെ സന്തുഷ്ടരാക്കാൻ കഴിയുന്നുവെന്നും അവൻ മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ല.

ഗീതം ആലപിച്ചു് പകുതിയായപ്പോഴും, യാട്ടച്ചിക മായി ഡബോറായുടെ കണ്ണുകൾ ബേസിലിന്റെനേക്കു തിരിഞ്ഞു. അവളുടെ മുഖത്തു് പൊടുന്നനെ ഒരു അമ്പരപ്പു് ദൃശ്യമായി. അവന്റെ ദയനീയമായ സ്ഥിതി അവൾ ഗ്രഹിച്ചു. അവൾ നമ്രമുഖിയായിനിന്നു ദൃഷ്ടി നിലത്തുന്നി.

ഒരു മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞു് ഒരു ഭൃത്യനൊത്തു് അഹറോൻ ബേസിലിരുന്ന മുറിയിലേക്കു വന്നു. അയാൾ ചുറ്റും നോക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "ഇതിൽ യാതൊരു കുറവും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. പക്ഷേ, ഇതിനേപ്പറ്റി ആവലാതി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഉടനെ എന്തെങ്കിലും മാറ്റം വരുത്തിയെ മതിയാവൂ."

പതിവുപോലെ അയാൾ കൈവിരൽ ഒന്നു ഞൊടിച്ചു. ഉടൻതന്നെ ഒരു ഭൃത്യൻ ബേസിലിന്റെ ഉപകരണങ്ങളും സാധനങ്ങളും എല്ലാമെടുത്തു ഒരു യൂണിത്തണ്ടിലാക്കി മുറി വിട്ടു. അവനെ അനുഗമിക്കുവാൻ അഹറോൻ ബേസിലിനെ ആംഗ്യം കാണിച്ചു.

അവർ ചെന്നു കയറിയതു് മുകളിലത്തെ തട്ടിലുള്ള വിശാലമായ ഒരു മുറിയിലാണു്. അവിടെനിന്നു് ജാല

കത്തിൽക്കൂടി നോക്കിയാൽ വിശുദ്ധ നഗരം മുഴുവനും കാണാം. മുറിയുടെ മച്ചിൽ മനോഹരമായ തോരണങ്ങളും തൂക്കിയിട്ടുണ്ട്. നല്ല വീതിയും നീളവുമുള്ള ഉയർന്ന ഒരു കട്ടിലിൽ വിലപിടിപ്പുള്ള ഒരു കിടക്ക വിരിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ അടുത്തുള്ള ഒരു മേശമേൽ നല്ല ഒരു എണ്ണവിളക്കും, ഒരു പാനയും വച്ചിരിക്കുന്നു. മേശയുടെ അരികിൽ പിടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന പൈപ്പിൽനിന്നും ആ പാനയിൽ വേണ്ടതു തെളിനീർ നിറയുന്നതിനു പ്രയാസമില്ല. വേറൊരുമേശമേൽ ഭക്ഷണസാധനങ്ങളും നിറച്ച തട്ടങ്ങളും നിരത്തിയിരിക്കുന്നു. ഹൃദ്യമായ ഒരു കുളിർകാറ്റു് അവിടെ നിരന്തരം വീശിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

അഹറോൻ അമർഷത്തോടെ ചുറ്റും നോക്കിക്കൊണ്ടു് ബേസിലിനോടു പറഞ്ഞു: "ഇതു നിങ്ങളുടെ മുറിയാണു് - തികച്ചും അത്യാവശ്യമായ സൗകര്യങ്ങളും ഇവിടെയുണ്ടു് - എന്റെ സംശയം . . . . . അഥവാ എന്തിനു്, ഇവിടെ നിങ്ങൾക്കു് തൽക്കാലം താമസിക്കാം." വീണ്ടുമൊരു കൈതൊടി. ഭൃത്യൻ തുണിക്കെട്ടു താഴെവച്ചിട്ടു നടന്നു മറഞ്ഞു. അഹറോൻ തുടർന്നു: "എന്റെ അച്ഛനു് തീരെ സുഖമില്ല. അതുകൊണ്ടു് എനിക്കു് ഒരു അജ്ഞാതമാത്രമേ നൽകാനുള്ളൂ. എത്രയും വേഗത്തിൽ നിങ്ങളുടെ ജോലി തീർത്തുകൊള്ളണം."

അടുത്തദിവസം ഉച്ചയ്ക്കു് ബേസിലിനെ ജോസഫിന്റെ അടുക്കലേക്കു വിളിച്ചുകൊണ്ടുചെല്ലാൻ ആളുവന്നു. ഡബ്ബോറാ അവനെ ജോസഫിന്റെ കിടക്കമുറിയുടെ വാതിൽക്കൽവച്ചു സന്ധിച്ചു. "ക്ഷമിക്കണേ - അക്കാര്യം ഞാൻ അറിഞ്ഞതേ അല്ല" അവൾ സവിനയം അറിയിച്ചു.

ഉറങ്ങാൻ ഭാവിച്ച വൃദ്ധൻ കിടക്കയിൽ ഒന്നു തിരിഞ്ഞുകിടന്നു. ആവലാതിപ്പെട്ടുന്ന സ്വരത്തിൽ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: "മോളേ, നീ എന്താ വായിക്കാത്തത്?"

ഡബ്ബോറാ, മന്ത്രിക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ ബേസിലിന്റെ അടുത്തു വിശദീകരിച്ചു. "വല്യപ്പൻ എന്നും ഈ സമയത്തു ഉറങ്ങാൻ കിടക്കുക പതിവാണു്. ഞാൻ അടുത്തിരുന്നു വേദപുസ്തകം വായിക്കണമെന്നാണു് ചിട്ട. വല്യപ്പൻ ഉറങ്ങുമ്പോൾ താങ്കൾക്കു് സൗകര്യമായി ജോലി ചെയ്യാമല്ലോ എന്നു് ഞാൻ വിചാരിച്ചു."

അവൾ തിരികെ കിടക്കയിൽ ചെന്നിരുന്നു് ഒരു വലിയ തോൽച്ചുരുളെടുത്തു് വായിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. വൃദ്ധൻ സംതൃപ്തനായി നെടുവീർപ്പിട്ടു. അല്പസമയത്തിനുള്ളിൽ അദ്ദേഹം ഉറക്കംപിടിച്ചു. ആ കൊച്ചു കലാകാരൻ സമയം പാഴാക്കിയില്ല. നേരത്തെ കരുപ്പിടിച്ച കളിമൺ രൂപത്തിനു് പൂർണ്ണത വരുത്താനുള്ള ശ്രമം തുടങ്ങി. ഓരോ സൂക്ഷ്മാംശങ്ങളിലേക്കും അവൻ ശ്രദ്ധ ചെലുത്തി. പണിയിൽ വ്യാപൃതനായിരുന്നെങ്കിലും, ആ പെൺകുട്ടിയുടെ വായന അവനു കേൾക്കാമായിരുന്നു. ബാബിലോണിനടുത്തുള്ള സ്ഥലത്തെ ഒരു ധനികൻ് ബലാല്ക്കാരമായി പിടിച്ചു വിൽക്കപ്പെട്ട ഒരു ആട്ടിടയച്ചെറുക്കന്റെ കഥയായിരുന്നു അവൾ വായിച്ചതു്. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞു അവൻ ചോദിച്ചു:

"എന്താണു് വായിക്കുന്നതു്?"

"ഇതു ജംഷാരിന്റെ പുസ്തകമാണു്. വളരെ വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പെ എഴുതിയതാണിതു്. എല്ലാം യഹൂദനായകന്മാരെപ്പറ്റിയുള്ള കഥകളാണു്"

"സംഭവകഥകളോ, കെട്ടുകഥകളോ?" "എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. നൂറ്റാണ്ടുകളായി ആളുകൾ ഇതുവാ

യിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെ ആരും ചോദ്യം ചെയ്തിട്ടില്ല." അവൾ മുഖമയത്തി അവനെ നോക്കി പുഞ്ചിരിച്ചു. "വല്യച്ഛൻ ഉറക്കാൻ എന്നും ഈ സമയത്ത് ഞാൻ വായനതുടങ്ങും. വായന തുടങ്ങുമ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉറക്കമാകും - വായന നിറുത്തിയാൽ അദ്ദേഹം ഉണരുകയും ചെയ്യും."

"അങ്ങനെ വായിച്ചാൽ മുഷിയുകയില്ലേ?" "ഒരിക്കലുമില്ല - വേദപുസ്തകമൊ - നിയമപുസ്തകമൊ ആയിരിക്കും അദ്ദേഹം വായിക്കുവാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നത്. അതു ഒരു രസവുമുള്ളതല്ല. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഉറക്കം തുടങ്ങുമ്പോൾ നല്ല കഥാപുസ്തകങ്ങൾ വല്ലതുമെടുത്തു ഞാൻ വായിക്കും - ദേ - ഇതുമാതിരിയുള്ള പുസ്തകങ്ങൾ." വീണ്ടും ഒരു പുഞ്ചിരി അവളുടെ ചുണ്ടത്ത് വിരിഞ്ഞു. "ചിലപ്പോൾ അദ്ദേഹമുണർന്ന് കളവു കണ്ടുപിടിക്കും. എന്റെ നേരെ ദേഷ്യപ്പെടും. ഉറങ്ങുകയല്ലായിരുന്നെന്നും എല്ലാം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടു കിടക്കുകയായിരുന്നെന്നും അദ്ദേഹം നടിക്കും."

ജോസഫ് ഒന്നു തിരിഞ്ഞുകിടന്നു. ബേസിലിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം നല്ലതുപോലെ കാണാൻ സാധിച്ചു. ആ പുരികത്തിന്റെയും നാസികയുടെയും ആകാരസൗഷ്ഠവം അവനെ വളരെ ആകർഷിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിന്റെ ഗാംഭീര്യം അതേപടി പകർത്തുവാൻ കഴിയുമോ എന്നവൻ സംശയിച്ചു.

വീണ്ടുമൊരു പത്തുമിനിറ്റുനേരത്തേക്ക് ഡബോറായുടെ വായന നിർബാധം തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അവൾ വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കഥ ഒരു പ്രതിസന്ധിഘട്ടത്തിലെത്തി. നായകനായ അടിമച്ചെറുക്കനെ മലയടിവാരത്തിലുള്ള യജമാനന്റെ വിളഭൂമികളാക്രമിക്കാൻ

വന്ന കൊള്ളക്കാരെ എതിരിടാനായി പറഞ്ഞയച്ചു. അവൻ വിജയിയായി തിരിച്ചുവന്നിരിക്കുകയാണ്. . . ബേസിൽ അവളോട് ചോദിച്ചു.

"വായിച്ച തീരുമ്പോൾ ഞാനിവിടെ കാണുകയില്ല. ആ അടിമച്ചെറുക്കനെ സ്വതന്ത്രനാക്കുമോ?"

"യജമാനൻ അവനെ സ്വതന്ത്രനാക്കും. അവന് കുറച്ചു സ്ഥലവും ആട്ടുമാടുകളും കൊടുക്കും. എന്തിന്, ഒരു കെട്ടിടവും പണിയിച്ചുകൊടുക്കും."

"യജമാനന്റെ മകളെ അവൻ വിവാഹം കഴിക്കുമോ?"

പനിനീർപ്പൂപോലെ മിനുത്ത അവളുടെ കവിൾ കടം തുടുത്തു. "അവൻ തബീനായെ കല്യാണം കഴിക്കുക— പക്ഷേ, പെട്ടെന്നല്ല. അവളെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യുവാൻ അവൻ ആഗ്രഹിക്കുകയും ആ വിവരം യജമാനനെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അയാൾ അതിനു വിസമ്മതിക്കുന്നു. എന്തു ചെയ്യണമെന്നറിയാതെ ആ അടിമച്ചെറുക്കൻ ക്ഷീണമിക്കുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു രാത്രി അവൻ യജമാനന്റെ വീട്ടിൽ ചെന്ന് തബീനായെ കുതിരപ്പുറത്താക്കി അവിടെനിന്നു പുറപ്പെടുന്നു. അവന്റെ അരയിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് എന്തു സന്തോഷത്തോടുകൂടിയാണെന്നറിയാമോ അവൾ കുതിരപ്പുറത്തിരുന്നത്?"

"അപ്പോൾ അവൾക്കും അതു സമ്മതമായിരുന്നു, അല്ലേ?"

"എന്താ സംശയം? അവൾക്ക് അവനെന്നു പറഞ്ഞാൽ ജീവനായിരുന്നു, എന്നിട്ട് അവൻ അവളുടെ അച്ഛന്റെ അടുക്കലേക്കു തുളയയ്ക്കും. തബീന തന്റെ ഭാര്യയാണെന്നും അവളെ തിരിച്ചുകൊണ്ടുപോകാൻ

ശ്രമിച്ചാൽ താനും അവളുംകൂടി മരിക്കുന്നതുവരെ അതിനെ എതിരിടുമെന്നും അവൻ പറഞ്ഞയയ്ക്കും. അവളുടെ അച്ഛൻ മലയിൽചെന്ന് അവളോടു ചോദിക്കും- "ഞാൻ കേൾക്കുന്നതു ശരിയാണോ?" "ഞാൻ എന്റെ ഭർത്താവിനെ സ്നേഹിക്കുന്നു" എന്ന് അവൾ മറുപടി പറയും. "എന്നാൽ നീ നിന്റെ ഭർത്താവിന്റെകൂടെ താമസിക്ക് - പക്ഷേ, എന്റെ യാതൊരു സ്വത്തിനും നിനക്കവകാശമില്ല" എന്നു പറഞ്ഞ് അയാൾ മടങ്ങും. പക്ഷേ, അതുകൊണ്ട് കുഴപ്പമൊന്നുമില്ല. അച്ഛൻ മരിക്കുമ്പോൾ മകൾക്കും- മരുമകനും അളവറ്റ സ്വത്തുണ്ടാകും. എന്താ നല്ല കഥയല്ലേ?"

ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന വൃദ്ധൻ ഉണർന്ന് എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. കൊച്ചുമകളുടെനേർക്ക് ചൂണ്ടുവിരൽ നീട്ടിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം ശാസനാരൂപത്തിൽ പറഞ്ഞു: "വീണ്ടും നീ എന്നെ കളിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. നീ ജാഷാറിന്റെ പുസ്തകമാണ് വായിക്കുന്നതു- അങ്ങനെയുള്ള പൊട്ടക്കഥകളൊന്നും എനിക്കു കേൾക്കേണ്ടെന്ന് എത്രവട്ടം പറയണം?"

"വല്യച്ഛൻ എന്തിനാണ് പരിഭവിക്കുന്നതു? വല്യച്ഛൻ ഉറങ്ങിയാലുടൻ വേറേ വല്ല പുസ്തകവുമെടുത്തു ഞാൻ വായന തുടങ്ങും- അതു വല്യച്ഛനും അറിയാമല്ലോ. അതിനു വല്ല തെറ്റുമുണ്ടോ?"

"അതു പാടില്ല. നീ വായിക്കുന്ന ഓരോ വാക്കും ഞാൻ കേൾക്കുന്നുണ്ട്. എത്ര പ്രാവശ്യം അതു ഞാൻ പറയണം? നീ ഒരു തന്നിഷ്ടക്കാരിയായിട്ടാണ് വരുന്നതു."

"വല്യച്ഛൻ ഇങ്ങനെ എപ്പോഴും പറയാറുണ്ട്."

മൂന്നാമനാരോ മുറിയിലുണ്ടെന്ന് വല്ലാതെ മനസ്സിലായി. "മോളെ, ആരാ അത് ?"

"ആ കലാകാരൻ — പണി തുടരാൻ സൗകര്യമുണ്ടെന്നു കരുതി വിളിപ്പിച്ചതാണ്."

"ഞാൻ അതിരുകവിഞ്ഞ സ്വാതന്ത്ര്യമെടുത്തില്ലെന്ന് വിശ്വസിക്കുന്നു. ഏതായാലും ഇതു വളരെ സൗകര്യപ്രദമായിരുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞ് ബേസിൽ ഉപകരണങ്ങളുമായി എഴുന്നേറ്റു.

പിന്നെയുള്ള ദിവസങ്ങളിൽ തുടച്ചയായി ഉച്ചനേരത്ത് അവൻ ജോസഫിന്റെ കിടക്കമുറിയിൽ പോയി. അങ്ങനെ, ഏറെറടുത്തിരുന്ന ജോലിയും ഡബോറായുമായുള്ള പരിചയവും ക്രമേണ പുരോഗമിച്ചു. നാലാം ദിവസം കളിമണ്ണിലുള്ള രൂപത്തിന്റെ അധരങ്ങളും മിനുസപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, അതിന് പുതിയ ഒരു ചൈതന്യം കൈവന്നതുപോലെ ബേസിലിന് തോന്നി. പെട്ടെന്ന് അവൻ കൈ പിൻവലിച്ചു.

ഒരു നിമിഷം കഴിഞ്ഞ് അവൻ പറഞ്ഞു: "എല്ലാം പരിപൂർണ്ണമായി."

ഡബോറാ പുസ്തകം താഴെവച്ച് ഓടിവന്ന് അവന്റെ തോളിന് പുറകിൽനിന്നു. അവളുടെ 'പല്ലായുടെ' മടക്ക് അവന്റെ ഭുജത്തിൽ തൊട്ടിരുന്നു. അവൾ ശ്വാസോച്ഛ്വാസം ചെയ്യുന്നതു അവന് കേൾക്കാമായിരുന്നു.

"അതെ - അതെ - ഇനിയും ഒന്നും ചെയ്യരുത്. കൈകൊണ്ടു തൊട്ടാൽ ആ രൂപം അകപ്പാടെ മാറിപോയെന്നുവരും. വല്യച്ഛന്റെ സജീവ വിഗ്രഹമാണിത്" അവൾ ആഹ്ലാദഭരിതയായി പറഞ്ഞു.

"ഇനി വെള്ളിയിൽ വാർത്തെടുത്താൽ മാത്രം മതി." ബേസിലിന്റെ മുഖത്ത് ഒരു സംതൃപ്തി കളിയാടി.

അവരുടെ സന്തോഷഭരിതമായ സംഭാഷണംകേട്ട ജോസഫ് ഉണർന്നു. അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: "എന്താണിത്?" ഉറക്കമെണീക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വരം പരുഷമായിരിക്കും. അതു കാര്യമാക്കേണ്ടതില്ലെന്നു ബേസിലിനു മനസ്സിലായിരുന്നു. ഡബോറാ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവനാണ്. അവൾ എല്ലാ ഗുണങ്ങളും തികഞ്ഞവളാണെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വാസം.

"എല്ലാം പൂർത്തിയായി- അങ്ങയെ ഞാൻ കാണിക്കാം." ആ കലാകാരൻ ആത്മാഭിമാനത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

ജോസഫ് വിമൽനേത്രങ്ങൾ കളിമണ്ണിലുള്ള തന്റെ രൂപം പരിശോധിച്ചു. "എനിക്കു പൂർണ്ണ തൃപ്തിയായി- നാളെ ലൂക്കോസിവിടെവരും. അപ്പോൾ ചില കാര്യങ്ങൾ എനിക്കു നിങ്ങളെ അറിയിക്കാനുണ്ടാവും" അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

ബേസിൽ സന്തോഷംകൊണ്ടു മതിമറന്നു. അവന്റെ രക്ഷിതാവിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞതു് ഒരു നിമിഷത്തേക്ക് അവൻ കേട്ടില്ല. എങ്കിലും ഉടനെ അവൻ പ്രതിവചിച്ചു. "ലൂക്കോസു വരുന്നെന്നറിഞ്ഞതിൽ സന്തോഷിക്കുന്നു. എത്രനാളായി അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടിട്ട്?" "പൗലൂസും അന്ത്യചരന്മാരും കൈസറിയായിലെത്തി പീലിപ്പോസിന്റെകൂടെ താമസം തുടങ്ങിയിട്ട് ദിവസങ്ങൾ അനവധിയായി. അവർ ജറുസലേമിലേക്ക് തിരിച്ചിട്ടുണ്ട്. സായാഹ്നത്തോടുകൂടി ഇവി

ടെയെത്തും. ആരുമറിയാതെ പട്ടണത്തിലെത്തണമെന്ന് ഞാൻ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ, അതു സാധിച്ചുഎന്നു വരികയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ എതിരാളികൾക്ക്, അദ്ദേഹം എങ്ങോട്ടൊക്കെ പോകുന്നു എന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി എപ്പോഴും അറിവു ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. എന്തെങ്കിലും കുഴപ്പങ്ങൾ ഇന്നുരാത്രി സംഭവിക്കും." അനന്തരം തന്റെ മുഖത്തിൽ ഒന്നുകൂടി കണ്ണോടിച്ചുകൊണ്ട് അരിമത്യാ ജോസഫ് പറഞ്ഞു: "എന്റെ കൊച്ചുമകൾ പറഞ്ഞതിനോട് ഞാൻ യോജിക്കുന്നു. ഇതെന്റെ സജീവ വിഗ്രഹമാണ്."

അദ്ധ്യായം അഞ്ച്

I

അന്നു രാവിലെ മൂന്നു സ്ത്രീകളാൽ അനുഗതയായി ഡബോറാ ബേസിലിന്റെ മുറിയിലേക്കു കടന്നുചെന്നു. അവളുടെ കൈയിൽ ഒരു താക്കോൽക്കൂട്ടമുണ്ട്. വാതിലിങ്കൽ ഒന്നു മടിച്ചുനിന്നിട്ട് താക്കോൽക്കൂട്ടമുയർത്തിക്കൊണ്ട് അവൾ പറഞ്ഞു: "എനിക്ക് താങ്കളെ ഒരു കാര്യം അറിയിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതിനു ഒരു ഭൃത്യനെ പറഞ്ഞയച്ചാലും മതിയായിരുന്നു. എങ്കിലും താങ്കൾക്കു വേണ്ടത്ര സുഖസൗകര്യങ്ങളുണ്ടോ എന്ന് നേരിട്ടു പരിശോധിക്കാമെന്നുംകൂടി ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. അതുകൊണ്ട്" അവൾ പുഞ്ചിരിച്ചു "വീട്ടു പരിശോധനയെന്നുള്ള വ്യാജേന ഞാൻ ഇറങ്ങിയിരിക്കയാണ്."

"എന്റെ കാര്യത്തിൽ ഇത്രവളരെ ശ്രദ്ധകാണിക്കുന്നതിന് വളരെ നന്ദി. ഇതിൽക്കൂടുതൽ സൗകര്യങ്ങൾ ഒരു സ്ഥലത്തും ലഭിക്കുകയില്ല."

ഒരു നിമിഷം കഴിഞ്ഞു തലയുയർത്തി അവനെ നോക്കിക്കൊണ്ട് അവൾ പറഞ്ഞു: "എനിക്ക് താങ്കളെ സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങളെല്ലാം മനസ്സിലായി. താങ്കൾക്ക് എങ്ങനെയാണ് ന്യായമായ അവകാശം നഷ്ടപ്പെട്ടതെന്നും അതിനുശേഷമുള്ള നിലയെന്തായിരുന്നെന്നും ഒക്കെ ഞാനറിഞ്ഞു. താങ്കളുടെ ധൈര്യത്തെ അഭിനന്ദിക്കാതെ തരമില്ല." സ്വയം നിയന്ത്രിച്ചുകൊണ്ട് അവൾ അറിയിച്ചു "വല്യച്ഛന്റെകൂടെ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിനായി ഇന്ന് അഞ്ചുമണിക്ക് താങ്കൾവരണം."

ബേസിലിനു ആ മാളികയിലെ സമ്പ്രദായങ്ങൾ ഏറെക്കുറേ മനസ്സിലായിരുന്നു. അഹറോൻ എന്നും അഞ്ചുമണിക്കു വിഭവസമൃദ്ധമായ ഒരു സദ്യ നടത്തിയിരുന്നു. അതിഥികളായി എല്ലാദിവസവും റോമാ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ, ധനികരായ വർത്തകർ, സന്നിദ്രിൻ സംഘാംഗങ്ങൾ തുടങ്ങിയ സ്ഥലത്തെ പ്രമുഖനേതാക്കന്മാരെല്ലാം കാണും. ജോസഫ് ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണെന്നുള്ള പൊതുധാരണ മാറുന്നതിനായിരുന്നു അഹറോന്റെ ശ്രമം.

അങ്ങനെ മകൻ വിരുന്നുകാരുമൊത്തു സദ്യയ്ക്കിരിക്കുമ്പോൾ അച്ഛൻ കൊച്ചുമകളുടെകൂടെ അകത്തെ മുറിയിലിരുന്ന് ശാന്തമായി സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഭക്ഷണം കഴിക്കും.

"അതു് ഒരു ബഹുമതിയായി ഞാൻ കരുതുന്നു" ബേസിൽ പറഞ്ഞു.

ഡബോറാ സങ്കോചത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു: "എന്റെകൂടെ വരുമെങ്കിൽ, താങ്കളോട് എന്തോ പറയുവാനാഗ്രഹിക്കുന്ന ഒരാൾ താഴെ നിൽക്കുന്നു— അയാളെകാണാം. ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടുവരാൻ തുടങ്ങിയപ്പോഴാണു് അയാളെ കണ്ടതു്. അയാൾ വല്യച്ഛന്റെ ആൾക്കാരിൽപെട്ട ഒരാളാണു്. പേരു ബഞ്ചിമി എന്നാണെങ്കിലും, അയാളെ എല്ലാവരും വിളിക്കുന്നതു് 'വാത്തക്കാരൻ ബഞ്ചി' എന്നാണു്. അതിന്റെ കാരണമെന്താണെന്നു് ഉടനെ മനസ്സിലാകും."

പണിപ്പുരയുടെ അടുത്തുള്ള ഇരുളടഞ്ഞ ഇടനാഴിയിൽ അവരെയും കാത്തുകൊണ്ടു് 'വാത്തക്കാരൻ ബഞ്ചി' നില്പുണ്ടായിരുന്നു. മെലിഞ്ഞ ഒരു കൊച്ചു മനുഷ്യൻ - ഒരു മൂങ്ങാക്കണ്ണൻ - അയാൾ ഒരു കപ്പു ബാർലിവെള്ളം കുടിച്ചു ക്ഷീണം തീർക്കുകയായിരുന്നു.

ബേസിലിനെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ട് അയാൾ പറഞ്ഞു. "ജറുസലേമിൽ നടക്കുന്ന എല്ലാക്കാര്യവും ഞാൻ അറിയുന്നു. ഇപ്പോഴാണെങ്കിൽ അതത്ര സുസാദ്ധ്യമല്ല. അടുത്തുതന്നെ റോമാപ്പട്ടണത്തിനെതിരായി ഒരു വിപ്ലവം ആരംഭിക്കും. അങ്ങേയ്ക്ക് അക്കാര്യമറിയാമല്ലോ?"

"ഈവകക്കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി എനിക്ക് യാതൊരു ശ്രദ്ധയുമില്ല."

"ഞാൻ അങ്ങനെ വിചാരിച്ചു."

"വാത്തകളെ ശേഖരിക്കുന്നതിൽ ബഞ്ചിയെ ആരും ഇതുവരെ ജയിച്ചിട്ടില്ല" ഡബോറാ വിശദീകരിച്ചു.

"അല്ലയോ പ്രഭോ, ഞാൻ അത്രമാത്രമല്ല ചെയ്യുന്നത്." വർത്തമാനക്കാര്യത്തിൽ 'വാർത്തക്കാരൻ ബഞ്ചി' ആഡം ബൻ ആഷറിന്റെ മറെറാരു പതിപ്പായിരുന്നു. അയാൾ നിവർന്നുനിന്നുകൊണ്ടു തുടർന്നു: "പൊതുജനാഭിപ്രായത്തിന്റെ ജനയിതാവാണ് ഞാൻ - അഭ്യൂഹങ്ങളുടെ സ്രഷ്ടാവാണ് ഞാൻ. പൊതുസമ്മേളനസ്ഥലത്തു പരീശന്മാരുടെ വേട്ടപ്പട്ടിയാണ് ഞാൻ - സാദ്ദൂക്യരുടെ മാംസം തുളച്ചുകയറുന്ന കണ്ടകമാണ് ഞാൻ. പല പല പുതിയ വാർത്തകളും മണത്തറിഞ്ഞു തുരന്നുചെന്ന് ഞാൻ കണ്ടുപിടിക്കുന്നു. സ്ഥലത്തെ പ്രമുഖനേതാക്കന്മാരുടെയെല്ലാം വിശ്വാസം ഞാൻ സമാർജ്ജിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതേ സമയത്തുതന്നെ ദരിദ്രരുടെ കേന്ദ്രങ്ങളിലും ഞാൻ ഉണ്ടായിരിക്കും. മത്സ്യത്തെരുവിന്റെ ഇരുണ്ട കോണുകളിലും, 'ജിന്നേഹിയ'ത്തിന്റെ മതിലിനു താഴെയുള്ള വേവുന്നതറകളിലുമാണ് അവർ സമ്മേളിക്കുന്നത്. ചിലപ്പോൾ വൃത്തിഹീനമായ പണിപ്പുരകളിലായിരിക്കും.

അവരുടെ ആലോചനകളും തീരുമാനങ്ങളും എനിക്കു മനസ്സിലാക്കാം. തീവ്രവാദികളുടെ നിശ്ചയങ്ങളും, അവർ വിപ്ലവത്തിനുവേണ്ടി ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്ന പദ്ധതികളും എല്ലാം എനിക്കറിയാം. മതകലഹങ്ങളും വന്നാൽ നേതാക്കന്മാർ എന്റെ അഭിപ്രായം ആരായും. ഞാൻ വിമ്പിളുക്കുകയാണെന്ന് വിചാരിക്കരുത്. എന്റെ നേരെ ജറുസലേമിലുള്ള വാതിലുകളൊന്നും അടയുകയില്ല."

ബേസിൽ അനങ്ങാതെ നിൽക്കുന്നതുകണ്ട് ഡുബോറാ പതുക്കെ ഒന്നു ചിരിച്ചു: "ഞാൻ നിങ്ങളെ പരിചയപ്പെട്ടത്തിക്കഴിഞ്ഞു. ഇനിയും അറിയാനുള്ളതെന്താണെന്നുവച്ചാൽ ഉടനെ അറിയാം."

"കുഞ്ഞ് വല്യക്കുനേപ്പോലെതന്നെയാണ്. വളച്ചു കെട്ടലില്ലാതെ പെട്ടെന്നു കാര്യം പറഞ്ഞു തീർക്കണം." ബഞ്ചി അവിടെ ഒരു ബഞ്ചിലിരുന്ന ബേസിലിനെ നോക്കിക്കൊണ്ട് തുടർന്നു: "ഒരു സംഗതി എന്റെ ശ്രദ്ധയിൽ വിഷയീഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഏതൊരുകാര്യവും എന്റെ അറിവിൽ പെടാതിരിക്കയില്ല. അങ്ങ് പ്രഭാതം മുഴുവൻ ഈ നഗരത്തിൽ അലഞ്ഞുനടന്ന് കാണുന്നവരോടെല്ലാം ഒരേ ഒരു ചോദ്യം ചോദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നില്ലേ? ഈ സൗധത്തിലെ സ്വാമിനിയുമായി പയ്യാലോചിച്ചതിന്റെശേഷം, സാന്തസിലെ കെസ്റ്റേറിനേപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കണ്ട ചുമതല സ്വയമേറ്റെടുക്കാമെന്നു ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു."

ബേസിലിന്റെ ജിജ്ഞാസ ജ്വലിച്ചു. "അദ്ദേഹത്തേപ്പറ്റി എന്തെങ്കിലുമറിയാമോ?" അവൻ തിടുക്കത്തിൽ ചോദിച്ചു.

"അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി അറിയപ്പെടാത്തതെല്ലാം എനിക്കറിയാം." ആ കൊച്ചുമനുഷ്യൻ ഗാംഭീര്യം നടിച്ചുകൊണ്ടു തുടർന്നു: "പട്ടാളം കാൺടാക്ട് ഏറെറടുക്കുന്നതിനു ഏഴുവർഷംമുമ്പു അദ്ദേഹം ജറുസലേമിൽ വന്നിരുന്നു. മൂന്നുവർഷം ഇവിടെത്താമസിച്ചു. അനന്തരം വേണ്ടത്ര പണം സമ്പാദിച്ചപ്പോൾ, എല്ലാവരും ചെയ്യാറുള്ളതുപോലെ കുറച്ചുകൂടി വിസ്തൃതമായ ഒരു പ്രവർത്തനരംഗം അന്വേഷിച്ചു് അയാൾ ഇവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. എങ്ങോട്ടാണെന്നു് പറയാം— റോമിലേക്കു്."

അത്യധികം ആകാംക്ഷാഭരിതനായി അവൻ ചോദിച്ചു: "ഇതു നേരാണോ?" ഇവിടെ മുഴുവൻ ചുറ്റി അലഞ്ഞിട്ടും ആ പേരുകാരനെപ്പറ്റി എനിക്കു യാതൊന്നുമറിയുവാൻ സാധിച്ചില്ലല്ലോ."

"ബഞ്ചിക്കു് തെറ്റുപറ്റുകയില്ല. നാലു വർഷത്തിനുമുമ്പു് അങ്കയുടെ ദത്തെടുപ്പിന്റെ ആ സാക്ഷി റോമിലേക്കു പോയി. അയാൾ മൂന്നുമാസം മുമ്പുവരെ പ്രവർത്തനനിരതനായി റോമിൽത്തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു് എനിക്കറിയാം. കാരണം, അദ്ദേഹം ഇവിടെയുള്ള ഒരു സുഹൃത്തിനു് മൂന്നുമാസംമുമ്പു് ഒരു കത്തയച്ചിരുന്നു. ആ കത്തു് ഞാൻ എന്റെ കണ്ണുകൊണ്ടു കണ്ടതാണു്."

"കത്തു കിട്ടിയതാർക്കാണു്? അതൊന്നു കാണുവാൻ സാധിക്കുമോ?" ബേസിൽ അയാളുടെ രോമാവൃതമായ കൈപിടിച്ചു കുലുക്കിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

"വേണമെങ്കിൽ സാധിക്കും. പക്ഷേ, കരകുരവരച്ചിരിക്കുന്ന മൂന്നാലു വരികളും കണ്ടതുകൊണ്ടെന്തു പ്രയോജനം? കേസ്റ്റെർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതിനു് ഒരു തെളിവായിമാത്രം അതു കണക്കാക്കിയാൽമതി.

സാമോത്രേസിലെ ഡൈനീഷിയസ് എന്ന ആളിനാണ് ആ കത്തു കിട്ടിയത്. അയാളും ഒരു കാൺടാക്ടറാണ്. പക്ഷേ, അയാളെ കാണുന്നതുകൊണ്ട് യാതൊരു വിശേഷവുമില്ല. ചീത്ത ഒരു മനുഷ്യൻ—കുബുദ്ധിയുടെ മൂർത്തീകരണമാണയാൾ. അയാളെ യാതൊരു കാരണവശാലും ഒരിക്കലും സമീപിക്കരുത്. അങ്ങയെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരം ലൈനസിനെ അറിയിക്കാൻ പോലും അയാൾ മടിക്കുകയില്ല!"

ഡൈനീഷിയസിനെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരണം കേട്ടപ്പോൾ ബേസിൽ സംശയാധീനനായി. അവൻ ചോദിച്ചു: "കേസ്റ്റോറും അയാളും പങ്കായിട്ടായിരുന്നില്ലേ കാൺടാക്ട്? അപ്പോൾ കേസ്റ്റോറും അയാളെപ്പോലുള്ള ആളാണെന്നുവരുമോ?"

"ഞാൻ ഇത്രമാത്രം പറയാം. ഇവിടെ സത്യസന്ധനാണെന്നുള്ള ഒരു പേരു് അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒരു കാൺടാക്ടർക്ക് ആ വിശേഷണം കിട്ടുക സാധാരണമല്ല."

ബേസിൽ ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു. "എന്റെ ഭാവി അയാളുടെ സത്യസന്ധതയെ ആശ്രയിച്ചാണിരിക്കുന്നത്."

അവൻ ഒരു നിമിഷത്തേക്കു നിശ്ശബ്ദനായി. ഒരു അസ്വാസ്ഥ്യം അവനെ ബാധിച്ചതുപോലെ തോന്നി. അധികനാളായി അവൻ അറിയാൻ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്ന വിവരം—വളരെയേറെ ബുദ്ധിമുട്ടിയിട്ടും അവനു ലഭിക്കുവാൻകഴിയാഞ്ഞ വാർത്ത—വാർത്തക്കാരനായ ബഞ്ചി അവനെ ധരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അയാൾ തക്കതായ പ്രതിഫലം അർഹിക്കുന്നു. പക്ഷേ, ശൂന്യമായ കൂപ്പായക്കീശയിൽനിന്നും അവനെങ്ങനെ പ്രതിഫലം കൊടുക്കാനാണ്?

അങ്ങനെ അവൻ വിചാരധാരയിൽ മുഴുകിനില്ക്കുമ്പോൾ ഉള്ളങ്കൈയിൽ എന്തോ വീണതായി അവന് തോന്നി. വട്ടത്തിലുള്ള, തണുപ്പുള്ള ചെറിയ എന്തോ ഒന്ന് — ഒരു നാണയമാണ് — പൊൻനാണയം. അടുത്തുനിന്നിരുന്ന ഡബോറായാണ് രഹസ്യമായി അതു് അവന്റെ കൈയിൽ ഇട്ടുകൊടുത്തതു്. അവൻ അവളെ നോക്കി. അവൾ ഒന്നുമറിയാത്തഭാവത്തിൽ വേറൊരു വശത്തേക്ക് തിരിഞ്ഞുനിൽക്കുന്നു. ബേസിലിന് അവളോടുള്ള അതിരറ്റ കൃതജ്ഞത പ്രകടിപ്പിക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല.

"ഞാൻ നിങ്ങളോടു് എക്കാലവും കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതു് നിങ്ങൾ എന്റെ അടുത്തുനിന്നു സ്വീകരിക്കുമോ?" അവൻ ബഞ്ചിയുടെ നേർക്ക് പൊൻതുട്ടു നീട്ടിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

സ്വർണ്ണനാണയം വാങ്ങി നഖത്തിൽ തെറിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് വാർത്തക്കാരൻ പ്രസംഗിക്കാൻ തുടങ്ങി: "ലോകത്തിലേക്കും അപൂർവ്വവും അനവദ്യസുന്ദരവുമായ വസ്തു. സാമ്രാജ്യങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുകയും സംഹരിക്കുകയുംചെയ്യുന്ന മാഹേന്ദ്രജാലക്കാരൻ. അതേസമയത്തുതന്നെ തിന്മയുടെ സാമ്രാട്ടിന്റെ ആയുധവുമാണിതു്. ആത്മാവിനെ അടിപ്പെടുത്തുന്ന മാരകമന്ത്രമാണിതു്. എങ്കിലും — ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. എന്റെ ഹൃദയം കൃതജ്ഞതാനിർഭരമായിരിക്കുന്നു. കേസ്റ്റേറിന്റെ സത്യസന്ധത തെളിയിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ, അങ്ങ് സംതൃപ്തനായി സർവ്വാധികാരങ്ങളോടുകൂടി മായാദാസനെപ്പോലെ അട്ടിഅട്ടുക്കിയ അത്ഭുതകരമായ സ്വർണ്ണക്കട്ടികളുടെ നടുക്ക് വിശ്രമിക്കുമെന്നതന്നെയാണ് എന്റെ പൂർണ്ണവിശ്വാസം. ഹെരോദേസ് മാനത്തുമുട്ടുന്ന ഒരു ദേവാലയം പണിയുവാൻ ആലോചിച്ചപ്പോൾ, അതു്

ശലോമൻ പണിതീർത്ത ദേവാലയത്തിന്റെ അടിത്തറയിൽനിന്നും കെട്ടണമെന്ന് ജറുസലേം നിവാസികൾ നിർബന്ധിച്ചു. എന്നാൽ അങ്ങയുടെ സുവർണ്ണസൗധത്തിന്റെ സ്തൂപനിരകൾ ഹേരോദേസിന്റെ ദേവാലയത്തേക്കാളുമുയർന്ന്, വെൺമേഘനിരകളെയും അതിലംഘിച്ച്, ഭാനുമാനുപോലും മാർഗ്ഗതടസ്സമുണ്ടാക്കുമെന്ന് ഞാൻ പ്രത്യാശിക്കുന്നു."

"അങ്ങനെ സംഭവിക്കുമെങ്കിൽ, നിങ്ങൾക്കും ചില സ്തൂപനിരകൾ വേർതിരിച്ചുകിട്ടുന്നതായിരിക്കും." ബേസിൽ ഒന്നു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"ഒട്ടകത്തിന് ഉപ്പുറി കിളർത്താവുന്ന അത്രയും ഉയരത്തിലുള്ള സ്വർണ്ണംകൊണ്ട് ഞാൻ തൃപ്തനായേക്കാം." അയാൾ നന്ദിസൂചകമായ തലയാട്ടിക്കൊണ്ടു തുടർന്നു: "അങ്ങേക്ക് പൊൻതട്ടങ്ങളിൽ ആഹാരം കഴിക്കുവാൻ ഇടവരട്ടെ — അങ്ങ് അരക്കെട്ടിൽ സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുതീർത്ത ഉടവാൾ തിരുകി നടക്കാനും സാധിക്കട്ടെ."

അവിടെനിന്ന് ഡബോറായുമൊത്തു മടങ്ങിയപ്പോഴും ബേസിൽ അസ്വസ്ഥനായി കാണപ്പെട്ടു. അവൻ അവളോടു പറഞ്ഞു: "അല്ലയോ മഹാമനസ്വനി, രണ്ടു വർഷക്കാലമായി ഒരു നാണയം ഞാൻ കരംകൊണ്ടു സ്പർശിച്ചിട്ട്. എന്നെ അടിമയായി വിറ്റതിൽപ്പിന്നെ എന്റെ കീശ ശൂന്യമായിരുന്നു."

"അന്ത്യോക്യയിൽനിന്നും ഇങ്ങോട്ടു തിരിച്ചപ്പോൾ ലൂക്കോസ് പണമൊന്നും തന്നില്ലേ? അദ്ദേഹം വല്യച്ഛന്റെ അടുത്തുനിന്നും ആവശ്യത്തിനുള്ള പണം വാങ്ങിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നല്ലോ"

"എന്നെ സ്വതന്ത്രനാക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതിലധികം പണം വേണ്ടിവന്നു. എന്റെ ഉടമസ്ഥനും ഉടമസ്ഥ

യും അത്യാഗ്രഹികളായിരുന്നു. അവർ വാങ്ങാവുന്നതു യും പണം വാങ്ങി, അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ ലൂക്കോസിന്റെ കൈയിൽ ആകെ രണ്ടു ചെമ്പുതുട്ടുകളേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ."

ആ പെൺകുട്ടിയുടെ നയനങ്ങൾ വിസ്മയഭരിതമായി. "പിന്നെ ആഡത്തിനെ കാണുവാൻ ആലപ്പോവരെ നിങ്ങളെങ്ങനെ ചെന്നെത്തി."

"ലൂക്കോസ് അചഞ്ചലനായിരുന്നു - 'കർത്താവു നമ്മുടെകൂടെയുണ്ട്' എന്നദ്ദേഹം എന്നോടു പറഞ്ഞു. കർത്താവ് സഹായിക്കുകതന്നെചെയ്തു. ആദ്യത്തെ രാത്രി ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഗ്രാമത്തിലെത്തി ഒരു വിധവയുടെ ഭവനത്തിൽ കയറി. എന്റെ രക്ഷിതാവ് - അതേ" ലൂക്കോസ്സിനെ ഞാനെന്റെ രക്ഷിതാവായി കരുതുന്നു - ആ സ്ത്രീയോടു പറഞ്ഞു. "ക്രിസ്തു ഉയർത്തെഴുന്നേറ്റു." ആ സ്ത്രീ എന്തോ മറുപടി പറഞ്ഞു - അസാധാരണമായ മറുപടി - അതെനിക്കു മനസ്സിലായില്ല - പക്ഷേ അദ്ദേഹത്തിന് മനസ്സിലായി."

ഡബോറാ മൃദുവായ സ്വരത്തിൽ ഇടയ്ക്കുകയറിപ്പറഞ്ഞു. "വിധവപറഞ്ഞതിങ്ങനെയായിരിക്കും, അവൻ ദൈവത്തിന്റെ വലത്തുഭാഗത്തിരിക്കുന്നു."

"അതെ - ആ വാക്കുകൾതന്നെ. അതു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവർക്ക് അന്യോന്യം എന്തോ ബന്ധമുണ്ടായതുപോലെ തോന്നി."

"ദൃഢതരമായ ഒരു ബന്ധം."

"ആ രാത്രി ഞങ്ങൾ വിധവയുടെ വീട്ടിൽ താമസിച്ചു. അതുപോലെതന്നെ അടുത്തരാത്രി മറെറാരു ഭവനത്തിൽ ഞങ്ങൾ കഴിച്ചുകൂട്ടി. വണ്ടിച്ചാട്ടകളുണ്ടാക്കുന്ന ഒരാളുടെ വീട്ടിൽ - പാവം അയാൾക്ക് ഏഴ

മക്കളുണ്ട്. എങ്കിലും, അയാൾ ഞങ്ങൾക്ക് ഉള്ളതിലേക്കും മെച്ചമായ ഭക്ഷണം നൽകി."

മുകളിലത്തെ ഹാളിലെത്തി അവർ രണ്ടു ഭാഗത്തേക്കു തിരിഞ്ഞു. ബേസിൽ അവന്റെ മുറിയിലേക്കു നടന്നു. ഡബോറായുടെ ഔചിത്യബോധത്തിലും വ്യഗ്രയവിശാലതയിലും അവന് എന്തെന്നില്ലാത്ത കൃതജ്ഞത തോന്നി. പക്ഷേ, വേറെ ചില പ്രശ്നങ്ങൾ, അവളെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്തകളെ അവന്റെ മനസ്സിൽനിന്നു മകറ്റി. സാന്തസിലെ കേസ്റ്റോർ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു! ബേസിലിന് എങ്ങനെയെങ്കിലും റോമിലെത്തണം. അയാളെ കാണണം. അതിദുർഘടമായ ആ യാത്ര എങ്ങനെ സാധിക്കാനാണ്? റോമിലെ വല്ല പ്രമുഖ വ്യക്തികളുടെയും അടുക്കലേക്ക് കത്തുംകൊടുത്തു മഹാശയനായ അരിമത്യാ ജോസഫ് അവനെ അയച്ചേക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ വല്ല കപ്പൽജോലിക്കാരുടെയുംകൂടെ അവൻ അങ്ങോട്ടു പുറപ്പെടണം. ഇതല്ലാതെ വേറെ മാർഗ്ഗമൊന്നുമില്ല. പക്ഷേ, കപ്പൽക്കാരുടെകൂടെ എങ്ങനെ പോകും? സാധാരണ കപ്പൽത്തൊഴിലാളികൾ അടിമകളെക്കാൾ കഷ്ടപ്പാടനുഭവിക്കണം - ഒരു പക്ഷേ കപ്പലുടമസ്ഥർ അവനെ അടിമയാക്കിയെന്നുവരും - ഒരിക്കൽക്കൂടി ആ നില വരിക്കയോ? അവന് ആയു ചിന്തിക്കുവാൻപോലും കഴിഞ്ഞില്ല.

II

അന്ന് അഞ്ചുമണിക്കു ബേസിലുമൊത്തിരുന്നു ഭക്ഷണം കഴിക്കുവാൻ തക്കസുഖം ജോസഫിനു തോന്നിയില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു പകരം ആ വട്ടമേശയ്ക്കരികിൽ ഇരുന്നതു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബന്ധത്തിൽപെട്ട ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു. തടിച്ചു പിതുമ്മിച്ച ആ സ്ത്രീ തന്നെ വെറുപ്പോടുകൂടിയാണോ നോക്കിയതെന്ന് അവൻ ശങ്കിച്ചു.

പൊടിച്ചുവന്ന ചിരി പണിപ്പെട്ട അടക്കിക്കൊണ്ട് ഡബോറാ അവന്റെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചു. "ആ സ്ത്രീയുടെ പേരു് ഹാസിലിപ്പോണി എന്നാണു്. പക്ഷേ എല്ലാവരും അവരെ വിളിക്കുന്നതു് "പൂണിയമ്മ" എന്നാണു്. അവർ വൃത്തിയായി വല്ലതും ഭക്ഷിക്കും. മറ്റു യാതൊന്നിലും അത്ര ശ്രദ്ധിക്കാറുമില്ല."

വടക്കും കിഴക്കും വലിയ ജനാലകളുള്ള വിസ്തൃതമായ ഒരു മുറിയായിരുന്നു അതു്. മുകളിൽ തൂക്കിയിരുന്ന ഒരു പങ്ക അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും ആടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. കളങ്കമറ്റ വെള്ളയുപ്പായമണിഞ്ഞ ഒരു ഭൃത്യൻ സേവനസന്നദ്ധനായി നിൽക്കുന്നു.

അബ്രഹാം - ആ ദാസന്റെ പേരു അതായിരുന്നു - കൊച്ചുസ്വാമിനിയുടെ അടുത്തു മന്ത്രിച്ചു. "വീഞ്ഞിൽ പാകംചെയ്ത മൂന്നു പ്രാക്കളെ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. തൈർ കൊടുത്തു വളർത്തിയ പക്ഷികളാ, വളരെ രുചികരമായിരിക്കും."

സുപ്രധാനമായ ഒരു കാര്യമാണെന്നപോലെ ഡബോറാ അതു ശ്രദ്ധിച്ചു. അവൾ സമ്മതഭാവത്തിൽ

തലകുലുക്കി. "മത്സ്യം എന്താണുള്ളത്?" അവൾ ചോദിച്ചു.

അബ്രഹാം നിരാശയെന്നപോലെ വായ് പൊളിച്ചു, അവൻ പറഞ്ഞു: "ഒന്നും തയ്യാറാക്കിയില്ലല്ലോ. താഴെ കൊണ്ടുപൊരിച്ചുവച്ചിരിക്കുന്നു - ചുവന്ന കൊഞ്ച് - അതിന്റെകൂടെ നല്ല അച്ചാറുമുണ്ട്. ഒന്നാംതരം."

ഡബോറാ മുഖംചുളിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "അപ്പന്റെ മേശയിൽനിന്നും ഒന്നും എടുക്കാതിരിക്കുന്നതുതന്നെയാണ് നല്ലത്. ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടി എന്തു തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്? അതറിയട്ടെ."

നല്ല ഒരു സദ്യയുടെ വിഭവങ്ങൾ മേശപ്പുറത്തു നിരന്നു. പ്രാപിറച്ചി തീന്പ്പോൾ ആട്ടിറച്ചിയായി. വേവിച്ച ചോറായി. അതുകഴിഞ്ഞുടനെ പുഴുങ്ങിയമുട്ടകൊണ്ടുവന്നു. അതിനുശേഷം കട്ടിയാക്കിയ ആട്ടിൻപാലും പുതിയ ചീസ്സും മേശപ്പുറത്തു വന്നു. ഓരോന്നും വിശേഷമായ രീതിയിലാണ് തയ്യാറാക്കിയിരിക്കുന്നത്. അച്ചാറുകളുടെ രുചി ഒന്നു വേറെതന്നെ. ഇതിനൊക്കെപുറമെ 'മൽസം' എന്ന മധുരിക്കുന്ന വീഞ്ഞു ആവശ്യംപോലെ സ്വർണ്ണക്കപ്പുകളിൽ നിറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു.

'പൂണിയമ്മ' ഒരു തട്ടത്തിലും അല്പംപോലും മിച്ചംവരുത്തിയില്ലെന്ന് പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഡബോറയും ബേസിലും ചെറുപ്പക്കാരുടെ വിശപ്പോടുകൂടി നിറയെക്കഴിച്ചു. തീനും കുടിയുംകഴിഞ്ഞു കൈകഴുകുവാൻ ചൂടുവെള്ളവും തുവാലയും കൊണ്ടുവന്നപ്പോഴേക്കും സമയം വളരെയായി. ബേസിലും ഡബോറയും വടക്കെ ജനാലയിൽക്കൂടി അസ്തമനസൂര്യന്റെ സുവർണ്ണരശ്മികൾ ദേവാലയത്തിന്റെ പൊൻഗോപുരങ്ങളെ പ

രിരംഭണംചെയ്യുന്നതും നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു. ക്രൂടെയുണ്ടായിരുന്ന പ്രായംചെന്ന സ്ത്രീ, അവരുടെ സൈരതയെ തടസ്സപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചില്ല. സന്ധ്യയുടെ ആഗമനം വിശുദ്ധനഗരം മുഴുവൻ വിളംബരംചെയ്യുവാനെന്നവണ്ണം ദേവാലയത്തിലെ കുഴൽവിളി മുഴങ്ങി.

അതു ശ്രദ്ധിച്ചു നിവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഡബോറ പറഞ്ഞു: "എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഓരോ സന്ധ്യയിലും ഞാനിതു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഓരോ പ്രാവശ്യവും അതെനെ ക്രൂടുതൽ ക്രൂടുതൽ പുളകമണിയിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ ആചാരങ്ങളും വല്ലതും താങ്കൾക്കറിയാമോ?"

"അറിഞ്ഞുകൂടാ."

"മുട്ടാടിന്റെ കൊമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കുഴലാണിതു്. അതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ആർക്കും അതു കാണാൻ സാദ്ധ്യവുമല്ല. പുരോഹിതന്മാർ അതു് പൊതിഞ്ഞാണ് വച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഊതുവാനെടുക്കുമ്പോഴും അതു പൊതിഞ്ഞുതന്നെയിരിക്കും. ദേവാലയത്തിലുള്ള മറ്റു സാധനങ്ങളും അങ്ങനെതന്നെയാണ്. പ്രധാന പുരോഹിതന്റെ കൂപ്പായത്തിലാണെങ്കിൽ ചെറിയ ചെറിയ മണികൾ പിടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം വരുമ്പോൾ ആ മണികൾ ശബ്ദംകേട്ടു് വഴി ഒഴിഞ്ഞുകൊടുക്കും. ഇവിടെ എല്ലാംതന്നെ വളരെ അത്ഭുതകരമാണ്."

"ആരും ഇതുവരെ ചോദിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു ചോദ്യം ഞാൻ ചോദിക്കട്ടെ." ബേസിൽ അനുവാദം അപേക്ഷിച്ചു.

അവൾക്ക് കാര്യം മനസ്സിലായി. അവളുടെ മുഖം ഗംഭീരമായി. അവൾ പറഞ്ഞു: "ആ ചോദ്യത്തിനു് മറുപടി പറയുവാൻ ഞാൻ മടിക്കുന്നില്ല. ഞാനൊരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണോ എന്നുള്ളതാണ് ആ ചോദ്യമെന്നു്

എനിക്കു തോന്നുന്നു. അതെ, അതെ, ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയായാണ് ഞാൻ ജനിച്ചതു്. യേശുക്രിസ്തുവിൽ വിശ്വസിക്കുവാനാണ് ഞാൻ പഠിച്ചതു്. എന്റെ അമ്മ ഞാനൊരു കൈക്കുഞ്ഞായിരുന്നപ്പോൾ മരിച്ചു. അച്ഛനെന്നും, അമ്മയെന്നും പറയുന്നതിനുമുമ്പു് യേശു, യേശു എന്നു പറഞ്ഞാണ് അമ്മ എന്നെ പഠിപ്പിച്ചതു്. ഞാൻ അങ്ങനെ പറയുന്നതു് അമ്മ വല്യച്ഛനെക്കൊണ്ടു കേൾപ്പിക്കുമായിരുന്നു. അപ്പോഴേ വല്യച്ഛൻ വൃദ്ധനായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തലയും താടിയും നരച്ചു വെളുത്തിരുന്നു. അനുകമ്പ ദ്യോതിപ്പിക്കുന്ന അനേകം ചുളികൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു വീണു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഞാൻ 'യേശു' 'യേശു' എന്നു പറയുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിളുകളിൽക്കൂടി കണ്ണുനീർ പ്രവഹിക്കുമായിരുന്നു."

അവൾ വിശ്വാസദാർഢ്യത്തോടുകൂടിയാണ് സംസാരിച്ചതു്. പക്ഷേ, പെട്ടെന്നു് അവൾ നിറുത്തി. താടി കൈയിൽ താങ്ങി പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ടു് അവൾ അവന്റെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി. "പ്രധാന്യമർഹിക്കുന്ന വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയേ നാം സംസാരിക്കാവുള്ളൂ. നമുക്കു് എപ്പോഴും ഗൗരവംതന്നെ. താങ്കൾ ഒരു പ്രാവശ്യമെങ്കിലും ചിരിക്കുന്നതു് ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല." അവൾ പറഞ്ഞു-

"ഞാൻ അത്ര അരസികനാണോ?"

"അരസികനല്ല, പ്രശാന്തഗംഭീരൻ. ഒരുപക്ഷേ, പഴയ അനുഭവങ്ങളായിരിക്കാം അതിനു കാരണം."

അവൻ അവളുടെ മുഖം നല്ലതുപോലെ സൂക്ഷിച്ചു. ഉദിച്ചുവരുന്ന യൗവനംപ്രസരിക്കുന്ന സുന്ദരവദനം. നിഷ്കളങ്കമായ നീലനയനങ്ങൾ. അതുവരെയില്ലായിരുന്ന

ഒരു ആകർഷകതപം അപ്പോൾ അവൾക്ക് സിൽവി ച്ചുപോലെ അവനു തോന്നി. അവൻ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങളും എപ്പോഴും ചിരിക്കാറില്ലല്ലോ?"

"ശരിയാണ്. എനിക്ക് അസ്വാഭാവികമായ ഒരു ഗൗരവമുണ്ട്. ഞാൻ ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയായിരുന്നപ്പോഴേ വല്യച്ചൻ വ്യാപാരത്തിൽ തീരെ ശ്രദ്ധിക്കാതെയായി. താമസിയാതെതന്നെ അമ്മയും മരിച്ചു. അതിനുശേഷം വല്യച്ചന്റെ കാര്യങ്ങളെല്ലാം അനേഷിച്ചുവന്നതു ഞാനാണ്. ഒരു കുഞ്ഞായിരുന്നപ്പോൾതന്നെ എനിക്ക് കളിപ്പാവകപോലും കുട്ടായിട്ടില്ലായിരുന്നു. സമപ്രായക്കാരുമായി എനിക്കു സഖിതപം സമ്പാദിക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. എന്റെ പ്രായത്തിലുള്ള ഒരു പെൺകുട്ടിയെപ്പോലും എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. അതായിരിക്കും കാരണം."

"നാം ഒരു ജോടി ഗൗരവക്കാരാണ്, അല്ലേ?"

അവൾ ചിന്താമഗ്നയായി കാണപ്പെട്ടു. അത്ര ഗൗരവത്തോടുകൂടി അവൾ സ്വന്തം സ്ഥിതിയെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ബേസിലിന്റെ ചുണ്ടിൽ സ്വാഭാവികമായ ഒരു പുഞ്ചിരിവിടർന്നു. നൈസർഗ്ഗികമായ ആ മന്ദഹാസംകണ്ട് ആഹ്ലാദഭരിതയായി അവളും ചിരിച്ചു. "ഹാ — ഹാ — താങ്കൾ എന്നെ നോക്കി പുഞ്ചിരിക്കുന്നു — ഹാ — ഹാ ഹാ എത്ര മധുരമായ പുഞ്ചിരി! — ഹൃദ്യമായ പുഞ്ചിരി! അതെനിക്ക് വളരെ ഇഷ്ടമായി."

ക്രമത്തിലധികം ആ മന്ദഹാസം തനിക്ക് ഇഷ്ടപ്പെട്ടുന്നവെന്ന് അവൾക്കു തോന്നി. ജനാലയ്ക്കരികിലിരുന്ന അവന്റെ മുഖത്തു നോക്കിക്കൊണ്ട് അവൾ വിചാരിച്ചു — "ഹാ, എത്ര സുന്ദരമായ വദനം! — വികാരസമ്പന്നവും, ഭാവനാസുരഭിലവുമായ വദനം."

"നമുക്കൊരു കരാറുചെയ്യാം." ബേസിൽ പറഞ്ഞു: "ക്ലൂതൽ ക്ലൂതൽ നമുക്കു ചിരിക്കണം. അരമണിക്കൂറിനുള്ളിൽ കറഞ്ഞതു് ഒരു പ്രാവശ്യമെങ്കിലും."

"തുടസ്സത്തിൽ അങ്ങനെയാകട്ടെ — നാം അന്യോന്യം ക്ലൂതൽ ക്ലൂതൽ അറിയുവാനിടയാകുമ്പോൾ ക്ലൂതൽ ക്ലൂതൽ ചിരിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞേക്കും. ഒരുപക്ഷേ, നാം ഒരുമിച്ചിരുന്നു് പൊട്ടിച്ചിരിച്ചെന്നുംവരും."

"എത്ര മനോഹരമായ ഒരു രംഗം," വാതിലിങ്കൽ നിന്നു് ആരോ പറഞ്ഞു. അതു് ആഡംബൻ ആഷർ ആയിരുന്നു. അയാളുടെ കൂപ്പായത്തിൽ പൊടി പുരണ്ടിരിക്കുന്നു. മുഖം വിളറിയിരിക്കുന്നു. അതു സാധാരണമല്ല. കാരണം, എത്ര അദ്ധ്വാനിച്ചാലും തളരാത്ത ഒരു വ്യക്തിയായിട്ടാണു് ആ 'കാരവൻ നേതാവു' അറിയപ്പെട്ടിരുന്നതു്. ആ യുവസുഹൃത്തുക്കളെ തറച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടു് അയാൾ മുറിയിലേക്കു കയറി.

"നിങ്ങൾ ഒരു കൊച്ചുകുടുംബമാണെന്നു വേണമെങ്കിൽ പറയാം. തല ക്ലൂട്ടിമുട്ടിച്ചു രഹസ്യംപറയുന്ന നിങ്ങൾ രണ്ടുപേർ, നല്ല തീനിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്ന പൂണിയമ്മ." അയാൾ അവരുടെ അടുത്തേക്കു നടന്നുചെന്നു. "സ്വാമിയുടെ പ്രതിമയായിരിക്കുമല്ലോ നിങ്ങളുടെ ചർച്ചാവിഷയം" അയാൾ ചോദിച്ചു.

"അല്ല, അക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ സംസാരിച്ചതേ ഇല്ല." ഡബോറാ പറഞ്ഞു.

"അപ്പോൾ ഈ കലാകാരൻ വിശ്രമമെടുക്കുകയാണു്. ഞാൻ അതു പ്രതീക്ഷിച്ചു. ഈ യവനന്മാർ ധാരാളം വിശ്രമിക്കും. പ്രത്യേകിച്ചും സുന്ദരികളായ യുവതികളുമൊത്തു്."

"ശില്പം പരിപൂർണ്ണമായി. ഇനി അതു വാർത്തെടുത്താൽ മതി" ബേസിൽ നീരസത്തോടുകൂടി പ്രസ്താവിച്ചു.

"അതു തീർച്ചയായും സന്തോഷകരംതന്നെ." ആഡം ഡബോറയുടെ അടുത്തേക്ക് തിരിഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "ഈ അല്പപ്രാണിയായ അപ്പല്ലോയുമായുള്ള സംഭാഷണം മതിയാക്കി സ്വല്പസമയത്തേക്ക് ഞാൻ പറയുന്നതു ശ്രദ്ധിക്കൂ. ഞാൻ പ്രമുഖനായ ഒരു വ്യക്തിയെ ജറുസലേമിലേക്കു നയിക്കുകയായിരുന്നു."

"എനിക്കു മനസ്സിലായി - പൗലൂസിനെ അല്ലേ" ഡബോറ ചോദിച്ചു.

"അതെ - പൗലൂസിനെതന്നെ - പുറജാതിക്കാരുടെ ആ സുവിശേഷകനെ - മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണത്തെ ഉടച്ചുവാർക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ആ വിപ്ലവകാരിയെ. പഴയതുപോലെ തന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ തീപ്പൊരി വിതറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഉഗ്രമായ വിശ്വാസധീരത അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു നിഴലിക്കുന്നു. പക്ഷേ, എന്താണെന്നറിഞ്ഞില്ല, അദ്ദേഹം അസാധാരണമായ രീതിയിൽ മൗനം അവലംബിക്കുന്നതുപോലെ കാണപ്പെട്ടു."

"ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ കൈസറിയായിൽ നിന്നും കൊണ്ടുവരികയായിരുന്നു. അവിടെവച്ചു വാചാലനായ ആ പ്രസംഗകനെ മിതഭാഷിയാക്കത്തക്കവണ്ണം എന്തോ സംഭവിച്ചുകാണണം. അങ്ങനെ ആശ്ചര്യമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാമീപ്യത്തിൽ എനിക്കു നിർബാധം സംസാരിക്കാൻ സാധിച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞതായതൊന്നും അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. അതു തീർച്ചയാണ്. പക്ഷേ പൗലൂസു കൂടെയുള്ളപ്പോൾ മറെറാ

രാഗം ക്ക് സംസാരിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതു് ഇടംപ്രഥമമായാണു്."

അയാളം ചിരിച്ചെങ്കിലും ആ ചിരി ഹൃദയത്തിൽ നിന്നും പൊന്തിവന്നതല്ലെന്നുള്ളതു് സ്പഷ്ടമായിരുന്നു. ബേസിലും ഡബോറയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ഏതുതരത്തിലുള്ളതാണെന്നറിയാനുള്ള ജിജ്ഞാസ അയാളുടെ അസ്വസ്ഥമായ നയനങ്ങളം പ്രകടമാക്കി. കോപവും നൈരാശ്യവും നിറഞ്ഞ അയാളുടെ ദൃഷ്ടികളം "എന്റെ കൊച്ചുമിടുക്കാ, നീ കൗശലങ്ങളം പ്രയോഗിക്കാൻ ശ്രമിക്കരുതു്" എന്നു് തനിക്കു ഒരു താക്കീതു നൽകുകയാണെന്നു് ബേസിലിനു തോന്നി.

"നിങ്ങളം അദ്ദേഹത്തെ ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നിട്ടുണ്ടോ?" ഡബോറ ചോദിച്ചു.

"ഇങ്ങോട്ടോ? അതിൽ ഭേദം കുറെ വിശന്ന സിംഹങ്ങളെ കൊണ്ടുവരുന്നതല്ലേ? അദ്ദേഹത്തിനു വേറെ ചില ഉദ്ദേശങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങളം കോട്ടവാതിലുകളം കടന്നപ്പോളം, അദ്ദേഹം അപ്രത്യക്ഷനായി. ഒരു സാധുമനുഷ്യൻ പൗലൂസു് ഇരുന്ന ഒട്ടകത്തിന്റെ അടുത്തുചെന്നു എന്തൊക്കെയോ മന്ത്രിച്ചു. എന്താണു് സംഭവിച്ചതെന്നു ഞാനറിയുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ, ഒരക്ഷരവും പറയാതെ അദ്ദേഹം ഒട്ടകത്തിന്റെ പുറകിൽ ക്കൂടി എങ്ങോട്ടോ പോയി മറഞ്ഞു. ഒരു നിമിഷത്തിനകം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്നവരും അപ്രത്യക്ഷരായി. അങ്ങനെ സംഭവിച്ചതു നന്നായി. അവരങ്ങോട്ടു തിരിഞ്ഞ ഉടനേ തന്നെ, പുരോഹിതന്മാരുടെ പിണ്ണിയാളുകളം തേനീച്ചകളെപ്പോലെ എന്നെ പൊതിഞ്ഞു. പൗലൂസിനെപ്പറ്റിയുള്ള ചോദ്യങ്ങളം തുരുതുരെ ചോദിക്കാൻ തുടങ്ങി. പൌലൂസു് എന്തു ചെയ്യുന്നു? എവിടെയാണു്. പട്ടണത്തിൽവന്നോ? എ

ന്തിന്, എല്ലാം അവർക്കറിയണം. എന്റെക്കൂടെ അദ്ദേഹമുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ഉടൻതന്നെ അവർ അദ്ദേഹത്തെ പിടിച്ചു ഗവണ്മെന്റിന്റെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുപോകുമായിരുന്നു."

അത്രയുമായപ്പോഴാണ് അരിമത്യാ ജോസഫ് ആ ഭക്ഷണമേശയ്ക്കരികിലില്ലല്ലോ എന്നുള്ളതു് അയാളുടെ ശ്രദ്ധയ്ക്കു വിഷയീഭവിച്ചതു്. "എന്റെ സ്വാമിക്കു വിശേഷിച്ചു് വല്ല അസുഖവുമുണ്ടോ?" അയാൾ ചോദിച്ചു.

"പ്രത്യേകിച്ചു യാതൊന്നുമില്ല. വല്യമ്മൻ തനിയെ ഇരുന്നു് ഭക്ഷണം കഴിച്ചു."

ആധിതൂടയിൽ തട്ടി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. "അതിന്റെ അർത്ഥം കൊച്ചുസ്വാമിയുടെ അതിഥികളായി പുരോഹിതന്മാരാരോ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നാണല്ലോ? പള്ളിപ്രമാണികൾ ഇവിടെ വന്നാൽ, ഉടനേ വലിയ സ്വാമിക്കു് എന്തെങ്കിലും അസ്വാസ്ഥ്യം വരും. പത്തു വർഷമായി അവർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം കണ്ടിട്ടു്. അവരെക്കാളും മഹാ കൗശലക്കാരനാണദ്ദേഹം. എനിക്കു അദ്ദേഹത്തെ ഉടൻതന്നെ ഒന്നു കാണണം. പല അത്യാവശ്യകാര്യങ്ങളും അറിയിക്കാനുണ്ടു്."

"വല്യമ്മൻ നിങ്ങളെക്കാണുവാൻ കാത്തിരിക്കയാണു്."

ഭൃത്യനായ അബ്രഹാം മേശപ്പുറത്തുള്ള പാത്രങ്ങളെല്ലാം പെറുക്കിയെടുത്തു. അവൻ പരിഭ്രാന്തനായി കാണപ്പെട്ടു. ചില തട്ടങ്ങൾ അവന്റെ കൈയിൽ നിന്നും താഴെ വീണു. കൂപ്പിയിലിരുന്ന വീഞ്ഞു് പകുതി കമിഴ്ന്നു. അവന്റെ മുഖം വിളറിയിരിക്കുന്നതുകണ്ടു് ഡബോറ ചോദിച്ചു "എന്താ സുഖമില്ലേ?"

കുറച്ചുകൂടി സൂക്ഷ്മതയോടെ അബ്രഹാം തട്ടങ്ങൾ അടുക്കിയെടുത്തു് "കൊച്ചമ്മാ എനിക്കു സുഖക്കേടൊന്നുമില്ല". കോപം കലർന്ന സ്വരത്തിൽ അവൻ പറഞ്ഞു: "കൊച്ചമ്മാ, ഈ ഭവനത്തിൽ ഒരു ശമരിയാക്കാരനെ കയറ്റുന്നതു ശരിയാണോ? ശപിക്കപ്പെട്ട കതിയൻ! അയാൾക്കും ആഹാരം ഒരുക്കണമെന്നു്! കൊച്ചുസ്വാമി ഈ കാണിക്കുന്നതു് ശരിയാണോ? അദ്ദേഹത്തെ വലിയ ഒരാളായിട്ടല്ലേ ഞങ്ങൾ കരുതുന്നതു്. എന്നാലും ഇതു ശരിയാണോ?"

ആഡം മേശയുടെ അടുക്കലേക്കു നീങ്ങി രഹസ്യമായി ചോദിച്ചു: "അബ്രഹാം, ശമരിയാക്കാരനോ? ആരാണയാൾ?"

മാനക്കേടു പുറത്തറിയിക്കാനുള്ള മടിയോടുകൂടി അബ്രഹാം പറഞ്ഞു. "ശിമോൻ മന്ത്രവാദി - അവർ ചെന്നു വിളിക്കുന്നതുവരെ അയാൾ കാത്തുനിൽക്കയായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ എല്ലാവരും താഴത്തെമുറിയിൽ ഒരുമിച്ചിരുന്നു് ആലോചിക്കുകയാണു്. എന്തൊരു രഹസ്യംപറച്ചിലും പിറുപിറുപ്പുമാണെന്നോ?"

"പ്രധാന പുരോഹിതനും അവിടെയുണ്ടു്, അല്ലേ?" "അതെ - അദ്ദേഹവുമുണ്ടു്. രത്നം പതിച്ച ലോഹയുമിട്ട ആ കതിയന്റെ തൊട്ടടുത്തിരിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹമാണു്". ഭയംകൊണ്ടെന്നപോലെ മന്ത്രിക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ അവൻ പറഞ്ഞു. "ആ മന്ത്രവാദിയുടെകൂടെ ഉള്ള പിശാചുക്കളും പ്രേതങ്ങളും ഒക്കെ വന്നുകാണും".

ആഡത്തിന് ഉത്സാഹമായ അമർഷംതോന്നി. "താഴെയിരിക്കുന്ന ആ ശിലാഹൃദയൻ ശിമോൻ മശ്രൂവാദിയുമായി ഗൂഢാലോചന നടത്തുന്നതു് എന്തിനാണെന്നെനിക്കറിയാം. അവർ പറയുന്ന ഓരോ വാക്കും മോശ കേൾക്കുന്നുണ്ടു്. ഒരിക്കലും അദ്ദേഹത്തിന് അതു സ്വീകാര്യമായിരിക്കുകയില്ല!"

S. S. & S. SPORTS CLUB
MAGAZINE SECTION
Book No.
Date

അദ്ധ്യായം ആറ്

I

അടുത്ത ദിവസം കാലത്ത്, അരിമത്യാ ജോസഫ് ആളയച്ചു് വിളിപ്പിക്കുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിച്ചു ബേസിൽ ജനാലയുടെ അരികിലിരിക്കുകയായിരുന്നു. 'വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ്വര'യ്ക്കു് മുകളിൽക്കൂടി നേരെ ദേവാലയത്തിലേക്കു പണിതീർത്തിരുന്ന പാലം അവനു കാണാം. വിശുദ്ധ ദേവാലയത്തെപ്പോലെതന്നെ ഏറെക്കുറെ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നതാണ് ആ പാലവും. അതിന് അഞ്ചു് രഥങ്ങൾക്കു ഒന്നിച്ചു പോകത്തക്ക വീതിയും ഏതാണ്ടു് നൂറടി നീളവും ഉണ്ടു്. അവൻ അതുവഴി പല പ്രാവശ്യം കടന്നുപോയിട്ടുണ്ടു്. അവന്റെ പ്രഭാതസഞ്ചാരങ്ങൾക്കിടയിൽ, അതിന്റെ അരികിൽ പതിച്ചിരിക്കുന്ന സ്വർണ്ണവും, തറയിൽ പാകിയിരിക്കുന്ന മാർബിളും അവനെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. ഒരു കായ്മാത്രം അവനെ വിഷമിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഏകദേശം ഇരുനൂറടി താഴ്ചയുള്ള 'വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ്വര'യിലെ അന്ധകാരം. പക്ഷേ, അതിലെന്തിനു് വേദനിക്കണം, ജറുസലേം നിവാസികൾ— ചൂടും ദുർഗ്ഗന്ധവുമുള്ള ആ അടിയോരങ്ങളിലെ ആളകൾപോലും — ധനത്തിന്റെ കൊടുമുടിയും, ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ താഴ്വരയും തമ്മിലുള്ള അന്തരത്തെപ്പറ്റി അല്പംപോലും ആലോചിച്ചിരുന്നില്ല. "വാത്തക്കാരൻ ബഞ്ചി" പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ, പാവപ്പെട്ടവർ മത്സ്യത്തെരുവിലെ ഉള്ളറകളിൽ ഒത്തുകൂടുമ്പോൾ, പണക്കാരോടുള്ള അസംതൃപ്തിയോ അമർഷമോ പ്രകടിപ്പിച്ചതായി അറിവില്ല.

പാലത്തിലേക്കു അന്നു കാലത്തു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, മൂന്നുപേർ ബേസിലിന്റെ പ്രത്യേക ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു. അവർ ദേവാലയം സന്ദർശിച്ചു് തിരികെ മടങ്ങുകയാണു്. ആ മൂന്നുപേരിൽ നടുക്കുള്ള ആളിനു് മറ്റു രണ്ടുപേരെക്കാൾ ഉയരം കുറയും. മുട്ടുവരെ നിൽക്കുന്ന ഒരു കുപ്പായത്തിനു താഴെ അയാളുടെ വില്ലുപോലെ വളഞ്ഞ കാലുകൾ കാണാം. മറ്റു രണ്ടുപേർക്കും സംസാരിക്കാൻ തരം നൽകാതെ, താൻ പറയുന്നതിനു് ശക്തികൊടുക്കാനെന്നവണ്ണം അയാൾ കൂടെക്കൂടെ തലയാട്ടുകയും കൈകൾ ഉയർത്തുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. അയാൾ പറയുന്ന ഓരോ വാക്കും ശ്രദ്ധയോടെ ശ്രവിച്ചുകൊണ്ടാണു് കൂടെയുള്ളവർ നടക്കുന്നതു്.

വലത്തുഭാഗത്തുകൂടി നടക്കുന്ന ആളാണു് ബേസിലിനെ കൂടുതൽ ആകർഷിച്ചതു്. ആ രൂപം ഇതിനു മുമ്പു കണ്ടതുപോലെ ഒരു തോന്നൽ. എവിടെവച്ചാണെന്നു നിശ്ചയമില്ല - പക്ഷേ, ആ നടപ്പു്! അതു സൂക്ഷിച്ചപ്പോൾ അവനു് ആളെ മനസ്സിലായി. ലൂക്കോസു് - ക്ഷീണനും അവശനുമായ ലൂക്കോസു് - ദീർഘമായ ഒരു യാത്ര കഴിഞ്ഞിരുന്നതുകൊണ്ടു് ഒരു മുടന്തനെപ്പോലെയാണു് അദ്ദേഹം നടക്കുന്നതു്. ബേസിൽ ജനാലയുടെ പുറത്തേക്കു് കഴുത്തുനീട്ടി - അദ്ദേഹത്തെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. ഒരു വലപ്പോയിൽനിന്നും പിരിഞ്ഞതിനുശേഷം ഒരാളുവായ ആ മഹാശയനെ അവൻ ആദ്യമായി കാണുകയാണു്.

എതിരെ കടന്നുപോയ ഒരു മനുഷ്യൻ ആ മൂന്നുപേരെയും കണ്ടു. അയാൾ നിശ്ചലനായി കുറേ നിമിഷങ്ങൾ നിന്നു. ഉടൻതന്നെ അയാൾ അവരെ അനുഗമിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. വീണ്ടും കുറേ നിമിഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു. വേറൊരു മനുഷ്യനും അങ്ങനെ ചെയ്തു. ഏ

ന്താണ് നടന്നതെന്ന് ബേസിലിനു മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് — ഒരു ഡസനോളം ആളുകൾ ആ മൂന്നു പാന്ഥന്മാരെ അനുധാവനം ചെയ്യുവാൻ തുടങ്ങി. അവർ പാലത്തിന്റെ അറ്റത്തെത്തിയപ്പോഴേക്കും ഏതാണ്ടു നാല്പതുപേരോളം വരുന്ന ഒരു കൊച്ചു ഘോഷയാത്രയാണ് അവൻ കണ്ടത്. ആളുകൾ ഏറ്റവുമൊടുവിൽ പറഞ്ഞ ഒരു പേരുമാത്രം അവന്റെ കണ്ണപടങ്ങളിൽ മുഴങ്ങി 'പൗലൂസ്സ് — പൗലൂസ്സ് — പൗലൂസ്സ്.'

അപ്പോൾ ആ ചെറിയ മനുഷ്യനാണ് പുറജാതിക്കാരുടെ ഇടയിൽ സുവിശേഷം പ്രചരിപ്പിക്കുന്ന ധീരയോദ്ധാവ്! അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവർത്തനമാണ് ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ഇടയിൽ യഹൂദ ക്രിസ്ത്യാനിയെന്നും, പുറജാതി ക്രിസ്ത്യാനിയെന്നും രണ്ടു ചേരികൾ സൃഷ്ടിച്ചത്! അദ്ദേഹത്തിന്റെ വരവാണ് ജറുസലേമിൽ വലിയ ഒരു വിപ്ലവം ഉണ്ടാക്കുമെന്ന് പറയപ്പെട്ടിരുന്നത്! സിറാത്തിയത്തിൽവച്ചു പൗലൂസിന്റെ പ്രസംഗം കേൾക്കുവാനിടയായ ദിവസം ഓർക്കുവാൻ ബേസിൽ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷേ, കാലത്തിന്റെ അകലം അതിന്റെ സ്മരണ മായ്ച്ചു കളഞ്ഞിരുന്നു.

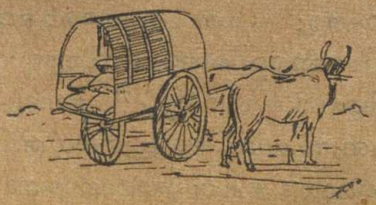
അവന്റെ ജിജ്ഞാസ ഉജ്ജ്വലിച്ചു. അതീവ ശ്രദ്ധയോടുകൂടി താഴെ നടക്കുന്ന സംഭവങ്ങളെ അവൻ ഓർത്തു. തന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം വരുത്തിക്കൂട്ടുന്ന ഇളക്കത്തെപ്പറ്റിയും, തന്റെ പുറകെ തടിച്ചുകൂട്ടുന്ന ജനസമൂഹത്തെപ്പറ്റിയും, പൗലൂസിന് വ്യക്തമായി അറിയാം. എങ്കിലും അദ്ദേഹം മുന്നോട്ടുതന്നെ നടക്കുകയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശബ്ദം മുഴങ്ങുകയാണ് — അഗാധതയും, ഓജസ്സും ഗാംഭീര്യവുമുള്ള ശബ്ദം. അദ്ദേഹം സംസാരിക്കുകയല്ല, അനുഗാമികളോടു പ്രസംഗിക്കു

കയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു് അനുനിമിഷം വിവിധ ഭാവങ്ങൾ പ്രകടിതമാവുന്നു. ശ്രോതാക്കളിലുണ്ടാകുന്ന പ്രത്യാഘാതം പരിശോധിക്കാനെന്നവണ്ണം അദ്ദേഹം ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു് പിന്നോക്കം തിരിഞ്ഞു നോക്കുന്നുണ്ടു്.

പതുക്കെപ്പതുക്കെ, മുന്നോട്ടനീങ്ങിയ ആ ഘോഷയാത്ര അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ സൗധത്തിനു മുന്നിലുള്ള വിശാലമായ സ്ഥലത്തെത്തി. ആ ഭവനത്തിലെ ജോലിക്കാരെല്ലാം അവിടെ തടിച്ചുകൂടി. ആളുകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ കള്ളനായ ബഞ്ചിയുമുണ്ടു്. അഹറോൻ വഴിത്തുവശത്തുള്ള ജനാലയിൽക്കൂടി ആരും കാണാതെന്നുള്ള മട്ടിൽ അയാളുടെ കഷണ്ടിത്തല പുറത്തേയ്ക്കിട്ടു.

ലൂക്കോസ് പൗലൂസിന്റെ ചെവിയിൽ എന്തോ മന്ത്രിച്ചു. അദ്ദേഹം സമ്മതഭാവത്തിൽ തലകുലുക്കി-ഒരു കൈ തലയ്ക്കുമീതെ ഉയർത്തിക്കൊണ്ടു് ആ പുറജാതിക്കാരുടെ സുവിശേഷകൻ കൂടിയിരുന്നവരോടായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: "നാം വളരെയേറെ കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു ധീരാത്മാവിന്റെ മന്ദിരത്തിനു മുമ്പിൽ ഇങ്ങനെ തിങ്ങിക്കൂടാൻ പാടില്ല." ജനാലപടിയിൽ കയറിയിരുന്ന ബേസിലിനു് ആ പ്രസംഗത്തിന്റെ ഓരോ വാക്കും വ്യക്തമായി കേൾക്കാമായിരുന്നു. പൗലൂസിന്റെ ശബ്ദം വളരെ ദൂരത്തു കേൾക്കാം. "നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ഭവനങ്ങളിലേക്കും തൊഴിൽ സ്ഥലങ്ങളിലേക്കും മടങ്ങുക. അടുത്ത കുറേ ദിവസങ്ങൾക്കകം എന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളെപ്പറ്റി നിങ്ങളോടു പറയുന്നതിനു എനിക്കു് സൗകര്യം കിട്ടും. അതെപ്പോഴായിരിക്കുമെ

ന്നോ, എവിടെവച്ചായിരിക്കുമെന്നോ എനിക്കു പറയാൻ സാധിക്കുകയില്ല. നമ്മെ പിടിക്കുന്നതിന് ശത്രുക്കൾ കണിവിരിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് നാം കരുതലോടുകൂടി ഇരിക്കണം. നിങ്ങൾ മടങ്ങുക. നമുക്ക് ഒന്നിച്ചു കൂടുവാൻ സന്ദർഭം ലഭിക്കുന്നതുവരെ കാത്തിരിക്കുക." നിശ്ശബ്ദരായിനിന്ന ശ്രോതാക്കളെ ആകമാനം ഒന്നു നോക്കിക്കൊണ്ട് അപ്പോസ്തോലൻ പറഞ്ഞു: "അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക് അത്ഭുതകരമായ ഒരു കഥ കേൾക്കാം. സത്യത്തിനുവേണ്ടി ദാഹിക്കുന്ന ഒരു ലോകത്തിന്റെ കഥ മഴത്തുള്ളികൾ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വരണ്ട വയലുകളുടെ കഥ."

II

പത്തുമണിക്കെങ്കിലും തന്നെ വിളിപ്പിക്കുമെന്നാണ് ബേസിൽ വിചാരിച്ചിരുന്നതു്. ലൂക്കോസ് അവന്റെ മുറിയിൽ ചെന്നപ്പോൾ മണി പന്ത്രണ്ടായി. അദ്ദേഹം തന്നെ ചടച്ചിരിക്കുന്നു. ആ കണ്ണുകൾ കുഴിഞ്ഞുതാണിരിക്കുന്നു - മുഖത്തു രക്തമയമില്ലെന്നു തന്നെ പറയാം. എങ്കിലും ഉന്മേഷത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം അന്ത്യോക്യയിലെ ആ കൊച്ചുകലാകാരന്റെ രണ്ടു തോളുകളും പിടിച്ചുകുലുക്കി.

അദ്ദേഹം പുഞ്ചിരി തൂകിക്കൊണ്ടു് പറഞ്ഞു. "മോനേ, നിന്നെപ്പറ്റി ഏറ്റവും നല്ല അഭിപ്രായമാണ് എനിക്കു് കേൾക്കുവാനിടയായതു്. ജോസഫ് നിന്നിലും നിന്റെ വേലയിലും സംതൃപ്തനായിരിക്കുന്നു. കൊച്ചു ഡബോറ പറയുന്നതു്, നീയാണ് ലോകത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ കലാകാരനെന്നാണ്. സ്വതെ, അരസികനായ അഹരോനുപോലും നിന്നെപ്പറ്റി യാതൊരു വിപരീതാഭിപ്രായവും പറയാനില്ല."

"അങ്ങയെ കാണുവാൻ ഞാനെത്രമാത്രം ആഗ്രഹിച്ചു?" ബേസിൽ പറഞ്ഞു.

"മോനെ, നീ പറഞ്ഞതു വാസ്തവമാണ്. നിന്നെ പിരിഞ്ഞതിനുശേഷം ഞാൻ പല സ്ഥലങ്ങളിലും പോയി പല കാഴ്ചകളും കണ്ടു. പലപ്പോഴും ഞാൻ വിചാരിച്ചു, നീ കൂടെ ഞങ്ങളുടെകൂടെ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിലൊ എന്നു്. സർവ്വശക്തനായ യഹോവ ഞങ്ങളുടെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഞങ്ങളെ എല്ലാ ആപത്തുകളിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചു. ഞങ്ങൾ കയറിയിരുന്ന കപ്പൽ കൈസറിയാ തുറമുഖത്തെത്തിച്ച കാറ്റ് ചരി

ത്രത്തിൽ മായാത്ത ചില ഏടുകൾ എഴുതിച്ചേർത്തു. എന്തെങ്കിലുമൊരിക്കൽ ഒരിടത്തിരുന്ന് നടന്ന സംഭവങ്ങളെല്ലാം ഞാൻ കുത്തിക്കുറിക്കും. എന്റെ മോനെ, അത്ഭുതകരമായ ആ കഥ ലോകം ചെവിയോർത്ത കേൾക്കും. . . . . തുറമുഖത്തെത്തിയശേഷം ഞങ്ങൾ പല സ്ഥാനങ്ങളിലേക്കായി ചിതറി. കൊച്ചുക്രൂരകളിലാണ് ഞങ്ങൾ അന്തിയുറങ്ങിയത്. പൗലൂസ് തല്ക്കാലത്തേക്ക് രഹസ്യമായ ഒരു സങ്കേതത്തിൽ താമസിച്ചു. പക്ഷേ, കർത്താവു തന്നെ ജറുസലേമിലേക്കു വിളിച്ചതു 'വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ്വര'യിൽ ഒളിച്ചു താമസിക്കാനല്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. നിർഭയനായി പുറത്തുവന്ന് പട്ടണം മുഴുവൻ കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം അദ്ദേഹം കർത്താവിന്റെ സുവിശേഷം പ്രസംഗിച്ചു. ദീർഘമായി ഒന്നു നിശ്വസിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം തുടർന്നു: "മോനെ, അടുത്ത കുറെ ദിവസങ്ങൾക്കകം എന്തൊക്കെ സംഭവവികാസങ്ങളാണ് നടക്കുവാൻപോകുന്നതെന്നു യഹോവയ്ക്കു മാത്രമെ അറിയാവൂ."

"അങ്ങയുടെകൂടെ പൗലൂസും വരുന്നതു ഞാൻ ജനാലയിൽക്കൂടി കണ്ടു. അദ്ദേഹം ഇപ്പോഴും ഇവിടെയുണ്ടോ?"

"അദ്ദേഹം അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ അടുത്തു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് - രണ്ടു മണിക്കൂർ നേരമായി. അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ ഉപദേശം സ്വീകാര്യവും സ്വാഗതാർഹവുമാണ്. പൗലൂസ് പോലും ചില പ്രതിസന്ധിഘട്ടങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ സ്വീകരിക്കാറുണ്ട്. കഞ്ഞേ, നിന്നെക്കാണുവാൻ ഞാനിങ്ങോട്ടു വന്നതേ ഉള്ളൂ. എനിക്കു വേഗത്തിൽ തിരിച്ചുപോകണം. നിന്നെ ഉടൻ വിളിപ്പിക്കുമെന്നാണ് തോന്നുന്നത്."

അദ്ദേഹം പോകാൻ ഭാവിക്കുകയായിരുന്നു. പക്ഷേ, എന്തോ സ്മരിച്ചതുപോലെ തിരിഞ്ഞുനിന്നു പറഞ്ഞു. "അന്ത്യോക്യയിലുള്ള ആ പെൺകുഞ്ഞിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ജോസഫിനോടു പറഞ്ഞു. അവളെ സ്വതന്ത്രയാക്കാമെന്നു അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചു. ഉടൻതന്നെ ഞാൻ അതിനുവേണ്ടി ശ്രമിക്കാം.

ബേസിലിന്റെ ഹൃദയം കൃതജ്ഞതാനിർഭരമായി. ആഗ്നസിന്റെ കാര്യം മറക്കാതിരുന്ന അവന്റെ രക്ഷിതാവിനോടും, അവളെ സ്വതന്ത്രയാക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ച ആ വിശാലഹൃദയനോടും അവനു അളവറ്റ കടപ്പാടുതോന്നി.

നിറഞ്ഞ കണ്ണുകളോടുകൂടി അവൻ പറഞ്ഞു.

"എന്താണ് പ്രത്യുത്തരം പറയേണ്ടതെന്നു എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ - അങ്ങയോടും - എനിക്കുള്ള. . . . അതിരറ്റ - നന്ദി. . . പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിനു ഒരു സന്ദർഭം ലഭിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ . . . . . "

"തീർച്ചയായും അങ്ങനെയൊരു സന്ദർഭം ഉടൻതന്നെ ലഭിക്കും" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ലൂക്കോസ് അവിടെനിന്നും പോയി.

അടുത്തതായി വാതിക്കൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടത് ഡബോറ ആയിരുന്നു. അവന്റെ മുറിയിൽ അവൾ വരുന്നതു രണ്ടാമത്തെ പ്രാവശ്യമാണ്. മുമ്പിലത്തെപ്പോലെതന്നെ അവളുടെകൂടെ പരിജനങ്ങളുമുണ്ട്. കൈയിൽ താക്കോൽക്കൂട്ടവും. ക്ഷമാപണത്തിനുള്ള ഒരു പുഞ്ചിരി അപ്പോഴും അവളുടെ ചുണ്ടിൽതങ്ങിയിരുന്നു. ഒരു വ്യത്യാസം മാത്രം - കാല്ക്കൽ വിനീതനായി ഒരു കൊച്ചു പട്ടിക്കുട്ടി നിൽക്കുന്നു.

ആദ്യം അവൾ പട്ടിക്കുട്ടിയെപ്പറ്റി ഒരു വിശദീകരണം നല്കി, മൃദുവായ സ്വരത്തിൽ അവൻ മാത്രം

കേൾക്കത്തക്കവിധം "ജീവിതത്തിനു കുറെയൊക്കെ വൈവിധ്യം വേണം. കുറച്ചുകൂടി ഉല്ലാസമായി സമയം പോക്കിയാൽ കൊള്ളാമെന്നു എനിക്കു തോന്നി. അതാണ് ഒരു പട്ടിക്കുട്ടിയെ വാങ്ങാമെന്നു തീരുമാനിച്ചതു്. വാത്തക്കാരൻ ബഞ്ചിയാണു് ഇതിനെ കൊണ്ടുവന്നതു്. ഈ പട്ടിക്കുട്ടി ഒരു തെരുവീഥിയിൽ അലഞ്ഞു നടക്കുകയായിരുന്നു. ഇപ്പോഴാണെങ്കിൽ ഇവനു് നല്ല ഒരു വീടുണ്ടു് — വേണ്ടത്ര സൗകര്യങ്ങളുമുണ്ടു്. പക്ഷേ, ഇത്തരമൊരു പട്ടിയെ അല്ല ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നതു്. എപ്പോഴും ഓടിച്ചാടി കുരച്ചുനടക്കുന്നായയായിരുന്നു നല്ലതു്. ഇവനാണെങ്കിൽ, ഒരു ഉറക്കംതൂങ്ങി. ഒരു അലസൻ."

ആ പട്ടിക്കുട്ടിയുടെ ദുഃഖം നിഴലിക്കുന്ന കണ്ണുകളും, താഴ്ത്തിയിട്ടിരിക്കുന്ന വാലും നോക്കിക്കൊണ്ടു് ബേസിൽ പറഞ്ഞു: "ഇവൻ വളരെ കഷ്ടത അനുഭവിച്ചിട്ടുള്ള കൂട്ടത്തിലാണു്."

"എനിക്കും അങ്ങനെ തോന്നുന്നു. ഇവനു പഴയവല്ല പ്രവാചകൻറേയും പേരു കൊടുക്കണം. ലോകം ദുഃഖമയമാണെന്നും പാപപൂരിതമാണെന്നും അഭിപ്രായപ്പെട്ട പഴയ ഭീർഘദർശിമാരിൽ ആരുടെയെങ്കിലും പേരു്. യരമ്യാ എന്നോ, ഓശ്രുവാ എന്നോ, ഹബക്കുർ എന്നോ വിളിക്കുന്നതായിരിക്കും നല്ലതെന്നു തോന്നുന്നു. ഇപ്പോഴേ അവനെ എനിക്കു വലിയ ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. എത്രമാത്രം ഓമനിച്ചാണെന്നോ അവനെ ഞാൻ വളർത്തുന്നതു്." മുഖവുര കഴിഞ്ഞു് ഡബോറാ വിഷയത്തിലേക്കു പ്രവേശിച്ചു. "പൗലൂസ് വല്യച്ഛൻറെ മുറിയിലുണ്ടു്. കാലത്തെ വന്നതാണു്, അദ്ദേഹം, വല്യച്ഛൻറെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുവാൻ. പക്ഷേ, ഇതുവരെയും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു പൗലൂസ് തന്നെയാണു്. അദ്ദേഹത്തിൻറെ വാചാലത വിസ്മയ

നീയംതന്നെ. അതിൽ അല്പസമയത്തേക്കു ലയിക്കുവാൻ എനിക്കും ഭാഗ്യംലഭിച്ചു." ഒരു ചിരി അവളുടെ അധരങ്ങളിൽ വിടർന്നു. "വല്യച്ഛനോ മറ്റാരെക്കെങ്കിലുമോ - ഇതുവരെ ഒരക്ഷരംപോലും ഉരിയാടാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല — അപ്പോസ്തോലന്റെ സംസാരം അന്തമില്ലാതെ നീളുകയാണ്. അദ്ദേഹം താമസിയാതെ, ഒരു പക്ഷേ നിരുത്തിയേക്കും. താങ്കൾ കാത്തിരുന്ന കാത്തിരുന്ന് അക്ഷമനായിത്തീർന്നിരിക്കും എന്നകരുതിയാണ് ഞാനിങ്ങോട്ടു വന്നതു്."

"കുറേ നേരമായി ഞാൻ കാത്തിരിക്കുന്നു" അവൻ സമ്മതിച്ചു.

"വാസ്തവത്തിൽ ഞാൻ അല്പം അക്ഷമയായി. വല്യച്ഛൻ താങ്കളുടെ അടുത്തു് എന്താണ് പറയുവാനുദ്ദേശിക്കുന്നതെന്നു് എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. ഇന്നലെ രാത്രിയും ഇന്നു കാലത്തും ഞാനതേപ്പറ്റി ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം ഒന്നും മറുപടി പറഞ്ഞില്ല. ചിരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതേയുള്ളൂ. ഞാൻ നിർബന്ധിച്ചപ്പോൾ പറഞ്ഞു: അതൊരു വലിയ രഹസ്യമാണെന്നു്. ഞാൻ പരിഭവിച്ചു നോക്കി പക്ഷേ ഫലമൊന്നുമുണ്ടായില്ല."

"ഡബോറാ നാം കുറച്ചുകൂടി ക്ഷമിച്ചിരിക്കണം. ആ രഹസ്യമറിയുവാൻ ഇനി അധികം താമസം വേണ്ടിവരികയില്ല."

അവൾ അവിടെനിന്നും പോകാനിറങ്ങി. പക്ഷേ വാതിൽപ്പടിയിൽചെന്നു കതകിൽ തലചായ്ച്ചു തിരിഞ്ഞുനോക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "താങ്കൾ എന്നെ പേരു പറഞ്ഞാണ് വിളിച്ചതു്. ആദ്യമായി, ജീവിതത്തിൽ ആദ്യമായി, എന്റെ പേരിന് ഒരു പുതിയ മാധുര്യം സിദ്ധിച്ചതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഒരു പക്ഷേ,

യവനന്മാരുടെ സ്വരം ഞങ്ങളുടെ സ്വരത്തേക്കാൾ സംഗീതാത്മകമായിരിക്കാം.”

“ഒരുപക്ഷേ, ആ പേരുതന്നെ വളരെ മധുരമാണെന്നും വന്നുകൂടെ?”

ഡബോറാ ഒന്നു മടിച്ചു: “ഞാൻ താങ്കളുടെ അടുത്തു പറയാൻ പാടില്ല. എങ്കിലും, എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ — ചിലപ്പോൾ വല്യമ്മൻ പറയാൻ പോകുന്ന രഹസ്യം താങ്കൾക്ക് പ്രിയംകരമായിരിക്കും.”

ഒരു മണിക്കൂ ബേസിലിനെ വിളിക്കാൻ ജോസഫ് ആളയച്ചു. അവൻ ശയനഗൃഹത്തിലെത്തിയപ്പോഴും അവിടെ ചർച്ചകൾ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. വിശാലമായ ആ മുറിയുടെ വാതിൽക്കലായപ്പോൾ തന്നെ പൗലൂസിന്റെ ഗംഭീര സ്വരം അവൻ തിരിച്ചറിയാൻ കഴിഞ്ഞു.

അപ്പോസ്തോലൻ പറയുകയാണ്: “അരിമത്യാ ജോസഫേ, ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ല. ഞാൻ ജറുസലേമിലേക്ക് വന്നതു് ഒരു സന്ദേശവുമായാണ്. നിങ്ങളുടെ വെറുങ്ങലിച്ചു്, മരവിച്ചുകോച്ചിയ നേതാക്കന്മാർക്ക് ഒരു സന്ദേശവുമായി. എന്റെ സന്ദേശം ഇതാണ്. പുറജാതിക്കാർ ആവശ്യപ്പെടുന്ന അവകാശങ്ങൾ നൽകി അവരെ നാം സ്വീകരിക്കണം. മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണം അക്ഷരംപ്രതി സ്വീകരിക്കുവാൻ അവരെ നിർബന്ധിക്കാൻ പാടില്ല. നമുക്ക് ന്യായപ്രമാണം പരിചിതമാണ്. അതിലെ ചട്ടങ്ങളാചരിച്ചു് തഴക്കവുമുണ്ട്. അതിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരായാണ് നാം ജനിക്കുന്നതും, ജീവിക്കുന്നതും, മരിക്കുന്നതും. പക്ഷേ, മറുള്ളവർക്ക് അതു വിചിത്രമായി തോന്നാം - ഭയങ്കരമായി തോന്നാം - അതു സ്വീകരിക്കണമെന്നുവന്നാൽ അവർ ക്രിസ്തുവിനെപ്പോലും ഉപേക്ഷിക്കും. അഗ്രച

മ്മം കഴിച്ചേ ക്രിസ്ത്യാനികളാകാൻ പാടുള്ളൂ എന്നു ശഠിച്ചാൽ ക്രിസ്തുവിന്റെ സുവിശേഷത്തിന്റെ നേരെതന്നെ അവർ പുറന്തിരിക്കും. പാടില്ല - പാടില്ല - അരിമത്യാ ജോസഫേ - ഞാൻ ഉറച്ചുതന്നെ നില്ക്കണം. അചഞ്ചലനായി വർത്തിക്കണം. അഞ്ചുവർഷത്തിനുമുമ്പ് എനിക്കു സ്വതന്ത്രനായി പെരുമാറാൻ അനുവാദം ലഭിച്ചപ്പോൾ എത്തിച്ചേർന്ന തീരുമാനത്തിൽതന്നെ ഞാൻ ഉറച്ചുനിൽക്കണം. പുനരാലോചനകളും, മുൻഗണനകളും, സഭാനേതാക്കന്മാരുടെ ഉദ്ബോധനങ്ങളും തൽക്കാലത്തേക്കു മാറിനിൽക്കണം."

"ഇതാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞ ചെറുപ്പക്കാരൻ." ബേസിലിനെ മുറിയിലേക്കു കയറുവാൻ സംജ്ഞ കാണിച്ചുകൊണ്ട് ജോസഫ് പ്രസ്താവിച്ചു.

ക്രീസ്തുമതത്തിന്റെ അടുത്തുണായ ആ വണിഗ്വര്യൻ പതിവുപോലെ കട്ടിലിൽ ചാരികിടക്കയാണ്. ലൂക്കോസും ഡബോറായും സല്ലമകലെ നിൽക്കുന്നു. ജോസഫിന്റെ അടുത്തുതന്നെ ഇരുന്നിരുന്ന പൗലൂസ് ബേസിലിനെ ഒന്നു തറച്ചുനോക്കി.

അന്ത്യോക്യയിലെ ആ യുവശില്പി അപ്പോസ്തോലനെ അത്ര അടുത്തു കണ്ടതു്. അന്നാദ്യമായിട്ടാണ്. അദ്ദേഹം അത്രമാത്രം വയോധികനാണെന്നു കണ്ട് അവൻ വിസ്മയിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തലയും താടിയും നരച്ചു വെളുത്തിരിക്കുന്നു. കൺപോളകളുടെ ചുളികളും, കവിളിന്റെ കുഴികളും, അനിതരസാധാരണമായ അനുഭവസമ്പത്തു് വിളിച്ചറിയിക്കുന്നു. അത്ര സൗമ്യമല്ലാത്ത അദ്ദേഹത്തിന്റെ വദനം കരിങ്കല്ലിൽ ചെത്തിയെടുത്തതാണെന്നോതോന്നു. ആരെയും അനുസരിപ്പിക്കുന്ന ആ മുഖത്തു സുവ്യക്തമായ ഗൗരവം സ്ഫുരിക്കുന്നു. ഭൂജമായ ശിലതകളുടെ കീഴിലുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ അ

ത്ഭുതകരമായ നയനങ്ങൾ - ഹൃദയത്തെ ഏകകാല ത്തിൽതന്നെ മഥിക്കുകയും, ആകർഷിക്കുകയും ചെയ്യു ന്ന ആ നയനങ്ങൾ - ജീവിതത്തിന്റെ അഗാധതല ങ്ങൾപോലും കണ്ടിട്ടുള്ളവയാണ്.

ഒരു സാധാരണ കമ്പിളിക്കുപ്പായമിട്ടിരുന്ന മെലി ഞ്ഞ, വൃദ്ധനായ ആ മഹായോഗിയുടെ മുമ്പിൽ, മറ്റു ള്ളവരെല്ലാം നിഷ്പ്രഭരായിത്തീരുന്നു എന്ന്, ഒരു നോ ട്ടത്തിൽതന്നെ ബേസിലിന് മനസ്സിലായി.

ജോസഫ് കണ്ണുശുദ്ധിവരുത്തിക്കൊണ്ട് പറഞ്ഞു. "ഈ ചെറുപ്പക്കാരന്റെ ജോലിയിൽ ഞാൻ തികച്ചും സംതൃപ്തനാണെന്നു നേരത്തെതന്നെ പറഞ്ഞല്ലോ. എ ന്നാൽ ഇതുവരെ നിങ്ങളെ അറിയിക്കാത്ത ഒരു രഹസ്യ മുണ്ട്." അടുത്ത് ഒരു പീഠത്തിൽ കിളുത്തിവച്ചിരുന്ന മൺപ്രതിമ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം തുടർന്നു "ഇതു പണിതുതീർക്കുവാൻ മാത്രമല്ല ഈ കുട്ടിയെ ഞാൻ വരുത്തിയതു്. ഇതിനെക്കാൾ എത്രയോമടങ്ങു പ്രാ ധാന്യമർഹിക്കുന്ന ഒരു മഹാകാര്യമാണ് ഇനി നിർവ്വഹി ക്കേണ്ടതായിട്ടുള്ളതു്. അതിന് അന്ത്യോക്യയിലെ ഈ കൊച്ചുകലാകാരൻ തികച്ചും പര്യാപ്തനാണെന്ന് എ നിക്കു ബോദ്ധ്യംവന്നിരിക്കുന്നു. എന്റെ ശിരോരൂപം കരുപ്പിടിക്കുക എന്നുള്ളതായിരുന്ന അവന് ഞാൻ നൽകിയ ആദ്യത്തെ പരീക്ഷ. അതിൽ അവൻ സു ത്യർഹമാംവണ്ണം വിജയം വരിച്ചു.

"വേറെ ചില പരീക്ഷകളും ഞാൻ നടത്തി. ഞാൻ മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ച ആ മഹാകൃത്യത്തിനു കേവലം പ്രതിഭാസമ്പന്നതയും, കരകൗശലവും മാത്രം പോരാ - സ്വഭാവശുദ്ധിയുംവേണം. അതുകൊണ്ട് ഇവന്റെ ക്ഷ മ, വിശ്വസ്തത, ധൈര്യം, ഹൃദയനൈർമ്മല്യം; എ ല്ലാം ഞാൻ നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഭാഗ്യം എന്നു

തന്നെ പറയട്ടെ, ഈ യുവാവ് എല്ലാത്തരത്തിലും യോഗ്യനെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലായി."

തത്സമയം, ലൂക്കോസ്സ് തന്നെ നോക്കി പുഞ്ചിരിതൂകുന്നതും, ഡബോറാ ആകാംക്ഷയോടെ പകുതിവിടർന്ന അധരങ്ങളുമായി മുന്നോട്ടു കുനിയുന്നതും, ബേസിൽ കണ്ടു.

അവനെ സംബോധനചെയ്തുകൊണ്ട് സോന്മേഷം ജോസഫ് തുടർന്നു: "അല്ലയോ യുവാവേ, നേരത്തെതന്നെ നിനക്ക് ഒരു മുന്നറിയിപ്പു നൽകട്ടെ. നീ ഏറെറടുക്കേണ്ട ജോലി അതിശ്രമാർഹമായ പഠനവും, വളരെ ക്ലേശകരമായ അദ്ധ്വാനവും വേണ്ടിവരുന്നതാണ്. അതിനുവേണ്ടി അനേകവർഷങ്ങൾ അശ്രാന്തം പരിശ്രമിക്കുവാൻ നീ സന്നദ്ധനായിരിക്കണം. നിനക്ക് യാത്രചെയ്യേണ്ടിവരും. പല ആളുകളെ കാണേണ്ടിവരും. ഇതുപോലെയുള്ള രൂപങ്ങൾ വാതെടുക്കേണ്ടിവരും. എതിർപ്പും അപകടവും അഭിമുഖീകരിക്കാൻ നിങ്ങൾ തയ്യാറാകേണ്ടിവരും."

"ആ ജോലി ഏറെറടുക്കുവാൻ എനിക്കു സന്തോഷമേ ഉള്ളൂ" ബേസിൽ പറഞ്ഞു. "മുഴുവൻ സമയവും അതിനുവേണ്ടി ചെലവഴിക്കാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമാണ്. പക്ഷേ, അതു സ്വീകാർഹമാംവണ്ണം നിർവ്വഹിക്കുവാൻ എനിക്കു സാധിക്കുമോ എന്ന് ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു." ഒന്നു നിറുത്തിയിട്ട അവൻ ചോദിച്ചു: "എനിക്ക് എങ്ങോട്ടെല്ലാം പോകേണ്ടിവരും?"

"കൈസറിയായിലേക്ക് — എഫേസൂസിലേക്ക് — വേണ്ടിവന്നാൽ റോമിലേക്ക്."

'റോം' എന്നു കേട്ടപ്പോൾ ബേസിൽ അഹ്ലാദഭരിതനായി. സ്വയം പണിപ്പെട്ട നിയന്ത്രിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ പറഞ്ഞു: "എല്ലായിടത്തേക്കും ഞാൻ പോ

കാം." അവൻ തലപുകഞ്ഞാലോചിച്ച ഒരു പ്രശ്നത്തിന് ഉത്തരം കിട്ടുകയാണ്. ഒരിക്കലും തുറക്കാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നു കരുതിയിരുന്ന ഒരു ഇരുമ്പുപെട്ടിയുടെ താക്കോൽ അവന് നിഷ്പ്രയാസം ലഭിക്കുകയാണ്. റോമിലെത്തി അവന് സാന്തസിലെ കെസ്റ്റോറിനെ കാണാം.

ജോസഫ് സുപ്രധാനമായ ഒരു വിഷയത്തെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിക്കാൻ തുടങ്ങുകയാണ്. അദ്ദേഹം പൗലൂസിന്റെയും ലൂക്കോസിന്റെയും മുഖത്തേക്ക് ആത്മഗർഭമായി നോക്കി.

"കുറച്ചു വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പ് ദിവ്യമായ ഒരു വസ്തു എന്റെ കൈവശമെത്തി." അദ്ദേഹം ആരംഭിച്ചു: "അതു് എങ്ങനെ സൂക്ഷിക്കണമെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി ഞാനമ്പരന്നു. അതു പവിത്രമായ ഒരു സാധനമായിരുന്നു അതു്. അതിനെന്തെങ്കിലും കേടുപറ്റിയാൽ — അതു വല്ലവരും മോഷ്ടിച്ചാൽ — അതു എങ്ങനെയെങ്കിലും നഷ്ടപ്പെട്ടാൽ — ഹോ, എത്രഭയങ്കരമായ ചിന്തകൾ! ഞാൻ ഭയവിഹ്വലനായി. ഒരു രഹസ്യസങ്കേതം അതിനു ഞാൻ പണികഴിപ്പിച്ചു; സൂക്ഷ്മമായി ഞാൻ അതു സൂക്ഷിച്ചു. ഇന്നുവരെയും അതു് പരിശുദ്ധമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു — ശുദ്ധതയുടെ ശുദ്ധസ്ഥലം പോലെ — അതിൽപ്പിന്നെ, ഇന്നോവരെ ആരും അതു കണ്ടിട്ടില്ല. ഇന്ന് ആദ്യമായി അതു പുറത്തെടുക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു."

അക്ഷമനാണെങ്കിലും കൗതുകത്തോടുകൂടി പൗലൂസ് അതു ശ്രദ്ധിച്ചു. തന്റെ അതിപ്രധാനമായ വാദഗതിക്ക് ഭംഗംവന്നതിൽ അദ്ദേഹത്തിന് അല്പം കുണ്ഠിതം ഇല്ലായ്കയില്ല. "ജോസഫ് എന്താണ് ആ ദിവ്യവസ്തു?" അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു.

"അതു് എന്റെ കൈയിൽ എങ്ങനെവന്നു ചേർന്നെന്ന ആദ്യം ഞാൻ വിശദീകരിക്കട്ടെ. ഒരു സ്ത്രീ, സാധാരണക്കാരിയായ, വിനീതയായ ഒരു സ്ത്രീ ആണ് അതെന്റെ അടുത്തുകൊണ്ടുവന്നതു്. അനർഹരായിട്ടുള്ളവർ കരസ്ഥമാക്കരുതെന്നു കരുതി കുറച്ചുനാൾ അവൾ സൂക്ഷ്മശ്രദ്ധയും ചെലുത്തി അതു സൂക്ഷിച്ചുവച്ചു. അനന്തരം ഒരു ദിവസം രഹസ്യമായി അവളെന്നെ സമീപിച്ചു. എന്നെ പരിപൂർണ്ണമായി വിശ്വസിച്ചു് ആ ദിവ്യവസ്തു ഭയഭക്തിപുരസ്സരം എന്നെ ഏല്പിച്ചു. ഒരു സാധു സ്ത്രീ — ദരിദ്രയായിരുന്നെങ്കിലും അതുനാൾ അതു സൂക്ഷിച്ചുവച്ചതിന് അവൾ യാതൊരു പ്രതിഫലവും ആവശ്യപ്പെട്ടില്ല."

ജോസഫ് കിടക്കയിൽനിന്നും എഴുന്നേൽക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എങ്കിലും പരസഹായമില്ലാതെ അതു സാദ്ധ്യമല്ലെന്നുള്ളതു് സ്പഷ്ടമായിരുന്നു. ഒരു കൈ ഡബോറായുടെ തോളത്തും മറുകൈ ബേസിന്റെ ചുമലിന്മേലും വച്ചു് അദ്ദേഹം സാവധാനത്തിൽ നടക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

അദ്ദേഹം നെടുവീർപ്പിട്ടുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "ഞാൻ വൃദ്ധനായി; സുഖക്കേടുകാരനായി. ടാർസസിലെ പൗലൂസേ, വൈദ്യനായ ലൂക്കോസേ, ഞാൻ പറയട്ടെ — പരിശുദ്ധമായ ആ സാധനം പരിരക്ഷിക്കുവാൻ ഞാൻ അർഹനല്ല. അതു് അത്യുച്ചം പവിത്രമാണു — നിർമ്മലമാണു് — പരിപാവനമാണു്."

പതുക്കെപ്പതുക്കെ നടന്നുചെന്നു്, ചുമരിൽ 'അക്കേഫിയ'കൊണ്ടു തീർത്ത ഒരു അലമാരിയുടെ മൂലയ്ക്കുള്ള ഒരു രഹസ്യ സ്പ്രിംഗിൽ അദ്ദേഹം വിരൽ അമർത്തി. പെട്ടെന്നു്, ആ അലമാര ഒരുവശത്തേക്കു നീങ്ങി. പുറകിൽ ഏതാണ്ടും ചതുരശ്രയടി വിസ്താരമുള്ള, ഇരുണ്ട ചെറിയ ഒരു വിള്ളൽ ദൃശ്യമായി.

"മോളേ, ഒരു വിളക്കു കൊണ്ടുവരൂ" — ആ വൃദ്ധൻ പറഞ്ഞു. ഡബോറാ കൊണ്ടുവന്ന വിളക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ ആ വിളക്കിനകത്തു ചന്ദനമരംകൊണ്ടു തീർത്ത ഒരു പെട്ടി ഒരു മാർബിൾ പീഠത്തിലിരിക്കുന്നതു കാണാമായിരുന്നു. ജോസഫ് കൈനീട്ടി ആ പെട്ടിയുടെ സ്വർണ്ണംപതിച്ച അടപ്പുതുറന്നു. അതിൽനിന്നും ഒരു പാനപാത്രം അദ്ദേഹമെടുത്തു — ചെറിയ ഒരു ഒഴുക്കൻ പാനപാത്രം.

അർദ്ധാണ്ഡാകൃതിയിലുള്ള ആ രജതചഷകത്തിന്മേൽ യാതൊരു ചിത്രപ്പണികളും ചെയ്തിട്ടില്ല. അതിന്റെ ചുണ്ട് ചളുങ്ങിയും തേഞ്ഞുമിരിക്കുന്നു.

അരിമത്യാ ജോസഫ ഭക്തിനിർഭരമായ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു: "ക്രിസ്തു തിരുവത്താഴസമയത്തു മുത്തിക്കുടിച്ചതിന്റെശേഷം, ശിഷ്യന്മാരുടെ അടുത്തേക്കു കൈമാറിയ പാനപാത്രമാണിത്".

III

ജോസഫ് ആ ചഷകം ലൂക്കോസിന്റെ കൈയിൽ കൊടുത്തു. ലൂക്കോസിന്റെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു: "ഇതു് സുരക്ഷിതമാണോ എന്നു് ഞാൻ പലപ്പോഴും സംശയിച്ചിട്ടുണ്ടു്." അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

ലൂക്കോസു് അതു പൗലൂസിന്റെനേക്കു നീട്ടി. പക്ഷേ, അതു വാങ്ങിക്കാതെ അപ്പോസ്തോലൻ മുട്ടിന്മേൽ വീണു. ആത്മാവിന്റെ അടിത്തട്ടിൽ നിന്നെന്നപോലെ അദ്ദേഹം സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി: എന്റെ ജീവിതത്തിലേക്കും വലിയ പരാജയം എനിക്കു യേശുനാഥനെ കാണുവാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല എന്നുള്ളതാണു്. എന്റെ നാഥന്റെ ഉപദേശങ്ങൾ അക്ഷരം പ്രതി ഞാൻ പഠിച്ചു. ആ തിരുവടികളെപ്പറ്റി എന്തൊക്കെ അറിയാൻ കഴിയുമോ, അതെല്ലാം അറിയുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. ദമസ്കോസിലേക്കു പോകുന്ന വഴി തിരുശ്ശബ്ദം ഞാൻ കേട്ടു. പക്ഷേ, കഷ്ടം! ദിവ്യമായ ആ തിരുമുഖം എനിക്കു് കാണുവാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല." അദ്ദേഹം കൈവിരൽ നീട്ടി പാനപാത്രത്തിന്റെ ചുണ്ടിൽ തൊട്ടുകൊണ്ടു മന്ത്രിച്ചു: "ഇതാ, ഇവിടെയാണു് തിരുമനസ്സിലെ അധരങ്ങൾ പതിഞ്ഞതു്."

സാന്ദ്രമായ ഒരു നിശ്ശബ്ദത ആ മുറിയിൽ വ്യാപിച്ചു. വിശുദ്ധമായ ആ ചഷകത്തിന്റെ മുമ്പിൽ എല്ലാവരും മൂകരായി. ജോസഫും, ലൂക്കോസും, ഡഫ്നോറായും തടവില്ലാതെ കണ്ണുനീർ വാർത്തു. പൗലൂസു വികാരാധിക്യം നിയന്ത്രിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. അദ്ദേഹം ഭക്തിപാരവശ്യത്തോടെ പാനപാത്രത്തിൽതന്നെ ദൃഷ്ടിയുറ

പ്പിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈകൾ വിറയ്ക്കുന്നതു ബേസിലിന് കാണാമായിരുന്നു.

അവൻ പുറകിൽ നിൽക്കുകയായിരുന്നു. അവരുടെ വിശ്വാസാതിരേകം അവനെ വിസ്മയാധീനനാക്കി. "യേശു എങ്ങനെയുള്ള വ്യക്തിയായിരുന്നിരിക്കണം? തീച്ചയായും ഇവർ അദ്ദേഹത്തെ എന്തിനേക്കാളുമുപരി ആരാധിക്കുന്നു" അവൻ വിചാരിച്ചു. പൗലൂസിന്റെ വ്യക്തിപ്രഭാവം അവനെ എന്തെന്നില്ലാതെ ആകർഷിച്ചു. പതിവുപോലെ അവൻ കുറെ നനഞ്ഞ കളിമണ്ണും കൈയിൽ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ അപ്പോസ്തോലന്റെ ഛായ പകർത്തുവാൻ അവന്റെ കൈവിരലുകൾ പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

മുറിയിൽ വ്യാപിച്ചിരുന്ന മായാശക്തിയിൽനിന്നും ആദ്യം വിമുക്തനായതു പൗലൂസാണ്. അദ്ദേഹം ജോസഫിനോടു ചോദിച്ചു: "അങ്ങയുടെ ഉദ്ദേശമെന്താണ്?"

"ഇതിനു യോജിച്ച ഒരു ചട്ടക്കൂടു വാർത്തെടുക്കണം. ആ ചട്ടക്കൂടു് പാനപാത്രം പുറത്തു കാണത്തക്കവണ്ണം തുറസ്സായിരിക്കണം. അതിന്മേൽ മുന്തിരിയിലകളും, ക്രിസ്തുവിന്റെയും ശിഷ്യന്മാരുടെയും രൂപങ്ങളും, കൊത്തിപ്പിടിപ്പിക്കണം" ജോസഫ് വിശദമാക്കി.

പൗലൂസ് സമ്മതഭാവത്തിൽ പറഞ്ഞു: "കർത്താവു് തന്റെ മഹത്വത്തിൽ തിരിച്ചെഴുന്നള്ളുന്നാൾവരെ ഈ പാനപാത്രം സൂക്ഷിച്ചുവയ്ക്കണം. അതിന്റെ ചട്ടക്കൂടു് ഏറ്റവും മനോഹരമായിരിക്കണം. വാർത്തെടുക്കുന്ന ഓരോ രൂപവും ജീവിതത്തിൽ നിന്നുള്ള തനിപ്പകർപ്പായിരിക്കണം. വരാനിരിക്കുന്ന തലമുറകളെല്ലാം, യേശുനാഥനും ശിഷ്യന്മാരും എങ്ങനെയിരുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കണം. ഈ പാനപാത്രം ക്രിസ്തുമത

ത്തിന്റെ പ്രധാന പ്രതിരൂപമായിത്തീരണം.” അദ്ദേഹം പ്രസ്തുത വിഷയത്തിൽ നിശ്ശ്വേഷം ലയിച്ചുകൊണ്ടു തുടർന്നു: “ആദ്യംതന്നെ ഈ പാനപാത്രം ഏറ്റവും ഹൃദയഹാരിയാക്കേണ്ട വിധത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കണം — പിന്നെ അതു സൂക്ഷിക്കേണ്ടതെങ്ങനെയാണെന്ന് തീരുമാനിക്കണം.” പൌലൂസ് ചിന്താമഗ്നനായി നെറ്റിചുളിച്ചു: “ലോകം മുഴുവൻ ക്രിസ്തുവിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന ഒരു കാലംവരും. അങ്ങനെ വരികയാണെങ്കിൽ, വിശുദ്ധ പാനപാത്രം ജറുസലേം ദേവാലയത്തിൽതന്നെ വയ്ക്കുന്നതായിരിക്കും നല്ലത്.”

“പാടില്ല - പാടില്ല.” ജോസഫ് ഇടയ്ക്കുകയറി പറഞ്ഞു: “പുറജാതിക്കാർക്ക് അതു കാണാൻ സാധിക്കണം. അവരെ വിശുദ്ധ ദേവാലയത്തിനകത്തു പ്രവേശിപ്പിക്കുകയില്ലല്ലോ.”

പൌലൂസു അസൂഖത്തോടുകൂടി തല കലുക്കി. “കഷ്ടം - യോഗിവര്യനായ അരിമത്യ ജോസഫുപോലും അങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കയോ? യാഥാസ്ഥിതികർ എപ്പോഴും പഴയ വിശ്വാസങ്ങളെയും സമ്പ്രദായങ്ങളെയും ആചാരങ്ങളെയും അള്ളിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. അതിനു നാമെന്തിനു കണ്ണിതപ്പെടണം? ഇന്നും സത്യവിശ്വാസത്തിന്റെ വെളിച്ചം കാണാതെ അനേകം പേർ ഈ വിശുദ്ധ നഗരത്തിൽ നട്ടംതിരിയുന്നില്ലേ? ജ്ഞാനികളിൽ ജ്ഞാനിയായ ജോസഫേ അങ്ങുപോലും അവരുടെ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളിൽനിന്നും പാടെ വിമുക്തനല്ലല്ലോ.” അനന്തരം അദ്ദേഹം അടുത്ത പ്രശ്നത്തിലേക്കു കടന്നു. “ക്രിസ്തുവിന്റെ ഏതെല്ലാം ശിഷ്യന്മാരുടെ രൂപങ്ങളാണ് അങ്ങുദ്ദേശിക്കുന്നത്?”

“തിരുവത്താഴത്തിനുണ്ടായിരുന്നവരെല്ലാം വേണ്ടേ?”

"ഒരിക്കലും വേണ്ട" പൗലൂസിന്റെ നയനങ്ങൾ വികാരോജ്ജ്വലമായി "ക്രിസ്തുവിനെ ഒറ്റിക്കൊടുത്ത യൂദാസ്കാരിയോത്തായേയും ഉൾപ്പെടുത്താനോ?"

"യൂദായെ വേണ്ട." ജോസഫ് പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞു. "പൗലൂസ്, ഞാൻ ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി അത്രയധികം ചിന്തിച്ചില്ല."

"യൂദായെ വേണ്ടെന്നു വരുമ്പോൾ, പിന്നെ ആരൊക്കെയാണ് വേണ്ടതെന്നു അവധാനപൂർവ്വം ആലോചിക്കണം—എല്ലാവരും വേണോ? ഇത്ര പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന ഒരു വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഹൃദയം തുറന്നു സംസാരിച്ചേ മതിയാവൂ. നമ്മുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെപ്പറ്റിയും ഇക്കാലത്തു നടക്കുന്ന സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റിയുമുള്ള ചരിത്രം എഴുതിത്തീരുമ്പോൾ, ഏതെല്ലാം പേരുകളായിരിക്കും ഭാവി തലമുറകൾ സ്മരിക്കുക? ഞാൻ പറയാം - മത്തായി, മർക്കോസ്, ലൂക്കോസ്."

"ഞാനോ?" ലൂക്കോസു ചോദിച്ചു. "ഏറ്റവും അഗണ്യനാണ് ഞാൻ. ഞാൻ ഒരു നേതാവല്ല, അനുഗാമിയാണ് - വാസ്തവത്തിൽ എത്രയോ നിസ്സാരനാണ് - ദിവ്യശക്തി എനിക്ക് ലഭിച്ചിട്ടില്ല. എന്നെ ഉൾപ്പെടുത്തരുതേ!"

ലൂക്കോസിന്റെ ഒഴികഴിവുകൾ കണക്കാക്കാതെ പൗലൂസ് തുടർന്നു: "ലൂക്കോസേ, താങ്കൾ ക്രിസ്തുവിനെപ്പറ്റി എഴുതുന്ന പുസ്തകം മനുഷ്യന്റെ നാവിന് കഴിയുന്നതിൽ പതിനായിരം മടങ്ങ് ക്രൂടതലായി ജനലക്ഷങ്ങളെ സത്യവിശ്വാസികളാക്കും. ആ പുസ്തകമായിരിക്കും, ക്രൈസ്തവസഭാ ചരിത്രത്തിന്റെ അടിത്തറ പാകുന്നതു്. വിനീതനായ ലൂക്കോസിന്റെ നാമം ആചന്ദ്രതാരം നിലനില്ക്കും. അതുകൊണ്ട് ഈ വെള്ളി

പ്പോത്രത്തിൽ പകർത്തേണ്ട ഒരു രൂപം ലൂക്കോസിന്റെ തായിരിക്കണം."

ചില സുവിശേഷകരെ മാത്രം തെരഞ്ഞെടുക്കുന്ന സമ്പ്രദായത്തോടു അരിമത്യ ജോസഫ് യോജിച്ചില്ല. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിനു് സ്വാഭിപ്രായം പുറപ്പെടുവിക്കാൻ സൗകര്യം കൊടുക്കാതെ പൗലൂസ് തുടർന്നു: "പത്രോസ് എന്തായാലും വേണം—ആ മഹാത്മാവിനാണ് എന്തുകൊണ്ടും പ്രഥമസ്ഥാനം. കർത്താവിന്റെ പ്രിയശിഷ്യനായ യോഹന്നാനും ഉണ്ടായിരിക്കണം. സെബദിയുടെ മകനായ യാക്കോബിനും, യേശുനാഥന്റെ ശേഷക്കാരനായ യാക്കോബിനും ഒരുപോലെ സ്ഥാനം കൊടുക്കണം. അന്ത്രയോസിനെ നമുക്കു കളയാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. കാരണം അദ്ദേഹമാണ് പത്രോസിനെ സത്യവിശ്വാസത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നതു്. തന്നെയുമല്ല, അദ്ദേഹം ധീരതയോടെ കുരിശിൽ മരിക്കുകയും ചെയ്തു."

"ഫിലിപ്പോസോ" ജോസഫ് ഇടയ്ക്കുകയറി ചോദിച്ചു. സ്വയം തീരുമാനിക്കാൻ സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ നിർദ്ദേശങ്ങളെങ്കിലും കൊടുക്കാമെന്നു അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചു.

പൌലൂസ് ചിന്താമഗ്നനായി നെറ്റിചുളിച്ചു. "നമുക്ക് യൂദായോ - ഫിലിപ്പോസോ ആരെങ്കിലും ഒരാൾ മതി. രണ്ടുപേരും ജറുസലേമിലുള്ള സഭയിൽ ഊർജ്ജിതമായി പ്രവർത്തനം നടത്തുന്നു." അദ്ദേഹം ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തി. "യൂദാ ആകട്ടെ അദ്ദേഹം യാക്കോബിന്റെ സഹായിയായിവർത്തിക്കുന്നു. നിഷ്പക്ഷമായിരിക്കുവാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ യൂദായുടെ പേരു നിർദ്ദേശിച്ചതു്. ഫിലിപ്പോസിനെ

യും ഞാൻ സ്നേഹിക്കുന്നു. പക്ഷേ അദ്ദേഹം കൈസറിയായിലാണ് - പ്രായവും വളരെയായി."

ലൂക്കോസ് ചോദിച്ചു: "അപ്പോസ്തോലനായ തോമസിന്റെ രൂപം വേണ്ടേ?"

സ്വല്പനേരം വിചാരധാരയിൽ മുഴുകിയതിന്റെ ശേഷം പൗലൂസ് ആവേശഭരിതനായി പറഞ്ഞു: "ധീരനും ജ്ഞാനിയുമായ തോമസ്! വിദൂര പൗരസ്ത്യദേശങ്ങളിൽ വിശ്വാസത്തിന്റെ ദീപം തെളിക്കുവാൻ ഏകാകിയായി പുറപ്പെട്ട മഹാത്യാഗി! വിജ്ഞാനത്തിന്റെ കേദാരമായ ഭാരതത്തിൽ ക്രിസ്തുവിന്റെ ഉപദേശങ്ങൾ വാരിവിതച്ച ആ കർമ്മയോഗി! ഒരുകാലത്ത് നിരീശ്വരത്വത്തിന്റെ തീച്ചൂളയിൽനിന്നു പൗരസ്ത്യരാജ്യങ്ങളെ മുഴുവൻ സമുദ്ധരിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രയത്നഫലങ്ങളായിരിക്കും. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ രൂപം എങ്ങനെ കരുപിടിപ്പിക്കും? രക്തസാക്ഷിയായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ആ മഹാപുരുഷന്റെ ഛായ പകർത്തുന്നതു് ഉഷ്കരമല്ലേ?"

ലൂക്കോസ് "അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമം അവിസ്മരണീയമാക്കുവാൻ ശക്തനായ യഹോവാ മറുമാർഗ്ഗം കാണും."

"അതെ" അരിമത്യാ ജോസഫ് പറഞ്ഞു.

ഇതിനിടയിൽ ബേസിലിന്റെ കൈവിരലുകൾ ചലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് പൗലൂസ് കണ്ടു. അദ്ദേഹം ചെന്നു് അവന്റെ കൈയിലിരുന്ന കളിമൺ പ്രതിമ വാങ്ങി അതിൽ അത്യന്തം സംതൃപ്തി പ്രകടിപ്പിച്ചു.

അപ്പോസ്തോലൻ പറഞ്ഞു: "എന്റെ ഒരു ഏകദേശരൂപം കിട്ടിയെന്നു പറയാം. പക്ഷേ, ഇതിൽ പല വൈകല്യങ്ങളുമുണ്ടു്. പുരികത്തിനു് ഉയരം അല്പം

കൂടിപ്പോയി. എന്റെ ശത്രുക്കൾ — എനിക്ക് ധാരാളം ശത്രുക്കളുണ്ട് — പറയുന്നത് എന്റെ നെറ്റിയുടെ ചായ്വ് ബുദ്ധിമാന്ദ്യത്തെ കാണിക്കുന്നുവെന്നാണ്. ഒരുപക്ഷേ അവർ പറയുന്നതു ശരിയായിരിക്കും. എന്റെ രൂപം സ്വതേ അനാകർഷകമാണ്." പിന്നെ അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ നേർക്ക് തിരിഞ്ഞുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "നേരത്തെ നിശ്ചയിച്ചതുപോലെ ജറൂസലേമിലുള്ള സഭാനേതാക്കന്മാരുടെ സദസ്സിൽ യാക്കോബും യൂദായും എന്നെ സ്വീകരിക്കും. ഉടൻതന്നെ പണി ആരംഭിക്കുന്നതിന് ഈ കൊച്ചുകലാകാരനും അവിടെ എത്തുന്നതാണ് നല്ലതു്."

"അവന് ഒരു നല്ല ഇരിപ്പിടം കിട്ടത്തക്ക സൗകര്യങ്ങൾ ചെയ്തുകൊടുക്കാം."

പൗലൂസ് തുടർന്നു: "മത്തായിയേയും, മർക്കോസിനെയും അന്ത്യോക്യയിൽവച്ചു കാണാം. യോഹന്നാൻ എഫേസൂസിലാണ്. അദ്ദേഹത്തെ ഉടൻതന്നെ കാണണം. ആ സിദ്ധനെ യഹോവ ഹൃദയംതുറന്നനുഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. വർത്തമാനവും ഭാവിയും ഉള്ളടങ്ങിയ ദിവ്യദർശനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന് അനുദിനം ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പത്രോസ്, സ്നേഹസമ്പന്നനും അത്യന്തപരിശ്രമിയും ആയ ആ വിശ്വാസി, റോമിലുണ്ട്. അരാച്ചാരന്മാരുടെ കുരവാളം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴുത്തിനുമുകളിൽ ഉയർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. രക്തസാക്ഷിയാകാൻ ആ ദിവ്യൻ കാത്തിരിക്കുകയാണ്. എത്രയുംവേഗത്തിൽ ഈ കലാകാരൻ റോമിൽപോകുന്നതാണ് നല്ലതു്. അല്ലെങ്കിൽ ഇയാൾക്ക് ആ വിശ്വാസപഞ്ചാനനനെ നേരിട്ടുകാണുവാൻ സാധിച്ചെന്നുവരികയില്ല."

"റോമിൽ പോകാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്." ബേസിൽ പറഞ്ഞു. അവന്റെ ഹൃദയം സന്തോഷം കൊണ്ടു നിറഞ്ഞു.

പൗലൂസിന്റെമുഖത്തു പെട്ടന്നൊരു കാളിമപരന്നു. കുറച്ചു സമയത്തേക്ക് അദ്ദേഹം നിശ്ശബ്ദനായി ഇരുന്നു. നെറ്റിയിൽ "ടെഫില്ലാ"* ചേർത്തുകെട്ടിയിരുന്ന തോൽനാട തലോടിക്കൊണ്ട് ആലപിക്കുന്ന മട്ടിൽ അദ്ദേഹം ഒരു വാക്യം ഉരുവിട്ടു: "ഇതു നിന്റെ കൈയിൽ എന്നന്നേക്കും ഒരു സ്മാരകചിഹ്നമായിരിക്കും."

"തിടുക്കത്തിൽ ചെയ്യേണ്ടതു് പത്രോസിന്റെ രൂപം മാത്രമല്ല". അദ്ദേഹം ഒടുവിൽ പറഞ്ഞു! "എന്റെയും അന്ത്യം അടുത്തിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങോട്ടു വരുമ്പോഴും സ്നേഹിതന്മാരോടെല്ലാം ഞാൻ അന്ത്യയാത്ര ചോദിച്ചു. മരണം എന്റെ ശിരസ്സിനുമുകളിലും ചിറകുവിരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. അഗബാസിനു് എന്നെക്കണ്ടപ്പോഴുതന്നെ അതു മനസ്സിലായി. കൈസറിയായിൽ ഞാൻ ഫിലിപ്പോസിന്റെ താമസസ്ഥലത്തു ചെന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹവും അവിടെയെത്തി. കണ്ടപ്പോൾതന്നെ അദ്ദേഹം എന്റെ അരവാറു് ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതു ഞാൻ അഴിച്ചുകൊടുത്തു. സ്വന്തം കാലിലും, കൈയിലും അതു ചുറ്റിക്കൊണ്ടു് അഗബാസു പറഞ്ഞു. "ഇതുപോലെതന്നെ ഈ അരവാറിന്റെ ഉടമസ്ഥനെയും ജറുസലേമിലെ യഹൂദന്മാർ ബന്ധിക്കും. അവർ അദ്ദേഹത്തെ പുറജാതിക്കാരുടെ അടുത്തു് ഏല്പിക്കും. യഹൂദന്മാർ എന്നെ റോമാക്കാർക്കു പിടിച്ചുകൊടുക്കുമെന്നാണു് അദ്ദേഹം സൂചിപ്പിച്ചതു്". പൗലൂസ് നെടുതായി ഒന്നു നിശ്വസിച്ചു — അടുത്തതന്നെ അവ

---

* യഹൂദന്മാരുടെ ശിരോവസ്ത്രം.

സാനിക്കുവാൻപോകുന്ന ആ ജീവിതയാത്ര ദീർഘവും ദുർഘടപൂർണ്ണവുമായിരിക്കുമെന്നുള്ള അർത്ഥത്തിൽ അദ്ദേഹം തുടർന്നു: "ജറുസലേമിൽവച്ചാണ് യൂദന്മാർ എന്നെ വരിഞ്ഞുകെട്ടി റോമാക്കാരെ ഏല്പിക്കാൻ പോകുന്നതു്. കുറച്ചുനാളത്തെ സ്വതന്ത്രജീവിതം കൂടിയേ എനിക്കുള്ളൂ. എന്റെ ശ്രുപവും ചഷകത്തിൽ വേണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതാണ് ആദ്യം തീരേണ്ടതു്." തീപ്പൊരിചിതറുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ നിശ്ചലമായെന്നുതോന്നി. "കലാകാരാ, നിങ്ങളുടെ കരങ്ങൾ കഴിയുന്നതും വേഗത്തിൽ പ്രവർത്തനം തുടങ്ങട്ടെ. നിങ്ങൾക്കു് എന്നെ അധികനാൾ കാണാൻ കഴിയുകയില്ല."

IV

ആ സൗധത്തിന്റെ കിഴക്കേവശത്തു രണ്ടാംനില യോട്ടു ചേർന്ന് ഒരു ശിലാ ബാൽക്കണിയുണ്ട്. വണ്ണ വൈചിത്ര്യമുള്ള ഈറ്റമറകൊണ്ട് അവിടെ തൂക്കിയിട്ടി രിക്കുന്നു. അതിന്റെ വിടവുകളിൽക്കൂടി കുളിർകാറ്റ് ഇളകി വീശിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അന്തിഭക്ഷണത്തിന് ഇനിയും ഒരു മണിക്കൂർ നേരമുണ്ട്. മൂന്നുപേർ അവി ടെ ഒരുമിച്ചുകൂടി—ലൂക്കോസും, ഡബോറായും, ബേ സിലും.

താഴത്തുള്ള തെരുവീഥിയിൽ വലിയ തിക്കും തി രക്കും. പൗലൂസ് അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ ഭവന ത്തിലുണ്ടെന്നറിഞ്ഞ് ആളുകൾ തടിച്ചുകൂടിയിരിക്കയാ ണ്. പുറത്തുള്ള കോലാഹലങ്ങൾ തെല്ലുപോലും വക വയ്ക്കാതെ, പണിപ്പുരയുടെ മുറ്റത്തുനിന്ന് ഭൃത്യജനങ്ങ ളോട് പ്രസംഗിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അപ്പോസ്തോലന്റെ ശബ്ദം മുകളിൽ നില്ക്കുന്നവർക്കു കേൾക്കാം. ബുദ്ധി മാനായ അഹറോൻ മിക്ക വേലക്കാരേയും ഓരോ ജോ ലിയിൽ വ്യാപൃതരാക്കിയിരിക്കയാണ്. പൗലൂസിന്റെ പ്രസംഗം നിവൃത്തിയുള്ളിടത്തോളം ആരുംതന്നെ കേൾ ക്കുവാനിടയാകരുതെന്ന് അയാൾക്കു നിർബന്ധമുണ്ട്.

ദേവാലയത്തിൽനിന്നു കുഴൽവിളി മുഴങ്ങിയപ്പോൾ താഴെ നിന്നിരുന്ന ക്ഷുഭിതരായ ജനാവലി അട്ടഹാസം മുഴക്കി, മുഷ്ടിചുരുട്ടിക്കാട്ടി പെട്ടെന്നു മറുവശത്തേക്കു പാഞ്ഞു. ഈറ്റമറയുടെ വിടവിൽക്കൂടി പുറത്തേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്ന ലൂക്കോസ് കൂടെനിന്നവരുടെ നേർക്ക് തിരിഞ്ഞു പുഞ്ചിരിതൂകി.

"ആഡ്രം ബൻ ആഷറിന്റെ കൗശലമാണത്." അദ്ദേഹം വിശദീകരിച്ചു: "കുറെ കുതിരക്കാരുമായി പണിപ്പുരയുടെ വാതിലിൽവന്ന് തലയിൽ തുണിയിട്ട ഒരാളെ പുറത്തേക്കു കൊണ്ടുപോകുവാനൊരുങ്ങുന്നതായി അയാൾ നടിച്ചു. ഉദ്ദേശിച്ചതുപോലെതന്നെ സംഭവിച്ചു. പൗലൂസിനെ രക്ഷപ്പെടുത്താൻ ആരംഭിക്കുന്നു എന്നൊരു വർത്തമാനം പരന്നു. അതു കേൾക്കേണ്ട താമസം, ആളുകൾ അങ്ങോട്ടുവശത്തേക്കു പാഞ്ഞു."

"വല്ല അനിഷ്ടസംഭവങ്ങളുമുണ്ടാകുമോ?" ഡബോറാ ചോദിച്ചു.

"ഇവിടെവച്ചു ഒന്നും സംഭവിക്കുകയില്ല" ലൂക്കോസ് സധൈര്യം പറഞ്ഞു. "കുറച്ചുസമയത്തിനകം പൗലൂസിന് ഇവിടെനിന്നും രക്ഷപെടാൻ സാധിക്കും. ആളുകൾ ചുറ്റും അടുത്തുകൂടുമ്പോൾ പൗലൂസ് തന്റെകൂടെ ഇല്ലെന്നു ആഡ്രം വെളിവാക്കും. അവർ ആക്രമണത്തിനു മുതിർന്നാൽ എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് ആഡത്തിന് നല്ലവണ്ണം അറിയാം."

പണിപ്പുരയുടെ മുറ്റത്തുനിന്നും ഉയർന്ന പൗലൂസിന്റെ ശബ്ദം പൊടുന്നനെ നിലച്ചു. ഏതാനും നിമിഷങ്ങൾക്കകം രണ്ടു ശ്രുപങ്ങൾ ആ വീടിന്റെ പ്രധാനപടിവാതിൽക്കൽക്കൂടി ബഹിർഗ്ഗമിച്ച്, താഴെയുള്ള തെരുവീഥിയിലേക്കു നീങ്ങി."

"അതാ, അദ്ദേഹം പോകുന്നു; ബഞ്ചിയും കൂടെയുണ്ട്" ഡബോറാ ബേസിലിന്റെ അടുത്തേക്കു നീങ്ങി അരമതിലിൽ ചാഞ്ഞുനിന്നുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു. അവളുടെയും, അവന്റെയും കൈമുട്ടുകൾ അന്യോന്യമുരസി. പക്ഷേ, രണ്ടുപേരും കൈ പിൻവലിച്ചില്ല. "ഇനി യാതൊരു തകരാറുമില്ല - പട്ടണത്തിന്റെ എ

ല്ലാ മുക്കും മൂലയും ബഞ്ചിക്കു സുപരിചിതമാണ്" അവൾ പറഞ്ഞു.

ആ രൂപങ്ങൾ 'വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ് വര'യിലെ കെട്ടുപിണഞ്ഞ പാതകളിൽ അപ്രത്യക്ഷമായി. ആ ഡത്തിന്റെ കൗശലം ഫലിച്ചതിലുള്ള സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഡബോറാ ബേസിലിന്റെ മുഖത്തു നോക്കി ചിരിച്ചു.

അവൻ നിശ്ശബ്ദനായി നിന്നു. പൗലൂസിനു പോകാൻ കഴിഞ്ഞതുപോലെ അവനും ജറുസലേമിൽനിന്നും പോകാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ! റോമിലേക്കുള്ള പാതയിൽക്കൂടി അഹോരാത്രം അവിരാമം സഞ്ചരിക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ! റോം - ലോകത്തിന്റെ തലസ്ഥാനം - പ്രഖ്യാതമായ രാജധാനി - അതു് എങ്ങനെയിരിക്കും? അവിടെ അവന് ഭാവികാര്യങ്ങൾ ശരിയാക്കത്തക്കവിധം സാന്തസിലെ കേസ്റ്റോറിനെ കാണുവാൻ തരംകിട്ടിയെങ്കിൽ!

"ബേസിൽ" ആ വിളി അവന്റെ അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞ ചിന്താഗതിക്കു് കടിഞ്ഞാണിട്ടു. അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ കൊച്ചുമകൾ അവനെ അപേക്ഷാരൂപേണ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിൽക്കുന്നു. അവൾ പറഞ്ഞു.

"ബേസിൽ, എല്ലാവരും ബേസിലിന്റെ ജോലിയിൽ സംതൃപ്തി പ്രകാശിപ്പിച്ചതിൽ ഞാൻ സന്തോഷിക്കുന്നു. പാനപാത്രത്തെ സംബന്ധിച്ച ജോലി താങ്കളെ ഏല്പിച്ചതിൽ ഞാൻ അഭിമാനം കൊള്ളുന്നു. ബേസിലിനല്ലാതെ മറ്റാർക്കും അതു ചെയ്തീർക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല." അസാധാരണമായ ഒരു ഗാംഭീര്യം അവളുടെ മുഖത്തു പ്രകടമായിരുന്നു. അവളുടെ നെറ്റിത്തടത്തിൽ തീവ്രമായ ഒരു വിഷാദത്തിന്റെ നേരിയ ഒരു ഛായ വീശിയിരിക്കുന്നു.

"ഏറെറടുത്തിരിക്കുന്ന ജോലിയുടെ ഗൗരവം എനിക്കു നല്ലതുപോലെ അറിയാം" ബേസിൽ പ്രതിവചിച്ചു.

"ബേസിൽ, എന്നെ ഒരു ചിന്ത വല്ലാതെ അലട്ടുന്നു. ക്രീസ്തുവിന്റെ മുഖം താങ്കൾ എങ്ങനെ കരുപിടിപ്പിക്കും? ഏറെറവും ദുർഘടമായ ഒരു പ്രശ്നമാണതു്. യേശുനാഥൻ എങ്ങനെയായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനെപ്പററി ബേസിലിനു് വല്ല രൂപവുമുണ്ടോ."

"അന്യരുടെ അടുത്തുനിന്നും ലഭിക്കുന്ന വിവരണങ്ങളെ എനിക്കു് ആശ്രയിക്കേണ്ടിവരും - നിങ്ങൾക്കു് എന്നെ സഹായിക്കുവാൻ സാധിക്കുമോ?"

"ഒരു ന്യൂനപ്രാവശ്യം വലിയച്ചൻ യേശുതമ്പുരാനെപ്പററി എന്റെ അടുത്തു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ കാണുന്നതുപോലെതന്നെ കർത്താവിന്റെ മുഖം താങ്കളേയും കാണിക്കുവാൻ എനിക്കു സാധിച്ചെങ്കിൽ! അനിതരസാധാരണമായ ആ വ്യക്തിപ്രഭാവം - അതു ഞാനെങ്ങനെ വർണ്ണിക്കും. ഇരുണ്ടനിറം - നല്ല ഇരുണ്ടനിറമായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിനു്, പലരും വിചാരിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ അദ്ദേഹം തലമുടി വളരെ നീളത്തിൽ വളർത്തിയിരുന്നില്ല. അവസാനം കഴുതപ്പുറത്തു അദ്ദേഹം ജറുസലേമിലേക്കു എഴുന്നെള്ളിയപ്പോൾ തോളററംപോലും മുടിയില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നെററി വിശാലമായിരുന്നു. മിഴികൾതമ്മിൽ സാമാന്യത്തിൽ കവിഞ്ഞ അകലമുണ്ടായിരുന്നു. നാസിക ഋജുവും, മുഖം അനുകമ്പാമസൃണവുമായിരുന്നു. സ്ഥൈര്യവും ധൈര്യവും വെളിവാക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധരങ്ങൾ വികാരബന്ധുരമായിരുന്നു. പലരും ധരിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ അദ്ദേഹം താടിമീശ വളർത്തിയിരുന്നില്ല."

ലൂക്കോസ് അവളുടെ വർണ്ണന ശ്രദ്ധിച്ചു കേട്ട. അദ്ദേഹം രണ്ടുപേരെയും മാറിമാറിനോക്കി. "ഇങ്ങനെയായിരുന്നു യേശുവെന്നാണ് ഞാനും കേട്ടിട്ടുള്ളത്." അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"യേശുവിന്റെ നയനങ്ങളും അത്ഭുതാവഹമായിരുന്നു." ഏതോ ഒരു അനുഭൂതിയിൽ ലയിച്ചിട്ടെന്നപോലെ ഡബോറാ പറഞ്ഞു. "അവ എന്റെ മനോദർപ്പണത്തിൽ സുവ്യക്തമായി തെളിഞ്ഞു പ്രകാശിക്കുന്നു. എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും ആ കണ്ണുകൾ എനിക്കു കാണാൻ കഴിയും. സൗമ്യവും സഹതാപസുഭഗവുമായ കണ്ണുകൾ! മിഥ്യയിൽനിന്നും സത്യത്തെ വേർതിരിച്ചുകാണുന്ന കണ്ണുകൾ."

ബേസിൽ വിദൂരതയിലേക്ക് ഉറ്റുനോക്കിക്കൊണ്ടെന്നപോലെ പറഞ്ഞു. "അദ്ദേഹത്തിന്റെരൂപം എന്റെ മനസ്സിൽ ഒരുവിധം പതിഞ്ഞുറച്ചതോന്നുന്നു. വിശാലമായ ആ നെറ്റിത്തടം - ഋജുവായ ആ നാസിക - സ്ഥൈര്യവും ധൈര്യവും വെളിവാക്കുന്ന ആ അധരങ്ങൾ - എല്ലാം എനിക്കു കാണാം - പക്ഷേ സൗമ്യവും സഹതാപസുഭഗവുമായ ആ കണ്ണുകൾ! മിഥ്യയിൽനിന്നും സത്യത്തെ വേർതിരിച്ചറിയുന്ന ആ കണ്ണുകൾ! അവ എന്റെ ഭാവനയ്ക്കു വിധേയമാകുന്നില്ല."

സന്ദർഭത്തിന്റെ ഗൗരവംകൊണ്ടായിരിക്കാം, ഡബോറാ ബേസിലിന്റെ രണ്ടു കൈകളിലും പിടിച്ചുകുലുക്കിക്കൊണ്ട് വിശദീകരണം തുടങ്ങി. "ബേസിൽ, ബേസിലിന് ആ കണ്ണുകൾ കാണുവാൻ ഒരിക്കലും സാദ്ധ്യമല്ല. അതു സാദ്ധ്യമാവണമെങ്കിൽ, ആ ഒരു ചിന്തയ്ക്ക് മറ്റെന്തിനെക്കാളുമുപരിയായ പ്രാധാന്യം കൊടുക്കണം. ഞങ്ങൾ യേശുതമ്പുരാനെ സ്നേഹിക്കുന്നതുപോലെ താങ്കളും അദ്ദേഹത്തെ സ്നേഹിക്കണം.

ആ സ്നേഹം ഉണ്ടാകുമ്പോൾ, അദ്ദേഹം ഇരുളിൽ നിന്നെന്നപോലെ പുറത്തുവന്ന് മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നതായി താങ്കൾക്കു കാണാൻ കഴിയും."

നിശ്ശബ്ദമായ നിമിഷങ്ങൾ കടന്നുപോയി. ഒടുവിൽ ലൂക്കോസ് സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി: "എന്റെ മോനെ, ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി നിന്നോട് സംസാരിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും നിന്റെ മനോഗതി എന്താണെന്ന് എനിക്കറിയാം. അന്യായമായി അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്ന കഷ്ടപ്പാടിന് നീ പ്രതികാരംചെയ്യുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അതിന് നിന്നെ കുറ്റപ്പെടുത്തുവാൻ സാധ്യമല്ല. പക്ഷേ, അതിനേക്കാൾ അനുഗ്രഹപ്രദമായി പലതുമുണ്ടെന്നോർക്കണം."

"അപ്പോൾ ഞാനൊന്നും ചെയ്യുകൂടെന്നാണോ അങ്ങു പറയുന്നത്?" ബേസിൽ മുഖംതിരിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു. "ലൈനസ്സിനോട് പകരംചോദിക്കാതെ എനിക്കു യാതൊരു സ്വസ്ഥതയും ലഭിക്കുന്നതല്ല."

"സ്ഥാനമാനങ്ങളെക്കാളും, സൗകര്യങ്ങളെക്കാളും, സ്വത്തിനെക്കാളും മഹത്തരമായ പല കാര്യങ്ങളും ജീവിതത്തിലുണ്ട്. പ്രതികാരചിന്തയേക്കാൾ നമ്മുടെ മനസ്സിൽ പ്രവർത്തനം നടത്തേണ്ട പല സുന്ദരവികാരങ്ങളുമുണ്ട്. ഇതിനെപ്പറ്റി ഇതുവരെ ഞാൻ നിന്നോട് പറയാതിരുന്നതു് ഈവക കാര്യങ്ങൾ കേൾക്കുവാൻ നിനക്ക് താല്പര്യമില്ലെന്ന് കരുതിയാണ്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ചില വസ്തുതകൾ പറയുന്നതിൽ അസാംഗത്യമില്ലെന്ന എനിക്കു തോന്നുന്നു. യേശുക്രിസ്തുവിന് നീ നിന്റെ ഹൃദയം സമർപ്പിക്കുമെങ്കിൽ മറ്റൊന്നുംതന്നെ അത്ര പ്രധാനമായി നിനക്കു തോന്നുകില്ല. ഒരു യഥാർത്ഥ ക്രിസ്ത്യാനി സർവ്വവും പരിത്യജിച്ചു ക്രിസ്തുവിനെ അനുഗമിക്കുന്നു. അതിൽ അവൻ സംതൃപ്തിയും സമാധാനവും

കണ്ടെത്തുന്നു. ഞങ്ങളെപ്പോലെ നീയും ഒരു വിശ്വാസിയാകുമെങ്കിൽ നിന്റെ അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങളും, അസമാധാനവും നിന്നെ വിട്ടുമാറും. ഇതുവരെ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു സ്വർഗ്ഗീയ നിർവൃതി നിനക്ക് അനുഭവപ്പെടും. ലൈനസ്സ് ചെയ്ത അന്യായത്തിന് പ്രതിവിധി ചെയ്യുവാൻ അപ്പോഴും നീ ശ്രമിച്ചെന്നുവരാം. പക്ഷേ, അതായിരിക്കുകയില്ല നിന്റെ പ്രധാന ചിന്താവിഷയം." ലൂക്കോസ് സാവധാനത്തിൽ വ്യക്തമാക്കി.

"ക്രിസ്തുവിനെപ്പറ്റിയോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിയമസംഹിതകളെപ്പറ്റിയോ എനിക്കു യാതൊന്നുമറിഞ്ഞുകൂടല്ലൊ."

"എന്റെ കുഞ്ഞേ," ലൂക്കോസ് തുടർന്നു: "നേരത്തെതന്നെ ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടില്ലേ എന്റെ കഴിവു് വളരെ പരിമിതമാണെന്നു്. അതേപ്പറ്റി ഇതേവരെ ഞാൻ കണ്ടിതപ്പെട്ടിട്ടില്ല. എന്നാൽ, ഇന്നു രാത്രി ഒരു അത്ഭുതം പ്രവർത്തിക്കുവാൻ സാധിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ എന്നു് ഞാനാശിക്കുകയാണു്. തലയിൽതൊട്ടു പ്രാർത്ഥിച്ചു് നിനക്കു് സ്വസ്ഥതയും, ശാന്തിയും പ്രദാനംചെയ്യുവാൻ എനിക്കു് കഴിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ! നിന്റെ മനസ്സിനെ കാർന്നു കാർന്നു തിന്നുന്ന പ്രതികാരകീടങ്ങളെ ഒന്നോടെ ദഹിപ്പിക്കുവാൻ എനിക്കു ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ! നിന്റെ ദുഃഖം കാണുന്നതു് എനിക്കു ദുസ്സഹമാണു്. മോനേ, ഏറെറടുത്തിരിക്കുന്ന ജോലി എങ്ങനെ ചെയ്തു തീർക്കണമെന്നു് നീ അവഗാഢമായി ആലോചിക്കണം."

ബേസിലിന്റെ ദൃഷ്ടികൾ ബാൽക്കണിയുടെ മാർബിൾത്തറയിൽ പതിഞ്ഞിരുന്നു. അവന്റെ മനസ്സിൽ ഒരു ചോദ്യമുയർന്നു — "ഈ വൃദ്ധനും ബാലികയും പറ

യുന്നതുമാത്രം ശരിയും, മറ്റുള്ളവരെല്ലാം പറയുന്നതു തെറ്റുമാണെന്നവരുമോ?" സ്വല്പനേരത്തെ മൗനത്തിനു ശേഷം അവൻ ചോദിച്ചു: "ആദ്യമായി ഞാനെന്തുചെയ്യണം?"

"അതു് ഈ പെൺകുട്ടി വിശദമാക്കിത്തന്നില്ലേ? മറെറന്തിനെക്കാളുമുപരിയായി നീ ക്രിസ്തുവിനെ സ്നേഹിക്കണം. മനുഷ്യനെ അലട്ടുന്ന സർവ്വപ്രശ്നങ്ങൾക്കും പരിഹാരം ആ സ്നേഹമാണ്. ലൗകികമോഹങ്ങൾ ധാർമ്മികമൂല്യങ്ങളെ നിരാകരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ അവ ലോകത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തെ തന്നെ തകിടംമറിക്കുന്നു. പ്രതികാരം ലഹരിപിടിപ്പിക്കുന്ന ഒരു മാദകദ്രാവകമാണ് — മാരകമായ ഒരു മാദകദ്രാവകം — അതിനെ ഏങ്ങിനേയും നീ വർജ്ജിക്കണം." ലൂക്കോസ് അവനെ മനസ്സിലാക്കി.

ബേസിൽ ആത്മാർത്ഥതയോടെ പ്രസ്താവിച്ചു: "ഒരു കാര്യം ഞാൻ ഉറപ്പുപറയുന്നു. നിങ്ങൾ നിർദ്ദേശിച്ചതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് ഞാൻ കഴിയുന്നതും ശ്രമിക്കാം. യേശുനാഥന്റെ തൃക്കണ്ണുകൾ എനിക്കു കാണ്മതിയാവൂ."

"ബേസിൽ - ബേസിൽ - ബേസിൽ" അതിരറ്റ സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഡാബോറാ ഉച്ചരിച്ചുപോയി. "ഞങ്ങൾ അത്രമാത്രമേ ആവശ്യപ്പെടുന്നുള്ളൂ."

അദ്ധ്യായം ഏഴ്

I

ഉഷ്ണമുള്ള രാത്രി. ബേസിൽ കിടക്കയിൽ തിരിഞ്ഞും മറിഞ്ഞും കിടന്നു. തീവണ്ടിപ്പാളത്തിൽക്കൂടി വണ്ടിയെന്നപോലെ അവന്റെ മനസ്സിൽക്കൂടി അജ്ഞാതമായ ഒരു ചിന്ത ഓടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. സമാധാനവും സംതൃപ്തിയും ലഭിക്കുവാനുള്ള മാർഗ്ഗം ലൂക്കോസും ഡബോറായും നിർദ്ദേശിച്ചതുതന്നെയാണോ? തന്റെ നൈർമ്മല്യത്തെ ആശ്രയിച്ചാണോ പാനപാത്രത്തെ സംബന്ധിച്ച പണിയുടെ മേന്മ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്? നസ്രായനായ യേശുവിന്റെ കണ്ണുകൾ മനസ്സിൽ തെളിയണമെങ്കിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ രൂപം എന്നെന്നേക്കുമായി വാർത്തെടുക്കണമെങ്കിൽ, അദ്ദേഹത്തെ സ്നേഹിച്ചേ മതിയാകൂ എന്നുണ്ടോ?

ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തുന്നതിനു അവൻ കുറെ അധികസമയമെടുത്തു. എങ്കിലും, ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തുകതന്നെ ചെയ്തു. തന്റെ ജീവിതത്തിലെ മുഖ്യധാനമായ ധർമ്മം പാനപാത്രത്തിന്റെ പണി പൂർത്തിയാക്കുക എന്നുള്ളതാണെന്ന് അവൻ തീരുമാനിച്ചു. ആചന്ദ്രതാരം നിലനിൽക്കത്തക്കവണ്ണം അതു സുദൃഢവും സുന്ദരവുമായിരിക്കണം. ശ്രീയേശുവിന്റെയും അപ്പോസ്തലന്മാരുടെയും വദനങ്ങൾ, ഭാവിയിലെ തലമുറകൾക്കു സന്ദർശിക്കുവാൻ സാധിക്കണം. അതിനു തന്റെ കടമ താൻ നിർവ്വഹിക്കണം. അതിനു വിഘാതമായി മറെറാന്നുംതന്നെ വരുത്തിക്കൂടാ. വ്യക്തിപരമായ കാര്യങ്ങൾ പാടെ വിസ്മരിക്കണം. യേശുക്രിസ്തു

വിന്റെ കണ്ണുകൾ മനസ്സിൽ തെളിയത്തക്കവണ്ണം, ഒരു പുതിയ മണ്ഡലത്തിലേക്കു താൻ ഉയരണം. അതിനു വേണ്ടി എന്തു ത്യാഗവും സഹിക്കണം. അങ്ങിനെയായാൽ തനിക്കു സമാധാനവും സംതൃപ്തിയും സ്വയമേവ ലഭിക്കും. അവൻ ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തി.

പെട്ടെന്ന് അവനു ഒരു ശാന്തത അനുഭവപ്പെട്ടു. വരണ്ടു പുണ്ടു കുളിർപ്പിക്കുന്ന ഒരു കൊച്ചുകാറ്റു വീശി. വാനത്തിന്റെ നീലപ്പട്ടുപോൽ വെള്ളിനക്ഷത്രങ്ങൾ മുന്തിരിപ്പഴങ്ങളെപ്പോലെ ആടി ഉലഞ്ഞു. അതാ, അവിടെ നിന്നുകൊണ്ട് ദയാനിധിയായ ലൂക്കോസ് ഹൃദയം തുറന്നു അവനെറനേക്കു പുഞ്ചിരിതൂകുന്നു. ഡബോറായുടെ അകന്ന നയനങ്ങളിൽ അഗാധമായ ഏതോ ഒരു വികാരം ഉജ്ജ്വലിക്കുന്നു. സുമദലങ്ങളെ ഹിമകണങ്ങളെന്നപോലെ ഉറക്കം അവന്റെ കൺപോളകളെ ചായ്ച്ചു.

അടുത്തദിവസം പുലർച്ചയ്ക്കുതന്നെ അവൻ ഉണർന്നു. ചൂട് ഇനിയും മാറിയിട്ടില്ല. തളർച്ചയും ക്ഷീണവും വായുവിൽ നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്നുവെന്നു തോന്നി. ഒരടി മുന്നോട്ടുവയ്ക്കണമെങ്കിൽ ഒരു കാതം നടക്കാനുള്ള ആയാസമെടുക്കണം.

മണി ഏഴായപ്പോഴും ബഞ്ചി വാതിൽക്കൽ നിൽക്കുന്നു - വാർത്താവിനിമയ കുതുകിയായി, ഊർജ്ജസ്വലനായി.

"തീവ്രവാദികൾ രാത്രി മുഴുവൻ പൗലൂസിനെ തെരഞ്ഞു." അയാൾ വിവരിക്കാൻ തുടങ്ങി. "അവർ അദ്ദേഹത്തെ പിടിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അപ്പോഴേ കഥ കഴിക്കുമായിരുന്നു. പകൽ തെരുവീഥിയിൽ കൂടി നടക്കുന്നതു് അപകടമാണെന്ന് കരുതി, സഭാ

നേതാക്കന്മാർ ഒന്നിച്ചു കൂടുന്ന സ്ഥലത്തു് അദ്ദേഹം വെളുപ്പിനുതന്നെ ചെന്നെത്തി. ഇപ്പോൾ അപ്പോസ്തോലൻ അവിടെയുണ്ടു്. ദ്രവിച്ച മണ്ണടിയേണ്ട ആചാരങ്ങളെ ദഹിപ്പിക്കുവാനെന്ന മണ്ണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയനങ്ങൾ ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. എന്റെ ശത്രുക്കളെ മുന്നിൽകൊണ്ടുവരിക - അവരെ ഞാൻ ഏകാകിയായി എതിരിട്ടം എന്നു സ്വയം പറഞ്ഞുകൊണ്ടു അദ്ദേഹം അസ്വസ്ഥനായി അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും ഉലാത്തുന്നു." ബഞ്ചി സോത്സാഹം തുടർന്നു: "ഈ ഒരു ദിവസത്തേക്കു് ഞാൻ ഭാഗ്യവാനാണു്. ഞാനാണു് സമ്മേളനസ്ഥലത്തു് അങ്ങയെ എത്തിക്കേണ്ടതു്. അതി പ്രധാനമായ ഒരു ചർച്ചായോഗത്തിൽ എനിക്കും സംബന്ധിക്കുവാൻ സാധിക്കും. പ്രഭാതഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞാലുടൻ പുറപ്പെടുക."

ബേസിൽ വെള്ളിപ്പൈപ്പിലെ തെളിനീർധാരയിൽ മേല്ലുഴകി, പെട്ടെന്നു തോളിൽ വീഴ്ത്തിക്കൊണ്ടു് അവൻ പറഞ്ഞു: "ഇന്നത്തെപ്പോലുള്ള ഒരു ദിവസം എനിക്കു് യാതൊന്നും ഭക്ഷിക്കുവാനുള്ള ക്ഷമയില്ല. ഒരേ ഒരു ചിന്തമാത്രം — ജോലി എത്രയുംവേഗത്തിൽ ആരംഭിക്കുക."

"അതു ശരിയല്ല. ഉണ്ണും മുട്ടന്തോരും ഭക്ഷണവും കൂട്ടതൽ കഴിക്കണം. അതാണെന്റെ നിയമം. ഇന്നുകാലത്താണെങ്കിൽ ഒരു തണ്ണിമത്തങ്ങ, ഒരു തട്ടം മുന്തിരിപ്പഴം, കുഞ്ഞാടിന്റെ ഒരു കഷണം ഇറച്ചി, കുറച്ചു പാൽക്കട്ടി, ഇത്രയും ഞാൻ അകത്താക്കി. ഗോലിയാത്തിനെ എതിരിടാനിറങ്ങിയ ദാവീദിന്റെ ബലം എനിക്കു ഇപ്പോൾ തോന്നുന്നുണ്ടു്. എന്റെ കൊച്ചു കലാകാരാ, വയറുനിറയെ വല്ലതും തിന്നണം. അപ്പോൾ കൈവിരുതു് ഇന്ദ്രജാലം കൊണ്ടെന്നപോലെ വർദ്ധിക്കും".

ഹാളിൽ ചെന്നപ്പോൾ അഹറോന്റെ ഭൃത്യനായ എബനേസർ അവിടെ നില്ക്കുന്നതു് അവർ കണ്ടു. സാമാന്യത്തിലധികം ക്രുദ്ധമായ അയാളുടെ വികാര രഹിതമായ മുഖം പ്രസന്നമായിരിക്കുന്നു. അവരെ തടഞ്ഞു നിറുത്തി ആ മിതഭാഷി സംസാരിക്കാൻ മുതിർന്നപ്പോൾ ബേസിലിനു് അത്ഭുതം തോന്നി.

"ബഞ്ചി എന്തുപറയുന്നു? പൗലൂസ് അവർക്കു് കീഴ് വഴങ്ങുമോ?" ഉപയോഗിക്കാതിരുന്ന തുരുമ്പു പിടിച്ച പിച്ചാത്തി ഉരയ്ക്കുന്ന ശബ്ദത്തിൽ അയാൾ ചോദിച്ചു.

"എബനേസർ, നീ ഭയപ്പെടേണ്ട. പൗലൂസ് ജറുസലേമിലേയ്ക്കു വന്നതു് കീഴ് വഴങ്ങാനല്ല. സമരം ചെയ്യാനാണു്" ബഞ്ചി പ്രത്യുത്തരം നല്കി.

എബനേസർ തലകുലുക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസാന സമരമായിരിക്കും ഇതു്. അങ്ങനെയാണു് എഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്."

ബഞ്ചിയും ബേസിലും തെരുവീഥിയിലെത്തി. ആകാശത്തു തിങ്ങിക്കൂടിയിരുന്ന മേഘനിരകളെ ഭേദിച്ചു പുറത്തുവന്ന ഭാസ്കരൻ അസാധാരണമായ തീവ്രതയോടെ അവരെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. ബേസിൽ സഹയാത്രികനോടു ചോദിച്ചു: "അഹറോന്റെ ഭൃത്യൻ ക്രിസ്ത്യാനിയാണോ?"

"ഞങ്ങളെക്കാൾ ദൃഢവിശ്വാസിയാണു് എബനേസർ. വടക്കുനിന്നു വന്ന ഒരു പുറജാതിക്കാരനാണയാൾ. അതുകൊണ്ടു് പൗലൂസിന്റെ ഉപദേശങ്ങളെ അയാൾ അക്ഷരംപ്രതി വിശ്വസിക്കുന്നു. പക്ഷെ, അയാളൊരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണെന്നു് അഹറോനു് അറിഞ്ഞുകൂടാ."

യജമാനന്റെ ആജ്ഞകൾ ഒരു ശ്വാവിനെപ്പോലെ അനുസരിക്കുന്ന എബനേസറും ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി

യാണെന്നുള്ള വസ്തുത ബേസിലിന്റെ ഉൽകണ്ഠയേയും ജിജ്ഞാസയേയും ഉണർത്തി.

"അപ്പോൾ മറവുള്ള അടിമകളോ?" അവൻ ചോദിച്ചു.

"എല്ലാവരും. അടിമകളുടെ മേധാവിയായ ഉസ്സിയൻ പോലും ക്രിസ്ത്യാനിയാണ്."

അവർ കുറെ അധികം നടന്നു. സാധാരണയായി സഭാനേതാക്കന്മാർ സമ്മേളിച്ചു വന്നിരുന്ന 'ദാവീദിന്റെ' മതിലിനരികിലുള്ള കൊച്ചുമുറിയിലേക്കു കയറാതെ അവർ പട്ടണത്തിന്റെ മുകളിലേക്കു തിരിച്ചു. ഒടുവിൽ നെയ്ത്തു തെരുവിലുള്ള ഒരു തൊഴിൽശാലയുടെ മുമ്പിൽ എത്തിയപ്പോൾ ബഞ്ചി നിന്നു. ചൂടിന്റെ കാഠിന്യം നിമിത്തം ബേസിലിനു വല്ലാത്ത ക്ഷീണംതോന്നി. അവർ നേരെ ആ തൊഴിൽശാലയിലേക്കു കയറി. അതിന്റെ പുരോഭാഗം ഇരുളടഞ്ഞ ഒരു ഗുഹപോലെയായിരുന്നു. പുറത്തെ അസഹ്യമായ ആ തപത്തെ അപേക്ഷിച്ചു അവിടം ശീതളമായിരുന്നു എന്നു പറയാം. വീഥിയിലെ വലിയ പ്രകാശത്തിൽനിന്നും അകത്തേക്കു കടന്നപ്പോൾ ബേസിലും ബഞ്ചിയും ഒന്നും തന്നെ കാണുവാൻ സാധിക്കാതെ കുറച്ചുനേരം അനങ്ങാതേ നിന്നുപോയി.

"ഇതിലെ — ഇതിലെ" ഒരു വെള്ളക്കുപ്പായക്കാരൻ അവരെ കുറച്ചുകൂടി ഇരുണ്ട ഒരു ഇടനാഴിയിൽക്കൂടി മുന്നോട്ടു നയിച്ചു. അവിടെ ഇരുവശത്തും തുണികെട്ടുകൾ അടുക്കിവച്ചിരിക്കുന്നു. വായുസഞ്ചാരം തീരെയില്ല. അവർ കനത്ത ഒരു പലകമറയുടെ മുൻഭാഗത്തെത്തി. അപ്പുറത്തുനിന്നും ഒരു മർമ്മരശബ്ദം കേൾക്കാം — ഒരു മങ്ങിയ വെളിച്ചവും കാണാം.

"അതാരാണ്?" മറയുടെ വാതില്പുറത്തിരുന്ന കാവല്ക്കാരൻ ചോദിച്ചു.

"ഞങ്ങൾ അരിമത്യാ ജോസഫിന്റെ അടുത്തു നിന്നും വരികയാണ്." ബഞ്ചി വിശദീകരിച്ചു.

"അകത്തു കടക്കാം" കാവൽക്കാരൻ പറഞ്ഞു. അയാൾ മറയുടെ കൊച്ചുകതകുകൾ തുറന്നു. അവർ ഒരു ഹാളിലേക്കു പ്രവേശിച്ചു. തൂക്കിയിട്ടിരുന്ന ഒരു ദീപം അവിടെ വേണ്ടത്ര പ്രകാശം പരത്തിയിരുന്നു. ബഞ്ചി ബേസിലിനോടു പറഞ്ഞു: "പൗലൂസ് പ്രസംഗിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണ്. വീരോടും വിശ്വാസധീരതയോടുംകൂടിയാണ് അദ്ദേഹം സംസാരിക്കുന്നതു്."

ബേസിലും ബഞ്ചിയും ആരുംകാണാത്തവണ്ണം ഒഴിഞ്ഞ ഒരു കോണിൽ സ്ഥലംപിടിച്ചു. ചെറിയ ഒരു മറയുടെ പിന്നിലാണ് അവർ ഇരുന്നതു്. ബേസിൽ കളിമണ്ണു പൊതിഞ്ഞിരുന്ന തുണിക്കെട്ട മടിക്കെട്ടിൽ വിരിച്ചു. അനന്തരം പുറകോട്ടു ചാഞ്ഞിരുന്നു് അവൻ ചുറ്റും കണ്ണോടിച്ചു.

ആ ഹാളിനു് ഒരു ദേവാലയത്തിന്റെ ഗാംഭീര്യവും പവിത്രതയുമുണ്ടു്. അതിന്റെ ചുവരുകളിൽ അലുക്കുകൾ (അവ വളരെ പഴയതാണ്) തൂക്കിയിട്ടിരിക്കുന്നു. ഒരു വശത്തോട്ടു മാറി മഞ്ഞയും വെള്ളപ്പും ചേർന്ന നിറത്തിലുള്ള ഒരു പീഠം കാണാം. അതിന്മേൽ ആ ഹാളിന്റെ ഗാംഭീര്യത്തിനു് അനുരൂപരായ ഏതാനും സഭാനേതാക്കന്മാർ ആസനസ്ഥരായിരിക്കുന്നു.

പീഠത്തിനു താഴെ നിരത്തിയിട്ടിരിക്കുന്ന ബഞ്ചുകളിൽ കുറെ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ഇരിപ്പുറപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവരുടെ നടുക്കുനിന്നു് പൗലൂസ് ആവേശഭരിതനായി പ്രസംഗിക്കുന്നു.

വാത്തക്കാരൻ കലാകാരന്റെ തോളത്തു തട്ടി മന്ത്രിച്ചു. "ആ പീഠത്തിന്റെ ഇരുവശത്തുമായി ഇരിക്കുന്ന രണ്ടുപേരെ കണ്ടോ? വലത്തുവശത്തിരിക്കുന്നതു യേശുവിന്റെ ശേഷക്കാരനായ യാക്കോബു്. മറുവശത്തിരിക്കുന്നതു് യൂദാ."

ബേസിൽ രണ്ടുപേരെയും ശ്രദ്ധിച്ചു നോക്കി. പ്രത്യേകിച്ചു യൂദായെ. ഉയർന്ന നെറ്റിത്തടം — മനോഹരമായ നാസിക — എണ്ണയിട്ടു മെഴുക്കിയ ചുരുണ്ട താടി മീശ — ബേസിലിന്റെ കൈവിരലുകൾ പ്രവർത്തനം തുടങ്ങി.

സ്വല്പം കഴിഞ്ഞു് അവൻ പറഞ്ഞു: "യൂദായുടെ മുഖം പെട്ടെന്നു് ശരിയാകും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാസികയുടെ വളവു് സൂക്ഷിച്ചോ? ആകെ സ്വല്പം അഹംഭാവിയാണെന്നു് ആ കണ്ണുകൾ വിളിച്ചറിയിക്കുന്നു. അങ്ങനെയുള്ള ഭാവങ്ങൾ ക്ഷണത്തിൽ പകർത്താൻ സാധിക്കും."

"ഹാ, പതിനഞ്ചു മിനിറ്റിനകം യൂദായുടെ രൂപം പരിപൂർണ്ണമായല്ലോ — അത്ഭുതം തന്നെ."

യൂദായുടെ ശിരസ്സു മാറ്റിവച്ചിട്ടു് ബേസിൽ വേറെ കുറെ കളിമണ്ണെടുത്തു. "യാക്കോബിന്റെ നെറ്റിയിൽ ആ ഉയർന്ന മുഴയുള്ളതുകൊണ്ടു് അതും വേഗം തീരും."

ബേസിലിന്റെ വിരുതേറിയ കരാംഗുലികൾ കളിമണ്ണിൽ പ്രവർത്തനം നടത്തിക്കൊണ്ടേയിരുന്നു. ക്രമേണ യാക്കോബിന്റെ ഒരു സജീവവിഗ്രഹം രൂപംപ്രാപിച്ചുവന്നു. ബഞ്ചി വിസ്മയാതിരേകത്തോടുകൂടി സശിരസ്കമ്പം അതു നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. പതിയെ ഒന്നമർത്തിയപ്പോൾ യാക്കോബിന്റെ നാസിക കളിമണ്ണിൽ

പകൻ — ഒന്നു ചെറുതായി തലോടിയതോട്ടക്രൂടി അ
ത്രപവും പൂർണ്ണമായി. ബഞ്ചി അറിയാതെ ഒരത്ഭുത
ശബ്ദം പുറപ്പെട്ടുവിച്ചു.

അവർ രണ്ടുപേരൊഴിച്ചു ഹാളിലുണ്ടായിരുന്നവ
രെല്ലാം പൗലൂസിന്റെ പ്രസംഗത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്ക
യാണ്. എല്ലാ കണ്ണുകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെനേർക്കു
തിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശബ്ദമല്ലാതെ
മറെറാന്നും കേൾക്കാനില്ല. യാക്കോബും, യൂദായും
അദ്ദേഹത്തിൽ ദൃഷ്ടിയുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

അപ്പോസ്തോലൻ തന്റെ പ്രവർത്തനത്തെപ്പററി
വിവരിക്കുകയായിരുന്നു. ചിത്രോജ്ജ്വലമായ വാക്കു
കൾ അണിയണിയായി നിരക്കുകയാണ്. പുറജാതി
ക്കാരുടെ ലോകത്തിൽക്രൂടിയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ സു
ദീർഘമായ യാത്ര ശ്രോതാക്കൾക്ക് കൺമുമ്പിൽ കാ
ണാം. ഉത്തുംഗമായ സുവർണ്ണക്ഷേത്രങ്ങൾ ശിരസ്സുയ
ത്തിനിൽക്കുന്ന യവനനഗരങ്ങൾ, ഭൗതികസിദ്ധാന്തം
ഘനീഭവിച്ചു നിൽക്കുന്ന റോമിന്റെ അന്തരീക്ഷം, മനു
ഷ്യശക്തിയോടുള്ള വെല്ലുവിളിപോലെ നീണ്ടുനിവർന്നു
കിടക്കുന്ന മരുഭ്രമികകൾ - എല്ലാം അവർക്കു ദർശിക്കാൻ
കഴിഞ്ഞു. പൗലൂസിന്റെ കഥ ഒരു മഹാസമരത്തി
ന്റെ കഥയായിരുന്നു. സർവ്വവിധ സൈനികസജ്ജീകര
ണങ്ങളുമുള്ള റോമാസാമ്രാജ്യത്തിനുപോലും അങ്ങനെ
യൊരു കഥ പറയാനില്ല. ലോകം വിറപ്പിച്ച ജൂലി
യസ് സീസറിനുപോലും പൗലൂസ് നടത്തിയതുപോ
ലെയുള്ള ഒരു ജൈത്രയാത്ര വിവരിക്കാനില്ല. സഹതാ
പശൂന്യമായ ഒരു സദസ്സിന്റെ മുമ്പിൽ അദ്ദേഹം ത
ന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളെ സാധൂകരിക്കാൻ ശ്രമിക്കയാണ്.
യേശുനാഥന്റെ സുവിശേഷം ഒരിക്കലും ഒരു പ്രത്യേക
ജനവിഭാഗത്തിനുവേണ്ടിയുള്ളതല്ല, തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെ

ട്ട യഹൂദസമുദായത്തിനുവേണ്ടിമാത്രമുള്ളതല്ല - പ്രത്യുത, ലോകത്തിനു മുഴുവൻവേണ്ടിയുള്ളതാണ് - സത്യത്തിനും നീതിക്കും വേണ്ടി ദാഹിക്കുന്ന സംഖ്യാതീതരായ ജനങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയുള്ളതാണ്.

പൗലൂസ് പ്രസംഗം നിറുത്തി. ഏതാനും നിമിഷത്തേക്ക് ഇരുണ്ട ആ ഹാളിൻെറ വിശാലതയിൽ നിശ്ശബ്ദത പരന്നു. വിശ്വാസദാർഢ്യത്തോടുകൂടിയാണ് അപ്പോസ്തോലൻ സംസാരിച്ചത്. സഭാനേതാക്കന്മാർ അദ്ദേഹത്തിൻെറ ആശയഗതികളെ അംഗീകരിച്ചേക്കുമെന്നുതോന്നി. യൂദാ നിശ്ചലനായി ഇരിക്കുന്നു - ഒരു നിർവ്വികാരനെപ്പോലെ, യാക്കോബ് വാചാലനായ ടാർസസ്സിലെ പൗലൂസിന് മറുപടി പറയാൻ സന്നദ്ധനായി.

"സഹോദരനായ ശൗലേ," അദ്ദേഹം തുടങ്ങി "അങ്ങ് ആദ്യാന്തം അദ്ധ്വാനിക്കുന്നെന്നും, നിസ്തുലങ്ങളായ സേവനങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നെന്നും ഞങ്ങളെല്ലാവരും സമ്മതിക്കുന്നു. പക്ഷേ, ഞങ്ങളുടെ പരിപൂർണ്ണ വിശ്വാസം, മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണത്തിൽനിന്നും അല്പംപോലും വ്യതിചലിക്കാതെ ക്രിസ്തുമതം പ്രചരിപ്പിക്കാമെന്നാണ്. പുറജാതിക്കാർക്ക് രണ്ടു സന്ദേശങ്ങളാണ് നാം കൊടുക്കേണ്ടതു്. ഒന്നാമത്തേതു് ക്രിസ്തുവിൻെറ ഉപദേശങ്ങൾ; രണ്ടാമത്തേതു മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണം.

"എന്നാൽ പുറജാതിക്കാരെ ദിവ്യസന്ദേശമറിയിച്ച അങ്ങയുടെ അഭിപ്രായം, അങ്ങയുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടി മാത്രമേ അതു സാധ്യമാകൂ എന്നാണ്. അനുഭവത്തിൻെറ വെളിച്ചത്തിന് അങ്ങു പുറപ്പെടുവിച്ചു. വാദമുഖങ്ങൾ സ്വമനസ്സാലെയല്ലെങ്കിലും ഞാൻ സ്വീകരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ ആഗ്രഹംപോലെതന്നെയാകട്ടെ -

പണ്ടത്തെപ്പോലെതന്നെ അങ്ങു സുവിശേഷഘോഷണം തുടരുക."

യാക്കോബ് യൂദായെ നോക്കി. യൂദാ ഒന്നും മറുത്തു പറഞ്ഞില്ല - ക്രൂടിയിരുന്ന പ്രമാണികളെല്ലാം സമ്മതഭാവത്തിൽ തലകുലുക്കി.

"പൗലൂസ്സ് ജയിച്ചിരിക്കുന്നു." ബഞ്ചി ഇരിപ്പിടത്തിൽനിന്നും ചാടിയെഴുന്നേറ്റുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "അദ്ദേഹം അവരെ സമ്മതിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു - എല്ലാം ശരിയായി - പരിപൂർണ്ണവിജയം."

പക്ഷേ അതൊരു വിജയമേ ആയിരുന്നില്ല. യാക്കോബിന് പിന്നെയും എന്തൊക്കെയോ പറയാനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം വീണ്ടും യൂദായുടെ വികാരശൂന്യമായ മുഖത്തേക്കു അസ്വാസ്ഥ്യത്തോടെനോക്കി. അനന്തരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടികൾ മുൻവശത്തിരുന്ന പ്രമാണികളുടെനേർക്കു തിരിഞ്ഞു. മെലിഞ്ഞ യാക്കോബു നിവർന്നുനിന്നു ഉറച്ചസ്വരത്തിൽ ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു. "സഹോദരനായ ശൗലേ, അങ്ങു ചില നടപടിപ്പിശകുകൾ കാണിച്ചതായി ഞങ്ങൾക്കു അറിവുലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങു മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണത്തെ ലംഘിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു് പരമാർത്ഥമല്ലേ? ആ കുറ്റം മറക്കുവാനോ ക്ഷമിക്കുവാനോ ഞങ്ങൾക്കു സാദ്ധ്യമല്ല."

"നിങ്ങൾക്കു കിട്ടിയിരിക്കുന്ന അറിവു ശരിയല്ല. അല്ലയോ സഭാപ്രമാണികളേ എന്റെ ശത്രുക്കൾ പറയുന്നതിൽ യാതൊരു പരമാർത്ഥവുമില്ല, ഞാൻ ന്യായപ്രമാണത്തെ ലംഘിച്ചിട്ടില്ല." പൗലൂസ് ആത്മവീര്യത്തോടുകൂടി പ്രസ്താവിച്ചു.

"എന്നാൽ, മറ്റുള്ളവർ ന്യായപ്രമാണത്തെ ലംഘിക്കുന്നതിനെ അങ്ങു സാധൂകരിക്കുന്നു. പലരും

അതിനു സാക്ഷികളായുണ്ട്. ജറുസലേം നിവാസികൾ അങ്ങയെ വാസ്തവത്തിൽ ഭയപ്പെടുന്നു."

"യാക്കോബേ - യാക്കോബേ," പുറജാതിക്കാരുടെ അപ്പോസ്തോലൻ ആവേശഭരിതനായി വാദിച്ചു: "ഒരു കൈയ്യുഞ്ഞിന്റെ കൈത്തലംപോലെ പരിമിതമായ ഒരു മണ്ഡലത്തിലല്ലേ അങ്ങു പ്രവർത്തനം നടത്തുന്നതു്? ഞാൻ ചോദിക്കുന്നു, സത്യത്തിന്റെ പുറമ്പോളയാണോ, സത്യത്തിന്റെ കാമ്പാണോ അങ്ങു് കൂടുതൽ വിലമതിക്കുന്നതെന്നു്?"

"ഞങ്ങൾ, ഞങ്ങളുടെ പൂർവ്വികന്മാരെപോലെ ജീവിക്കുവാനാഗ്രഹിക്കുന്നു."

"പക്ഷേ, നിങ്ങളുടെ പൂർവ്വികന്മാർ ക്രീസ്തുവിനെ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഗുരുനാഥന്റെ ആഗമനത്തോടുകൂടി എല്ലാത്തിനും ഗണ്യമായ പരിവർത്തനംവന്നു ചേർന്നിരിക്കുന്നു. ധാർമ്മികമായ മാറ്റങ്ങളിൽക്കൂടി വിശ്വജനതയെ വിശ്വാസത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവരിക എന്നുള്ളതാണു് നമ്മുടെ കർത്തവ്യം. മൂഢമായ മാമൂലുകളെക്കാളും, അന്ധമായ ആചാരങ്ങളെക്കാളും, പതിനായിരം മടങ്ങു് ശ്രേഷ്ഠമാണു് യേശുനാഥന്റെ ജീവിതമെന്നു്, ഉപദേശങ്ങളെന്നു്, കുരിശാരോഹണമെന്നു്, ഉയർത്തെഴുന്നേല്പെന്നു് ഒരിക്കലും നാം വിസ്മരിക്കരുതു്. ചില നിർദ്ദിഷ്ടനിയമങ്ങളിൽ നിന്നും അണുപോലും വ്യതിചലിപ്പിക്കാതെ, ഒരു ജനസമൂഹത്തെ സമുദ്ധരിക്കാമെന്നു്, സത്യവിശ്വാസികളാക്കാമെന്നു്, നാം വ്യാമോഹിക്കരുതു്. മരുസ്ഥലികളിൽവച്ചു് സോദോമിലെ ലവണം ചേർത്തുമാത്രം നിങ്ങൾ ഈന്തപ്പഴം തിന്നാൽ മതി. പക്ഷേ, വചനത്തിനുവേണ്ടി ദാഹിക്കുന്നവർ, വിശക്കുന്നവർ, ചുറ്റും തടിച്ചുകൂടുമ്പോൾ, ചൂടുവെള്ളത്തിൽ കൈകഴുകാതെ അന്നു നൽകുകയി

ല്ലെന്ന ശഠിക്കുന്നത് യുക്തമാണോ? ന്യായമാണോ? നിങ്ങൾ തന്നെ പറയുക."

യാക്കോബ് പീഠത്തിൽ എഴുന്നേറ്റുനിന്നു. ഉപവാസംകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈയിൽ കട്ടത്ത ഒരു വ്രണം കാണാം. ആ കൈ പുറജാതിക്കാരുടെ അപ്പോസ്തോലന്റെനേർക്ക് നീട്ടിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം ധീരോടെ പറഞ്ഞു. "അങ്ങ് സ്വന്തം നാക്കുകൊണ്ടുതന്നെ കുറ്റം സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നു. പൗലൂസ്സേ, ഞാൻ പറയുന്നു: അങ്ങ് പരസ്യമായി കുറ്റസമ്മതം നടത്തണമെന്ന്; അങ്ങയുടെ അപരാധങ്ങൾക്ക് പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യണമെന്ന്."

"അങ്ങനെതന്നെ ചെയ്യണം നിശ്ചയമായും ചെയ്യണം" സഭാപ്രമാണികൾ ഐകകണ്ഠ്യേന അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

"പുറജാതിക്കാരുടെ മണ്ഡപത്തിനുമപ്പുറത്ത് അങ്ങയുടെ പാർശ്വവർത്തികളായ വിദേശികളെ പ്രവേശിപ്പിക്കണമെന്നാണോ അഭിപ്രായപ്പെട്ടുന്നത്? അങ്ങനെയുള്ള ചിന്തതന്നെ പാപകരമാണ്. യഹോവ അതു ക്ഷമിക്കുകയില്ല - മോശ അതു സഹിക്കുകയില്ല."

"എന്റെ ജീവിതകാലം മുഴുവൻ ഞാനൊരു നല്ല നസ്രായനായിരുന്നു." യാക്കോബു തുടർന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നരച്ചു നീണ്ട തലമുടിച്ചുരുളുകളും കത്രിക കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ശ്മശ്രുക്കളും ആ പ്രസ്താവനയുടെ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചു. "ഗമാലിയേൽ പാദത്തിൽ വിദ്യ അഭ്യസിച്ച പൗലൂസ്സേ, നസ്രായരുടെ നിയമമനുസരിച്ചു അങ്ങ ശരീരവും മനസ്സും ഒരുപോലെ ശുദ്ധീകരിക്കണം. അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെട്ടതുപോലെ ചെയ്യുക. നിയമത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള അത്രയും ദിവസം അങ്ങ് ശുദ്ധീകരണക്രിയയിൽ എല്ലാവരും കാണ

ത്തക്കവിധം നിൽക്കണം. അവസാനത്തെ ദിവസം അങ്ങയുടെ മുടി കത്രിച്ചെടുത്ത് പരസ്യമായി കത്തിക്കണം. അതിനുശേഷം ശരീരവും മനസ്സും ശുദ്ധമാക്കി അങ്ങു പുതിയ ഒരു ജീവിതം ആരംഭിക്കണം.''

ബഞ്ചിക്കു അടക്കാൻവയ്യാത്ത ക്ഷോഭംതോന്നി. ''സാധ്യമല്ല - സാധ്യമല്ല'', അവൻ അട്ടഹസിച്ചു. അപ്രതീക്ഷിതമായ അയാളുടെ ശബ്ദം ഹാളിൽ മുഴുവൻ മുഴങ്ങി.

യാക്കോബുപോലും അതുകേട്ടു. ''ഇവിടെ യാതൊരുക്രമക്കേടുകളും അനുവദനീയമല്ല'', അദ്ദേഹം അധികാരസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു.

ബേസിൽ സ്വല്പനേരത്തേക്ക് പണിനിറുത്തി. ബഞ്ചി ഉയർത്തിയ ശബ്ദത്തിന്റെ പ്രത്യാഘാതമെന്തായിരിക്കുമെന്ന് അവൻ അന്വേഷിച്ചു.

''ഞാൻ ഒരിക്കലും ഇത്രമാത്രം വികാരാധീനനായിട്ടില്ല''. ബഞ്ചി അവന്റെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചു. ''എന്തായാലും, ഇവർ കാണിക്കുന്നതു് അക്ഷന്തവ്യമാണ്. പൗലൂസ് ശുദ്ധീകരണക്കുട്ടിൽ നിൽക്കയോ? വരുന്നവരും പോകുന്നവരും അദ്ദേഹത്തെ ശപിക്കാനോ? അവഹേളിക്കാനോ? അദ്ദേഹത്തിന്റെനേർക്കു കാർക്കിച്ചു തുപ്പാനോ? തീവ്രവാദികൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നഗ്നമായ പുറത്തു കഠാരി കുത്തിത്തറയ്ക്കും. ജറുസലേമിന്റെ തെരുവീഥികളിൽ ഒരു വിപ്ലവം പൊട്ടിപുറപ്പെടും. തീവ്രവാദികളുടെ നേതാവായ റാബ്ബി ശമുവേലിന്റെയും ആഗ്രഹം അതാണ്''.

സഭാനേതാക്കന്മാർ തിടുക്കത്തിൽ എന്തൊക്കെയൊ ചർച്ചകൾ നടത്തി. അധികം താമസിയാതെ അവരൊരു തിരുമാനത്തിലെത്തി.

പൗലൂസ് നഗ്നശിരസ്കനായി ഇരുന്നു. പ്രമാണികളിൽ ഓരോരുത്തരും എഴുന്നേറ്റുനിന്ന് അപ്പോസ്തോലൻ സ്വയം ശുദ്ധീകരിക്കേണ്ട ആവശ്യകതയെപ്പറ്റി പ്രസംഗിച്ചു. അദ്ദേഹമാകട്ടെ, മുമ്പോട്ടോ പിമ്പോട്ടോ നോക്കിയില്ല. അനുയായികളുടെ ഉപദേശം ആവശ്യപ്പെട്ടില്ല. തന്റെ ഗുരുനാഥന്റെ വാക്കുകൾ അദ്ദേഹം സ്മരിച്ചു. "പിതാവേ! എന്റെ ഇഷ്ടമല്ല നിന്റെ ഇഷ്ടമത്രെ നടക്കേണ്ടതു".

സഭാനേതാക്കന്മാർ സംസാരിച്ചു തീർന്നപ്പോൾ പൗലൂസ് എഴുന്നേറ്റുനിന്നു പറഞ്ഞു. "ഞാൻ മോശയുടെ ന്യായപ്രമാണത്തെ യാതൊരുതരത്തിലും ലംഘിച്ചിട്ടില്ല. പക്ഷെ, എന്റെ നാഥന്റെ ഭവനത്തിൽ അന്തഃഛിദ്രം ഉണ്ടാകാതെയിരിപ്പാൻ, അവിടെ സമാധാനം കൈവരുത്താൻവേണ്ടി ഞാൻ നിങ്ങൾ പറയുന്നതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കാം. ഒരിക്കലും ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത ഒരു അപരാധത്തിനു ശിക്ഷയനുഭവിക്കാം. അപമാനിതനായി, നഗ്നനായി, ഞാൻ ശുദ്ധീകരണക്കുട്ടിൽ നില്ക്കാം."

II

പൗലൂസ് ശുദ്ധീകരണക്കുട്ടിൽ നാലുദിവസമായി നിൽക്കുന്നു. ബേസിൽ അന്നും ദേവാലയത്തിന്റെ "ലില്ലി വാതിലുകൾ"ള്ള "സൂഷാ"നിലെത്തി. അപ്പോ സ്തോലന്റെ വിഗ്രഹം ഇനിയും പൂർത്തിയായിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തെ പരിഹസിക്കാനും, അധിക്ഷേപിക്കാനുമായി യഹൂദപ്രമാണികൾ വന്നെത്തുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ പണി തീർക്കണമെന്നു ബേസിൽ ആഗ്രഹിച്ചു.

ലില്ലി വാതിലിന്റെ വലിയ ഓട്ട കതകുകൾ തുറക്കുവാൻ ഇരുപതുപേർ—അതിലധികമോ കുറവോ ആളുകൾ തന്നെ അതു സാദ്ധ്യമല്ല—ഏലേലം വിളിച്ചു് ഒത്തുപിടിക്കുകയാണു്. അവരുടെ തലവൻ അവരെ ഉത്തേജിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. കുറച്ചുസമയത്തിനകം ഞരങ്ങി ഞരങ്ങി ആ വലിയ ആ കതകുകൾ മലർന്നു തുറന്നു.

സ്തോത്രകാഴ്ചയ്ക്കായി തിരിച്ചിരുന്ന മണ്ഡപത്തിനടുത്തു, നസ്രായർ ശുദ്ധീകരണത്തിനു വേർതിരിച്ചിരുന്ന സ്ഥാനത്തു്, ഉയർന്ന ഒരു കുട്ടിൽ പൗലൂസിന്റെ നിവ്വികാരമായ മുഖവും, നഗ്നമായ ആക്ഷേപക്കോലവും കാണാം.

അപ്പോസ്തോലൻ നീണ്ട നാലുദിവസത്തെ വേദന അനുഭവിച്ചു കഴിഞ്ഞു. ഉഗ്രമായ അധിക്ഷേപത്തിന്റെ വേദന അനുഭവപ്പെടാതിരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും കണ്ണിറുക്കി അടയ്ക്കുകയും, ചെവി അമർത്തിപ്പൊത്തുകയും ചെയ്തിരുന്നു. തുടക്കം മുതൽക്കുതന്നെ അവഹേളനം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചുറുചുറുക്കും കുലുക്കുത്തും ചവിട്ടുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു ഒരേ ഒരു ചിന്തമാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. മൂന്നുദിവ

സംക്രടി ആ നിലയിൽ നിൽക്കണം - നാലാം ദിവസം തന്റെ തലമുടി. അവരുത്തെട്ടുത്തു് പുരോഹിതന്മാർ കത്തിച്ചുകളയും. എട്ടാം ദിവസം അദ്ദേഹം രണ്ടു പ്രാവിനെയും ഒരു കുഞ്ഞാടിനെയും ദേവാലയത്തിൽ ബലി കഴിക്കണം.

നനഞ്ഞ കളിമണ്ണിൽ പൗലൂസിന്റെ ശരിപ്പകർപ്പെടുക്കുവാൻ ബേസിൽ മൂന്നുദിവസമായി പരിശ്രമിക്കുന്നു. മൂന്നാം ദിവസം തിരികെ മടങ്ങാൻ ഭാവിക്കുമ്പോൾ അവനു തോന്നി, ആ രൂപത്തിനു ഏതാണ്ടൊരു പൂർണ്ണതവന്നുവെന്നു് — നയനങ്ങൾ സജീവങ്ങളായി; ഉയർന്ന നാസിക ആജ്ഞാശക്തി ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നതായി, വായ് വാചാലമായി. ഇനി സഹിഷ്ണുതയും അനുകമ്പയുംകൂടി ആ പ്രതിമയിൽ നിഴലിക്കണം; അത്രയുള്ളൂ.

അന്നുകാലത്തു് ഉപകരണങ്ങളും കളിമണ്ണും ഒരു നീലസഞ്ചിയിലാക്കി ബേസിൽ പുറപ്പെടാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ ഡബോറാ അവനോടു ചോദിച്ചു; ജോലി എത്രമാത്രം പുരോഗമിച്ചു എന്നു്.

"ഇന്നു തീരും"

"കുറച്ചു കഴിഞ്ഞു് അതു കാണാൻ ഞാനും വരട്ടെ?"

അവൻ മന്ദഹസിച്ചു. ഇതിനകം അവർ അന്യോന്യം പുഞ്ചിരിതൂകുന്നതു ഒരു പതിവായിത്തീർന്നിരുന്നു.

ഡബോറായുടെ സാന്നിദ്ധ്യം എനിക്കു ഒരു പ്രചോദനം നൽകും. വിശുദ്ധിസ്ഥലത്തിന്റെ മട്ടുപ്പാവിനടുത്തുള്ള അഴികൾക്കു പുറകിലാണു് ഞാനിരിക്കുന്നതു്."

"ഞാൻ വരും"

അതെ, അവളങ്ങനെയാണ് പറഞ്ഞത്. പക്ഷേ അവൾ വന്നില്ല. പ്രതിമ ശരിയാക്കുന്നതിനിടയ്ക്ക് ബേസിൽ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ചുറ്റും നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു പക്ഷേ ചൂട് അസഹ്യമായതുകൊണ്ട് അവൾ വരാഞ്ഞതാവാം. അവനു നിരാശതോന്നി. കരാം ഉലികൾ പ്രതീക്ഷിച്ചത്ര വേഗത്തിൽ മുന്നോട്ടു നീങ്ങാതെയായി.

സമയം കുറെക്കഴിഞ്ഞു. ആ കലാകാരൻ ക്രമേണ സ്വകൃത്യത്തിൽ ദത്തശ്രദ്ധനായി. പുറമെ നടക്കുന്ന സംഭവങ്ങളൊന്നും അവൻ അറിയുന്നില്ല. ശുദ്ധീകരണക്രൂട്ടിനുമുമ്പിൽ ആളുകൾ ശബ്ദമുണ്ടാക്കാതെ തടിച്ചുകൂടി. പൊന്തിക്കോസ്തിനുവേണ്ടി ജറുസലേമിലേക്കു വന്നവർ ഒട്ടകപ്പുറത്തും കുതിരപ്പുറത്തും കാൽനടയുമായി സ്ഥലം വിട്ടിരുന്നു. വിശ്വാസം ദൃഢീകരിക്കപ്പെട്ട തീർത്ഥാടകർക്ക് കഴിയുന്നതുംവേഗത്തിൽ പട്ടണത്തിന്റെ ദാരിദ്ര്യത്തിൽനിന്നും, ഇരുളടഞ്ഞ മൂലകളിൽനിന്നും, വിപ്ലവത്തിന്റെ വിത്തുകൾ വിതയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്ന അന്തരീക്ഷത്തിൽനിന്നും, രക്ഷപെടണമെന്നേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഏതായാലും, പൗലൂസിനെ വലയം ചെയ്തത് അവരല്ല. പരുഷമായ ഒരു അധികാരസ്വരം ഉച്ചത്തിൽ മുഴങ്ങിക്കേട്ടപ്പോഴേ ബേസിൽ തലപൊക്കിനോക്കിയുള്ളൂ. ആ വിശ്വമഹാസുവിശേഷകൻ ധ്യാനലീനനായി നിൽക്കുന്ന സ്ഥാനത്തേക്ക്, ദേവാലയത്തിലെ വിവിധ മണ്ഡലങ്ങളിൽനിന്നും ഒരു വലിയ ജനാവലി തിക്കിത്തിരക്കി അടുക്കുന്നു.

ഉയർത്തപ്പെട്ട അനേകം കഠാരികൾ പ്രഭാതസൂര്യന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ വെട്ടിത്തിളങ്ങി. തടിത്തുണികൾ അടരുന്നതുപോലെയുള്ള ഒരു ഘോരശബ്ദം - അഹിംസയുടെ അവതാരമായ പൗലൂസ്സിനെ പുറജാതിക്കാ

രുടെ മണ്ഡപത്തിലേക്കു വലിച്ചിഴയ്ക്കുയാണ്. പക വീട്ടുന്നതിനുള്ള തക്കവും കാത്തു തീവ്രവാദികൾ അവിടെ നിൽക്കുന്നുണ്ട്. അതാ, അപ്പോസ്തോലന്റെ മുഖത്തു നിന്നും കട്ടച്ചോര വാന്നൊഴുകുന്നു. അതു വെള്ളി പോലെ വെളുത്ത താടിമീശകളെ നനച്ചു, തോളുകളിലേക്ക് ഒലിച്ചുചാടുന്നു.

ഒരുപക്ഷേ, സൂക്ഷ്മദൃക്കുകളായവർ ക്രൂരതൽ അനിഷ്ടസംഭവങ്ങളുണ്ടാകാതെ, ഇരിക്കാനുള്ള കരുതലുകളെടുത്തതാവാം. അല്ലെങ്കിൽ, അതൊരു യാദൃച്ഛികസംഭവമായിരുന്നിരിക്കാം - ഏതായാലും ആ സമയത്തുതന്നെ കുറെ റോമാപ്പടയാളികളും രംഗത്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അത്ര അകലത്തുനിന്നല്ലാതെ ഉയർന്ന ആശബ്ദകോലാഹലത്തെ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ, അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു മിഴിച്ചുനിന്ന കാണികളെ നിഷ്ക്കരുണം പിൻതള്ളിക്കൊണ്ട്, അവർ പാഞ്ഞുചെന്നു. തീവ്രവാദികൾക്ക് എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ, പടയാളികൾ അപകടസ്ഥാനത്തെത്തി കൊലയാളികളെ തുരത്തി. ക്ഷതശരീരനായ പൗലൂസിന്റെ മെലിഞ്ഞ ഹസ്തങ്ങൾ കനത്ത ചങ്ങലകൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു, സുദീർഘങ്ങളായ ഖഡ്ഗങ്ങൾ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട്, അവർ ജനക്കൂട്ടത്തിൽക്കൂടി അപ്പോസ്തോലനെ മുന്നോട്ടു നയിച്ചു.

അപ്പോഴാണ് ബേസിൽ ഡബോറായെ കണ്ടത്. ഇരമ്പി മുന്നോട്ടുപാഞ്ഞ ജനപ്രവാഹത്തിന്റെ മുന്നിലാണവൾ. ഒരു ചുവന്ന തുവാല തലയിൽ കെട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അരിമത്യ ജോസഫിന്റെ അന്തഃപുരത്തിൽ അടങ്ങിഒതുങ്ങിക്കഴിയുന്ന സൗമ്യശീലയായ പെൺകുട്ടിയാണതെന്ന് ആരും പറയുകയില്ല. അവളുടെ കണ്ണുകൾ മദ്ധ്യാഹ്നസൂര്യനെപ്പോലെ ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

"ഇതു നാം സമ്മതിച്ചുകൊടുക്കയോ?" അവർ ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചുചോദിക്കയാണ്.

ബേസിൽ പെട്ടെന്ന് ഉപകരണങ്ങളും മണ്ണും നിലസ്സഞ്ചിയിലാക്കി. സംഭവങ്ങൾ ക്രമേണ കൂടുതൽ ഗുരുതരമാവുകയാണ്. അവൻ ആൾക്കൂട്ടത്തിന്റെ ഇടയിലേക്കു നഴഞ്ഞുകയറി. കരുത്തു മുഴുവനും ഉപയോഗിച്ച് അവൻ മുന്നോട്ടോടി. അവർ അവിവേകമായി എന്തെങ്കിലും പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് അവളെ രക്ഷിക്കണം.

ആ ചുവന്ന തുവാല മുന്നിൽതന്നെ കാണാം - അതു അതിവേഗത്തിൽ മുന്നോട്ടു നീങ്ങുകയാണ് - ഡബോറാ പരിഭ്രാന്തയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതാ, അവർ ഒരു കൈ മേലോട്ടു കിളർത്തുന്നു.

"അദ്ദേഹത്തെ തടവിലടയ്ക്കാൻ നാം സമ്മതിക്കയോ?" അവർ ക്രൂരയായി അട്ടഹസിക്കുകയാണ്.

അവർ അടുത്തതായി ചെയ്ത പ്രവൃത്തി എത്രയും വേഗത്തിൽ അവളുടെ അടുത്തെത്താൻ ബേസിലിനെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അപ്പോസ്തോലനെ വിലങ്ങുവച്ചുകൊണ്ടുപോയ ഒരു പടയാളിയുടെ നേരെ അവർ കരിങ്കൽ ചില്ല് ഉന്നക്കോടെ വലിച്ചെറിഞ്ഞു. അതു് അയാളുടെ കവചത്തിൽ ഒന്ന് ഉരസിയതേ ഉള്ളൂ. എങ്കിലും അതിന്റെ പ്രത്യാഘാതം ഭയങ്കരമായിരുന്നു. ജനാവലി കോപാക്രാന്തരായി. അങ്ങുനിന്നുമിങ്ങുനിന്നും മാത്രമുയർന്ന ശബ്ദങ്ങൾ ഒരു ഘോരാരവമായി മാറി. ഡബോറാ എറിഞ്ഞ കല്ലിനുപുറമേ, ആയിരമായിരം കല്ലുകൾ മുന്നോട്ടു പായുകയായി. ഭാരിച്ച ഖഡ്ഗങ്ങളും വീശി റോമാപ്പടയാളികൾ എന്തും നേരിടുവാൻ സന്നദ്ധരായിനിന്നു.

അവർ പുറകോട്ട തിരിഞ്ഞു. "ആ പെൺകുട്ടിയെ പിടിയ്ക്കൂ, അവളാണ് ഇതു തുടങ്ങിയത്." ഒരു ആജ്ഞാശബ്ദം ബേസിൽ കേട്ടു. അവൻ പരിഭ്രാന്തചിത്തനായി. "കൈയിൽ കിട്ടിയാൽ അവർ അവളെ വെറുതെ വിടുകയില്ല." അവന് ബോദ്ധ്യംവന്നു.

ഓടി ഓടി അവൻ അവളുടെ അരികിലെത്തി. അവളുടെ തലയിലെ ചുവന്ന തുവാല വലിച്ചുകീറി താഴത്തിട്ടു.

"വരൂ - വരൂ - എന്റെ കൂടെ - വേഗം വേഗം" അവൻ പറഞ്ഞു.

ഡബോറാ അവന്റെ ശബ്ദം മനസ്സിലാക്കി. "സാദ്ധ്യമല്ല." അവൾ തീർത്തുപറഞ്ഞു.

അവൻ അവളെ കടന്നുപിടിച്ചു. ആൾക്കൂട്ടത്തിനിടയിൽക്കൂടി വലിച്ചിഴച്ചു. "നീ വന്നേ സാധിക്കൂ." അക്ഷമനായി അവൻ ബലംപ്രയോഗിച്ചു.

"ബേസിൽ, ഒളിച്ചോടത്തക്കവണ്ണം ഞാനൊരു ഭീരുവാണോ? അവൾ അവന്റെ കൈകുതറാൻ ശ്രമിച്ചു.

അവളെ സർവ്വശക്തിയുമുപയോഗിച്ച് ആൾക്കൂട്ടത്തിനിടയിൽക്കൂടി തള്ളിനീക്കുന്നതിനിടയിൽ അവൻ അവളുടെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. "നീയൊരു വിഡ്ഢിയാണ്. റോമാക്കാർ നിന്നെ പിടിക്കും. നിന്റെ വല്യച്ഛന്റെ മുതലെല്ലാം അവർ കണ്ടുകെട്ടും. നിന്നെ അവർ അടിമയായി വിൽക്കും. നിന്റെ ദുസ്ഥിതി അറിഞ്ഞു നിന്റെ വല്യച്ഛൻ നരകിച്ചു മരിക്കും."

ഒന്നും പറയുവാനാവാതെ, മന്ത്രബദ്ധയെന്നപോലെ അവൾ അവന്റെകൂടെ നീങ്ങി. ജനക്കൂട്ടത്തിന്റെ

ഇടയിൽക്കൂടി ഒരുവിധത്തിൽ അവർ തെറിയൊഴിഞ്ഞു. ശലോമന്റെ സ്തൂപനിരകൾ അവരുടെ മുന്നിൽ പ്രകാശിച്ചു. കുറച്ചുനാൾമുമ്പു് ഡബോറാ ഇണക്കിവളർത്തിയ പട്ടിയും അവളുടെ നേരെ പുറകിലുണ്ടു്.

വെള്ള മാർബിൾ പാകിയ തറയിൽക്കൂടി വേഗത്തിൽ നടന്നു് മോറിയാ മലയുടെ അപരിചിതമായ ഒരു ഭാഗത്തു് അവരെത്തിച്ചേർന്നു. തിടുക്കത്തിൽ ബേസിൽ ചുറ്റും കണ്ണോടിച്ചു.

"എങ്ങോട്ടാണു് പോകേണ്ടതു്" അവൻ ചോദിച്ചു.

"വരൂ, എനിക്കൊരു ഊടുവഴിയറിയാം" ഡബോറാ പറഞ്ഞു.

മലയുടെ ഇടുക്കിൽ, ദേവാലയത്തിനു ചുറ്റും ഇടതിങ്ങിനിൽക്കുന്ന ഭവനങ്ങളുടെ മറവിലേക്കു അവർ തിരിഞ്ഞു. അവിടെ താമസിക്കുന്നതു് ശാസ്ത്രിമാരാണു്. ഒരേ ഒരു സാധനംമാത്രം അവിടെ സമൃദ്ധമായി കിട്ടും—പാണ്ഡിത്യം. ആ വീടുകളിലെ മൺഭിത്തികൾക്കുള്ളിൽ പാൽക്കട്ടിയും തേനും കാണുകയില്ല. അവിടങ്ങളിലെ വീടുകളിൽ വീഞ്ഞുകുപ്പികൾ നിരനിരയായി നിരത്തിയിരിക്കയില്ല. അവിടെ താമസിക്കുന്നവരുടെ നാവുകളിൽനിന്നും ഉതിർന്നുവീഴുന്നതു് വിജ്ഞാനത്തിന്റെ പവിഴങ്ങളാണു്.

ആ മലയിടുക്കിലെ തെരുവീഥികൾ കാട്ടാറുപോലെ വളഞ്ഞും പുളഞ്ഞും പോയിരുന്നു. ആ അഭയാർത്ഥികൾക്കു് അതു സൗകര്യപ്രദമായിരുന്നതാണും.

"എനിക്കു് വഴി അറിയാം. ഇതുവഴി അടിയോരങ്ങളിലേക്കു പോകാം" ഡബോറാ അണച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

മലമ്പാമ്പിനെപ്പോലെ കെട്ടുപിണഞ്ഞ ഒരു പാതയിൽക്കൂടി അവർ താഴോട്ടിറങ്ങി. അല്ല, ഓടി. 'വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ്‌വര' തുടങ്ങുന്ന ഒരു കന്മതിലായപ്പോൾ ഡബോറാ വേഗത കുറച്ചു. തങ്ങളെ അനുധാവനംചെയ്യുന്ന ഒരു കാലൊച്ച അവക്ക് കേൾക്കാം. പക്ഷേ, ആരെയും പുറകിൽ കാണാനില്ല. മതിലിനു് ഇട്ടുണ്ടിയ ഒരു വാതിലുണ്ട് — അതിന്റെ പിമ്പിൽ ഒരു സ്ത്രീ നിൽക്കുന്നു.

"ക്രിസ്തു ഉയർത്തെഴുന്നേറ്റു." ഡബോറാ ആ സ്ത്രീയോടു മന്ത്രിച്ചു.

"അദ്ദേഹം ദൈവത്തിന്റെ വലത്തുഭാഗത്തിരിക്കുന്നു" ആ സ്ത്രീ പ്രതിവചിച്ചു.

"താഴ്‌വരയിലേക്കിറങ്ങണം. ഞങ്ങൾ അപകടത്തിലാണ്."

ചോദ്യങ്ങളൊന്നും ചോദിക്കാൻ താമസിക്കാതെ ആ സ്ത്രീ അവരെ അകത്തുകയറ്റി വാതിലടച്ചു സാക്ഷയിട്ടു.

ഡബോറാ പട്ടിക്കുട്ടിയെ കൈയിലെടുത്തു: "കരയുകയരുത്, കേട്ടോ. നിന്റെ സ്വാമിനിയെ ചതിക്കരുത്" അവൾ അതിനു താക്കീതു കൊടുത്തു.

അവർ ആ സ്ത്രീയുടെ ഭവനത്തിന്റെ മട്ടുപ്പാവിൽ കയറി. തൊട്ടുതൊട്ടായി, ഒന്നിനുമീതെ മറ്റൊന്നായി ക്രമത്തിനു് കിളുന്തു കിളുന്തു നിൽക്കുന്ന വീടുകളിൽ ഏറ്റവും മുകളിലത്തേതാണതു്. അവക്ക്, അടുത്ത ഭവനത്തിന്റെ മട്ടുപ്പാവിലേയ്ക്കിറങ്ങാനായി ആ സ്ത്രീ ഒരു കയറേണി ഇട്ടുകൊടുത്തു. "വേഗം - വേഗം - ദൈവം നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കട്ടെ." ആ അഭയോത്സികം താഴോട്ടിറങ്ങുന്നതിനിടയിൽ വീട്ടുടമസ്ഥ ആശീർവ്വദിച്ചു.

താഴെയുള്ള മട്ടപ്പാവിൽ ഒരാൾ കിടന്നിരുന്നു. അയാൾ ചാടിയെണീറ്റു.

"ക്രീസ്തു ഉയത്തെഴുന്നേറ്റു" ഡബോറാ പറഞ്ഞു.

അയാളും പതിവുള്ള ഉത്തരംകൊടുത്തിട്ട്, അടുത്ത മട്ടപ്പാവിലേക്കിറങ്ങാനുള്ള കയറേണി ഇട്ടുകൊടുത്തു. അവർ അടുത്ത മട്ടപ്പാവിലെത്തി. അങ്ങ് കന്മതിലിന്റെ അടുത്ത് ആരോ ശബ്ദിക്കുന്നതു് അവൾക്ക് കേൾക്കാം. ബേസിൽ പട്ടിക്കുട്ടിയെ ഒരു കൈയിലിടുക്കിയാണ് ഇറങ്ങിയതു്. അതുകൊണ്ട് അവൻ താഴോട്ടിറങ്ങാൻ കൂടുതൽ ശ്രമപ്പെടേണ്ടിവന്നു.

അങ്ങനെ അവർ മട്ടപ്പാവുകളം ഓരോന്നോരോന്നായി പിന്നിൽത്തള്ളി. "ഞങ്ങളെ പടയാളികളം പിന്തുടരുന്നു - ഞങ്ങൾക്ക് താഴ് വരയിലെത്തണം" എന്ന് ഡബോറാ എല്ലായിടത്തും പറഞ്ഞു - എല്ലായിടത്തുനിന്നും അവൾക്ക് പൂർണ്ണമായ സഹായവും ലഭിച്ചു. ആരും മടിച്ചു നിന്നില്ല; എതിർത്തു പറഞ്ഞില്ല; വിസമ്മതം ഭാവിക്കപോലും ചെയ്തില്ല. കുറവാളികളെ സഹായിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വരാവുന്ന വിപത്തുകളെപ്പറ്റി ആരും ഗൗനിച്ചില്ല; ശിക്ഷയെപ്പറ്റി ഭയമുണ്ടായില്ല. തന്നെയുമല്ല, ഡബോറായെ അനുധാവനംചെയ്ത ടേമാർക്ക് എല്ലാവരും കഴിയുന്നത്ര മാർഗ്ഗതടസ്സവും വരുത്തി. സർവ്വരും ആ യുവതീയുവാക്കന്മാരെ അനുഗ്രഹിച്ചു: "ദൈവം നിങ്ങളുടെകൂടെ ഉണ്ടായിരിക്കട്ടെ".

ബേസിലും ഡബോറായും പട്ടിക്കുട്ടിയും നിരനിരയായ് നിന്ന ഭവനങ്ങളിൽ അവസാനത്തേതും കടന്നു. അവർ വൃത്തിഹീനമായ ഒരു പൂന്തോട്ടത്തിലെത്തി. അതിന്റെ മതിലിലിരുന്ന പല്ലികളം വെയിലു കായുന്നു. അവിടെ ഒറ്റതിരിഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന ഒരു അത്തിമരം

കാണാം. അതിന്റെ ചുവട്ടിലായപ്പോൾ അവൻ അവളോട് ചോദിച്ചു:-

"വെണ്ണക്കാരെല്ലാം ക്രിസ്ത്യാനികളാണോ?"

"അതെ - എല്ലാവരും."

"അതാണോ, അവർ ഇത്ര ദരിദ്രരായിപ്പോയത്?"

"ക്രിസ്ത്യാനികൾ അദ്ധ്വാനിക്കുന്നവരാണ്. പട്ടിണിയെപ്പറ്റി വിലപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാനോ, വിപ്ലവമുണ്ടാക്കാനോ അവർ പോകയില്ല. ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി വിലമതിക്കുന്നത് മരണാനന്തരജീവിതത്തെയാണ്. അതുകൊണ്ട് ഈ ലോകത്തിലെ കഷ്ടപ്പാടിനെപ്പറ്റി അവൻ ആവലാതിപ്പെടാറില്ല. ഈ ചെരിവിൽ താമസിക്കുന്ന സാധുക്കളെല്ലാം സംതൃപ്തരാണ്."

"നമ്മെ സഹായിക്കുന്നത് അപകടമാണെന്നവക്കറിഞ്ഞുകൂടെ? അവരെ റോമാക്കാർ ശിക്ഷിക്കുകയില്ലെ?"

"ക്രിസ്ത്യാനികൾ എപ്പോഴും ശിക്ഷയുടെ കവാടത്തിലാണ്." മുന്നോട്ട് ഓടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ അവൾ പറഞ്ഞു: "പക്ഷേ, ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയും ശിക്ഷയെ ഭയപ്പെടുന്നില്ല. അവൻ എല്ലാ സമയവും അപകടംനിറഞ്ഞതാണ്. പ്രത്യേകിച്ചും ഇപ്പോൾ. തീവ്രവാദികൾ ഞങ്ങളെ കൊന്നൊടുക്കുവാൻ മാത്രമന്വേഷിക്കുന്നു. പട്ടണത്തിൽവച്ച് അവർ പരസ്യമായി ഞങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ അവർ ഞങ്ങളെ വേട്ടയാടുന്നു. കുറച്ചുനാൾമുമ്പ് ഒരു രാത്രി ക്രിസ്ത്യീയ ഭവനങ്ങളിൽപ്പോയി അനേകംപേരെ അവർ നിർദ്ദാക്ഷിണ്യം പീഡിപ്പിച്ചു; അനേകംപേരുടെ തലയിൽ മുറിക്കിരീടം താഴ്ത്തി. പലരെ പെരുവഴിനീളെ ചാട്ടകൊണ്ട് അടിച്ചു നടത്തി. അന്നു എത്രാനുംപേർ മരിച്ചു."

അനുധാവനംചെയ്യുന്നവർ മട്ടുപ്പാവിൽനിന്നും താഴത്തേക്കു ചാടുന്ന ശബ്ദം അവർ കേട്ടു. ഡബോറാ ഇരുണ്ട ഒരു ഇടവഴിയിലേക്കു ചാടി വായുവേഗത്തിലോടി. സന്ദർഭത്തിന്റെ ഗൗരവം മനസ്സിലാക്കിയ പട്ടിക്കുട്ടി നിശ്ശബ്ദമായി സ്വാമിനിയെ അനുഗമിച്ചു. അവളുടെകൂടെ ഓടിയെത്താൻ ബേസിലിനും പ്രയാസപ്പെടേണ്ടിവന്നു.

ഓടുന്നതിനിടയിൽ തലതിരിച്ചുകൊണ്ടവൾ പറഞ്ഞു: "ഇപ്പോൾ എന്നെപ്പോലെതന്നെ ബേസിലും അപകടത്തിലായിരിക്കുന്നു. ബേസിൽ, അവിവേകമാണ് ഞാൻ കാണിച്ചത്. പലർക്കും ഞാൻമൂലം വിപത്തു നേരിട്ടു." കുറച്ചുകഴിഞ്ഞു് അവൾ ചോദിച്ചു: "വല്യമ്മയെ ഓർത്താണോ ബേസിൽ എന്നെ രക്ഷിച്ചത്?"

"അല്ല, ഡബോറായെ ഓർത്ത്."

അവർ ഇതിനകം ചുറ്റിപ്പിണഞ്ഞ തെരുവീഥികളിലെത്തിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. പിന്തുടർന്ന പടയാളികൾക്കു വഴിതെറ്റി. അവരുടെ അനക്കമേ കേൾക്കാതായി. ഡബോറായുടെ ഭയമെല്ലാം തീർന്നു. അനുധാവനംചെയ്യുവർക്കു് ഇനി അവരെ പിടിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ഒരു വനദേവതയുടെ പുറകെ ഓടിയെത്താൻ ശ്രമിച്ച പുള്ളിമാനിനെപ്പോലെ ബേസിൽ കിതച്ചു. അവൻ ശ്വാസം ആഞ്ഞുവലിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു:

"റോമാക്കാർ പൗലൂസിനെ രക്ഷിക്കുകയല്ലേ ചെയ്തത്?"

"അല്ല, തുരുങ്കിലടയ്ക്കാൻ കൊണ്ടുപോയതാണ്."

"തീവ്രവാദികൾ അദ്ദേഹത്തെ കൊല്ലാൻ തുടങ്ങുകയായിരുന്നില്ലേ?"

രണ്ടുപേർക്കു കഷ്ടിച്ചുനടക്കാവുന്ന ഒരു ഊടുവഴിയിൽക്രൂടിയാണ് അപ്പോൾ അവർ ഓടിക്കൊണ്ടിരുന്നതു്.

"അപ്പോൾ ഞാൻ കല്ലുവലിച്ചെറിഞ്ഞ് തീവ്രവാദികളെ സഹായിക്കുകയായിരുന്നോ?" അവൾ ചോദിച്ചു.

"എന്നതന്നെ പറയാം."

അവൾ പെട്ടെന്ന് തിരിഞ്ഞുനിന്ന് അവന്റെ മുഖത്തേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "അപ്പോൾ ബേസിൽ എന്നെ വിഡ്ഢി എന്നു വിളിച്ചതു ശരിയായിരുന്നു. ഞാൻ വലിയ ഒരു വിഡ്ഢിത്തംതന്നെയാണ് കാണിച്ചതു്."

ബേസിൽ അവളുടെ കൈയിൽ കടന്നുപിടിച്ചു. "അതെ, ഒരു വിഡ്ഢിത്തംതന്നെ. പക്ഷേ, ധീരമായ ഒരു വിഡ്ഢിത്തമായിരുന്നു അതു്. അതിന് ഡബോറായെ ഞാൻ അനുമോദിക്കുന്നു."

അവർ നിന്നുപോയതുകണ്ടു് അക്ഷമനായ നായക്കുട്ടി ഒന്നു കുരച്ചു.

"ഹബ്ബീ - ഹബ്ബീ - നീ ചതിക്കരുതേ -" അവൾ അതിനെ തോൽവാറിൽ തൂക്കി കൈയിലാക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

ഒടുവിൽ അവർ ഒരു ചെറിയ കൽവളപ്പിലെത്തി. അതിന്റെ അപ്പുറത്തു വെളിച്ചമേ ഇല്ലെന്നുപറയാം. നല്ല ഇരുട്ട് - ഡബോറാ ബേസിലിന്റെ കൈ കോർത്തുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "ഇവിടെ നമ്മൾ വേർപെടാതെ സൂക്ഷിക്കണം." അവർ വേഗത്തിൽ നടന്നു. അർദ്ധനഗ്നനായ ഒരു മനുഷ്യൻ അഗാധതയിൽനിന്നെന്നപോലെ ഉയർന്ന് കണ്ണന്തിച്ചുകൊണ്ട് അവരുടെനേരേ

അലറി - ''ഹൂഹ് - ഹൂഹ്'' അതുവഴി ആരും കടന്നു പോകരുതെന്നുള്ള അയാളുടെ ധിക്കാരപൂർവ്വമായ അട്ടഹാസത്തെ വകവയ്ക്കാതെ അവർ ഇരുണ്ട നിഴലുകളിൽ ക്കൂടി മുന്നോട്ടുനീങ്ങി.

പന്നിക്കുട്ടന്മാരെ ഉരസാതെ, ആട്ടിൻക്കുട്ടങ്ങളെ ചവിട്ടാതെ, പാൽ വച്ചിരിക്കുന്ന തടിത്തട്ടങ്ങളിൽ തട്ടാതെ അവർ നടത്തം തുടർന്നു. വായുവിൽ ''റെന്നെറിൻെറ'' ഉച്ഛ്വാസം ലയിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു തോന്നും - 'ഹൂഹ് ഹൂഹ്' എന്ന് ആക്രോശിക്കുന്ന അർദ്ധനഗ്നന്മാർ അവരെ അകറ്റി മാറ്റാൻ ശ്രമിച്ചു - അവസാനം അവർ ഒരു തുരങ്കത്തിൽക്കൂടിയുള്ള യാത്ര കഴിഞ്ഞാലെന്നപോലെ പരവശരായി അടുത്ത കൽവളപ്പിലെത്തി. അപ്പുറത്ത് സൂര്യപ്രകാശം നല്ലതുപോലെയുണ്ട്. ചന്ദ്രസ്ഥലത്തിൻെറ വന്മതിലുകൾ കണ്ടുതുടങ്ങി. അവർ താഴ്വരയുടെ നിമ്നോന്നതതടങ്ങളിലെത്താറായി.

ആരും അവരെ അനുഗമിക്കുന്നില്ല. ''ഇനി നാം യാതൊന്നും ഭയപ്പെടേണ്ട'' ഡബോറാ പറഞ്ഞു. അപ്പോഴും അവർ കൈ കോർത്തുപിടിച്ചിരിക്കയാണ്. പെട്ടെന്ന് ഡബോറാ കൈ പിൻവലിച്ചു. അവൾ പട്ടിക്കുട്ടിയെ താഴെനിറുത്തി.

അവർ വെണ്ണക്കാരുടെ താഴ്വരയുടെ മറുവശത്തുള്ള ഉയർന്ന തട്ടിലെത്തി. ബിംബാലിൻെറ മകനായ ബന്നിയാ ദേവാലയത്തിൽ യാഗംനടത്തുന്നതിനുള്ള മാടപ്രാക്കളെ വിറ്റുകൊണ്ടിരുന്ന ''വിശാലകപോതികാസ്ഥലി''യും കടന്നു, ഒടുവിൽ അവർ അരിമത്യാ ജോസഫിൻെറ സൗധകവാടത്തിലെത്തി. പെട്ടെന്നു രണ്ടുപേരും ഒരക്ഷരവും പറയാതെ, ഒരുപോലെ പെട്ടെന്നു നിന്നു. ഉച്ചസൂര്യൻെറ തീജ്ജ്വാലയിൽ

ആ മണിമേടയുടെ മട്ടുപ്പാവുകൾ വെട്ടിത്തിളങ്ങുകയാണ്. നിവർത്ത കുടകൾപോലെ നിരനിരയായി നിൽക്കുന്ന ഈന്തപ്പനകളുടെ ഇലകൾപോലും വാടിയിരിക്കുന്നു. അംബരം മുട്ടിനിൽക്കുന്ന ദേവാലയഗോപുരങ്ങൾ ഉരുകിത്തിളയ്ക്കുകയാണെന്നുതോന്നും.

ബേസിലും ഡബോറായും ആ പൊരിവെയിലത്തു നിന്നു. അവരുടെ കണ്ണിണകൾതമ്മിൽ കൂട്ടിമുട്ടി. ഒരു അപകടസന്ധിയിൽനിന്നും ഒരുമിച്ചു രക്ഷപ്പെട്ടതിലുള്ള ആഹ്ലാദം മാത്രമേ ആദ്യം അവരുടെ ദൃഷ്ടികളിൽ നിഴലിച്ചുള്ളൂ. ക്രമേണ അവരുടെ നോട്ടം കൂടുതൽ കൂടുതൽ അർത്ഥഗർഭമായി. അവരുടെ പാദത്തിനടിയിലുള്ള ചുട്ടുപഴുത്ത മണ്ണുപോലും ഒരു പുഷ്പതല്പമായി അവർക്ക് അനുഭവപ്പെട്ടു. രണ്ടുപേരും അന്യോന്യം കണ്ണിൽനോക്കി. ആത്മാവിന്റെ അടിത്തട്ടിലേക്കു ചുഴിഞ്ഞിറങ്ങുകയാണെന്നു തോന്നാത്തക്കവണ്ണം, സമയം അവരുടെ മുമ്പിൽ നിശ്ചലമായി നിലകൊള്ളുകയാണ്. ലോകം മുഴുവൻ രോമാഞ്ചംകൊണ്ടു തീർത്ത ഒരു സ്വപ്നവാടിയായിത്തീരുകയാണ്. ഒടുവിൽ അവർ പരസ്പരം ഹൃദയം കൂലുക്കെ ഒന്നു മന്ദഹസിച്ചു.

ഡബോറാ സുദീർഘമായി നിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

"ഹോ - എത്ര അത്ഭുതകരമായിരുന്നു." അന്നത്തെ സംഭവങ്ങൾ വിവരിക്കാൻ അവൾക്ക് മറെറാരു വാക്കും കിട്ടിയില്ല.

"ഇന്നു നടന്ന ഓരോ സംഭവവും ഞാനോർക്കും; നാം അന്യോന്യം പറഞ്ഞ ഓരോ വാക്കും, നമ്മുടെ ഇന്നത്തെ ഓരോ ചലനവും, ഞാൻ ഓർക്കും" അവൻ പറഞ്ഞു.

അവൾ പെട്ടെന്ന് പശ്ചാത്താപഭരിതയായി. "ഞാൻ വലിയ ഒരു അബദ്ധമാണ് കാണിച്ചതു്. അതുകൊണ്ട് നിർദ്ദോഷികളായ പലരും കഷ്ടപ്പെടേണ്ടിവരും - ബേസിൽ, വല്യമ്മൻ, എന്നെത്തുടർന്നു കല്ലെറിഞ്ഞവർ, നമ്മെ സഹായിച്ച താഴ് വരയിലെ ക്രിസ്ത്യാനികൾ - കഷ്ടം! എല്ലാവരും ശിക്ഷ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരും - ഞാൻ ആ കല്ല വലിച്ചെറിഞ്ഞതെന്തുകൊണ്ടാണ്?"

"ഒരു വികാരത്തള്ളൽ മൂലം"

അവളുടെ മുഖത്തിൽ വീണ്ടുമൊരു ഭാവഭേദം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. പൗലൂസിനെ പടയാളികൾ പിടിച്ച സമയത്തെന്നപോലെ അവളുടെ കണ്ണുകൾ ജ്വലിച്ചു. ആ സമയം അവൾ വൃദ്ധനായ അരിമത്യ ജോസഫിനെ സഹായിക്കുന്ന ശാന്തയായ പെൺകുട്ടിയല്ല; താക്കോൽ വളയവുമായി ഭവനപരിശോധന നടത്തുന്ന കൊച്ചുസ്വാമിനിയല്ല; പ്രത്യുത, യഥാർത്ഥ ഡബോറാതന്നെയായിരുന്നു—ഡബോറാ - അനേകം നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കുമുമ്പു് ഷാഗാറിന്റെ കാലത്തു് ഇസ്രായേല്യരെ ഒന്നാടങ്കം സൈസീറായുടെയും കാനാന്റെയും നേർക്കു നയിച്ച വീരാംഗനയായ ഡബോറാ.

അവൾ പറഞ്ഞു. "ഇനിയും ഞാനങ്ങനെ ചെയ്യും — തങ്ങൾ ലോകാധികാരികളാണെന്നുള്ള നാട്യത്തിലല്ലേ റോമാക്കാർ മുന്നോട്ടടുത്തതു്? യഹൂദപ്പരിഷകളേ, മാറിക്കൊടുക്കു - ഞങ്ങൾ റോമാക്കാരാണ്, എന്നല്ലേ അവരുടെ ഭാവം. അഹങ്കാരികൾ! ധിക്കാരികൾ! വാളുകൊണ്ടു് ജനക്കൂട്ടത്തെ മൂഗീയമായ രീതിയിലല്ലേ അവർ വെട്ടിമാറിയതു്? അതെനിക്കു സഹിക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല - അതെ - ഇങ്ങനെയൊരു സന്ദർഭമുണ്ടായാൽ ഇനിയും ഞാനങ്ങനെ ചെയ്യും."

"എല്ലാ യഹൂദന്മാരും ഹൃദയത്തിന്റെ അടിത്തട്ടിൽ തീവ്രവാദികളാണ് - അല്ലേ?" ബേസിൽ ചോദിച്ചു.

"ഞങ്ങൾ അഭിമാനിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ സംഖ്യ എക്കാലത്തും പരിമിതമായിരുന്നു. ശത്രുക്കൾ ഞങ്ങളുടെ നഗരത്തെ അനേകവട്ടം ആക്രമിച്ചിട്ടുണ്ട് - ആചാരങ്ങളെ അവഹേളിച്ചിട്ടുണ്ട് - ഞങ്ങളുടെ വിശ്വാസത്തെ പരിച്ഛേദനം ചെയ്യുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. അന്യദൈവങ്ങളെ ആരാധിക്കുവാൻ ഞങ്ങളെ നിർബന്ധിച്ചിട്ടുണ്ട് - അതിനു ഞങ്ങളെ ബന്ധനസ്ഥരാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഞങ്ങളുടെ ദേവാലയങ്ങളെ ചുട്ടെരിച്ചിട്ടുണ്ട്. പട്ടണത്തിന്റെ കോട്ടമതിലുകൾ തട്ടിത്തകർത്തിട്ടുണ്ട്. എന്നിട്ടും ഇന്നും നിങ്ങൾക്കു യാതൊരുമാറ്റവും വന്നിട്ടില്ല. വരാനും പോകുന്നുമില്ല. അതെ, ഞങ്ങളെല്ലാം ഹൃദയത്തിന്റെ അടിത്തട്ടിൽ തീവ്രവാദികളാണ്."

അവർ കവാടത്തിന്റെനേർക്കു തിരിഞ്ഞു. പക്ഷേ, അകത്തേക്കു കയറാറായപ്പോൾ ബേസിൽ പെട്ടന്നവേ നിന്നു. അവൻ തലയിൽ തല്ലിക്കൊണ്ടുപറഞ്ഞു.

"എല്ലാം അവിടെ കിടക്കയാണ് - ഉപകരണങ്ങൾ, കളിമണ്ണ്, പൗലൂസിന്റെ ശിരസ്സ് — എല്ലാം - ഇനിയുമെന്താണ് ചെയ്യുക.

ഡബോറാ കുറച്ചുബോധത്തോടെ കൈവിരൽ കടിച്ചു. "ഹാ - ഞാനാണ് അതിനു കാരണക്കാരി - എല്ലാം - എന്റെ തെറ്റാണ്. പൗലൂസിന്റെ ശിരസ്സ് പൂർത്തിയായതായിരുന്നോ?"

"അതേ - പരിപൂർണ്ണമായിരുന്നു - ഓടിപ്പോയി ഞാൻ അതെടുത്തുകൊണ്ടു വരട്ടെ."

"പാടില്ല - ബേസിൽ പോകാൻപാടില്ല. നമ്മെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ പടയാളികൾ ഓടിനടക്കയാണ്. നാം ക്ഷമിച്ചേ മതിയാവൂ - ഒന്നും ചെയ്യുക്കുടാ - വേറെ വല്ലവരെയും അയയ്ക്കുന്നതുപോലും ആപല്ക്കരമാണ്."

— ഒന്നാം ഭാഗം സമാപ്തം —

Registered No. M. 6568

പ്രതിമാസഗ്രന്ഥക്ലബ്ബ് — എറണാകുളം

1954 — 55 Series

1. അന്തർദ്ദേശീയ കമ്മ്യൂണിസം (Salvaldorie)
   (വളർച്ചയും ഭാവിയും)
2. അത്ഭുതങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേ (John Carr)
3. എന്റെ ലോകയാത്ര സ്മരണകൾ I
   (K. C Chacko)
4. എന്റെ ലോകയാത്രസ്മരണകൾ II
   (K. C. Chacko)
5. രജതഷഷ്കം I } (Novel)
6. രജതഷഷ്കം II } Costain
7. സോവിയറ്റ് ജയിലറകളിൽ (Lippman)
8. നവീനരാഷ്ട്ര അടിമകൾ (Knowland)
9. ചുമപ്പുചീനയിൽനിന്നു രക്ഷപെട്ടു
   (Lun Shaw Tong)
10. എമഴ്സൺ (പ്രബന്ധങ്ങൾ)
11. അസീസിയിലെ ഗായകൻ I
12. അസീസിയിലെ ഗായകൻ II

